

Inhoud

Belangrijkste gebeurtenissen in 2008	1
Voorwoord	2
Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie	5
Resultaat van de groep in 2008	13
Divisie België	24
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	31
Divisie Merchantbanking	39
Divisie Europese Private Banking	45
Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties	50
Waarde- en risicobeheer	55
Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen	77
Corporate governance	83
Geconsolideerde jaarrekening	93
Verslag van de commissaris	94
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	95
Geconsolideerde balans	96
Geconsolideerde vermogensmutaties	97
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	99
Toelichtingen bij de grondslagen voor financiële verslaggeving	101
Toelichtingen bij de gesegmenteerde informatie	105
Toelichtingen bij de winst-en-verliesrekening	109
Toelichtingen bij de balans	116
Andere toelichtingen	135
Vennootschappelijke jaarrekening	141
Glossarium van gebruikte ratio's	147

Waar vind ik informatie over ...

- Aandeelhoudersstructuur van de groep:
Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, onder Aandeelhouders
- Kapitaalversterkende transactie met de Belgische staat:
Geconsolideerde jaarrekening, onder Toelichting 35
- Kapitaalversterkende transactie met de Vlaamse overheid:
Geconsolideerde jaarrekening, onder Toelichting 42
- Kredietratings van de groep:
Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, onder Kredietratings
- Risico van de groep inzake gestructureerde beleggingen:
Waarde- en risicobeheer, onder Beleggingen in gestructureerde producten
- Solvabiliteit van de groep:
Waarde- en risicobeheer, onder Solvabiliteit en economisch kapitaal
- Vergoedingen van de leden van het Directiecomité:
Corporate governance, onder Vergoedingen aan leden van het Directiecomité

Werkgebied De KBC-groep is een geïntegreerde bank-verzekeraar voor hoofdzakelijk retail-, kmo- en privatebankingcliënten. De groep bekleedt vooraanstaande posities op zijn thuismarkten in België en Centraal- en Oost-Europa, waar de focus ligt op retailbankverzekeren, vermogensbeheer en diensten aan bedrijven. Daarnaast concentreert de groep zich ook op een selectie van landen in Europa voor zijn privatebankingactiviteiten en diensten aan bedrijven. In de rest van de wereld is de groep selectief aanwezig in bepaalde landen of regio's.

Niet-financiële kerncijfers, 31-12-2008*

Aandeelhouders

KBC Ancora	23%
Cera	7%
MRBB	12%
Andere vaste aandeelhouders	11%
KBC-groepsmaatschappijen	5%
Free float	42%
Totaal	100%

Clënten (schattingen)

België	3,9 miljoen
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	8,5 miljoen

Bankkantoren

België	879
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	1 411

Verzekeringsagentschappen

België	530
Centraal- en Oost-Europa	14 114

Personeel, in vte

België	18 149
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	35 583
Rest van de wereld	5 547
Totaal	59 279

Kredietratings (18 maart 2009)	KBC Bank (langetermijnrating)	KBC Verzekeringen (claims paying ability rating)	KBC Groep NV (langetermijnrating)
Fitch	A+	AA-	A+
Moody's	Aa3	-	A1
Standard & Poor's	A	A	A-

* Voor definitiëring en opmerkingen verwijzen we naar de gedetailleerde tabellen en analyses verder in dit jaarverslag.

OPMERKINGEN VOOR DE LEZER VAN DIT JAARVERSLAG

NAAM VAN DE VENNOOTSCHAP Overall waar in dit jaarverslag sprake is van *KBC*, *de groep* of *de KBC-groep*, wordt de geconsolideerde entiteit bedoeld, dat is KBC Groep NV inclusief al zijn dochter- en kleindochterondernemingen. Waar sprake is van *KBC Groep NV*, wordt alleen de niet-geconsolideerde entiteit bedoeld. Met *KBC Bankverzekeringsholding* wordt het oude KBC bedoeld, dat is vóór de fusie met Almanij.

VERTALING Dit jaarverslag is verkrijgbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels, waarbij de Nederlandse versie de originele is en de andere versies officieuze vertalingen zijn. KBC verzekert dat al het redelijkerwijs mogelijke werd gedaan om inhoudelijke verschillen tussen de taalversies te vermijden. Mochten er toch zulke verschillen zijn, dan heeft de Nederlandse versie voorrang.

TOEKOMSTGERICHTE VERKLARINGEN De in dit jaarverslag geformuleerde verwachtingen, prognoses en uitspraken over de toekomstige ontwikkelingen zijn vanzelfsprekend gebaseerd op veronderstellingen en zijn afhankelijk van een aantal toekomstige factoren. Het is dan ook mogelijk dat de werkelijkheid daar (sterk) van afwijkt.

Financiële kerncijfers¹

Balans en beheerd vermogen per einde periode, in miljoenen euro	2004	2005	2006	2007	2008
Balanstotaal	285 163	325 801	325 400	355 597	355 317
Leningen en voorschotten aan cliënten	111 177	119 475	127 152	147 051	157 296
Effecten	98 862	125 810	111 959	105 023	94 897
Deposito's van cliënten en schuldpapier	157 712	171 572	179 488	192 135	196 733
Bruto technische voorzieningen en schulden m.b.t. beleggingscontracten, verzekeringen	17 190	22 394	25 121	26 833	26 724
Eigen vermogen van de aandeelhouders	12 328	15 751	17 219	17 348	14 210
Risicogewogen activa, bankactiviteiten (Basel I t.e.m. 2006, Basel II vanaf 2007)	105 768	117 730	128 968	135 146	141 370
Beheerd vermogen	156 677	196 358	208 560	230 890	206 842
Resultaten, in miljoenen euro					
Totale opbrengsten	7 632	8 370	9 650	9 802	4 827
Exploitatiekosten	-4 944	-4 914	-4 925	-5 219	-5 600
Bijzondere waardeverminderingen	-365	-103	-175	-267	-2 234
Nettowinst, groepsaandeel	1 615	2 249	3 430	3 281	-2 484
Nettowinst per aandeel, gewoon, in euro	4,48	6,26	9,68	9,46	-7,31
Nettowinst per aandeel, verwaterd, in euro	4,39	6,15	9,59	9,42	-7,28
Onderliggende resultaten², in miljoenen euro					
Totale opbrengsten (onderliggend)	7 632	8 323	8 738	9 481	9 172
Exploitatiekosten (onderliggend)	-4 944	-4 794	-4 976	-5 164	-5 591
Bijzondere waardeverminderingen (onderliggend)	-365	-54	-175	-191	-743
Nettowinst, groepsaandeel (onderliggend)	1 615	2 306	2 548	3 143	2 270
Nettowinst per aandeel, gewoon, in euro (onderliggend)	4,48	6,42	7,19	9,06	6,68
Nettowinst per aandeel, verwaterd, in euro (onderliggend)	4,39	6,27	7,13	9,02	6,66
Nettowinst per divisie (onderliggend)					
België	-	1 096	1 104	1 364	1 145
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	-	327	426	641	687
Merchantbanking	-	821	871	965	418
Europese Private Banking	-	190	181	211	161
Groepscenter	-	-127	-33	-36	-140
KBC-aandeel					
Aantal uitstaande aandelen per einde periode, in duizenden	310 849	366 567	363 217	355 115	357 753
Eigen vermogen per aandeel, per einde periode, in euro	33,6	43,8	49,2	50,7	31,5
Hoogste koers tijdens het boekjaar, in euro	59,8	79,0	93,3	106,2	95,0
Laagste koers tijdens het boekjaar, in euro	37,3	56,0	76,2	85,9	18,2
Gemiddelde koers tijdens het boekjaar, in euro	49,2	66,4	85,9	95,8	65,2
Slotkoers boekjaar, in euro	56,5	78,7	92,9	96,2	21,5
Brutodividend per aandeel, in euro	1,84	2,51	3,31	3,78	0,0
Marktkapitalisatie per einde periode, in miljarden euro	17,6	28,8	33,7	34,2	7,7
Ratio's					
Rendement op eigen vermogen	14%	18%	24%	21%	-18%
Rendement op eigen vermogen, gebaseerd op onderliggend resultaat	14%	18%	18%	20%	16%
Kosten-inkomstenratio, bankieren	65%	60%	53%	56%	104%
Kosten-inkomstenratio, bankieren, gebaseerd op onderliggend resultaat	65%	58%	58%	57%	64%
Gecombineerde ratio, schadeverzekeringen	95%	96%	96%	96%	95%
Kredietkostenratio, bankieren	0,20%	0,01%	0,13%	0,13%	0,70%
Kredietkostenratio, bankieren, gebaseerd op onderliggend resultaat	0,20%	0,01%	0,13%	0,13%	0,46%
Tier 1-ratio, bankieren (Basel I t.e.m. 2006, Basel II vanaf 2007)	10%	9%	9%	9%	10% / 11% ³
Solvabiliteitsratio, verzekeren	347%	385%	374%	265%	188%

¹ Voor definiëring en opmerkingen verwijzen we naar de gedetailleerde tabellen en analyses verder in dit jaarverslag. De gegevens voor 2004 zijn gebaseerd op een gecombineerde KBC-Almanij-entiteit (met uitzondering van het aantal aandelen en de marktkapitalisatie, waar het alleen KBC Bankverzekeringsholding betreft); voor de cijfers van 2004 werden bovendien de normen IAS 32, IAS 39 en IFRS 4 niet toegepast, en werd de onderliggende winst gelijkgesteld aan de nettowinst, waardoor de vergelijkbaarheid met de volgende jaren niet volledig is. Aangezien de definitie van de Totale opbrengsten en van de Onderliggende resultaten in 2008 werd gewijzigd, werden de overeenkomstige gegevens voor de voorgaande jaren retroactief aangepast.

² De onderliggende resultaten houden geen rekening met uitzonderlijke elementen, reëlewaardeveranderingen van bepaalde ALM-afdekkingsinstrumenten en, vanaf 2007, de directe invloed van de financiële crisis. Meer uitleg vindt u in het hoofdstuk Resultaat van de groep in 2008.

³ Pro forma na kapitaalversterkende transactie met de Vlaamse overheid in januari 2009.

Belangrijkste gebeurtenissen in 2008

April

- Overname van de Franse vermogensbeheerder Richelieu Finance.

Mei

- Aanstelling van Danny De Raymaeker tot lid van het Directiecomité van de groep en CEO van de Divisie België, als opvolger van Frans Florquin.

Juni

- Tienjarig jubileum van de KBC-groep: exact tien jaar geleden fuseerden Kredietbank, CERA Bank en ABB-verzekeringen tot één geïntegreerde bankverzekeringsgroep.
- Op de Investor Day in Moskou wordt het belang van Centraal- en Oost-Europa en Rusland voor de groep herbevestigd.

Juli

- Overname van Istrobanka in Slowakije; hierdoor bereikt het marktaandeel van KBC in dat land de beoogde 10%.
- KBC verhoogt de basisrente op klassieke spaarboekjes in België aanzienlijk.
- KBC krijgt de prijs van beste Belgische bank bij de Euromoney Awards for Excellence.

Augustus

- Lancering van de vernieuwde *corporate* website, www.kbc.com.

September

- Problemen bij Lehman Brothers zorgen voor zware schokgolven op de financiële markten en een ineenstorting van het vertrouwen tussen de banken onderling.

Oktober

- Aanzienlijke afwaarderingen op CDO's als gevolg van ratingverlagingen door Moody's leiden tot eerste kwartaalverlies.
- Als gevolg van de vraag van de markt naar hogere kapitaalratio's voor financiële instellingen, wordt het kernkapitaal van KBC met 3,5 miljard euro versterkt, door middel van de uitgifte van kapitaalinstrumenten waarop de Belgische overheid intekent.

November

- KBC deelt met Umicore de prijs voor het *Beste Rapport Duurzaam Ondernemen*.
- De groep wordt door *The Banker* genomineerd als *Best Bank* in België en in Hongarije.
- Ondertekening van een jointventureovereenkomst met betrekking tot vermogensbeheeractiviteiten in India.
- Verlaging van de ratings van de groep door S&P.

December

- Afronding van het akkoord met de Belgische overheid inzake kapitaalversterkende maatregelen.
- Verlaging van de ratings van de groep door Fitch.
- Verlaging van de rente op klassieke spaarboekjes en voor woningkredieten, als gevolg van de verlaging van de ECB-rente.
- Gezien de verslechterende economische toestand kondigt KBC proactieve, interne kostenbesparingen aan.
- Opnieuw aanzienlijke afwaarderingen op CDO's als gevolg van ratingverlagingen door Moody's.

Gebeurtenissen na balansdatum

Januari 2009

- Akkoord met de Vlaamse overheid inzake bijkomende kapitaalversterkende maatregelen, waardoor het kernkapitaal met 2 miljard euro wordt versterkt, en een stand-byfaciliteit voor een additionele 1,5 miljard euro.
- Verlaging van de ratings van de groep door Moody's.

Maart 2009

- Verlaging van de ratings van de groep door S&P.

Voorwoord Na een relatief lange periode van hoge economische groei moest de wereldeconomie in 2008 diverse schokken opvangen, waaronder de sterke prijsfluctuaties van grondstoffen, olie en voedsel, de wisselkoersschommelingen en uiteindelijk, vanaf eind september, de grootste financiële crisis sinds decennia.

Te midden van die financiële crisis had onze groep geen enkel probleem op het gebied van liquiditeit. Ook onze solvabiliteit – onder meer weerspiegeld in de Tier 1-ratio – werd, tot net voor de crisis in de tweede helft van september in alle hevigheid losbarstte, als bijzonder sterk aangezien, in die mate zelfs dat bij vele beleggers en analisten tot dan de perceptie leefde dat we overgekapitaliseerd waren.

Toen echter, in een relatief korte periode, een groot deel van onze directe sectorgenoten op een of andere wijze door overheidstussenkomst hun kapitaalbuffers aanzienlijk konden optrekken, en de markt die hogere solvabiliteitsratio's als standaard begon aan te zien, dreigden we onze koppositie qua solvabiliteit te verliezen. Daarom beslisten we eind oktober om, via een transactie met de Belgische overheid, onze kernkapitaalratio's nog verder te versterken door middel van de uitgifte van 3,5 miljard euro aan kapitaalinstrumenten waarop de Belgische staat intekende. Begin 2009 zorgde de tweede schokgolf op de beurzen, samen met de steeds verergerende economische vooruitzichten, echter voor additionele druk om ons kapitaal nogmaals te versterken. Op 22 januari 2009 kondigden we een soortgelijke transactie aan met de Vlaamse overheid, ter waarde van 2 miljard euro, met een bijkomende stand-byfaciliteit van 1,5 miljard euro.

Ondanks onze gezonde fundamenten ontsnapten onze gepubliceerde resultaten niet aan de gevolgen van de crisis. Voor het eerst in onze bestaansgeschiedenis leden we immers een nettoverlies, zo'n 2,5 miljard euro, ook al is dat dan voor een groot deel te wijten aan het boeken van afwaarderingen – 4 miljard euro vóór belastingen – op onze portefeuille CDO's. Dergelijke afwaarderingen boekten we ten laste van onze winst-en-verliesrekening, terwijl ze bij veel van onze sectorgenoten direct ten laste van het eigen vermogen werden geboekt en dus de gepubliceerde nettowinst niet beïnvloedden. Dat komt omdat onze CDO's, in tegenstelling tot die van vele andere financiële instellingen, geen *fysieke obligaties* omvatten, maar wel derivaten, hoewel dat economisch gezien op nagenoeg hetzelfde neerkomt.

Daarnaast had de crisis ook een verandering in het beleggersgedrag tot gevolg, wat onder meer resulteerde in gedaalde verkopen van beleggingsfondsen en bepaalde beleggingsverzekeringen. Bovendien moesten we

hogere voorzieningen voor kredietverliezen aanleggen, en dan denken we specifiek aan de in moeilijkheden verkerende Amerikaanse en IJslandse banken. De beurscrash leidde ook nog tot aanzienlijke afwaarderingen op de aandelenportefeuille van onze verzekeringstak.

Echter, wanneer we geen rekening houden met de rechtstreekse invloed van de financiële crisis op onze resultaten (de afwaarderingen op obligaties van bepaalde Amerikaanse en IJslandse banken, op gestructureerde producten en op aandelen) en enkele andere uitzonderlijke elementen, dan deed onze groep het nog behoorlijk goed, en genereerden we een *onderliggende* nettowinst van 2,3 miljard euro. Dat komt voor een belangrijk deel op conto van onze Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland, die voor het boekjaar tekende voor een bijdrage van 687 miljoen euro, nog 7% beter dan in het recordjaar 2007. De onderliggende resultaten van de overige divisies – België, Merchantbanking en Europese Private Banking – vertoonden een daling en kwamen uit op respectievelijk 1 145, 418 en 161 miljoen euro.

Hoelang de naweeën van de crisis de markten nog parten zullen spelen, weet niemand. Diverse voorspellingen over de omvang en gevolgen ervan bleken snel achterhaald door de realiteit. Dat 2009 een moeilijk jaar wordt, is echter zeer waarschijnlijk. Het gewijzigde beleggersgedrag zorgt immers onder meer voor druk op onze provisie-inkomsten, die pas kan worden verlicht wanneer het vertrouwen terugkeert. Bovendien blijft ons resultaat gevoelig voor de schommelingen in de aandelenkoersen en lijdt het weinig twijfel dat de aantasting van de reële economie zal leiden tot hogere kredietverliezen, wat, gezien de uitzonderlijk lage verliezen van de laatste jaren, niet als een verrassing komt. In elk geval zal de financiële omgeving waarin we opereren er in de toekomst anders uitzien. Onze eerste thuismarkt, België, is trouwens een goed voorbeeld van wat er zoal op korte termijn kan veranderen in het financiële landschap. We zullen dus de nodige maatregelen moeten nemen – en daar zijn we overigens al mee gestart – om ons in die nieuwe omgeving te herpositioneren en te versterken, waarbij we in de eerste plaats voortbouwen op het waardevolle dat we hebben. Concreet betekent dit dat we ons nog meer dan in het verleden toeleggen op een gecontroleerde groei van onze activa, een strikte kostenbeheersing en een herevaluatie van niet-strategische activiteiten.

De kredietcrisis zou ons bijna doen vergeten dat 2008 nog om een andere – en positievere – reden bijzonder was voor onze groep. We vierden immers onze tiende verjaardag. In juni 1998 creëerde de fusie van Kredietbank, CERA

Bank en ABB-verzekeringen immers een toonaangevende Europese bankverzekeringsgroep. De daaropvolgende, sterke expansie in Centraal- en Oost-Europa en de fusie met de toenmalige moedermaatschappij Almanij droeg er vervolgens toe bij dat ons balanstotaal in tien jaar tijd meer dan verdubbelde, het aantal personeelsleden verdrievoudigde en het door ons beheerde vermogen vervijfvoudigde. Momenteel bedient onze groep, met bijna 60 000 medewerkers in meer dan 30 landen, niet minder dan 12 miljoen cliënten en zijn we waarschijnlijk zelfs de meest geïntegreerde bank-verzekeraar in Europa.

Meer dan ooit is het gepast om ons voorwoord te besluiten met een woord van dank aan onze cliënten, die ons ook in het turbulente financiële klimaat trouw bleven. We danken uiteraard ook onze medewerkers, wier professionaliteit en gedrevenheid er voor een groot deel toe bijdroegen dat onze groep in tumultueuze tijden standhield. Onze dank gaat ten slotte ook uit naar onze aandeelhouders, die ons bleven steunen in wat toch wel een van de moeilijkste beursjaren ooit mag worden genoemd. We verzekeren hen dat we alles in het werk zullen stellen om dat vertrouwen in de toekomst waard te blijven en onze positie verder te versterken.

André Bergen,
voorzitter van het Directiecomité
van de KBC-groep

Jan Huyghebaert,
voorzitter van de Raad van Bestuur
van de KBC-groep

Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie

Juridische en managementstructuur

De juridische structuur van de groep wordt in het schema weergegeven. De groep bestaat uit een holdingmaatschappij – KBC Groep NV – die drie onderliggende vennootschappen controleert: KBC Bank, KBC Verzekeringen en

KBL European Private Bankers (verder KBL EPB). Elk van deze vennootschappen bezit een aantal dochter- en kleindochtermaatschappijen.

KBC Groep NV

100%
KBC Bank

100%
KBC Verzekeringen

99,9%
KBL EPB

De managementstructuur van de groep is opgebouwd rond vijf divisies. Elke divisie wordt geleid door een managementcomité, dat opereert onder het Groeps-Directiecomité en toezicht houdt op zowel bank- als verzekeringsactiviteiten. De managementcomités worden voorgezeten door een chief executive officer of CEO (in het geval van de Divisie Gemeenschappelijke

Diensten en Operaties door de chief operations officer of groeps-COO). De divisie-CEO's en de COO vormen samen met de group chief executive officer (groeps-CEO) en de group chief financial and risk officer (groeps-CFRO) het Directiecomité van de groep. Een beschrijving van elke divisie vindt u in de desbetreffende hoofdstukken, verder in dit jaarverslag.

Groeps-Directiecomité

En ondersteunende diensten op groepsniveau

Divisie
België

Divisie
Centraal- en Oost-
Europa en Rusland

Divisie
Merchantbanking

Divisie
Europese
Private Banking

Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties

Strategische focus

1 EEN GEÏNTEGREERDE BANK-VERZEKERAAR ... De KBC-groep is een geïntegreerde bank-verzekeraar. Dat betekent dat de aansturing van de activiteiten niet gebeurt vanuit een gescheiden bank- of verzekeringsoptiek, maar volledig geïntegreerd, via de divisies die zowel bank- als verzekeringsactiviteiten overspannen. Ook het productaanbod wordt niet vanuit een bancaire of verzekerings invalshoek gestuurd, maar vanuit de behoeften van de cliënt, die voor elke behoefte het optimale bank- of verzekeringsproduct kan kiezen.

2 ... VOOR HOOFDZAKELIJK RETAIL- EN PRIVATEBANKING-CLIËNTEN EN KMO'S ... De KBC-groep focust op retailcliënten, privatebankingcliënten en kmo-midcapbedrijven, en biedt aan deze cliënten een zo volledig mogelijk gamma van bank-, verzekerings- en vermogensproducten aan. De groep is bovendien actief in diensten voor grotere bedrijven en bepaalde marktactiviteiten.

3 ... MET GEOGRAFISCHE FOCUS OP BELGIË EN IN CENTRAAL- EN OOST-EUROPA ... KBC concentreert zich op België en op Centraal- en Oost-Europa, en wil in deze regio's het volledige scala aan activiteiten en cliëntendoelgroepen bespelen.

In België behoort de groep tot de top 3 van de financiële instellingen, met op sommige gebieden – zoals beleggingen – zelfs een leiderspositie. Het is de strategie van de groep om op deze markt de posities te behouden en, waar mogelijk, verder te verstevigen.

In Centraal- en Oost-Europa behoort KBC tot de vijf grootste financiële instellingen. De aanwezigheid in deze groeiregio omvat in eerste instantie de belangrijke posities op de bancaire en verzekeringsmarkten in Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Polen en Bulgarije. Op al deze markten is het de bedoeling een volwaardige bankverzekeringsaanwezigheid aan te houden of verder uit te bouwen. KBC heeft daarnaast ook een beperkte aanwezigheid in Roemenië en Servië. In Rusland, ten slotte, bezit de groep sinds 2007 een bancaire aanwezigheid; daar is het de bedoeling die aanwezigheid op termijn gecontroleerd verder uit te bouwen.

4 ... EN EEN SELECTIEVE AANWEZIGHEID IN DE REST VAN DE WERELD Buiten zijn thuismarkten in België en Centraal- en Oost-Europa en Rusland ontplooit de groep ook activiteiten in andere Europese landen, de Verenigde Staten en Zuidoost-Azië. Het betreft hier een aantal kantoren en dochterondernemingen van KBC Bank, die zich hoofdzakelijk focussen op bedrijfsbankieren en bepaalde nicheactiviteiten, en een netwerk van privatebankingboetieks in bepaalde Europese landen.

| 1 | Chris Defrancq

| 2 | Jan Vanhevel

| 3 | Etienne Verwilghen

1 KBC of een van zijn voorgangers (Kredietbank, CERA Bank, ABB, KBL, Gevaert).

2 André Bergen werkte tussen 1980 en 2003 voor onder meer Generale Bank (nu Fortis Bank) en Agfa-Gevaert.

3 De verplichtingen van het DC zijn verdeeld onder zijn leden (zie tabel), maar die blijven collegiaal verantwoordelijk.

Het Groeps-Directiecomité (DC) is verantwoordelijk voor het beheer van de groep binnen de door de Raad van Bestuur uitgestippelde algemene strategie. Het bestaat uit 7 leden en wordt voorgezeten door de groeps-CEO. De leden van het DC worden benoemd door de Raad van Bestuur en enkele leden van het DC hebben ook zitting in de Raad van Bestuur als gedelegeerd bestuurder. Meer informatie over het bestuur van onze groep vindt u in het hoofdstuk Corporate governance.

| 4 | **Herman Agneessens**| 5 | **André Bergen** (voorzitter)| 6 | **Guido Segers**| 7 | **Danny De Raymaeker**

| 1 | **Chris Defrancq** • geboren in 1950 • Licentiaat Wiskunde (UGent) en Licentiaat Actuariële Wetenschappen (K.U.Leuven) • carrière gestart bij KBC¹ in 1998 • Groeps-COO³ | 2 | **Jan Vanhevel** • geboren in 1948 • Doctor in de Rechten en Licentiaat Notariële Wetenschappen (K.U.Leuven) • carrière gestart bij KBC¹ in 1971 • CEO Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland³ | 3 | **Etienne Verwilghen** • geboren in 1947 • Burgerlijk ingenieur (UCL) • carrière gestart bij KBC¹ in 1983 • CEO Divisie Europese Private Banking³ | 4 | **Herman Agneessens** • geboren in 1949 • Doctor in de Rechten (K.U.Leuven) • carrière gestart bij KBC¹ in 1971 • Groeps-CFRO³ | 5 | **André Bergen** • geboren in 1950 • Licentiaat-doctorandus in de Economische Wetenschappen (K.U.Leuven) • carrière gestart bij KBC¹ in 1977 en 2003² • Groeps-CEO³ | 6 | **Guido Segers** • geboren in 1950 • Licentiaat Toegepaste Economische Wetenschappen (K.U.Leuven) • carrière gestart bij KBC¹ in 1974 • CEO Divisie Merchantbanking³ | 7 | **Danny De Raymaeker** • geboren in 1959 • Master of International Auditing (Universiteit Antwerpen) • carrière gestart bij KBC¹ in 1984 • CEO Divisie België³

	Datum kennisgeving of actualisering	Aantal	In procenten
Gewone aandelen			
KBC Ancora	1 september 2008	82 216 380	23%
Cera	1 september 2008	25 903 183	7%
MRBB	1 september 2008	42 562 675	12%
Andere vaste aandeelhouders	1 september 2008	39 867 989	11%
Subtotaal	–	190 550 227	53%
KBC-groepsmaatschappijen	31 december 2008	18 216 385	5%
Free float	–	148 986 210	42%
Totaal	31 december 2008	357 752 822	100%
Waarvan dividendgerechtigd ²	31 december 2008	341 819 369	
Verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties (ATO's)³	31 december 2008	0	

¹ De gegevens zijn gebaseerd op de valutadatum en op de laatste kennisgevingen op of vóór balansdatum (en voor de KBC-groepsmaatschappijen de situatie op de balansdatum).

² Over 2008 wordt geen dividend betaald.

³ In november 2008 werden alle resterende ATO's omgezet in aandelen. Meer informatie vindt u in het hoofdstuk Vennootschappelijke jaarrekening.

Kredietratings, 18-03-2009

Fitch	Langetermijnrating (+ outlook)		Kortetermijnrating
KBC Bank	A+	(Negatief)	F1
KBC Verzekeringen (claims paying ability)	AA-	(Negatief)	–
KBC Groep NV	A+	(Negatief)	F1
Moody's			
KBC Bank	Aa3	(Negatief)	P-1
KBC Groep NV	A1	(Negatief)	P-1
Standard & Poor's			
KBC Bank	A	(Stabiel)	A1
KBC Verzekeringen (claims paying ability)	A	(Stabiel)	–
KBC Groep NV	A-	(Stabiel)	A2

Belangrijkste ontwikkelingen inzake langetermijnratings in 2008 en begin 2009:

- In februari 2008 wijzigde Moody's de outlook van de ratings van KBC Bank en KBC Groep NV van *stabiel* naar *negatief*.
- In oktober 2008 zetten S&P en Fitch de ratings van KBC Groep NV, KBC Bank en KBC Verzekeringen op *negative watch*.
- In november 2008 paste S&P de ratings van KBC Groep NV, KBC Bank en KBC Verzekeringen met 1 notch naar beneden aan.
- In december 2008 paste Fitch de ratings van KBC Groep NV, KBC Bank en KBC Verzekeringen met 1 notch naar beneden aan.
- In januari 2009 paste Moody's de ratings van KBC Groep NV en KBC Bank met 1 notch naar beneden aan.
- In maart 2009 paste S&P de ratings van KBC Groep NV, KBC Bank en KBC Verzekeringen met 1 notch naar beneden aan.

Financiële kalender

Boekjaar 2008	Publicatie resultaten: 12 februari 2009 Publicatie embedded value levensverzekeringen: 2 april 2009 Jaarverslag, Duurzaamheidsverslag en Risicorapport over 2008 beschikbaar: 9 april 2009 Algemene Vergadering: 30 april 2009
1kw2009	Publicatie resultaten: 14 mei 2009
2kw2009	Publicatie resultaten: 6 augustus 2009
3kw2009	Publicatie resultaten: 13 november 2009
4kw2009	Publicatie resultaten: 11 februari 2010

De meest actuele versie van de financiële kalender is beschikbaar op de website www.kbc.com.

Contactadressen voor beleggers, analisten en pers

Investor Relations Office

E-mail	investor.relations@kbc.com
Website	www.kbc.com
Adres	KBC Groep NV, Investor Relations Office – IRO, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Pers

Persdienst	Viviane Huybrecht (directeur Communicatie Groep, woordvoester)
Tel.	+ 32 2 429 85 45
E-mail	pressofficekbc@kbc.be
Website	www.kbc.com
Adres	KBC Groep NV, Communicatie Groep – GCM, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Gegevens KBC-aandeel

Tickercodes

Bloomberg			KBC BB
Datastream			B:KB
Reuters			KBC.BR

Aandeel	2006	2007	2008
Aantal uitstaande aandelen op 31 december, in duizenden	363 217	355 115	357 753
Aantal dividendgerechtigde aandelen op 31 december, in duizenden	352 870	342 568	341 819
Hoogste koers van het boekjaar, in euro	93,3	106,2	95,0
Laagste koers van het boekjaar, in euro	76,2	85,9	18,2
Gemiddelde koers van het boekjaar, in euro	85,9	95,8	65,2
Slotkoers van het boekjaar, in euro	92,9	96,2	21,5
Marktkapitalisatie, in miljarden euro, op 31 december	33,7	34,2	7,7
Gemiddelde dagelijkse omzet, aantal aandelen	670 652	784 602	1 035 638
Gemiddelde dagelijkse omzet, in miljoenen euro	57,6	75,2	67,5
Eigen vermogen per aandeel	49,2	50,7	31,5

Rendement op jaarbasis (inclusief dividenden)	KBC Groep NV	BEL 20	DJ EURO STOXX Banks
1 jaar, 2007–2008	-76%	-52%	-61%
3 jaar, 2005–2008	-32%	-16%	-23%
5 jaar, 2003–2008	-7%	0%	-8%

Dividend: over het boekjaar 2008 wordt geen dividend uitgekeerd.

Ontwikkeling aantal eigen aandelen van KBC Groep NV

Totaal aantal eigen aandelen in het bezit van KBC Groep NV op 31 december 2007	11 474 207
Eigen aandelen verkocht in 2008, in het kader van de uitoefening door personeelsleden van opties op KBC-aandelen	-144 970
Inkoop eigen aandelen, in het kader van het aandeleninkoopprogramma ad 3 miljard euro*	2 924 265
Totaal aantal eigen aandelen in het bezit van KBC Groep NV op 31 december 2008	14 253 502

* Dit programma werd opgeschort op 15 mei 2008.

Resultaat van de groep in 2008

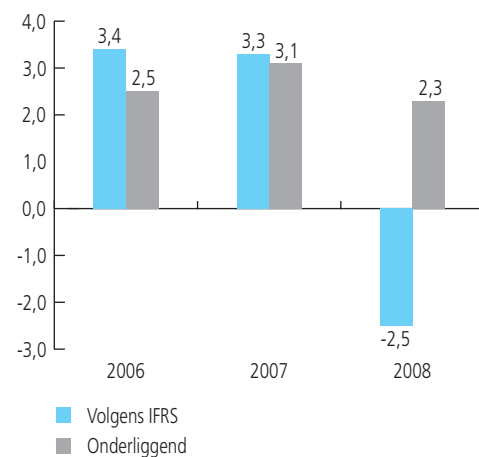

Hoofdpijnen

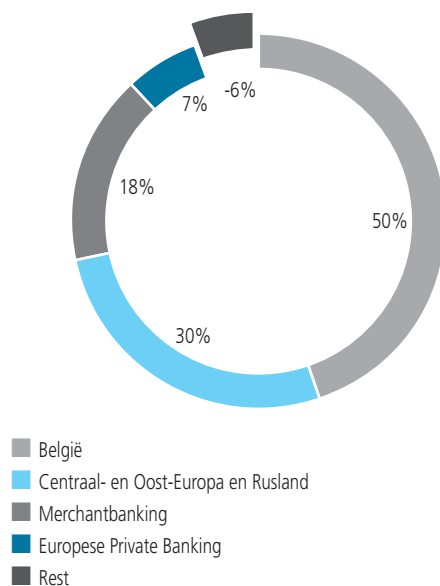
- Als gevolg van de financiële crisis, in het bijzonder door de waardeverminderingen op de portefeuille gestructureerde kredieten, op de aandelenportefeuilles en op de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland, lijdt de groep in 2008 een nettoverlies van 2,5 miljard euro.
- Op onderliggende basis (dit is zonder de directe invloed van de financiële crisis en andere uitzonderlijke elementen) bedraagt het nettoresultaat een positieve 2,3 miljard euro, een daling van 28% tegenover 2007.
- De nettorente-inkomsten blijven op een goed peil (+10% op onderliggende basis). De premie-inkomsten uit schadeverzekeringen stijgen, op vergelijkbare basis, met 4% en de gecombineerde ratio van deze activiteiten bedraagt een uitstekende 95%. De financiële crisis zorgt echter voor een opmerkelijke stijging van de waardeverliezen op de portefeuille aandelen (1,1 miljard euro vóór belastingen in 2008, tegenover 75 miljoen euro in 2007) en op gestructureerde beleggingen (4 miljard euro in 2008, tegenover 0,2 miljard euro in 2007). Ook de kredietvoorzieningen stijgen, waardoor de kredietkostenratio stijgt van 13 naar 70 basispunten (46 basispunten zonder de waardeverminderingen op de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland). De crisis zorgt bovendien voor een gedaalde verkoop van beleggingsfondsen en tak 23-levensverzekeringen, wat zich vertaalt in een vermindering van de nettoprovisie-inkomsten (-18% op onderliggende basis).
- Onder meer door lagere resultaatsgebonden personeelsvergoedingen blijven de kosten, op vergelijkbare basis, op hetzelfde niveau als vorig jaar, ondanks inflatie, uitbreiding van de kantorenetten in Centraal- en Oost-Europa en aanleg van herstructureringsvoorzieningen. De onderliggende kosten-inkomstenratio bedraagt 64%. Binnen de hele groep worden bovendien extra maatregelen genomen om, zonder opbrengstenstromen in gevaar te brengen, additionele kostenbesparingen te realiseren en het risicoprofiel verder te verlagen.
- Centraal- en Oost-Europa blijft de voornaamste groeimotor van de groep, met een 7%-stijging van de onderliggende nettowinst. De onderliggende winstbijdrage van de andere divisies daalt (België -16%, Merchantbanking -57% en Europese Private Banking -24%).
- De depositobasis neemt toe met 2% in 2008 en de kredietportefeuille stijgt met 8%, beide op organische basis. De uitstaande Levensreserves blijven ruwweg onveranderd.
- De solvabiliteit werd verder versterkt door een transactie met de Belgische staat in december 2008 en met de Vlaamse overheid in januari 2009. Eind 2008 bedroeg de *pro-forma*-Tier 1-ratio (inclusief het effect van beide operaties) van de bankactiviteiten 11,2% en de solvabiliteitsratio van de verzekeringsactiviteiten 188%.

Ontwikkeling van het nettoresultaat

In miljarden euro

Verdeling onderliggende nettowinst naar divisie

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	4 089	4 992	4 459	4 910
Bruto verdiende premies, verzekeringen	3 989	4 585	3 989	4 585
Bruto technische lasten, verzekeringen	-3 404	-3 883	-3 404	-3 883
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-64	-72	-64	-72
Dividendinkomsten	256	259	176	196
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	1 642	-3 481	1 275	933
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	682	95	461	343
Nettoprovisie-inkomsten	1 993	1 714	2 140	1 755
Overige netto-inkomsten	619	618	450	404
Totale opbrengsten	9 802	4 827	9 481	9 172
Exploitatiekosten	-5 219	-5 600	-5 164	-5 591
Bijzondere waardeverminderingen	-267	-2 234	-191	-743
Waarvan op leningen en vorderingen	-185	-822	-185	-641
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	-75	-1 333	0	-44
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	56	-1	56	13
Winst vóór belastingen	4 373	-3 007	4 181	2 850
Belastingen	-970	629	-916	-470
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	3 403	-2 379	3 265	2 381
Winst na belastingen, toerekenbaar aan minderheidsbelangen	123	105	123	111
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 281	-2 484	3 143	2 270
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	135 146	141 370	135 146	141 370
Kapitaal, per einde periode	17 348	14 210	17 348	14 210
Rendement op eigen vermogen (ROE)	21%	-18%	20%	16%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	56%	104%	57%	64%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	96%	95%	96%	95%
Kredietkostenratio, bankieren	0,13%	0,70%	0,13%	0,46%

Voor een definitie van de ratio's: zie glossarium.

* Een toelichting bij de berekening van de onderliggende cijfers volgt verder in dit hoofdstuk.

Het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening bevat een volledig overzicht van (onder meer) de winst-en-verliesrekening, opgesteld in overeenstemming met de IFRS, zoals goedgekeurd voor toepassing binnen de EU (*endorsed IFRSs*).

Om meer inzicht te verschaffen in de onderliggende resultaatsontwikkeling, verstrekt KBC daarnaast ook informatie over het zogenaamde *onderliggend resultaat*. Die gegevens zijn niet onderworpen aan een toezicht door de externe revisor. De verschillen met de IFRS-cijfers zijn:

- In de IFRS-cijfers zijn de opbrengsten van de marktactiviteiten (valutahandel, effectenhandel, corporate finance, private-equityactiviteiten, handel in afgeleide producten en dergelijke) verdeeld over verschillende componenten: de gerealiseerde en niet-gerealiseerde meerwaarden worden weergegeven bij de Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (verder Nettowinst uit financiële instrumenten tegen reële waarde), maar de aan deze opbrengsten gerelateerde financieringskosten en betaalde provisies worden weergegeven bij respectievelijk Nettorente-inkomsten en Nettoprovisie-inkomsten. Bovendien is een deel van de bedragen vermeld bij de andere opbrengstenposten evenzeer gerelateerd aan marktactiviteiten. In de onderliggende cijfers worden alle aan marktactiviteiten gerelateerde componenten samengebracht onder Nettowinst uit financiële instrumenten tegen reële waarde.
- In de IFRS-cijfers wordt een groot deel van de ALM-afdekkingsinstrumenten (die welke niet vallen onder de zogenaamde *reëlewaardeafdekkings-*

transacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille) aangezien als tradinginstrument en bijgevolg wordt rente in verband met dergelijke instrumenten vermeld onder Nettowinst uit financiële instrumenten tegen reële waarde, terwijl de rente in verband met het onderliggende actief is vermeld onder Nettorente-inkomsten. In de onderliggende cijfers wordt de rente van de betreffende ALM-afdekkingsinstrumenten daarom verplaatst naar Nettorente-inkomsten.

- De reëlewaardeveranderingen van de hierboven vermelde ALM-afdekkingsinstrumenten worden, conform IFRS, vermeld onder Nettowinst uit financiële instrumenten tegen reële waarde, terwijl de meeste onderliggende activa niet tegen reële waarde worden geboekt. In de onderliggende cijfers worden de vermelde reëlewaardeveranderingen daarom geëlimineerd (zie tabel op de volgende pagina).
- De onderliggende cijfers laten ook alle uitzonderlijke elementen (dat zijn elementen die niet regelmatig voorkomen in de normale bedrijfsvoering) buiten beschouwing. De uitzonderlijke elementen omvatten ook de directe gevolgen van de financiële crisis (in het vorige jaarverslag was dat nog niet het geval, de cijfers voor 2007 werden bijgevolg retroactief aangepast). Het gaat hierbij om waardeverliezen gerelateerd aan de CDO-notes in portefeuille, de aandelenportefeuille en de risico's op banken in moeilijkheden (Washington Mutual, Lehman Brothers en de IJslandse banken). Tot slot wordt ook het resultaat gerelateerd aan de reëlewaardeveranderingen van eigen schuldinstrumenten als een uitzonderlijk element aangemerkt. Zie tabel op de volgende pagina.

Aansluiting van de winst volgens IFRS en de onderliggende winst

In miljoenen euro	Divisie	Belangrijkste post(en) in de winst-en-verliesrekening	2007	2008
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, <i>volgens IFRS</i>			3 281	-2 484
Reëlewaardeveranderingen van ALM-afdekkingsinstrumenten	Verskillende	Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde	177	-454
Verkoop van aandelen Intesa Sanpaolo (Italië)	Groepscenter	Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	207	-
Verkoop van Banca KBL Fumagalli Soldan (Italië)	Europese Private Banking	Overige netto-inkomsten	14	-
Verkoop van GBC (bankkaartclearinghouse in Hongarije)	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Overige netto-inkomsten	35	-
Wijziging ziekenhuiskostenverzekering personeel (België)	Groepscenter	Exploitatiekosten	-64	-
Waardevermindering op aandelen Irish Life & Permanent (Ierland)	Groepscenter	Bijzondere waardeverminderingen	-	-66
Herwaarderingswinst op participatie in NLB n.a.v. de kapitaalverhoging (Slovenië)	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Overige netto-inkomsten	-	40
Verkoop van participatie in Prague Stock Exchange (Tsjechië)	Merchant-banking	Overige netto-inkomsten	-	33
Verlies gerelateerd aan de stopzetting van bepaalde derivatenactiviteiten van KBC Financial Products	Merchant-banking	Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde	-	-245
Reëlewaardeveranderingen van eigen schuldinstrumenten	Groepscenter	Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde	-	371
Afwaarderingen op CDO's in portefeuille*	Verskillende	Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde	-195	-4 004
Waardeverliezen op aandelen in portefeuille	Verskillende	Bijzondere waardeverminderingen, Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	-75	-1 101
Waardeverminderingen voor in moeilijkheden verkerende Amerikaanse en IJslandse banken	Verskillende	Bijzondere waardeverminderingen	0	-439
Overige uitzonderlijke elementen	-	-	42	9
Belastingen en belangen van derden i.v.m. bovenvermelde elementen	-	Belastingen en winst na belastingen, toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-2	1 104
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, <i>onderliggend</i>	-	-	3 143	2 270

* Inclusief 147 miljoen euro gerelateerd aan andere ABS in 2008.

De belangrijkste wijzigingen in de consolidatiekring in 2008 zijn vermeld in Toelichting 41 in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening. De totale invloed op het nettoresultaat van de groep van deze consolidatiekring-

wijzigingen en van de wisselkoersverschillen van de belangrijkste niet-euro-munten samen was beperkt (ruwweg +65 miljoen euro op een nettoresultaat van -2 484 miljoen euro).

Analyse van de totale opbrengsten

Totale opbrengsten van de KBC-groep

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	4 089	4 992	4 459	4 910
Bruto verdiende premies, verzekeringen	3 989	4 585	3 989	4 585
Niet-leven	1 826	2 052	1 826	2 052
Leven	2 163	2 533	2 163	2 533
Bruto technische lasten, verzekeringen	-3 404	-3 883	-3 404	-3 883
Niet-leven	-1 085	-1 205	-1 085	-1 205
Leven	-2 319	-2 678	-2 319	-2 678
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-64	-72	-64	-72
Dividendinkomsten	256	259	176	196
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	1 642	-3 481	1 275	933
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	682	95	461	343
Nettoprovisie-inkomsten	1 993	1 714	2 140	1 755
Bankactiviteiten (inclusief holdingactiviteiten)	2 363	2 185	2 507	2 226
Verzekeringsactiviteiten	-370	-471	-368	-471
Overige netto-inkomsten	619	618	450	404
Totale opbrengsten	9 802	4 827	9 481	9 172
Divisie België	3 775	2 247	3 675	3 548
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	2 395	2 469	2 345	3 002
Divisie Merchantbanking	2 535	-480	2 661	2 145
Divisie Europese Private Banking	772	411	774	674
Groepscenter	324	180	26	-196

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast.

De nettorente-inkomsten bedroegen 4 992 miljoen euro in 2008. Op onderliggende basis is dat 4 910 miljoen euro, een toename met 10% tegenover het jaar voordien. Dat is, behalve aan de invloed van nieuwe overnames en wisselkoersverschillen, onder meer te danken aan de stijgende krediet- en depositovolumes in de groep: in één jaar tijd stegen kredieten en deposito's met respectievelijk 8% en 2%, waarbij vooral de groei in de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland in het oog sprong (zelfs zonder de positieve invloed van nieuwe overnames en wisselkoersschommelingen +25% in kredieten en +8% in deposito's), maar ook de depositogroei in België opmerkelijk was (+6%). Bovendien steeg in Centraal- en Oost-Europa de gemiddelde nettorentemarge met 12 basispunten. Anderzijds was er in België een negatieve invloed van de verhoogde depositovergoeding, meer bepaald de stijging van de basisrente op spaardeposito's vanaf 1 juli 2008. Voor de groep als geheel nam de nettorentemarge van de bankactiviteiten daardoor af met 4 basispunten tot 1,68%.

De bruto verdiende premies voor schadeverzekeringen bedroegen 2 052 miljoen euro en zetten de stijgende trend van de voorbije jaren voort met een jaartoename van 4% op vergelijkbare basis. In alle divisies werd een goed technisch resultaat behaald voor de schadeverzekeringen: de gecombineerde ratio voor de hele groep bedroeg 95%, tegenover 96% in 2007, en deze ratio bleef beneden 100% in alle divisies (96% in de Divisie België, 95% in de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland en 87% in de Divisie Merchantbanking). De reserveringsratio bedroeg 165% in 2008. Het nettoresultaat uit afgestane herverzekering bedroeg -72 miljoen euro, tegenover -64 miljoen euro het jaar voordien.

De gerapporteerde premie-inkomsten voor levensverzekeringen (2 533 miljoen euro) zijn, conform IFRS, exclusief bepaalde types levensverzekeringen (vooral levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen, de zogenaamde tak 23-producten). Wanneer de premie-inkomsten voor deze producten worden meegeteld, bedroegen de premie-inkomsten 4,2 miljard euro in 2008 (3,2 miljard voor tak 21- en 1 miljard voor tak 23-producten), bijna

een vijfde hoger dan in 2007, ondanks de hogere vergoeding voor klassieke bankdepositoproducten. In 2008 bleven de Levensreserves (23 miljard euro) ruwweg stabiel ten opzichte van eind 2007.

De netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (hierna trading- en reëlewaarderesultaat) bedroeg een negatieve 3 481 miljoen euro in 2008, tegenover een positieve 1 642 miljoen euro het jaar voordien. Als a) de reëlewaardeaanpassingen van ALM-afdekkingsinstrumenten waarvoor het onderliggende instrument niet tegen reële waarde wordt geboekt in IFRS worden uitgesloten, b) alle tradinggerelateerde inkomsten die onder IFRS onder andere opbrengstenposten vallen bij de tradingwinst worden geteld en c) het eenmalige verlies als gevolg van de stopzetting van bepaalde derivatenactiviteiten bij KBC Financial Products, de positieve invloed als gevolg van de reëlewaardeverandering van eigen schuldinstrumenten en de negatieve invloed van de afwaarderingen van de CDO's in portefeuille (zie verder) worden uitgesloten, bedraagt het onderliggende trading- en reëlewaarderesultaat 933 miljoen euro, tegenover 1 275 miljoen euro in 2007.

Zoals vermeld, zijn marktwaardeaanpassingen op de CDO's in portefeuille niet inbegrepen in het onderliggende resultaat, maar wel in de IFRS-cijfers. In 2007 bedroegen de negatieve marktwaardeaanpassingen gerelateerd aan deze instrumenten -0,2 miljard euro vóór belastingen, in 2008 was dat -4,0 miljard euro. De negatieve waardeaanpassingen in 2008 werden veroorzaakt door ratingverlagingen van CDO-tranches, een verhoogd tegenpartijrisico van monolinekredietverzekeraars en hogere kredietsspreads. Bovendien besliste KBC om proactief alle mezzanine-CDO-notes (dat zijn alle CDO-notes met uitsluiting van de *super senior tranches*) van CDO's die werden opgezet door KBC Financial Products volledig af te schrijven, zodat waardeschommelingen van de betrokken CDO-notes geen invloed meer hebben op de toekomstige resultaatsontwikkeling.

Terwijl afwaarderingen van CDO-notes bij veel sectorgenoten direct in het eigen vermogen worden geboekt – zonder invloed op de nettowinst – heeft bij KBC het grootste deel van deze minderwaarden wel een directe invloed op de nettowinst. Dat komt doordat de CDO's in onze portefeuille, in tegenstelling tot vele sectorgenoten, bijzonder weinig *fysieke obligaties* omvatten, maar wel derivaten, en conform de vigerende boekhoudregels worden waardeschommelingen in dergelijke derivaten in de winst-en-verliesrekening geboekt.

De waardeschommelingen van het overgrote deel van de andere *Asset Backed Securities (ABS)* verliepen bij KBC wel via het eigen vermogen. In 2008 ging dat in totaal om -1,4 miljard euro, tegen -0,1 miljard euro het jaar voordien.

Meer informatie over de portefeuille gestructureerde beleggingen (CDO's en andere *Asset Backed Securities*) vindt u in het *Risk report*, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

De netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa (de *gerealiseerde meerwaarden*) bedroeg 95 miljoen euro in 2008, of 343 miljoen euro op onderliggende basis. Het betreft hoofdzakelijk aandelen uit de beleggingsportefeuille van het verzekeringsbedrijf. De daling van de gerealiseerde meerwaarden ten opzichte van 2007 heeft vanzelfsprekend te maken met de sterk gedaalde beurskoersen.

De nettoprovisie-inkomsten bedroegen 1 714 miljoen euro. Op onderliggende basis is dat 18% minder dan in 2007. De ontwikkeling van de nettoprovisie-inkomsten kan niet worden losgekoppeld van de financiële en beurscrisis, waardoor beleggers zich afkeerden van beleggingsfondsen en bepaalde beleggingsverzekeringen, ten voordele van de klassieke depositoproducten. Daardoor verminderden de ontvangen provisies in het bankbedrijf met 11%. De (voornamelijk aan agenten in het verzekeringsbedrijf) betaalde provisies, anderzijds, stegen met 28%, wat gerelateerd is aan de gestegen verkoop van verzekeringen en nieuwe overnames. Het totale beheerd vermogen van de groep in 2008 daalde met ruwweg 10% tot 207 miljard euro, wat volledig te wijten was aan de prijsdalingen van de betrokken activa (-12 procentpunten), in combinatie met een beperkte netto-instroom (+1 procentpunt).

De dividendinkomsten bedroegen 259 miljoen euro, of 196 miljoen euro op onderliggende basis, zowat 11% hoger dan in het jaar voordien. De overige netto-inkomsten bedroegen 618 miljoen euro, een status-quo tegenover 2007. De belangrijkste elementen die in 2007 en 2008 als uitzonderlijk werden aangemerkt en op deze post betrekking hebben, vindt u in de tabel Aansluiting van de winst volgens IFRS en de onderliggende winst, in dit hoofdstuk. Zonder deze uitzonderlijke elementen bedroegen de onderliggende overige netto-inkomsten 450 miljoen euro in 2007 en 404 miljoen euro in 2008. Dit verschil wordt nagenoeg volledig verklaard door het feit dat 2007 was begunstigd door een terugstorting ad 44 miljoen euro vanwege het Belgische depositogarantiesysteem.

Analyse van de exploitatiekosten

Exploitatiekosten van de KBC-groep

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Personeelskosten	-3 148	-3 139	-3 094	-3 131
Algemene beheerskosten	-1 740	-1 984	-1 740	-1 984
Afschrijvingen op vaste activa	-361	-392	-361	-392
Voorzieningen voor risico's en kosten	31	-84	31	-84
Totaal exploitatiekosten	-5 219	-5 600	-5 164	-5 591
Divisie België	-1 849	-2 029	-1 849	-2 029
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	-1 490	-1 878	-1 490	-1 878
Divisie Merchantbanking	-1 313	-1 199	-1 323	-1 191
Divisie Europese Private Banking	-487	-487	-487	-487
Groepscenter	-80	-7	-15	-7

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast.

De exploitatiekosten lagen in 2008 op het eerste gezicht ongeveer 7% hoger dan in het jaar daarvoor. Op onderliggende basis, en zonder de invloed van wisselkoersschommelingen en nieuwe overnames, blijven de kosten echter ruwweg op hetzelfde niveau als in het jaar voordien. De positieve invloed van de lagere variabele personeelsvergoedingen werd voor een deel tenietgedaan door inflatie, kosten verbonden aan de uitbreiding van het kantorennet in Centraal- en Oost-Europa, en diverse eenmalige elementen zoals de aanleg van voorzieningen voor herstructureringen en vervroegde pensionering.

De onderliggende kostenontwikkeling bedroeg +10% voor de Divisie België (waarvan meer dan de helft is toe te wijzen aan eenmalige factoren), +7% voor de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland (zonder de invloed van wisselkoersschommelingen en nieuwe overnames), -10% voor de Divisie Merchantbanking en -6% voor de Divisie Europese Private Banking (op vergelijkbare basis).

De kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten bedroeg in 2008 64% op onderliggende basis. In de Divisie België bedroeg de onderliggende kosten-inkomstenratio 71%, in de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland

60%, in de Divisie Merchantbanking 57% en in de Divisie Europese Private Banking 73%.

In het licht van de onzekerheid op de financiële markten en de verslechterende economische toestand, kondigde de groep eind 2008 acties aan om in de toekomst de kostenbasis nog verder te reduceren, uiteraard zonder belangrijke opbrengstenstromen aan te tasten. Daartoe behoren een vacaturestop voor de hele groep, een herziening van de variabele looncomponenten in België, een vermindering van het personeelsbestand in de zakenbank- en privatebankingafdelingen en, meer algemeen, een grondige evaluatie van alle activiteiten buiten de thuismarkten in België en Centraal- en Oost-Europa, waarbij zal worden nagegaan of die activiteiten tot de kernactiviteiten behoren, en of ze voldoende rendabel zijn en niet te veel kapitaal opslorpen.

Analyse van de bijzondere waardeverminderingen

Bijzondere waardeverminderingen van de KBC-groep

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen	-185	-822	-185	-641
Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa	-75	-1 333	0	-44
Bijzondere waardeverminderingen op goodwill	0	-25	0	-15
Bijzondere waardeverminderingen op overige activa	-7	-54	-7	-43
Totaal bijzondere waardeverminderingen	-267	-2 234	-191	-743
Divisie België	-80	-652	-59	-46
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	-91	-413	-90	-322
Divisie Merchantbanking	-55	-877	-7	-330
Divisie Europese Private Banking	-39	-223	-33	-43
Groepscenter	-2	-69	-2	-2

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast.

De bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen bedroegen 822 miljoen euro in 2008, een aanzienlijke stijging tegenover 185 miljoen euro in 2007. Dat heeft uiteraard te maken met het verslechterende economische klimaat, en laat zich vooral voelen in de Divisie Merchantbanking (vooral buitenlandse bedrijfskredieten) en in zekere mate ook in de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland, terwijl de Belgische retailactiviteiten nog steeds bijzonder lage kredietverliezen te zien geven.

De bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa (1 333 miljoen euro) omvatten de afwaarderingen op aandelen en op obligaties uit de beleggingsportefeuille. De afwaarderingen op aandelen – die zich voornamelijk voordoen bij de beleggingsportefeuilles van de verzekeringsinstellingen van de groep – bedroegen 918 miljoen euro in 2008, aanmerkelijk hoger dan in 2007 (66 miljoen euro), door de sterke terugval van de beurskoersen in 2008. De afwaarderingen op obligaties stijgen van 9 miljoen euro naar 415 miljoen euro, waarbij het grootste deel van deze stijging op rekening komt van Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken. De waardeverliezen op aandelen en de waardeverminderingen op obligaties van de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland worden aangemerkt als uitzonderlijke elementen en zijn dus geëlimineerd uit de onderliggende resultaten.

De kredietkostenratio (die waardeverminderingen op zowel leningen als bedrijfs- en bankobligaties omvat) stijgt van een bijzonder lage 13 basispunten (bp) in 2007 tot 70 bp in 2008, of onderliggend (dit is zonder Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken) 46 bp. Aangezien kredietverliezen de algemene economische conjunctuur met een zekere vertraging volgen, houdt KBC voor het komende jaar rekening met een verdere stijging van deze ratio.

De onderliggende kredietkostenratio bedroeg 9 bp in de Divisie België (13 bp in 2007), 73 bp in de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland (26 bp in 2007) en 48 bp in de Divisie Merchantbanking (2 bp in 2007).

De gemiddelde kredietkwaliteit bleef relatief goed in 2008. De non-performing ratio bedroeg bijvoorbeeld 1,8% (of 1,7% op onderliggende basis), tegenover 1,5% eind 2007. Ook hier is sprake van een vertragingseffect, waardoor een verslechtering van deze ratio in de toekomst niet uit te sluiten valt. Eind 2008 waren de non-performing kredieten voor 94% gedekt door (alle) waardeverminderingen op leningen en vorderingen.

De overige bijzondere waardeverminderingen zijn grotendeels gerelateerd aan de herstructureringen in de zakenbankafdeling. Het betreft een bedrag van 25 miljoen euro gerelateerd aan goodwill (nihil in het jaar voordien) en 54 miljoen euro gerelateerd aan overige activa (7 miljoen euro in het jaar voordien).

Analyse van de overige componenten van het resultaat

Overige componenten van het resultaat

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	56	-1	56	13
Belastingen	-970	629	-916	-470
Winst na belastingen, toerekenbaar aan minderheidsbelangen	123	105	123	111

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast.

Het aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen bedroeg -1 miljoen euro in 2008 en betrof, net als in de jaren voordien, voornamelijk de bijdrage van het minderheidsbelang in Nova Ljubljanska banka in Slovenië (opgenomen via de vermogensmutatiemethode).

De belastingen bedroegen een positieve 629 miljoen euro, wat uiteraard te maken heeft met het negatieve resultaat vóór belastingen.

De minderheidsbelangen in de nettowinst bedroegen een positieve 105 miljoen euro, wat in de lijn ligt van het cijfer voor het voorgaande jaar, niet-

tegenstaande de sterk gedaalde totale nettowinst. Dat komt hoofdzakelijk doordat de minderheidsbelangen ook het (positieve) resultaat omvatten dat toekomt aan de preferente aandelen.

Opdeling van de winst naar divisie en volgens de juridische structuur van de groep

Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij

In miljoenen euro	2007	IFRS 2008	Onderliggend resultaat*	2007	2008
Opdeling naar divisie					
Divisie België	1 402	-397	1 364	1 145	
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	664	188	641	687	
Divisie Merchantbanking	833	-2 164	965	418	
Divisie Europese Private Banking	210	-153	211	161	
Groepscenter	172	41	-36	-140	
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 281	-2 484	3 143	2 270	
Opdeling naar de juridische structuur van de groep					
Bankbedrijf	2 364	-1 272	2 193	1 454	
Verzekeringsbedrijf	741	-987	801	744	
Europees Private Bankingbedrijf	205	-146	204	155	
Holdingbedrijf	-29	-79	-55	-83	
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 281	-2 484	3 143	2 270	

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast.

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten van de verschillende divisies gedetailleerd weergegeven (merk op dat de resultaten van de Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties nagenoeg volledig worden toegewezen aan de andere divisies). De resultaten van het Groepscenter, dat onder meer de kosten van de schuldfinanciering van de holding en bepaalde niet aan andere divisies toegewezen kosten omvat, worden in de samen-

vattende tabel vermeld en verder gedetailleerd in het *Extended Quarterly Report – KBC Group, 4Q 2008*, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

Een volledige opdeling van de winst-en-verliesrekening volgens de juridische structuur van de groep volgt in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening, onder Toelichtingen bij de gesegmenteerde informatie.

Balans, solvabiliteit en beheerd vermogen

Geselecteerde balans- en solvabiliteitsinformatie over de KBC-groep

In miljoenen euro	2007	2008
Balanstotaal	355 597	355 317
Leningen en voorschotten aan cliënten	147 051	157 296
Effecten	105 023	94 897
Deposito's van cliënten en schuldpapier	192 135	196 733
Bruto technische voorzieningen en schulden m.b.t. beleggingscontracten, verzekeringen	26 833	26 724
Eigen vermogen van de aandeelhouders	17 348	14 210
Eigen vermogen per aandeel, in euro	50,7	31,5
Tier 1-ratio, bankieren (KBC Bank en KBL EPB samen, Basel II-berekening)	8,7%	9,7% (pro forma* 11,2%)
Waarvan core Tier 1-ratio	7,4%	7,2% (pro forma* 8,6%)
Solvabiliteitsratio, verzekeren	265%	188%

* Pro forma: inclusief het effect van de 2 miljard euro kapitaalversterkende transactie met de Vlaamse overheid, die na 31-12-2008 werd afgesloten (in januari 2009).

Eind 2008 bedroeg het balanstotaal van de KBC-groep 355 miljard euro, ongeveer hetzelfde als in het jaar daarvoor. Leningen en voorschotten aan cliënten (157 miljard euro per einde 2008) en effecten (95 miljard euro) vormen, net als in het jaar voordien, de belangrijkste producten op de actiefzijde. Op vergelijkbare basis groeiden de leningen en voorschotten aan cliënten (met uitsluiting van de volumes voor omgekeerde retrocessies, wisselkoerswijzigingen en nieuwe overnames) met 8% ten opzichte van eind 2007, waarbij de sterkste stijging wordt opgetekend in Centraal- en Oost-Europa en Rusland (+25%). De belangrijkste kredietproducten waren de terminkredieten (78 miljard euro) en de woningkredieten (56 miljard euro). Bij de depositoproducten werd een organische toename van 2% bewerkstelligd (op vergelijkbare basis en zonder het volume retrocessies), tot 197 miljard euro. De voornaamste depositoproducten zijn de termijndeposito's (69 miljard euro), de zichtdeposito's (45 miljard euro) en de depositoboekjes (29 miljard euro).

De technische voorzieningen en de schulden met betrekking tot de beleggingscontracten van de verzekeraar bedragen samen 27 miljard euro, ruwweg hetzelfde niveau als ultimo 2007. De Levensreserves maken het grootste deel van dat bedrag uit (23 miljard euro) en blijven ruwweg onveranderd ten opzichte van het jaar voordien.

Per einde 2008 bedroegen de door KBC beheerde beleggingsfondsen (die niet op de balans voorkomen, maar vanuit het standpunt van de cliënt wel een alternatief vormen voor bijvoorbeeld klassieke bankdeposito's, die wel op de balans voorkomen) 151 miljard euro. Het totale beheerd vermogen, dat naast de beleggingsfondsen onder meer ook het vermogensbeheer voor particuliere en institutionele beleggers omvat, bedroeg 207 miljard euro, een daling van 10% ten opzichte van eind 2007. Dat had volledig te maken met de forse prijsdaling van de activa; inzake volume was er immers nog een

kleine nettoangroei (1%). Een opdeling van het totale beheerd vermogen volgt in de onderstaande tabel.

Op 31 december 2008 bedroeg het eigen vermogen van de aandeelhouders 14 miljard euro. Dat eigen vermogen omvat, conform IFRS, ook de niet-gerealiseerde meer- en minderwaarden op voor verkoop beschikbare financiële activa (-1,1 miljard euro eind 2008). Tegenover eind 2007 betroffen de voornaamste wijzigingen in het eigen vermogen de opname van het nettoresultaat van het boekjaar (-2,5 miljard euro), de in 2008 uitbetaalde dividenden met betrekking tot het jaar daarvoor (-1,3 miljard euro), de wijziging in de herwaarderingsreserve voor voor verkoop beschikbare financiële activa

(-1,9 miljard euro), de inkoop van eigen aandelen naar aanleiding van het in mei 2008 opgeschorte aandeleninkoopprogramma (-0,3 miljard euro) en de invloed van de kapitaalversterkende maatregelen die in oktober met de Belgische overheid werden afgesproken (+3,5 miljard euro).

De solvabiliteitspositie, versterkt door deze overheidstransactie, vertaalde zich aan het einde van het jaar in een Tier 1-ratio voor de bankactiviteiten van 9,7% (onder Basel II) en een solvabiliteitsratio voor de verzekeringsactiviteiten van 188%. Inclusief het effect van de tweede kapitaalversterkende operatie die midden januari 2009 werd afgesloten met de Vlaamse overheid, zou de pro-forma-Tier 1-ratio voor de bankactiviteiten 11,2% bedragen op 31 december 2008.

Beheerd vermogen van de KBC-groep

In miljoenen euro	2007*	2008
Naar divisie		
België	162 538	151 037
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	12 999	11 729
Merchantbanking	891	36
Europese Private Banking	54 462	44 040
Totaal	230 890	206 842
Naar product of dienst		
Beleggingsfondsen voor particulieren	93 507	79 674
Vermogensbeheer voor particulieren	81 874	68 825
Vermogensbeheer voor institutionele beleggers	38 344	39 832
Groepsactiva, beheerd door KBC Asset Management	17 165	18 510
Totaal	230 890	206 842

* Cijfers aangepast.

Divisies

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

Europese Private Banking

Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

Divisies

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

Europese Private Banking

Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

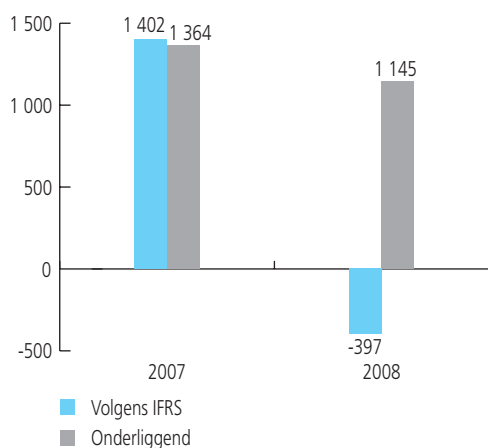
De Divisie België omvat alle bank- en verzekeringsactiviteiten van de groep in België. Meer specifiek gaat het om de retail- en privatebankingactiviteiten van KBC Bank in België, de activiteiten van KBC Verzekeringen in België en de activiteiten van een aantal Belgische dochtermaatschappijen. De belangrijkste groepsmaatschappijen die tot deze divisie behoren zijn ADD, CBC Banque, Centea, Fidea, KBC Asset Management, KBC Bank (Belgische retail- en privatebankingactiviteiten), KBC Verzekeringen en groep VAB.

Hoofdpijnen 2008

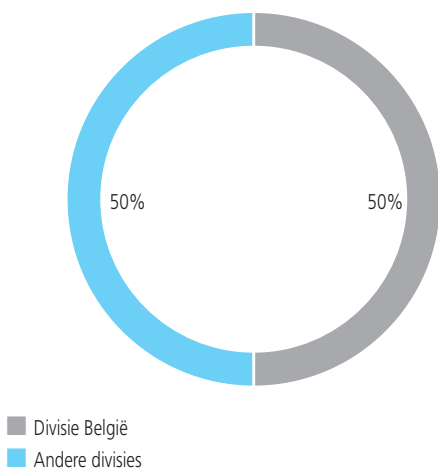
- Zonder de directe invloed van de financiële crisis (vooral de afwaardering in verband met de portefeuille aandelen en gestructureerde beleggingen) en andere uitzonderlijke elementen, bedraagt de bijdrage van deze divisie tot de onderliggende groepswinst 1 145 miljoen euro.
- Inclusief de directe gevolgen van de financiële crisis en andere uitzonderlijke elementen is er een nettoverlies van 397 miljoen euro.
- De 16%-daling van de onderliggende nettowinst tegenover 2007 is vooral te wijten aan de verhoogde depositovergoeding in het tweede halfjaar en het gewijzigde beleggersgedrag dat leidde tot een daling in de verkoop van beleggingsfondsen en bepaalde beleggingsverzekeringen.
- De verkoop van schadeverzekeringen (+5%) groeit sterker dan de markt. De verkoop van levensverzekeringen met gegarandeerde rente stijgt zelfs met 19% tegenover 2007.
- De kosten blijven onder controle: zonder eenmalige en technische elementen bedraagt de kostenstijging slechts 4%, in lijn met de jaarinflatie. Bovendien werden tegen het eind van het jaar additionele kostenbesparingsmaatregelen genomen.
- De waardeverminderingen op leningen en vorderingen blijven, ondanks de verslechterde economische toestand, op een zeer laag niveau, met een kredietkostenratio van slechts 0,09%.
- Ondanks de moeilijke economische toestand is er een nettoaan groei van de kredietverlening (+8%) en van de deposito's (+6%), terwijl de levensverzekeringsreserves ruwweg op hetzelfde peil blijven.
- De cliëntentevredenheid bij de KBC-bankkantoren blijft op een hoog niveau.

Nettoresultaat Divisie België

In miljoenen euro

Aandeel van de Divisie België in de onderliggende nettowinst van de groep in 2008

Bijdrage tot het groepsresultaat

Divisie België

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	1 996	1 997	1 951	1 983
Bruto verdiende premies, verzekeringen	2 678	3 053	2 678	3 053
Bruto technische lasten, verzekeringen	-2 618	-2 918	-2 618	-2 918
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-13	-21	-13	-21
Dividendinkomsten	129	148	129	148
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	120	-1 031	64	47
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	369	119	369	355
Nettoprovisie-inkomsten	915	724	915	724
Bankactiviteiten	1 086	925	1 086	925
Verzekeringsactiviteiten	-171	-200	-171	-200
Overige netto-inkomsten	198	177	199	177
Totale opbrengsten	3 775	2 247	3 675	3 548
Exploiatiekosten	-1 849	-2 029	-1 849	-2 029
Bijzondere waardeverminderingen	-80	-652	-59	-46
Waarvan op leningen en vorderingen	-59	-46	-59	-46
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	-21	-600	0	0
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	0	0	0	0
Winst vóór belastingen	1 846	-434	1 767	1 473
Belastingen	-440	35	-399	-326
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	1 406	-398	1 368	1 147
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	4	-2	4	2
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1 402	-397	1 364	1 145
Bankactiviteiten	789	167	709	474
Verzekeringsactiviteiten	614	-563	655	671
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	23 512	23 380	23 512	23 380
Toegewezen kapitaal per einde periode	2 980	3 134	2 980	3 134
Rendement op toegewezen kapitaal	47%	-	46%	36%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	56%	87%	58%	71%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	98%	96%	98%	96%

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast. Voor een toelichting bij de berekening van de onderliggende cijfers verwijzen we naar het hoofdstuk Resultaten van de groep in 2008 en naar de aansluitingstabel in dit hoofdstuk.

Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, aansluiting IFRS – onderliggend

In miljoenen euro	2007	2008
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, IFRS	1 402	-397
Min		
Waardeverliezen op CDO's (na belastingen)	-23	-505
Waardeverliezen op aandelen (na belastingen)	-21	-833
Waardeverliezen op Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken (na belastingen)	0	-2
Overige uitzonderlijke elementen* (na belastingen)	82	-202
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, onderliggend	1 364	1 145

* Inclusief reëlewaardeveranderingen van bepaalde ALM-afdekkingsinstrumenten.

In 2008 genereerde de Divisie België een nettoverlies van 397 miljoen euro, ten opzichte van een nettowinst van 1 402 miljoen euro in het jaar voordien. Op onderliggende basis (zie tabel op voorgaande pagina) bedroeg de nettowinst 1 145 miljoen euro, 16% lager dan in het jaar daarvoor. De activiteiten van deze divisie legden in 2008 beslag op 22% (of 3,1 miljard euro) van het groepskapitaal.

In 2008 bedroegen de nettorente-inkomsten 1 997 miljoen euro. Op onderliggende basis was dat 1 983 miljoen euro, een kleine stijging (+2%) ten opzichte van het jaar daarvoor, en dat ondanks de negatieve invloed van de verhoogde basisrente op spaardeposito's in het tweede halfjaar (invloed ruwweg -170 miljoen euro). Dat was vooral te danken aan de stijgende volumes van kredieten (+8%) en cliëntendeposito's (+6%). Dat laatste had, behalve met de verhoogde vergoeding, ook te maken met de verschuiving van de beleggersvoorkeur naar klassieke bankdeposito's, ten nadele van beleggingsfondsen en tak 23-levensverzekeringen. De nettorentemarge van de divisie daalde van 1,76% in 2007 tot 1,47% in 2008, wat voor het grootste deel te wijten is aan de verhoogde vergoeding op spaardeposito's sinds midden 2008.

De bruto verdiende verzekeringspremies bedroegen 3 053 miljoen euro. Voor schadeverzekeringen was dat 923 miljoen euro, een stijging van 5% tegenover 2007, opnieuw sterker dan de markt als geheel. De gecombineerde ratio van de schadeverzekeringsactiviteiten stond bovendien op een gunstige 96%, dat is 2 procentpunten beter dan in het jaar voordien, dat weliswaar negatief was beïnvloed door uitzonderlijke stormschade.

Het premie-inkomen voor levensverzekeringen bedroeg 2 130 miljoen euro, maar deze cijfers zijn, conform IFRS, exclusief beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling (ruwweg hetzelfde als tak 23-producten, dat zijn levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen). Voor deze producten worden noch premie-inkomsten, noch technische lasten getoond, maar alleen de gerealiseerde marge, onder de nettoprovisie-inkomsten. Wanneer de premie-inkomsten voor deze producten worden meegeteld, bedragen de totale premie-inkomsten van de Belgische levensverzekeringsactiviteiten 2,8 miljard euro, 6% meer dan in het jaar voordien, ondanks het moeilijke beleggingsklimaat. De tak 23-producten tekenden voor 0,7 miljard euro (-20% tegenover 2007) en de tak 21-producten voor 2,1 miljard euro (+19%). Eind 2008 bedroegen de uitstaande Levenreserves van deze divisie 19,6 miljard euro, een status-quo tegenover eind 2007.

De nettoprovisie-inkomsten bedroegen 724 miljoen euro. De *ontvangen* provisies in het bankbedrijf verminderden met 15%, hoofdzakelijk door de gedaalde verkoop van beleggingsfondsen. De *betaalde* provisies (voornamelijk aan agenten in het verzekeringsbedrijf) stegen met 17%, onder meer als gevolg van de gestegen verkoop van verzekeringen. Het beheerd vermogen van de Divisie België (beleggingsfondsen en activa beheerd in het kader van adviserend en discretionair vermogensbeheer) daalde 7%, van 163 miljard euro per eind 2007 tot 151 miljard euro per eind 2008. Die daling was volledig toe te schrijven aan de waardedaling van de activa zelf, in combinatie met een kleine netto-instroom van 1%.

De netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare activa bedroeg 119 miljoen euro. Op onderliggende basis was dat 355 miljoen euro, een daling van 4% ten opzichte van het jaar daarvoor. Het betrof overwegend meerwaarden op de verkoop van aandelen uit de beleggingsportefeuille van de verzekeraar, en het grootste deel van die meerwaarden werd in het eerste kwartaal van het jaar gerealiseerd.

De dividendinkomsten in 2008 bedroegen 148 miljoen euro, 19 miljoen euro meer dan in het jaar voordien, en de overige netto-inkomsten bedroegen 177 miljoen euro, een daling van 22 miljoen euro tegenover 2007, dat echter begunstigd was door een terugstorting ad 44 miljoen euro vanuit het depositogarantiesysteem.

De netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (reëlewaarderesultaat) bedroeg een negatieve 1 031 miljoen euro, tegenover een positieve 120 miljoen euro het jaar voordien. Dat is grotendeels te wijten aan de afwaarderingen van CDO-notes (0,8 miljard euro in 2008 versus 33 miljoen euro in 2007). Deze afwaarderingen zijn een gevolg van de verbrede kredietsspreads en de ratingverlagingen van bepaalde CDO-notes. Het onderliggende reëlewaarderesultaat, dus onder meer zonder de CDO-impact, bedroeg 47 miljoen euro, 17 miljoen euro minder dan in het jaar voordien.

De exploitatiekosten van de Divisie België (2 029 miljoen euro) stegen met iets minder dan 10% tegenover 2007, maar omvatten diverse eenmalige elementen (waaronder de aanleg van voorzieningen voor vervroegde pensionering en verhoogde voorzieningen voor het pensioenfonds). Zonder deze elementen bedroeg de kostenstijging circa 4%, nauwelijks meer dan de jaarinflatie. De onderliggende kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten van deze divisie bedroeg 71%, tegenover 58% in 2007.

De waardeverminderingen op *leningen en vorderingen* bedroegen 46 miljoen euro, tegenover 59 miljoen euro het jaar voordien. De waardeverminderingen op *voor verkoop beschikbare activa* stegen van 21 miljoen tot 600 miljoen, wat uiteraard te wijten was aan de aanzienlijke stijging van de afwaarderingen op aandelen als gevolg van de beurscrash. De kredietkostenratio (die waardeverminderingen op leningen en obligaties omvat, maar geen afwaarderingen op aandelen) kwam uit op een bijzonder gunstige 9 basispunten, tegenover de reeds zeer lage 13 basispunten in 2007.

Feiten en cijfers

Divisie België

Cliënten (schattingen)	2007	2008
Totaal, in miljoenen	3,8	3,9
Netwerk		
Retailbankkantoren, KBC Bank en CBC Banque*	830	826
Privatebankingkantoren, KBC Bank en CBC Banque	25	26
Bankagentschappen, Centea	712	696
Verzekeringsagentschappen, KBC Verzekeringen	552	530
Beheerd vermogen (in miljarden euro)		
Beleggingsfondsen voor particulieren	79,9	68,9
Vermogensbeheer voor particulieren	40,8	34,3
Vermogensbeheer voor institutionele beleggers	24,7	29,4
Groepsactiva, beheerd door KBC Asset Management	17,2	18,5
Totaal	162,5	151,0
Marktaandelen (schattingen)		
Kredieten	22%	23%
Deposito's	19%	20%
Beleggingsfondsen	35%	37%
Levensverzekeringen	11%	14%
Schadeverzekeringen	9%	9%
Indicatoren van kruisverkoop		
Levensverzekeringen verkocht via het bankkanaal	77%	79%
Schadeverzekeringen verkocht via het bankkanaal	15%	17%
Indicatoren van het elektronische betalingsverkeer		
Aandeel van betalingstransacties via elektronische kanalen	93%	94%
Aantal KBC- en CBC-Matic-geldautomaten	1 277	1 272
Maandelijks aantal geldopnemingen aan KBC- en CBC-Matic-geldautomaten, in miljoenen	3,9	4,0
Actieve abonnees KBC-internet- en -pc-bankieren	580 000	675 000
Cliëntentevredenheid		
Percentage van ondervraagden die het KBC-bankkantoor een score <i>goed</i> of <i>zeer goed</i> geven (min. 8/10)	72%	70%
Kredietportefeuille		
Toegestaan bedrag, in miljarden euro	58	62
Belang in de totale kredietportefeuille	28%	28%

* Inclusief de socialprofitkantoren; exclusief de zogenaamde *succursales* van CBC, die naast retailcliënten ook bedrijven bedienen en in het hoofdstuk Merchantbanking worden vermeld. Cijfer voor 2007 werd aangepast.

DANNY DE RAYMAEKER

Kernboodschappen van de CEO van de Divisie België

Positionering van de groep in de concurrentieslag om de depositoboekjes in het afgelopen jaar

Inspelend op de markt-tendens verhoogde KBC in juli de basisrente op de KBC-Spaarrekening (het *depositoboekje*) van 1,75% naar 4%. Dat gold voor bedragen tot en met 40 000 euro op alle KBC-spaarrekeningen van natuurlijke personen. Toen de Europese Centrale Bank in het najaar de basisrente in meerdere opeenvolgende stappen sterk verlaagde, was het de economische logica zelf dat de groep moest volgen, en paste KBC dus de rente op deposito's opnieuw naar beneden aan, tegelijk trouwens met de rente op bijvoorbeeld woning-kredieten.

2008 was overigens, onder meer dankzij de verhoogde rente op spaarboekjes, een bijzonder goed jaar voor de groep wat de depositowerving betreft. In totaal groeiden in 2008 de cliëntendeposito's van onze groep in België aan met zo'n 4,6 miljard euro.

Gunstige ontwikkeling van de cliëntentevredenheid

De trouw en de tevredenheid van cliënten zijn altijd, maar a fortiori in moeilijke perioden, van cruciaal belang. In tijden van beurstumult en ingrijpende wijzigingen in het financiële landschap is het immers zeer belangrijk dat de cliënt goed wordt opgevangen en bijgestaan. Dat is niet altijd even gemakkelijk: wie kon – in alle eerlijkheid – bijvoorbeeld voorzien dat de beurzen in één jaar tijd zo sterk zouden achteruitgaan en dat het Belgische financiële landschap zo ingrijpend zou veranderen in zo'n korte tijd?

De groep hecht echter al sinds zijn ontstaan bijzonder veel belang aan cliëntenervaringen en peilt dan ook elk jaar naar de tevredenheid bij zijn cliënten. De resultaten van dat onderzoek voor 2008 blijven bemoedigend. Niet minder dan 70% van de cliënten was immers zeer tevreden over de dienstverlening, dat wil zeggen: geeft het bankkantoor minstens een 8 op 10. Dat is ruwweg vergelijkbaar met het jaar voordien – 72% – en zelfs een verbetering met 8 procentpunten ten opzichte van 2004. Hoewel de enquête dateert van de periode mei-juni, blijft de groep het qua cliëntenvertrouwen ook daarna goed doen. Dat wordt onder meer bewezen in een externe opiniepeiling van het onderzoeksbureau Research Solution over het vertrouwen van cliënten in hun bank, waarin KBC de op een na beste plaats behaalde van alle Belgische banken.

Ten slotte mocht KBC Bank in het afgelopen jaar van *The Banker* de *Bank of the Year 2008*-prijs voor België in ontvangst nemen.

Gewijzigd spaar- en beleggingsgedrag van de cliënten als gevolg van de financiële crisis

De invloed van de crisis op het beleggersgedrag uitte zich vooral in een verschuiving tussen producten, meer bepaald een gedaalde verkoop van beleggingsfondsen en tak 23-beleggingsverzekeringen, gecompenseerd door een stijging van vooral de klassieke bankdepositoproducten. Uiteraard werd dit ook voor een deel veroorzaakt door de gestegen vergoeding op de klassieke bankdepositoproducten.

De marktaandelen van onze groep vertoonden een lichte stijging in 2008. Dankzij de netto-instroom van deposito's verstevigde het depositomarktaandeel van 19% in 2007 naar 20% in 2008. Het marktaandeel van KBC in het specifieke product *depositoboekje* bedroeg iets meer dan 18%. Wat levensverzekeringen betreft, bedroeg het geschatte marktaandeel in België zo'n 14%, waarvan 12% voor tak 21-verzekeringen en 32% voor tak 23-verzekeringen. Het marktaandeel in de beleggingsfondsen, ten slotte, dat in de afgelopen jaren nagenoeg continu steeg, bereikte in 2008 niet minder dan 37%, waardoor KBC de marktleider in België blijft voor dit soort producten.

Beperkte kredietverliezen op de portefeuille Belgische retailkredieten

Ondanks de verslechtering van de economische conjunctuur in 2008 heeft de KBC-groep in België het op het gebied van kredietverliezen nog heel behoorlijk gedaan. De kredietverliezen voor de Belgische retailportefeuille bleven immers met een kredietkostenratio van 0,09% bijzonder laag, en dat is zelfs nog een verbetering tegenover de al bijzonder gunstige 0,13% die de groep in 2007 mocht optekenen.

Uiteraard blijft KBC voorzichtig – kredietverliezen volgen de economische conjunctuur met een zekere vertraging – en houdt rekening met een verslechtering van deze ratio in de nabije toekomst.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van elektronisch bankverzekeren

In het kader van de continue verbetering van de elektronische dienstverlening werd in 2008 het KBC-Matic-geldautomatenpark verder gemoderniseerd en werd het aanbod van elektronische bankverzekeringdiensten via KBC-Online verder uitgebreid met diverse nieuwe toepassingen. Voorbeelden daarvan zijn de nieuwe functies *Europese overschrijvingen* en *Zoomit*; die laatste stelt gebruikers in staat om binnenkomende facturen elektronisch te bekijken en met enkele muisklikken te betalen. Het succes van de KBC-systemen voor onlinebankverzekeren vertaalt zich in de voortdurende stijging van het aantal gebruikers: KBC-Online, CBC-Online en Centea-Online samen telden eind 2008 al 675 000 actieve abonnees, dat is 16% meer dan een jaar eerder.

Sinds april 2008 heeft KBC bovendien een volledig nieuwe website voor particulieren in België (www.kbc.be). Het informatie- en adviesgedeelte van deze website is opgebouwd rond de financiële basisbehoeften van de cliënt: sparen en beleggen, lenen, verzekeren en dagelijks bankieren en betalen. De website wordt overigens uitgebouwd tot een echt verkoopkanaal dat 24 uur per dag beschikbaar is. Daarnaast werd in 2008 een nieuwe jongerensite gelanceerd. Die site is opgebouwd rond de sleutelmomenten voor deze doelgroep, waaronder bijvoorbeeld verder studeren, afstuderen, eerste eigen loon en een eigen stek. Deze kanalen zijn bedoeld als een aanvulling op het bankkantoren- en verzekeringsagentschappennetwerk van de groep in België, dat uiteraard de hoeksteen blijft van de dienstverlening.

In 2008 werd bovendien een volledig vernieuwde bedrijfswebsite gelanceerd, www.kbc.com, waarop cliënten en beleggers allerlei niet-verkoopinformatie vinden over de KBC-groep. Er werd gekozen voor een duidelijke en eenvoudige navigatiestructuur en een sobere opmaak, en de informatie werd logisch herschikt, zodat iedere gebruiker sneller en efficiënter de gewenste gegevens over onze groep kan opvragen. De wereldwijde financiële crisis heeft immers het belang van openheid en duidelijke en actuele communicatie ten overvloede onderstreept.

Voortzetting van de initiatieven op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Uiteraard heeft het beheersen van de gevolgen van de wereldwijde crisis het grootste gedeelte van de aandacht in 2008 opgeslorpt. Niettemin werden ook de inspanningen op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen onverminderd voortgezet.

Enkele voorbeelden ter illustratie: sinds 1 maart 2008 heeft KBC resoluut gekozen voor het gebruik van 100% groene elektriciteit. Voortaan putten alle vennootschappen van de groep in België uit die duurzame energiebron. Die groene stroom zorgt voor een onmiddellijke vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met naar schatting 47%. Daarnaast blijft de groep werken aan een vermindering van het energieverbruik. Het Directiecomité besliste dat de activiteiten in België tegen 2010 een klimaatneutrale ecologische voetafdruk moeten bereiken. Daartoe is al een groot aantal projecten – vele als gevolg van suggesties van de medewerkers zelf – daadwerkelijk opgestart.

Op 3 november ontving KBC trouwens, samen met Umicore, de prijs voor het *Beste rapport Duurzaam Ondernemen*. Dit uitstekende resultaat is een

terechte erkenning van het engagement dat de hele KBC-groep is aangegaan om zijn prestaties op het vlak van duurzaam ondernemen te verbeteren en nog transparanter te maken.

Doelstellingen en focus voor de komende jaren Het staat buiten kijf dat 2009 een moeilijk jaar wordt. In een dergelijke context, met druk op de opbrengsten, is het de logica zelf om nog meer aandacht aan efficiëntie en kostenbeheersing te besteden, uiteraard zonder de commerciële slagkracht te verzwakken. In dat kader werd trouwens een akkoord met de sociale partners ondertekend over kostenbesparende maatregelen, met onder meer een herziening van de variabele looncomponenten. Bovendien streeft de groep, als financiële instelling, naar een gezond evenwicht tussen de marges op spaargeld en kredieten, zodat de kerntaak als financiële tussenpersoon op een redelijke wijze wordt vergoed. Last but not least zal er nauwlettend op worden toegezien dat de focus op cliënten- en personeelstevredenheid onverminderd verder blijft bestaan. Dat zijn en blijven immers de belangrijkste steunpilaren voor onze groei en winstgevendheid op lange termijn.

Divisies

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

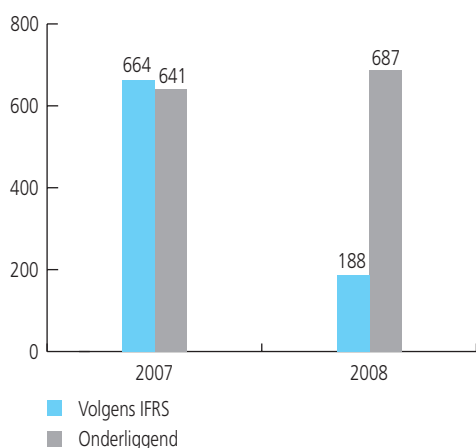
Europese Private Banking

Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

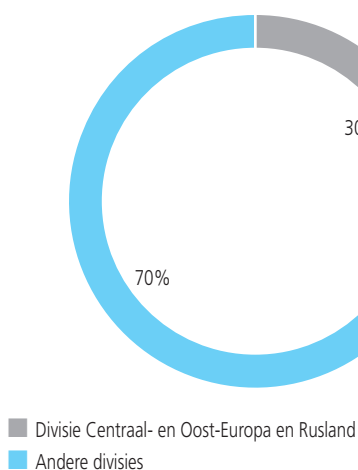
De Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland omvat alle bank- en verzekeringsactiviteiten (zowel retailbankverzekeren als merchant-banking) van de groep in de Centraal- en Oost-Europese regio en in Rusland. De belangrijkste groepsmaatschappijen die tot deze divisie behoren, zijn: Absolut Bank (Rusland), CIBANK (Bulgarije), ČSOB (Slowakije), ČSOB (Tsjechië), ČSOB Poist'ovňa (Slowakije), ČSOB Pojišť'ovna (Tsjechië), DZI Insurance (Bulgarije), Istrobanka (Slowakije), K&H Bank (Hongarije), K&H Insurance (Hongarije), KBC Banka (Servië), Kredyt Bank (Polen), NLB Vita (Slovenië), Nova Ljubljanska banka (Slovenië, minderheidsbelang) en WARTA (Polen).

Nettoresultaat Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland

In miljoenen euro

Aandeel van de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland in de onderliggende nettowinst van de groep in 2008

Hoofdpijnen 2008

- Zonder de directe invloed van de financiële crisis (vooral de afwaardering in verband met de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland, en van de portefeuille aandelen en gestructureerde beleggingen) en andere uitzonderlijke elementen bedraagt de bijdrage van deze divisie tot de onderliggende groepswinst 687 miljoen euro, 3% meer dan in het jaar voordien; wanneer de invloed van wisselkoers- en consolidatiekringwijzigingen wordt meegeteld, bedraagt de stijging zelfs 7%.
- Inclusief de directe gevolgen van de financiële crisis en andere uitzonderlijke elementen bedraagt de nettowinst 188 miljoen euro. In alle kernlanden – Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen – maar ook in Rusland, worden positieve winstcijfers neergezet.
- De onderliggende totale opbrengsten stijgen met 11% op vergelijkbare basis, vooral door de sterk stijgende nettorenteopbrengsten gerelateerd aan zowel volumegroei als nettorentemargeverbreiding.
- Ondanks inflatie en uitbreiding van de verkoopnetwerken blijven de kosten goed onder controle, met een organische stijging van slechts 7%.
- De kredietverliezen stijgen met 228 miljoen euro, wat resulteert in een onderliggende kredietkostenratio van 0,73% voor de regio als geheel.
- Ondanks de moeilijkere economische toestand vertonen kredietverlening (+25%), depositowerving (+8%) en levensverzekeringsreserves (+28%) een sterke organische groei. Het door deze divisie beheerde vermogen bedraagt bijna 12 miljard euro.
- KBC is nu de grootste fondsbeheerder in de regio.
- Beperkte overnameactiviteit in 2008: na de sterke expansie in 2007 bleven de nieuwe overnames in deze regio beperkt tot Istrobanka (Slowakije).

Bijdrage tot het groepsresultaat

Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat ¹	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	1 228	1 745	1 237	1 782
Bruto verdiende premies, verzekeringen	1 018	1 285	1 018	1 285
Bruto technische lasten, verzekeringen	-574	-786	-574	-786
Nettore resultaat uit afgestane herverzekering	-32	-38	-32	-38
Dividendinkomsten	6	13	6	13
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	263	-239	237	315
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	27	-7	27	-8
Nettoprovisie-inkomsten	324	301	324	301
Bankactiviteiten	472	535	472	535
Verzekeringsactiviteiten	-148	-234	-148	-234
Overige netto-inkomsten	135	195	100	136
Totale opbrengsten	2 395	2 469	2 345	3 002
Exploitatiekosten	-1 490	-1 878	-1 490	-1 878
Bijzondere waardeverminderingen	-91	-413	-90	-322
Waarvan op leningen en vorderingen	-85	-313	-85	-313
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	-1	-80	0	0
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	51	10	51	23
Winst vóór belastingen	865	187	815	824
Belastingen	-173	23	-146	-115
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	692	210	669	710
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	28	22	28	23
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	664	188	641	687
Bankactiviteiten	587	190	564	641
Verzekeringsactiviteiten	76	-1	76	46
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	31 486	38 380	31 486	38 380
Toegewezen kapitaal per einde periode	2 371	2 922	2 371	2 922
Rendement op toegewezen kapitaal	26%	3%	25%	22%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	61%	75%	63%	60%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	95%	95%	95%	95%
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij²	664	188	641	687
Tsjechië	368	79	414	525
Slowakije	29	35	28	38
Hongarije	155	131	127	126
Polen	123	94	123	129
Rusland	12	10	12	10
Overige	-23	-160	-64	-142

¹ Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast. Voor een toelichting bij de berekening van de onderliggende cijfers verwijzen we naar het hoofdstuk Resultaten van de groep in 2008 en naar de aansluitingstabel in dit hoofdstuk.

² Een volledige onderliggende winst-en-verliesrekening per land volgt aan het einde van dit hoofdstuk.

Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, aansluiting IFRS – onderliggend

In miljoenen euro	2007	2008
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, IFRS	664	188
Min		
Waardeverliezen op CDO's (na belastingen)	-22	-337
Waardeverliezen op aandelen (na belastingen)	-1	-72
Waardeverliezen op Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken (na belastingen)	0	-39
Overige uitzonderlijke elementen* (na belastingen)	47	-51
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, onderliggend	641	687

* Inclusief reëlewaardeveranderingen van bepaalde ALM-afdekkinginstrumenten.

In 2008 genereerde de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland een nettowinst van 188 miljoen euro, tegenover 664 miljoen euro in het jaar voordien. Op onderliggende basis (zie tabel op de voorgaande pagina) bedroeg de nettowinst 687 miljoen euro, 7% meer dan in 2007. De activiteiten van deze divisie legden in 2008 beslag op 21% (of 2,9 miljard euro) van het groepskapitaal.

In de analyse werd voor de berekening van de organische groeicijfers de invloed van nieuwe overnames en wisselkoersverschillen buiten beschouwing gelaten.

In 2008 bedroegen de nettorenten-inkomsten 1 745 miljoen euro. Op onderliggende basis is dat 1 782 miljoen euro, opnieuw een sterke organische stijging ten opzichte van het jaar voordien (+20%), die vooral te danken is aan de sterke volumegroei in de regio. Zo stegen op organische basis in 2008 de kredietverlening met niet minder dan 25% en de deposito's met 8%. Bovendien steeg de gemiddelde rentemarge in de regio met 12 basispunten ten opzichte van 2007, tot 3,16%, wat deels te maken heeft met het feit dat de recentste overnames gebeurden in landen met een gemiddeld hogere rentemarge.

De bruto verdiende verzekeringspremies bedroegen 1 285 miljoen euro. Voor schadeverzekeringen was dat 937 miljoen, een stijging met bijna een derde tegenover 2007, die voor een groot deel te danken is aan de overname van DZI Insurance (organisch bedroeg de stijging 8%). Het grootste gedeelte van het premie-inkomen uit schadeverzekeringen werd gerealiseerd in Polen (559 miljoen euro) en de Tsjechische Republiek (157 miljoen euro). De gecombineerde ratio van de schadeverzekeringsactiviteiten in de regio bedroeg een uitstekende 95%, vergelijkbaar met het cijfer van het jaar voordien.

Voor levensverzekeringen bedroegen de bruto verdiende premies 348 miljoen euro, maar dat is, conform IFRS, exclusief de levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen. Voor deze producten worden noch premie-inkomsten, noch technische lasten getoond, maar alleen de gerealiseerde marge, onder de nettoprovisie-inkomsten. Wanneer de premie-inkomsten voor deze producten worden meegeteld, bedragen de totale premie-inkomsten van de levensverzekeringsactiviteiten zo'n 1,2 miljard euro, waarmee ze op organische basis meer dan verdubbelden tegenover 2007, voornamelijk dankzij een sterk gestegen verkoop van levensverzekeringsproducten in Polen. Het grootste deel van het premie-inkomen uit levensverzekeringen werd gerealiseerd in Polen (835 miljoen euro) en in de Tsjechische Republiek (217 miljoen euro). De uitstaande Levensreserves bedroegen 1,8 miljard euro eind 2008, een organische stijging van 28% tegenover 2007.

De nettoprovisie-inkomsten bedroegen 301 miljoen euro. De *ontvangen* provisies gerelateerd aan bankactiviteiten bedroegen 535 miljoen euro, ongeveer een status-quo tegenover het jaar voordien, op organische basis. Tegelijkertijd was er een sterke stijging (+30% op organische basis) van de *betaalde* provisies aan agenten in de verzekeringsactiviteiten, als gevolg van de gestegen verkoop van verzekeringen. Het beheerd vermogen van de divisie bereikte eind 2008 circa 12 miljard euro.

De netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (trading- en reëlewaarderresultaat) bedroeg een negatieve 239 miljoen euro in 2008, tegenover een positieve 263 miljoen euro een jaar eerder. Dat is vooral te wijten aan de afwaarderingen van CDO's ter waarde van 0,4 miljard euro (29 miljoen euro in 2007), als gevolg van de verbrede

kredietsspreads en de ratingverlagingen van bepaalde CDO-notes. Op onderliggende basis, dus onder andere zonder deze afwaarderingen, steeg het trading- en reëlewaarderresultaat met ruwweg 27% op organische basis, tot 315 miljoen euro.

De netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare activa bedroeg -7 miljoen euro, 34 miljoen euro minder dan in het jaar voordien, en de dividendinkomsten bedroegen 13 miljoen euro, 8 miljoen euro meer dan in 2007. De overige netto-inkomsten, ten slotte, stegen met 60 miljoen euro tot 195 miljoen euro, onder meer door het boeken van een herwaarderingswinst ad 40 miljoen euro op de participatie in Nova Ljubljanska banka in Slovenië (als uitzonderlijk element aangemerkt en bijgevolg uitgesloten uit de onderliggende cijfers).

De exploitatiekosten bedroegen 1 878 miljoen euro. Ondanks inflatedruk en de invloed van de uitbreiding van het kantorennetwerk in de regio, bleef de kostenstijging tegenover 2007 beperkt tot een organische 7% (of 6%, wanneer andere eenmalige elementen – vooral toevoegingen aan en terugnemingen van diverse kostenvoorzieningen – ook buiten beschouwing worden gelaten). De onderliggende kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten van deze divisie bedroeg 60% in 2008, tegenover 63% in het jaar daarvoor.

De waardeverminderingen op *leningen en vorderingen* bedroegen 313 miljoen euro, dat is 228 miljoen hoger dan in 2007. De waardeverminderingen op *effecten* bedroegen 80 miljoen euro, een stijging met 79 miljoen euro tegenover het jaar voordien. Dat laatste was zowel te wijten aan sterk gestegen afwaarderingen op aandelen (als gevolg van de beurscrash) als aan gestegen waardeverminderingen op obligaties (in casu van de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland). Hierdoor steeg de kredietkostenratio (die zowel waardeverminderingen op leningen als op obligaties omvat) van 26 basispunten (bp) in 2007 naar 83 bp in 2008. Wanneer de waardeverminderingen op de probleebanken in de VS en IJsland worden uitgesloten, daalt de onderliggende kredietkostenratio tot 73 bp in 2008, verdeeld als volgt: 38 bp in Tsjechië, 82 bp in Slowakije, 41 bp in Hongarije, 95 bp in Polen en 240 bp in Rusland (175 bp zonder de op portefeuillebasis berekende generische waardeverminderingen).

In 2008 bedroeg de bijdrage van Tsjechië tot de onderliggende winst 525 miljoen euro, voor Slowakije was dat 38 miljoen euro, voor Hongarije 126 miljoen euro, voor Polen 129 miljoen euro en voor Rusland 10 miljoen euro. Aan het einde van dit hoofdstuk wordt de volledige onderliggende winst-en-verliesrekening uitgesplitst naar land. Overige omvat de resultaten van de groepsmaatschappijen in Slovenië, Bulgarije, Servië en Roemenië, de financieringskosten van de goodwill op overnames, toegewezen overheadkosten en minderheidsbelangen in de groepsmaatschappijen behorend tot de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland.

Feiten en cijfers

Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland, 31-12-2008

Netwerk	Tsjechië	Slowakije	Hongarije	Polen	Bulgarije	Servië	Rusland
Voornaamste groepsmaatschappijen	ČSOB, ČSOB Pojišť'ovna	ČSOB, ČSOB Poist'ovňa, Istrobanka	K&H Bank, K&H Insurance	Kredyt Bank, WARTA	CIBANK, DZI Insurance	KBC Banka	Absolut Bank
Bankkantoren ¹	309	167	256	401	139	65	74
Exclusieve verzekeringsagenten	1 237	364	540	2 968	9 005	–	–
Cliënten (schattingen)							
Bankcliënten, in miljoenen	3,0	0,4	0,9	1,0	0,3	0,1	0,2
Verzekeringcliënten, in miljoenen	0,8	0,2	0,5	2,1	0,8	–	–
Bedrag overnames							
Totaal (exclusief kapitaalverhogingen, in miljarden euro)	2,0	0,4 ²	0,9	1,1	0,6	0,1	0,7
Beheerd vermogen							
Totaal, in miljarden euro	5,8	0,8	2,3	2,1	–	–	–
Marktaandelen (schatting)							
Traditionele bankproducten (kredieten en deposito's)	22%	10%	9%	4%	3%	0,7%	0,6%
Beleggingsfondsen	34%	13%	22%	5%	–	–	–
Levensverzekeringen	9%	4%	3%	6%	16%	–	–
Schadeverzekeringen	5%	2%	4%	10%	13%	–	–
Indicatoren van het elektronische betalingsverkeer							
Aantal eigen geldautomaten	683	228	410	410	138	50	167
Actieve abonnees internet- en pc-bankieren	560 000	65 000	90 000	200 000	2 000	2 000	12 000
Kredietportefeuille							
Toegestaan bedrag, in miljarden euro	24,2	5,1	8,6	8,4	0,8	0,1	3,9
Belang in de totale kredietportefeuille	11%	2%	4%	4%	0,4%	0,1%	2%

¹ Bedrijvenkantoren worden apart meegeteld, ook als ze gelokaliseerd zijn in een retailkantoor.² Exclusief overname ČSOB (volledig bij Tsjechië meegeteld).

Kernboodschappen van de CEO van de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland

Beperkte overnameactiviteit in Centraal- en Oost-Europa in 2008

Zoals aangekondigd, plant de groep in het licht van de huidige financieel-economische omstandigheden in de nabije toekomst geen verdere belangrijke overnames in de regio. In 2008 besliste KBC trouwens al om zich te beperken tot relatief kleinere, zogenaamde *add-on* overnames en organische groei, vooral in landen waar de positie nog onder het beoogde 10%-marktaandeel ligt. De overname in begin 2008 van Istrobanka – voor zo'n 350 miljoen euro – past perfect in die optiek, aangezien de groep daardoor zijn positie op de Slowaakse bankenmarkt, waar KBC al via ČSOB aanwezig is, aanzienlijk zag verstevigen. Dankzij die operatie groeit het marktaandeel van KBC in Slowakije van 7% naar ruwweg 10%, wat overeenkomt met onze doelstellingen. Deze overname stelt KBC bovendien in staat om kostensynergieën te realiseren en de verkoop van verzekeringen in Slowakije op te voeren.

Tegelijkertijd werd in 2008 verder gewerkt aan de structurering van de aanwezigheid in de regio. 2008 was bijvoorbeeld het eerste jaar waarin het Slowaakse deel van ČSOB werd verzelfstandigd. Dat moet ervoor zorgen dat het bankverzekeringconcept en de algemene strategie aan de specifieke Slowaakse omstandigheden kunnen worden aangepast. In 2008 werd ook gestart met het gestructureerde proces voor de verkoop van het 31%-minderheidsbelang in NLB (Slovenië). De financiële crisis heeft de concrete uitvoering daarvan uiteraard vertraagd. A Banka in Servië veranderde haar naam in KBC Banka en werkte verder aan de uitbreiding en modernisering van haar productenaanbod, systemen en netwerk. Hetzelfde geldt voor Economic and Investment Bank, dat zijn naam per 1 januari 2009 veranderd ziet in CIBANK. In totaal breidde de groep zijn kantorennet in de regio in 2008 uit met een 120-tal kantoren (Istrobanka niet meegerekend), waarmee het grootste deel van het kantorenopeningsprogramma werd gerealiseerd.

Positie van Centraal- en Oost-Europa in de financiële crisis

De concrete situatie voor KBC is als volgt. Vooreerst is het overgrote gedeelte van het Centraal-Europese risico van KBC gelegen in de landen die het best weerstand boden. We denken dan aan de Tsjechische Republiek, Slowakije en Polen, die samen drie vierde van de Centraal-Europese kredietportefeuille uitmaken. In Hongarije bezit KBC de tweede bank van het land, maar de combinatie van de IMF-steunmaatregelen en het feit dat de groep een voorzichtige kredietpolitiek voerde in de afgelopen jaren, heeft ervoor gezorgd dat de Hongaarse activiteiten het goed bleven doen. Bovendien toonden stresstests met betrekking tot het risico

dat we liepen door de in dat land gebruikelijke kredietverlening in vreemde valuta's duidelijk aan dat dit voor de KBC-groep onder controle is. Het risico op de landen waar de situatie onduidelijker is – de Balkanregio en Rusland – is beperkt tot 10% van de Centraal-Europese kredietportefeuille van KBC, en maakt zelfs maar 2% van de totale portefeuille van de groep uit.

Net zoals dat voor zowat alle landen het geval was, werd de verwachte economische groei van de Centraal- en Oost-Europese landen waar wij aanwezig zijn naar beneden bijgesteld. Die herziene groeiverwachtingen kunnen uiteraard wel een invloed hebben op de winstbijdrage van onze groepsmaatschappijen in die regio, maar als de specifiek aan de financiële crisis gerelateerde elementen even opzij worden gezet, blijft onze groep overtuigd van een zeer substantiële winstbijdrage van deze regio.

Meer bepaald wat Rusland betreft, heeft KBC, gezien de specifieke toestand van dat land, ervoor gekozen de groei van het gewogen risicovolume – de kredietportefeuille – te bevriezen en de portefeuille nog strikter te bewaken. Voor de hele regio geldt trouwens dat de kredietgroei in de meest risicovolle segmenten en sectoren wordt beperkt en dat er een nog strengere bewaking van de kredietportefeuille wordt ingevoerd.

Sterke groei inzake beleggingsfondsen

Ondanks de financiële crisis bleef de fondsenverkoop het erg goed doen, in die mate zelfs dat de groep zich eind 2008 de grootste fondsbeheerder in de regio – en dan spreken we over Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen samen – mocht noemen. Om iets specifieker te zijn: het marktaandeel qua beleggingsfondsen groeide in 2008 in Tsjechië van 28% naar 34%, in Slowakije van 12% naar 13%, in Hongarije van 17% naar 22% en in Polen van 4% naar 5%. In totaal bedraagt het beheerd vermogen in die regio nu zo'n 12 miljard euro.

De groep haalt opnieuw verschillende gerenommeerde internationale prijzen binnen

Net zoals in het jaar voordien, halen diverse groepsmaatschappijen ook in 2008 verschillende gerenommeerde prijzen binnen. Zo ontving onze Hongaarse dochtermaatschappij K&H Bank van *The Banker* de titel *Bank of the Year 2008* in Hongarije, net zoals dat ook voor KBC Bank in België het geval was. ČSOB in Tsjechië werd door *Global Finance* uitgeroepen tot *Best Bank in the Czech Republic*, en NLB haalde de overeenkomstige prijs binnen voor wat Slovenië betreft.

JAN VANHEVEL

Ook op het vlak van Duurzaam Ondernemen scoorden de groepsmaatschappijen in Centraal- en Oost-Europa goed. Voorbeelden daarvan zijn de Gold-certificatie van LEED voor het nieuwe hoofdkantoor in de Tsjechische Republiek, als een van de meest ecologisch verantwoorde gebouwen in Europa, en de op een na hoogste plaats in de nationale selectie voor de European Energy Trophy van de Hongaarse bankdochtermaatschappij van KBC. U leest daar meer over in ons duurzaamheidsverslag, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

Doelstellingen en focus voor de komende jaren Zoals al gezegd, blijft de Centraal-Europese regio een van de belangrijkste groeimotoren van de groep, zeker op langere termijn. Bovendien blijft onze aanwezigheid in die regio een van de belangrijkste fundamenten van de strategie van onze groep. In die optiek zullen we focussen op de verdere consolidering van de posities in Tsjechië, Slowakije, Polen, Hongarije en Bulgarije, gebaseerd op een selectieve organische groei en een gematigde stijging van de kredietportefeuille. In Rusland blijft de groep behoudsgezind zolang de macro-economische situatie onzeker blijft.

KBC blijft zich van zijn concurrenten onderscheiden door het verder uitwerken en verfijnen van het bankverzekeringsconcept in de regio, meer bepaald in Tsjechië, Slowakije, Polen, Hongarije en Bulgarije. We blijven bovendien de nadruk leggen op het retailsegment – dat zijn de particulieren en de kmo's – met een verhoogde aandacht voor depositowerving en de verkoop van producten die bescherming bieden voor de activa van cliënten, zoals verzekeringen en assetmanagementproducten met kapitaalbescherming. Bovendien wordt voor de hele regio een kostenbeheersingsprogramma opgezet, in combinatie met een verhoogde focus op risicocontrole, solvabiliteit en liquiditeit. Zowel de kostenbeheersings- als de distributieaanpak wordt trouwens voor de hele regio samen uitgewerkt.

Qua resultaten ligt de nadruk op het bereiken van een duurzame winstgroei, gebaseerd op meer dan gemiddelde inkomsten, een kostenontwikkeling in de lijn van de inflatie en een beheersing van de kredietkosten.

Opdeling naar land van de onderliggende resultaten van de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland

Onderliggende resultaten Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland, per land

In miljoenen euro	Tsjechoë		Slowakije		Hongarije		Polen		Rusland		Overige	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	695	894	94	150	259	306	254	331	56	226	-120	-125
Bruto verdiende premies, verzekeringen	248	292	58	65	90	92	584	663	0	0	39	174
Bruto technische lasten, verzekeringen	-109	-188	-43	-46	-64	-63	-329	-354	0	0	-29	-135
Nettorestaat uit afgestane herverzekering	-3	-12	-1	-1	0	1	-26	-21	0	0	-1	-5
Dividendinkomsten	2	6	0	0	0	4	3	3	0	0	0	0
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	43	62	26	33	115	115	44	93	1	2	8	11
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	7	-1	0	0	1	1	15	-10	0	0	4	1
Nettoprovisie-inkomsten	206	231	25	32	112	99	-25	-75	7	11	-1	3
Bankactiviteiten	234	265	29	37	120	107	82	84	7	11	0	31
Verzekeringsactiviteiten	-28	-34	-4	-5	-8	-8	-107	-159	0	0	-1	-28
Overige netto-inkomsten	34	77	12	7	11	19	41	43	2	-2	0	-7
Totale opbrengsten	1 122	1 361	171	239	524	574	561	673	67	237	-101	-83
Exploitatiekosten	-551	-650	-113	-158	-312	-352	-399	-440	-48	-146	-67	-133
Bijzondere waardeverminderingen	-31	-94	-21	-32	-46	-30	13	-61	-2	-73	-3	-31
Waarvan op leningen en vorderingen	-31	-90	-21	-30	-44	-30	15	-59	-2	-73	-3	-31
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	48	21
Winst vóór belastingen	540	618	37	49	169	194	175	172	16	19	-122	-226
Belastingen	-119	-90	-9	-11	-42	-67	-31	-24	-4	-8	58	85
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Winst na belastingen	421	527	28	38	127	126	144	148	12	11	-64	-141
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	7	2	0	0	0	0	21	19	1	1	0	1
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	414	525	28	38	127	126	123	129	12	10	-64	-142
Bankactiviteiten	371	494	26	33	117	113	82	76	12	10	-43	-85
Verzekeringsactiviteiten	44	31	3	6	10	13	41	53	0	0	-21	-57
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	14 160	14 569	2 599	5 164	5 326	6 709	5 806	7 453	3 014	3 454	-	-
Toegewezen kapitaal per einde periode	1 011	1 050	181	350	374	464	548	706	192	220	-	-
Rendement op toegewezen kapitaal	49%	41%	13%	8%	22%	17%	21%	17%	-	-	-	-
Kosten-inkomenratio bankactiviteiten	50%	47%	65%	67%	59%	62%	70%	63%	72%	61%	-	-
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	97%	92%	88%	104%	93%	88%	96%	95%	-	-	-	-

Divisies

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

Europese Private Banking

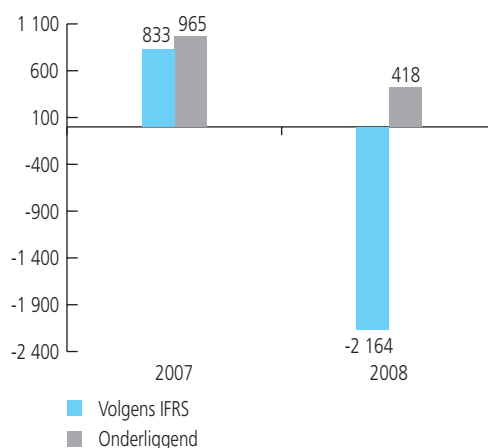
Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

De Divisie Merchantbanking omvat de dienstverlening aan grotere kmo- en bedrijvenclënten en alle marktactiviteiten, met uitzondering van de activiteiten in Centraal- en Oost-Europa en Rusland (meegeteld bij de Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland). Meer specifiek omsluit deze divisie de merchantbankactiviteiten van KBC Bank in België, de buitenlandse kantoren en de in merchantbanking gespecialiseerde dochterondernemingen van KBC Bank, de herverzekeringsmaatschappijen en verschillende financieringsmaatschappijen.

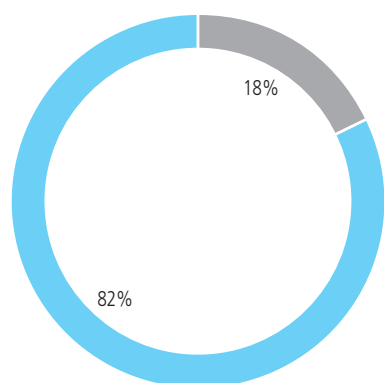
De belangrijkste groepsmaatschappijen die tot deze divisie behoren, zijn Antwerpse Diamantbank (diverse landen), Assurisk (Luxemburg), KBC Commercial Finance (België), KBC Bank (merchantbankactiviteiten), KBC Bank Deutschland (Duitsland), KBC Bank Ireland (Ierland), KBC Bank Nederland (Nederland), KBC Clearing (Nederland), KBC Credit Investments (België), KBC Finance Ireland (Ierland), KBC Financial Products (diverse landen), KBC Lease (diverse landen), KBC Internationale Financieringsmaatschappij (Nederland), KBC Peel Hunt (VK), KBC Private Equity (België), KBC Securities (diverse landen) en Secura (België)

Nettoresultaat Divisie Merchantbanking

In miljoenen euro

Aandeel van de Divisie Merchantbanking in de onderliggende nettowinst van de groep in 2008

■ Divisie Merchantbanking
■ Andere divisies

Hoofdpijnen 2008

- Deze divisie wordt het sterkst getroffen door de financiële crisis en genereert een nettoverlies van 2,2 miljard euro in 2008.
- Zonder de directe invloed van de financiële crisis (de afwaardering in verband met de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland, en van de portefeuille aandelen en gestructureerde beleggingen), het verlies door de stopzetting van bepaalde activiteiten bij KBC Financial Products en andere uitzonderlijke elementen bedraagt de bijdrage van deze divisie tot de onderliggende groepsresultaat een positieve 418 miljoen euro, tegenover 965 miljoen een jaar eerder.
- De daling met 547 miljoen euro van de onderliggende nettowinst tegenover 2007 is onder meer te wijten aan hogere kredietverliezen, lagere nettoprovisie-inkomsten en een aanzienlijk lager trading- en reële waarde-resultaat. Een aantal marktactiviteiten zal worden teruggeschroefd, in het kader van een vernieuwde focus op de kernactiviteiten.
- De kosten dalen met 10%, onder meer door lagere resultaatgebonden uitgaven en de begonnen afbouw van bepaalde activiteiten.
- De waardeverminderingen op effecten en kredieten stijgen als gevolg van aanzienlijke waardeverminderingen op de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland en op aandelen. De kredietkostenratio, zonder deze uitzonderlijke elementen, blijft echter – met 48 basispunten – op een acceptabel niveau.

Bijdrage tot het groepsresultaat

Resultaten Divisie Merchantbanking

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat ¹	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	596	1 121	1 105	1 002
Bruto verdiende premies, verzekeringen	290	373	290	373
Bruto technische lasten, verzekeringen	-169	-263	-169	-263
Nettore resultaat uit afgestane herverzekering	-32	-24	-32	-24
Dividendinkomsten	101	82	21	19
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	1 330	-2 329	916	582
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	-1	-19	-2	-9
Nettoprovisie-inkomsten	250	259	396	301
Bankactiviteiten	307	315	453	356
Verzekeringsactiviteiten	-57	-56	-57	-56
Overige netto-inkomsten	169	321	136	165
Totale opbrengsten	2 535	-480	2 661	2 145
Exploitatiekosten	-1 313	-1 199	-1 323	-1 191
Bijzondere waardeverminderingen	-55	-877	-7	-330
Waarvan op leningen en vorderingen	-6	-407	-6	-279
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	-48	-421	0	-6
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	2	-12	2	-12
Winst vóór belastingen	1 168	-2 568	1 333	613
Belastingen	-245	489	-277	-109
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	923	-2 079	1 056	503
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	91	85	91	86
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	833	-2 164	965	418
Bankactiviteiten	784	-1 796	905	349
Verzekeringsactiviteiten	49	-367	60	68
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	73 537	73 702	73 537	73 702
Toegewezen kapitaal per einde periode	4 766	4 777	4 766	4 777
Rendement op toegewezen kapitaal	17%	-	20%	9%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	53%	-	51%	57%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	91%	87%	91%	87%
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij ²	833	-2 164	965	418
Bedrijfsbankieren	548	-211	612	368
Marktactiviteiten	285	-1 953	353	49

¹ Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast. Voor een toelichting bij de berekening van de onderliggende cijfers verwijzen we naar het hoofdstuk Resultaten van de groep in 2008 en naar de aansluitingstabel in dit hoofdstuk.

² Een volledige onderliggende winst-en-verliesrekening in Bedrijfsbankieren en Marktactiviteiten volgt aan het einde van dit hoofdstuk.

Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, aansluiting IFRS – onderliggend

In miljoenen euro	2007	2008
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, IFRS	833	-2 164
Min		
Waardeverliezen op CDO's ¹ (na belastingen)	-74	-2 038
Waardeverliezen op aandelen (na belastingen)	-48	-108
Waardeverliezen op Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken (na belastingen)	0	-250
Overige uitzonderlijke elementen ² (na belastingen)	-9	-184
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, onderliggend	965	418

¹ Inclusief een beperkt bedrag aan waardeverliezen op andere ABS die via de winst-en-verliesrekening lopen.

² Inclusief reëlewaardeveranderingen van bepaalde ALM-afdekkingsinstrumenten en een verlies ad 245 miljoen euro gerelateerd aan de stopzetting van bepaalde activiteiten bij KBC Financial Products.

In 2008 genereerde de Divisie Merchantbanking een nettoverlies van 2 164 miljoen euro, ten opzichte van een nettowinst van 833 miljoen euro in het jaar voordien. Op onderliggende basis (zie tabel op de voorgaande pagina) bedroeg de nettowinst van de Divisie Merchantbanking 418 miljoen euro, 57% minder dan in 2007. De activiteiten van de divisie legden in 2008 beslag op 34% (of 4,8 miljard euro) van het groepskapitaal.

In 2008 bedroegen de nettorente-inkomsten van deze divisie 1 121 miljoen euro. Op onderliggende basis was dat 1 002 miljoen euro, en dat had volledig betrekking op bedrijfsbankieren. Vanaf 2008 was er een methodologische wijziging in de manier waarop inkomsten verbonden aan leasing en ALM-derivaten worden geboekt, wat leidt tot een daling van de nettorente-inkomsten. Wanneer we dit element buiten beschouwing laten, vertonen de onderliggende nettorente-inkomsten nog een lichte stijging (+3%) ten opzichte van 2007.

De nettoprovisie-inkomsten bedroegen 259 miljoen euro in 2008. Op onderliggende basis is dat 301 miljoen euro, 24% minder dan in het jaar voordien, onder meer door lagere opbrengsten uit aandelenmakelaardij en uit corporatefinanceactiviteiten, wat uiteraard te maken heeft met de moeilijke financieel-economische toestand. De netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa bedroeg een negatieve 19 miljoen euro, dat is 18 miljoen minder dan in 2007, wat uiteraard voor een groot deel gerelateerd is aan de sterk gedaalde beurskoersen. De premie-inkomsten uit herverzekeringen bedroegen 373 miljoen euro in 2008. De gecombineerde ratio voor schadeherverzekeringen lag eind 2008 op 87%, nog beter dan de uitstekende prestatie van 2007 (91%).

De netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (trading- en reëlewaarderesultaat) bedroeg een negatieve 2 329 miljoen euro, tegenover een positieve 1 330 miljoen in het jaar voordien, hoofdzakelijk door aanzienlijk hogere afwaarderingen van CDO's (2,4 miljard euro in 2008, tegenover 0,1 miljard euro in het jaar voordien). Deze sterk hogere afwaarderingen zijn het gevolg van de verbrede kredietrisico's, het verhoogde monolinekredietrisico en de ratingverlagingen van bepaalde CDO-notes in portefeuille. Bovendien besliste KBC om proactief alle mezzanine-CDO-notes (dat zijn alle CDO-notes met uitsluiting van de super senior tranches) van CDO's opgezet door KBC Financial Products volledig af te schrijven, zodat waardeschommelingen van de CDO-notes in kwestie geen invloed meer hebben op de toekomstige resultaatsontwikkeling. Bovendien bevat het tra-

ding- en reëlewaarderesultaat in 2008 een eenmalig verlies ad 245 miljoen euro gerelateerd aan de stopzetting van bepaalde activiteiten bij KBC Financial Products. Op onderliggende basis, dus onder meer zonder de CDO-impact en het vermelde verlies door stopzetting van activiteiten, daalt het trading- en reëlewaarderesultaat van 916 miljoen euro in 2007 naar 582 miljoen euro in 2008.

De exploitatiekosten bedroegen 1 199 miljoen euro, of 1 191 miljoen euro op onderliggende basis, een daling van 10% tegenover het jaar voordien. Die werd voor een groot deel veroorzaakt door lagere inkomstengebonden vergoedingen – vooral gerelateerd aan bepaalde marktactiviteiten – boven op de invloed van de daling van de VS-dollar. Bovendien leidde de start van de herstructurering en afbouw van bepaalde activiteiten reeds tot een daling van het personeelsbestand. De onderliggende kosten-inkomstenratio van deze divisie kwam uit op 57%, tegenover 51% in 2007.

De waardeverminderingen bedroegen 877 miljoen euro, tegenover 55 miljoen euro in het jaar voordien. De waardeverminderingen op leningen stegen, door de verslechterende economische toestand, tot 407 miljoen euro, tegenover slechts 6 miljoen euro in het jaar voordien. De waardeverminderingen op effecten (voor verkoop beschikbare activa) bedroegen 421 miljoen euro, tegenover 48 miljoen in het jaar voordien. Ze omvatten de sterk gestegen afwaarderingen op zowel aandelen (106 miljoen euro in 2008 tegen 42 miljoen euro in 2007) als obligaties (315 miljoen euro in 2008 tegen 5 miljoen euro in 2007). Dat laatste is voor het grootste deel te wijten aan de waardeverminderingen die in 2008 werden geboekt op obligaties van de in moeilijkheden verkerende banken in de VS (Lehman Brothers en Washington Mutual) en IJsland.

Hierdoor steeg de kredietkostenratio (die de waardeverminderingen op kredieten en obligaties omvat) van een bijzonder lage 2 basispunten in 2007 tot 90 basispunten in 2008. De onderliggende kredietkostenratio (zonder de waardeverminderingen op de Amerikaanse en IJslandse banken) bleef – met 48 basispunten – echter op een acceptabel niveau.

De Divisie Merchantbanking omvat zowel het bedrijfsbankieren (de dienstverlening aan kmo's en grotere ondernemingen), die in 2008 goed was voor een onderliggend nettoresultaat van 368 miljoen euro, als de marktactiviteiten (zoals valutahandel, effectenhandel, handel in afgeleide producten, corporate finance en risicokapitaalfinanciering), die een onderliggend nettoresultaat van 49 miljoen euro genereerden in 2008. Een gedetailleerde winst-en-verliesrekening van beide activiteiten volgt aan het einde van dit hoofdstuk.

Feiten en cijfers

Divisie Merchantbanking

	2007	2008
Cliënten (schattingen)		
Bedrijfsbankieren in België	19 000	19 000
Netwerk		
KBC Bank-bedrijvenkantoren in België, inclusief <i>succursales</i> van CBC Banque	29	27
KBC Bank-kantoren in de rest van de wereld ¹ , inclusief vertegenwoordigingskantoren	36	33
Beheerd vermogen		
Totaal, in miljarden euro	0,9 ²	0,04
Marktaandelen, schattingen		
Kredietverlening aan bedrijven in België	23%	23%
Kredietportefeuille		
Toegestaan bedrag, in miljarden euro	102	100
Belang in de totale toegestane kredietportefeuille	49%	46%

¹ Exclusief Centraal- en Oost-Europa; het betreft alleen bedrijvenkantoren van KBC Bank of haar dochtermaatschappijen KBC Bank Nederland, KBC Bank Deutschland en KBC Bank Ireland.

² Cijfers gewijzigd.

GUIDO SEGERS

Kernboodschappen van de CEO van de Divisie Merchantbanking

Involed van de financiële crisis op de resultaten van de divisie

De belangrijkste directe invloed van de financiële crisis is zonder twiifel de afwaardering op onze portefeuille gestructureerde producten, als gevolg van de bredere kredietspreads, het verhoogde tegenpartijrisico op monolinekredietverzekeraars en, last but not least, de ratingverlagingen van de CDO-tranches uit onze beleggingsportefeuilles. Bovendien heeft de groep ervoor gekozen om proactief alle CDO-notes, met uitzondering van de allerbeste categorie – de super senior tranches – volledig af te boeken om de toekomstige resultaten te vrijwaren. Aangezien het merendeel van de CDO-notes van de groep zich bevindt in groepsmaatschappijen die deel uitmaken van de Divisie Merchantbanking, krijgt deze divisie de zwaarste klappen van deze afwaardering.

Ontwikkeling van de merchantbankactiviteiten in 2008

De activiteiten als bedrijfsbankier in België – via het netwerk van KBC- en CBC-bedrijvenkantoren – deden het eigenlijk erg goed. De kredietverliezen bleven al bij al beperkt, en het uitstaande volume bedrijfskredieten groeide nog in het eerste halfjaar en bleef vervolgens op hetzelfde peil. Deze tendens vinden we terug op nagenoeg alle deelmarkten waar KBC actief is, zoals projectfinancieringen en financiering van de diamanthandel; voor vastgoeddiensten, factoring en herverzekeringsactiviteiten werd zelfs nog een stijging vastgesteld.

Ook de dealingroom – de valuta- en obligatiehandel – van KBC Bank heeft in 2008 een sterk resultaat neergezet. Uiteraard waren de resultaten die verband houden met effectenhandel, private equity en corporate finance minder goed, dat laatste als een logisch gevolg van het feit dat er nog nauwelijks beursintroducties waren in 2008. De overnames of fusies bleven op een behoorlijk peil. De activiteiten in Centraal- en Oost-Europa tekenden wel voor een opmerkelijk groter aandeel in de winst uit aandelenbrokerage en corporate finance en deze regio zorgt nu zelfs voor het grootste deel van de nettowinst van KBC Securities. Ten slotte genereerden een aantal gespecialiseerde marktactiviteiten gerelateerd aan aandelenderivaten en kredietderivaten, die geconcentreerd zijn in onze dochtermaatschappij KBC Financial Products, een negatief nettoresultaat in 2008.

Maatregelen om de merchantbankactiviteiten aan te passen aan de gewijzigde marktomstandigheden

Gezien de bijzondere marktomstandigheden werd beslist om de merchantbankactiviteiten, als onderdeel van een globale oefening in de groep, grondig tegen het licht te houden. In die optiek beslisten we bijvoorbeeld tot het

opdoeken van onze hedgefondsbeheerder KBC Alternative Investment Management. Ook andere gespecialiseerde activiteiten, zoals de al vermelde activiteiten van KBC Financial Products op de derivatenmarkt, worden afgebouwd.

Bovendien werd beslist om alle merchantbankactiviteiten op het gebied van aandelenhandel, beursintroducties, fusies en overnames, converteerbare obligaties, aandelenderivaten en dergelijke, onder de koepel van KBC Securities samen te brengen. Hierdoor komen deze activiteiten van de dochtermaatschappijen KBC Financial Products, KBC Peel Hunt en KBC Securities onder een en dezelfde structuur.

Algemeen gesproken is het trouwens zo dat de groep bij de inzet van de beschikbare middelen voorrang zal geven aan de thuismarkten in België en in Centraal-Europa (vooral Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen). Deze focus geldt ook voor onze pure bedrijfsfinancieringsactiviteiten, en dat kan in het nadeel spelen van onze kredietverlening op de andere markten. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de kredietverlening aan niet-thuismarktgebonden multinationale ondernemingen.

Doelstellingen en focus voor de komende jaren

Allereerst is het de bedoeling onze bijzonder sterke positie op de Belgische bedrijvenmarkt te consolideren en waar mogelijk nog verder te versterken. Dat betekent dat de beschikbare middelen bij voorrang worden ingezet op onze thuismarkten. Voor merchantbanking is dat België, waar het de bedoeling is de kredietverlening aan onze traditionele goede cliënten verder te laten aangroeien. De kredietgroei buiten deze thuismarkten wordt dus beperkt, en zal nog meer dan vroeger afhankelijk zijn van een evaluatie en afweging van het benodigde kapitaal en de rentabiliteit van elke activiteit.

Opdeling naar activiteit van de onderliggende resultaten van de Divisie Merchantbanking

Onderliggende resultaten Divisie Merchantbanking, per activiteit

In miljoenen euro	Bedrijfsbankieren		Marktactiviteiten	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	1 105	1 002	0	0
Bruto verdiende premies, verzekeringen	290	373	0	0
Bruto technische lasten, verzekeringen	-169	-263	0	0
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-32	-24	0	0
Dividendinkomsten	21	19	0	0
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-9	-30	926	612
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	-2	-9	0	0
Nettoprovisie-inkomsten	90	111	307	189
Bankactiviteiten	146	167	307	189
Verzekeringsactiviteiten	-57	-56	0	0
Overige netto-inkomsten	136	165	0	0
Totale opbrengsten	1 429	1 343	1 233	802
Exploitatiekosten	-537	-585	-786	-606
Bijzondere waardeverminderingen	-5	-236	-2	-94
Waarvan op leningen en vorderingen	-4	-235	-2	-44
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0	0	-6
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	0	0	2	-12
Winst vóór belastingen	887	523	446	89
Belastingen	-187	-71	-91	-38
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	700	452	356	51
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	88	84	2	2
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	612	368	353	49
Bankactiviteiten	552	300	353	49
Verzekeringsactiviteiten	60	68	0	0
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	54 994	51 908	18 543	21 794
Toegewezen kapitaal per einde periode	3 584	3 388	1 182	1 389
Rendement op toegewezen kapitaal	19%	11%	22%	5%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	39%	45%	64%	76%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	91%	87%	-	-

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

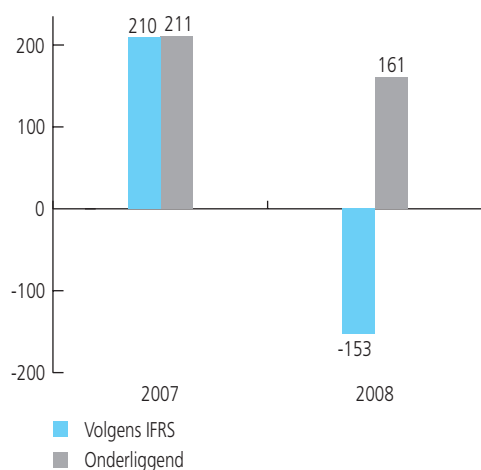
Europese Private Banking

Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

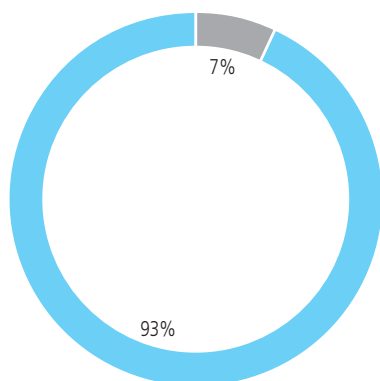
De Divisie Europese Private Banking omvat de activiteiten van de KBL European Private Bankers-groep (KBL EPB) en van de verzekeringsmaatschappij VITIS Life Luxembourg. De belangrijkste groepsmaatschappijen die tot deze divisie behoren, zijn Brown Shipley & Co (VK), KBL EPB (Luxemburg), KBL Richelieu Banque Privée (Frankrijk), KBL Monaco Private Bankers (Monaco), KBL Swiss Private Banking (Zwitserland), Merck Finck & Co (Duitsland), Puilaetco Dewaay Private Bankers (België), Theodoor Gilissen Bankiers (Nederland), en VITIS Life Luxembourg (Luxemburg).

Nettoresultaat Divisie Europese Private Banking

In miljoenen euro

Aandeel van de Divisie Europese Private Banking in de onderliggende nettowinst van de groep in 2008

■ Divisie Europese Private Banking
■ Andere divisies

Hoofdpijnen 2008

- Zonder de directe invloed van de financiële crisis (vooral de afwaardering in verband met de in moeilijkheden verkerende banken in de VS en IJsland, en van de portefeuille aandelen en gestructureerde beleggingen) en andere uitzonderlijke elementen bedraagt de bijdrage van deze divisie tot de onderliggende groepswinst 161 miljoen euro.
- Inclusief de directe gevolgen van de financiële crisis en andere uitzonderlijke elementen is er een nettoverlies van 153 miljoen euro.
- De 24%-daling van de onderliggende nettowinst ten opzichte van 2007 is vooral te wijten aan de invloed van het negatieve beursklimaat, die onder meer zorgde voor gedaalde provisie-inkomsten.
- Opnieuw sterke prestaties op het gebied van kostenbeheersing: ondanks inflatie en additionele voorzieningen voor herstructureringen dalen de kosten op vergelijkbare basis met 6%.
- De belangrijke stijging van de waardeverminderingen (+184 miljoen euro) is voor het grootste deel toe te schrijven aan afwaarderingen op aandelen en afwaarderingen in verband met risico's op de IJslandse en Amerikaanse banken.
- De daling van het beheerd vermogen is nagenoeg volledig toe te schrijven aan de daling van de waarde van de activa. De netto-uitstroom bedraagt minder dan 1% op vergelijkbare basis. Voor de onshore privatebanking-activa is er zelfs een netto-instroom van 3%.
- KBL EPB valt opnieuw in de prijzen en ontvangt de titel *Best Banking Group in Luxembourg* van *World Finance*.

Bijdrage tot het groepsresultaat

Resultaten Divisie Europese Private Banking

In miljoenen euro	IFRS		Onderliggend resultaat*	
	2007	2008	2007	2008
Nettorente-inkomsten	273	236	169	248
Bruto verdiende premies, verzekeringen	42	29	42	29
Bruto technische lasten, verzekeringen	-66	-43	-66	-43
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	0	0	0
Dividendinkomsten	13	9	13	9
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-56	-258	64	-11
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	66	2	66	5
Nettoprovisie-inkomsten	467	422	467	422
Bankactiviteiten	461	418	461	418
Verzekeringsactiviteiten	6	4	6	4
Overige netto-inkomsten	32	13	17	13
Totale opbrengsten	772	411	774	674
Exploitatiekosten	-487	-487	-487	-487
Bijzondere waardeverminderingen	-39	-223	-33	-43
Waarvan op leningen en vorderingen	-33	-56	-33	-2
Waarvan op voor verkoop beschikbare financiële activa	-5	-166	0	-39
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	3	2	3	2
Winst vóór belastingen	249	-297	257	147
Belastingen	-39	144	-46	14
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0
Winst na belastingen	210	-153	211	161
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	210	-153	211	161
Bankactiviteiten	202	-149	202	152
Verzekeringsactiviteiten	8	-4	9	9
Risicogewogen activa bankactiviteiten, per einde periode (Basel II)	6 610	5 703	6 610	5 703
Toegewezen kapitaal per einde periode	486	410	486	410
Rendement op toegewezen kapitaal	36%	-	36%	31%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	64%	121%	64%	73%

* Definitie gewijzigd in 2008; cijfers voor 2007 retroactief aangepast. Voor een toelichting bij de berekening van de onderliggende cijfers verwijzen we naar het hoofdstuk Resultaten van de groep in 2008 en naar de aansluitingstabel in dit hoofdstuk.

Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, aansluiting IFRS – onderliggend

In miljoenen euro	2007	2008
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, IFRS	210	-153
Min		
Waardeverliezen op CDO's (na belastingen)	-13	-181
Waardeverliezen op aandelen (na belastingen)	-4	-53
Waardeverliezen op Lehman Brothers, Washington Mutual en de IJslandse banken (na belastingen)	0	-37
Overige uitzonderlijke elementen* (na belastingen)	15	-43
Winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, onderliggend	211	161

* Inclusief reëlewaardeveranderingen van bepaalde ALM-afdekkingsinstrumenten.

In 2008 genereerde de Divisie Europese Private Banking een nettoverlies van 153 miljoen euro, ten opzichte van een nettowinst van 210 miljoen euro in het jaar voordien. Op onderliggende basis (zie tabel) bedroeg de nettowinst van de Divisie Europese Private Banking 161 miljoen euro, 24% minder dan in 2007. De activiteiten van deze divisie legden in 2008 beslag op 3% (of 0,4 miljard euro) van het groepskapitaal.

In de volgende analyse zijn de organische stijgingspercentages gebaseerd op cijfers zonder de in 2008 aangekochte Franse assetmanager Richelieu Finance.

De nettorente-inkomsten van deze divisie bedroegen 236 miljoen euro in 2008. Op onderliggende basis is dat 248 miljoen euro, een aanzienlijke stijging tegenover het jaar voordien (+45% op organische basis). Die toename doet zich vooral voor bij de treasuryactiviteiten van de groep en was voor een

groot deel gerelateerd aan de positieve liquiditeitspositie van KBL EPB, gecombineerd met de sterke marktvaart naar liquiditeiten.

De stijging van de nettorente-inkomsten was niet voldoende om de daling van de nettoprovisie-inkomsten (422 miljoen euro) te compenseren. Deze laatste daalden, op organische basis, met 18%, een rechtstreeks gevolg van het slechte beursklimaat, waarbij de ontvangen provisies op zowel nieuwe verkopen als op bestaande activa onder beheer daalden. De daling van dit beheerd vermogen (van 55 miljard euro eind 2007 naar 44 miljard euro eind 2008) is echter nagenoeg volledig te wijten aan de waardedaling van de activa zelf (gemiddeld -22%). De volumes bleven immers op peil: zonder Richelieu Finance was er nagenoeg een status-quo, inclusief Richelieu Finance was er zelfs een netto-instroom van 3%. Het belangrijkste deel van het beheerd vermogen, de onshore privatebankingactiva (22 miljard euro eind

2008), vertoonde een netto-instroom van 3% (exclusief Richelieu Finance) of 11% (inclusief Richelieu Finance).

De overige netto-inkomsten daalden van 32 naar 13 miljoen euro (2007 was begunstigd door de 14 miljoen euro winst op de verkoop van Banca KBL Fumagalli Soldan in Italië), de netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa daalde van 66 miljoen euro naar 2 miljoen euro (gerelateerd aan het slechtere beursklimaat) en de bruto verdiende levensverzekeringspremies daalden van 42 naar 29 miljoen euro. Dat laatste is, conform IFRS, exclusief de levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen. Voor deze producten worden conform IFRS noch premie-inkomsten noch technische lasten getoond, maar alleen de gerealiseerde marge, onder de nettoprovisie-inkomsten. Wanneer de premie-inkomsten voor deze producten worden meegeteld, bedragen de totale premie-inkomsten van de levensverzekeringsactiviteiten zo'n 175 miljoen euro, tegenover 239 miljoen euro in 2007. De uitstaande Levensreserves bedroegen eind 2008 ruwweg 1,1 miljard euro.

De netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (trading- en reëlewaarderesultaat), ten slotte, vertoonde een daling tegenover 2007 van 202 miljoen euro, in hoofdzaak door de afwaarderingen van CDO-notes ter waarde van 252 miljoen euro (ten opzichte van 18 miljoen

euro in 2007). Op onderliggende basis bedroeg het trading- en reëlewaarderesultaat -11 miljoen euro in 2008, tegenover +64 miljoen euro in het jaar voordien.

Op vergelijkbare basis (dus zonder het in 2008 overgenomen Richelieu Finance) daalden de exploitatiekosten van de Divisie Europese Private Banking (487 miljoen euro) ten opzichte van 2007 met 6%, dankzij onder meer de kostenbesparingen in diverse groepsmaatschappijen en lagere variabele personeelsvergoedingen. De cijfers voor 2008 omvatten ook nieuwe kostenvoorzieningen (waaronder een aanleg ad circa 10 miljoen euro voor herstructureringskosten) en terugnemingen van vroeger aangelegde voorzieningen (onder meer in verband met rechtsgeschillen en vervroegde pensionering, samen iets meer dan 30 miljoen euro). Zelfs zonder deze elementen is er nog een nettokostendaling van ruwweg 2%. De onderliggende kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten van deze divisie bedroeg 73%, ten opzichte van 64% in het jaar voordien.

De waardeverminderingen bedroegen 223 miljoen euro, een stijging van 184 miljoen euro ten opzichte van het jaar voordien, en omvatten onder meer de waardeverminderingen op aandelen (77 miljoen euro in 2008), op in moeilijkheden verkerende banken in de VS en in IJsland (samen 51 miljoen euro) en op capital notes (60 miljoen euro).

Feiten en cijfers

Divisie Europese Private Banking

Netwerk	2007	2008
Aantal landen waarin de groep een vestiging heeft	8	8
Beheerd vermogen, in miljarden euro		
Onshore private banking	25,5	21,6
Offshore private banking	15,6	13,0
Overige (institutionele en andere activa)	13,4	9,5
Totaal	54,5	44,0
Kredietportefeuille		
Toegestaan bedrag, in miljarden euro	4	4
Belang in de totale kredietportefeuille	2%	2%

ETIENNE VERWILGHEN

Kernboodschappen van de CEO van de Divisie Europese Private Banking

Ondanks moeilijke marktomstandigheden nauwelijks uitstroom van beheerd vermogen Per eind 2008 bedroeg het beheerd vermogen van de divisie zo'n 44 miljard euro. Op het eerste gezicht is dat een daling van iets meer dan 10 miljard euro tegenover het jaar voordien, maar dat is integraal te wijten aan prijsdalingen van de betrokken activa onder beheer, als gevolg van de ineenstorting van de beurskoersen. Er was dus nauwelijks sprake van een effectieve netto-uitstroom: zelfs wanneer we het in 2008 overgenomen Richelieu Finance uitsluiten, bedraagt de netto-uitstroom immers slechts 0,5%, wat een uitstekende prestatie mag worden genoemd in deze omstandigheden.

Meer nog, conform de politiek om te focussen op onshore privatebanking-activa is er voor deze categorie zelfs nog een netto-instroom (3%, op vergelijkbare basis), waardoor deze categorie eind 2008 tekent voor zo'n 22 miljard euro aan beheerd vermogen. De rest van het beheerd vermogen bestaat uit offshore privatebankingactiviteiten (13 miljard euro), institutionele activa (7 miljard euro) en andere activa (2 miljard euro).

Uitstekende prestaties op het gebied van kostenbeheersing Op een like-for-likebasis dalen de kosten van de divisie met 6% in 2008, ondanks de aanleg van een voorziening voor herstructureringskosten. Deze goede prestaties zijn het resultaat van onder andere de gerealiseerde synergieën, onder meer in België als gevolg van de fusie tussen Puilaetco en Dewaay, de implementatie van kostenbeheersingsplannen in diverse maatschappijen van de groep en lagere variabele vergoedingen. We blijven deze ingeslagen weg verder bewandelen en zullen ook in 2009 de kosten verder reduceren waar mogelijk.

Geografische focus van het Europese privatebanking-netwerk De geografische focus van de divisie blijft liggen op de Benelux en enkele andere West-Europese landen. Momenteel zijn we, via onze groepsmaatschappijen, aanwezig in Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland, Monaco, Luxemburg, Nederland en België.

In april 2008 namen we in Frankrijk de gerenommeerde vermogensbeheersmaatschappij Richelieu Finance over en deden we deze maatschappij fuseren met onze bestaande aanwezigheid in dat land via KBL France. Er zijn voor de nabije toekomst geen plannen voor verdere overnames in West-Europa. Uiteraard houden we de markt nauwgezet in de gaten, om eventueel in de iets verdere toekomst, wanneer dat opportuun is, onze posities verder uit te bouwen, vooral met de bedoeling overal waar nodig voldoende kritische massa op te bouwen.

In Centraal- en Oost-Europa zijn we nog niet aanwezig, maar – tenminste

wanneer de financiële storm zal zijn gaan liggen – zijn we van plan op selectieve basis ook privatebankingboetieks te openen. We zijn trouwens al gestart met de voorbereiding van een aanwezigheid in Polen.

Naamsverandering van Kredietbank Luxembourgeoise in KBL European Private Bankers Deze nieuwe naam, die uitstekend past in de divisie-indeling van de KBC-groep, benadrukt de kernstrategie en ontwikkeling van onze groep, namelijk dat we een netwerk zijn van verbonden lokale banken in Europa, met private banking als kernactiviteit.

Belangrijk hierbij is dat we de eigen cultuur en naam van elk van onze groepsmaatschappijen respecteren. We gaan er immers van uit dat onze lokale medewerkers en management veel beter in staat zijn de specifieke behoeften te detecteren in elk van hun markten. Onze netwerken zijn dan ook zeer lokaal verankerd en genieten in elk van hun thuismarkten een gedegen reputatie. Dit differentieert ons trouwens van de grote privatebankingspelers in de respectieve landen. Onze groepsmaatschappijen doen uiteraard een beroep op ons gecentraliseerd *hub centre*, dat voor de hele groep administratieve en ICT-ondersteuning biedt.

Best Banking Group in Luxemburg in 2008 Nadat *The Banker* in 2007 KBL verkoos tot *Bank of the Year 2007* in Luxemburg, kende in 2008 de jury van het tijdschrift *World Finance* de titel *Best Banking Group in Luxembourg* aan onze groep toe. Het spreekt vanzelf dat wij bijzonder verheugd zijn met deze erkenning.

Doelstellingen en focus voor de komende jaren Zoals gezegd is het de bedoeling geleidelijk aan ons concept van privatebankingboetieks uit te breiden tot landen uit de Centraal-Europese regio, wat uiteraard past in de totaalstrategie van de KBC-groep. Bovendien blijven we gefocust op het realiseren van synergieën binnen de groep. Hier spelen de verdere uitbouw van de hub in Luxemburg en de nieuw opgerichte hub in Polen een belangrijke rol.

Voor de onmiddellijke toekomst blijven we – zoals de rest van de groep – bijzonder waakzaam op het vlak van kostenontwikkeling en risico's. Daarbij is het de bedoeling de ontwikkeling van onze kostenbasis in overeenstemming te brengen met de verwachte lagere opbrengsten en tegelijkertijd ons risicoprofiel nog verder naar beneden te halen. In concreto doelen we onder meer op een aanmerkelijke vermindering van de kosten in 2009 en een reductie van de eigen beleggingsportefeuille.

Divisies

België

Centraal- en
Oost-Europa en Rusland

Merchantbanking

Europese Private Banking

Gemeenschappelijke
Diensten en Operaties

De Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties fungeert als ondersteuning en productfabriek voor de andere divisies. Ze overkoepelt een aantal diensten die producten toeleveren aan de andere divisies van de groep. Het overgrote deel van de kosten en opbrengsten van de Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties wordt toegerekend aan de andere divisies en is bijgevolg in hun resultaten vervat. De belangrijkste diensten die tot deze divisie behoren zijn Assetmanagement, Betalingsverkeer, Consumentenkredietverlening, Handelsfinanciering, ICT, Leasing en Organisatie.

Hoofdpijnen 2008

- Het programma Operationele Uitmuntendheid zit op schema. Talrijke procesverbeteringsprojecten werden reeds opgestart.
- KBC blijft in België marktleider in beleggingsfondsen en realiseert bovendien aanmerkelijke vooruitgang op de meeste Centraal-Europese thuismarkten van de groep.
- Diverse diensten breiden hun activiteiten in Centraal- en Oost-Europa verder uit. Het betreft onder meer Leasing, Consumentenkredietverlening en Handelsfinanciering.
- De migratie van alle kaarttransacties van onze dochtermaatschappijen in Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen naar hetzelfde platform wordt met succes voltooid.
- KBC Asset Management en Union Bank of India sluiten een overeenkomst om een joint venture voor vermogensbeheer op te richten.
- Succesvolle ICT-migratie in Slowakije in het kader van de overgang naar de euro.

Feiten en cijfers

Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties

	2007	2008
Assetmanagement		
Beheerd vermogen in België, in miljarden euro	162,5	151,0
Beheerd vermogen in Centraal- en Oost-Europa, in miljarden euro	13,0	11,7
Beheerd vermogen in de rest van de wereld (voornamelijk KBL EPB-netwerk), in miljarden euro	55,4	44,1
Geschat marktaandeel in beleggingsfondsen in België	35%	37%
Geschat marktaandeel in beleggingsfondsen in Centraal- en Oost-Europa (voor Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen)	28%, 12%, 17%, 4%	34%, 13%, 22%, 5%
Betalingsverkeer, in miljoenen		
Aantal betalingstransacties* in België	500	518
Aantal betalingstransacties* in Centraal- en Oost-Europa (Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen)	348	375
Leasing		
Uitstaand kapitaal aan leasingcontracten in België, in miljarden euro	2,5	2,7
Uitstaand kapitaal aan leasingcontracten in Centraal- en Oost-Europa (Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Polen, Roemenië), in miljarden euro	2,7	3,2
Uitstaand kapitaal aan leasingcontracten in de rest van de wereld (West-Europa zonder België), in miljarden euro	1,6	1,7
Geschat marktaandeel in leasing in België (algemene leasing, autoleasing)	22%, 11%	21%, 12%
Geschat marktaandeel in leasing in Centraal- en Oost-Europa (voor Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Polen, Roemenië)	15%, 17%, 8%, 1%, 4%	15%, 16%, 4%, 1%, 4%

* Kaart- en kasgeldtransacties, binnenlandse en buitenlandse overschrijvingen, en internationaal cashmanagement.

Kernboodschappen van de CEO van de Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties

Belangrijkste gebeurtenissen inzake consumentenkredietverlening, leasing, betalingsverkeer en handelsfinanciering

Wat het betalingsverkeer betreft, vierde de groep de succesvolle voltooiing van de migratie van alle kaarttransacties van de dochtermaatschappijen in Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen. Dat leidt ontegensprekelijk tot schaalvoordelen op de verwerkingsprijzen en bezorgt ook voordelen bij nieuwe marktontwikkelingen. Andere belangrijke gebeurtenissen op het gebied van betalingsverkeer waren bijvoorbeeld de overzetting van de verwerking van het buitenlandse betalingsverkeer van onze Hongaarse dochtermaatschappij naar FinForce, het bouwen van een nieuwe ICT-verwerkingsketen voor het afhandelen van SEPA-betalingstransacties en de start van een programma om de SWIFT-infrastructuur te optimaliseren.

In het domein van de handelsfinanciering werd verdergebouwd op het succes in België van de glasheldere service van KBC voor een aantal belangrijke tradefinancieringsproducten en op de succesvolle internettool KBC-Flexims. De uitrol van dit unieke aanbod in Centraal-Europa heeft daar duidelijk de groeidynamiek in 2008 ondersteund. Naast het monobankportaal KBC-Flexims, hebben we ons aanbod verder uitgebreid met een multibankportaal, Misys Trade Portal. Dat maakt de groep tot een vooraanstaande speler in België en Centraal-Europa, wat bewezen wordt door het feit dat het magazine *Global Finance* KBC en ČSOB uitriep tot *Best Trade Finance Provider* in respectievelijk België, Tsjechië en Slowakije.

Wat consumentenkredieten betreft, werd een sterke groei opgetekend, onder meer op het gebied van kredietkaarten. We maakten ook werk van de verdere uitbouw van ons verkoopnetwerk in Polen, waar we onze activiteiten uitbouwden tot een volwaardig multiproduct- en multikanaalbedrijf.

Ook de leasingactiviteiten van de groep namen uitbreiding in de Centraal-Europese regio, onder meer met de opstart door KBC Autolease van zijn bedrijvigheid in Polen. Daarnaast werkte leasing, als productfabriek voor de hele groep, in 2008 verder aan de alignering van processen en de integratie van alle leasemaatschappijen in de groep.

Ontwikkelingen op het gebied van assetmanagement

Wat belangrijke gebeurtenissen betreft, heeft de groep bijvoorbeeld een overeenkomst gesloten om een joint venture voor vermogensbeheer op te richten tussen KBC Asset Management en Union Bank of India. In China lanceerde de joint venture KBC Goldstate Fund Management een nieuw *trust*-fonds en een *balanced* fonds. KBC Asset Management kreeg bovendien van

het vaktijdschrift *Structured Products* de prijs voor *Best in Central and Eastern Europe* 2008, voor de manier waarop KBC Asset Management het meest succesvolle bedrijf werd inzake kapitaalbeschermd beleggingsfondsen op vier belangrijke Centraal-Europese markten.

Het gewijzigde beleggersgedrag als gevolg van de crisis had uiteraard zijn weerslag op het assetmanagementgebeuren. Voor de hele groep wordt bijvoorbeeld een daling in de verkoop van beleggingsfondsen en tak 23-beleggingsverzekeringen opgetekend, ten voordele van de klassieke bankdepositoproducten.

Niettemin bleef KBC op het gebied van fondsenverkoop met ruime voor-sprong marktleider in België, met een nog verder toegenomen marktaandeel van 37%. Op de meeste van onze Centraal- en Oost-Europese markten konden we ons marktaandeel eveneens verder verhogen, en dan denken we vooral aan Tsjechië – waar ons geschat marktaandeel stijgt van 28% naar 34% – en Hongarije, waar we stijgen van 17% naar bijna 22%.

Het totaal beheerd vermogen van de groep bleef trouwens relatief stabiel; de nominale daling is immers volledig aan de prijsdalingen van de activa zelf te wijten. Deze – onder moeilijke marktomstandigheden behaalde – goede prestaties zijn onder meer te danken aan het marktleiderschap van KBC in kapitaalbeschermd fondsen, het ruime productaanbod dat aan alle marktomstandigheden is aangepast, en onze creatieve en innovatieve instelling.

Succesvolle implementatie van het programma Operationele Uitmuntendheid

Er is een duidelijke vooruitgang qua operationele uitmuntendheid sinds de start van dit programma, dat wordt gestuurd door de groepsdienst Organisatie. Dat komt tot uiting in de niet-aflatende inspanningen om overal een bedrijfscultuur van continue verbeteringen te doen ontstaan, door middel van onder meer talrijke procesverbeteringsprojecten en de ontwikkeling van een business architecture framework in 2008. De doelstelling om hierdoor meer dan 200 miljoen euro te winnen tegen eind 2009 zal dan ook worden gehaald.

ICT-ontwikkelingen Zoals in de voorgaande jaren ging veel aandacht naar het bevorderen van de integratie en het benutten van synergieën binnen de groep op het gebied van technologie en knowhow. Zo worden bijvoorbeeld meer en meer toepassingen geleidelijk aan over de hele groep uitgerold. Een mooi voorbeeld daarvan is de toepassing voor de kantoren die momenteel al in gebruik is in tien groepsmaatschappijen, verspreid over vijf landen.

CHRIS DEFRANCO

Daarnaast werden in 2008 opnieuw diverse nieuwe ICT-initiatieven en projecten gestart. We denken bijvoorbeeld aan de beslissing om een gemeenschappelijk datacenter te bouwen in Hongarije voor alle Centraal-Europese groepsmaatschappijen, de start van de uitrol in België en Tsjechië van een Europees gestandaardiseerd werkstation, de integratie van de in 2008 verworven groepsmaatschappij Istrobanka in diverse systemen en de succesvolle ICT-migratie in Slowakije in het kader van de overgang naar de euro.

Doelstellingen en focus voor de komende jaren Uiteraard is de Divisie Gemeenschappelijke Diensten en Operaties betrokken partij bij een groot aantal van de initiatieven die in de groep werden genomen om de kostenbasis te verminderen. Zo werd, om maar één voorbeeld te noemen, beslist om voorlopig het ESP (Enterprise Systems Program) – een groot investeringsprogramma bedoeld voor het bouwen van gemeenschappelijke toepassingen voor de groep – in de huidige financieel-economische situatie niet op te starten. Ook het sterkere focussen door de hele groep op kernactiviteiten en kernmarkten raakt deze divisie, wat betekent dat ook wij zullen onderzoeken of niet-kernactiviteiten moeten worden herzien of, in sommige gevallen, zelfs afgebouwd. We blijven echter, ook in moeilijker economische tijden, in alle geledingen streven naar operationele uitmuntendheid, en de nieuwe initiatieven in dat verband zullen onder meer worden toegespitst op distributie, de productfabrieken en de ondersteunende activiteiten van de groep, met als doel om alvast op relatief korte termijn extra voordelen te behalen.

Waarde- en risicobeheer

Bankverzekeringsactiviteiten brengen typische risico's met zich mee, zoals kredietrisico's, marktrisico's en liquiditeitsrisico's, maar ook verzekeringstechnische risico's, operationele risico's, reputatierisico's, en bedrijfs- en strategische risico's. Al die risico's beheersen is een van de meest cruciale opdrachten voor het management. Dit hoofdstuk van ons jaarverslag geeft een overzicht van hoe wij in onze groep het waarde- en risicobeheer benaderen. Voor KBC en voor de financiële sector in zijn geheel, zal 2008 de geschiedenis ingaan als een turbulent jaar dat het belang heeft onderstreept van een grondig en voorzichtig risicobeheer om de besluitvorming en de identificatie van problemen op groepsniveau te ondersteunen.

Visie en principes

Het waarde- en risicobeheer bij KBC steunt op de volgende principes:

- Waarde-, risico- en kapitaalbeheer zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het doel van elke onderneming is waarde te scheppen. Daartoe worden in onzekerheid beslissingen genomen en activiteiten ontplooid. Om haar continuïteit te waarborgen, moet een onderneming beschikken over voldoende kapitaal om de onvoorzienbare gevolgen van ongunstige gebeurtenissen en ontwikkelingen te kunnen opvangen.
- Het risicobeheer wordt integraal en vanuit groepsperspectief benaderd, rekening houdend met alle risico's en alle bedrijfsactiviteiten.
- De eerste verantwoordelijkheid voor het waarde- en risicobeheer berust bij het lijnmanagement. Het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep (WRB), een aparte instantie die onafhankelijk van het lijnmanagement opereert, is belast met advies, ondersteuning en toezicht.
- Het risicogovernancemodel van de groep wordt, waar relevant, ook gekopieerd op het niveau van de divisies en dochterondernemingen.

De informatie in dit hoofdstuk werd alleen gecontroleerd door de commissaris als dat volgens IFRS vereist is. Het betreft de volgende delen:

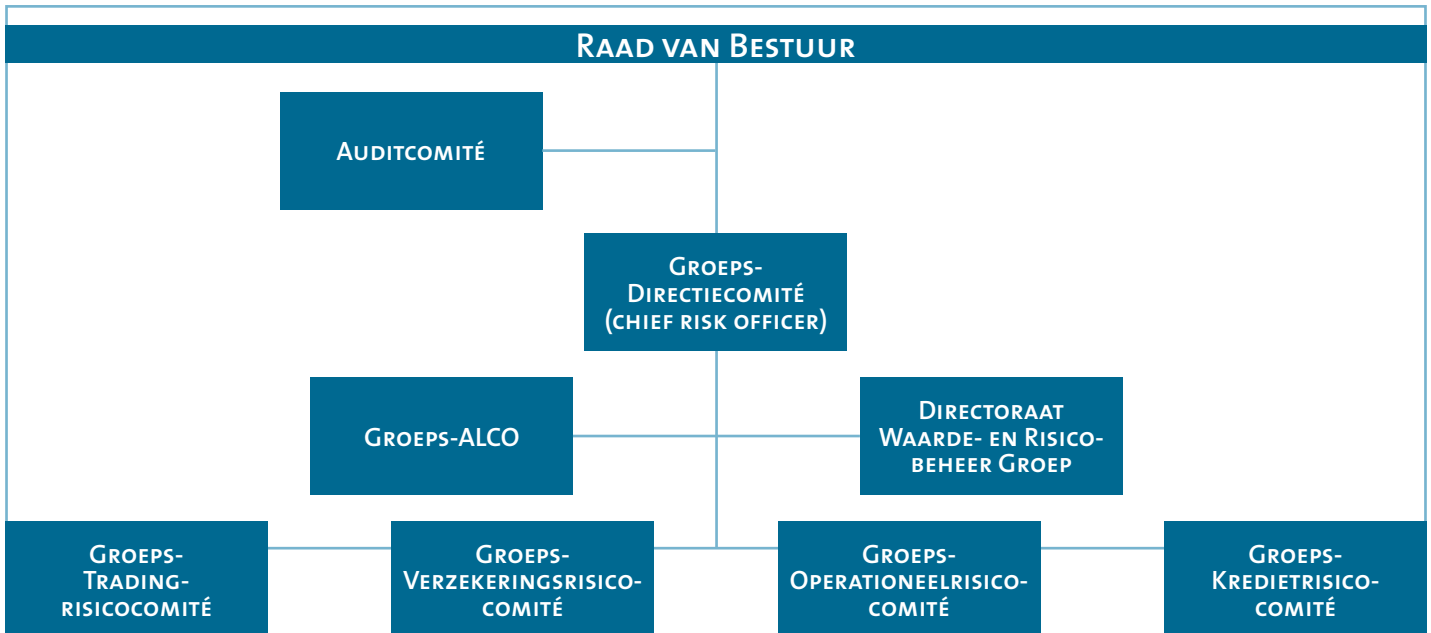
- Visie en principes: volledig;
- Risicogovernancemodel: volledig;
- Kredietrisicobeheer: delen Omschrijving, Bewaking van het kredietrisico – bankactiviteiten, tabel Kredietportefeuille (gecontroleerde delen zijn aangegeven in de voetnoot bij de tabel), tabel Andere kredietrisico's, en de tabel Kredietrisico op (her)verzekeraars, per risicoklasse, in Exposure at Default (EaD) en verwacht verlies (EL);
- Asset-Liability Management: delen Omschrijving, Bewaking van het ALM-risico, Renterisico (met uitzondering van de tabel Invloed van een parallelle stijging van de rentecurve met 1% voor de KBC-groep), Kredietrisico in de beleggingsportefeuilles, Wisselkoersrisico, Toereikendheid met betrekking tot verplichtingen Levenbedrijf (de eerste paragraaf) en Embedded Value Levenbedrijf;
- Liquiditeitsrisicobeheer: volledig;
- Marktrisicobeheer: volledig;
- Beheer van verzekeringstechnische risico's: volledig;
- Solvabiliteit en economisch kapitaal: delen Omschrijving, Bewaking van de solvabiliteit, de tabel in Solvabiliteit bankactiviteiten (KBC Bank en KBL EPB samen) (gecontroleerde delen zijn aangegeven in de voetnoot bij de tabel), de tabel in Solvabiliteit verzekeringsactiviteiten (KBC Verzekeringen) (gecontroleerde delen zijn aangegeven in de voetnoot bij de tabel) en Economisch kapitaal (de eerste drie alinea's).

Risicogovernancemodel

Het risicogovernancemodel van KBC legt de verantwoordelijkheden en taken vast met het oog op het beheer van de waardecreatie en alle daaraan verbonden risico's. Het model is georganiseerd op verschillende niveaus:

- De Raad van Bestuur (bijgestaan door het Auditcomité), het Groeps-Directiecomité en het Groeps-Asset-Liability Management Committee (ALCO). Deze comités richten zich op het totale risicobeheer en op de bewaking van waardecreatie en kapitaaltoereikendheid voor de gehele groep. Regelmatige rapportering aan het Auditcomité garandeert een ruime informatiestroom naar de bevoegde leden van de Raad van Bestuur. De volledige Raad van Bestuur beslist jaarlijks over de limieten voor risicotolerantie. Het Groeps-Directiecomité zorgt voor de uitvoering van de strategie voor waarde-, risico- en kapitaalbeheer vastgesteld door de Raad van Bestuur en tekent de structuur uit. De chieffinancial and risk officer (CFRO), lid van het Groeps-Directiecomité, houdt toezicht op het risicobeheer. Het Groeps-ALCO bepaalt de strategische beleggings- en financieringsmix en houdt ook toezicht op de daaraan verbonden risicopositie. In 2008 werden de tactische beleggingsbeslissingen, die tot dan werden genomen door het Groeps-ALCO, toegewezen aan een nieuw opgericht thesauriecomité.
- *Gespecialiseerde Groeps-Risicocomités*. Die richten zich op de uitwerking van een groepsbreed kader voor één risicosoort of een activiteitencluster en zien toe op het betreffende risicobeheersproces. Ze worden voorgezeten door de CFRO en bestaan uit vertegenwoordigers van het lijnmanagement en van het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep. De

- verschillende Groeps-Risicocomités worden weergegeven in het schema.
- Afhankelijk van de materialiteit van specifieke risicosoorten werden lokale risicocomités en lokale waarde- en risicobeheersafdelingen opgericht op een lager niveau (bijvoorbeeld op niveau divisie, land en dochtermaatschappij) om het risicobeheerskader te implementeren.
- Op basis van rapporten van onafhankelijke valideringseenheden beslist het Groeps-Modelcomité (GMC) over de geldigheid van de mathematische en operationele aspecten (zoals modelgebruik en bewakingsactiviteiten) van alle risicomodellen die binnen de groep worden ontwikkeld en/of gebruikt.
- Interne Audit Groep is verantwoordelijk voor de auditplanning en controleert dus of het kader voor risicobeheer in overeenstemming is met de wettelijke en reglementaire voorschriften, controleert de efficiëntie en effectiviteit van het risicobeheerssysteem en de overeenstemming ervan met het risicobeheerskader en de manier waarop het lijnmanagement omgaat met risico's buiten dat formele kader.
- Het lijnmanagement is als eerste verantwoordelijk voor het waarde- en risicobeheer. Het zorgt ervoor dat het risicobeheerskader voor zijn activiteiten is ingebed in die activiteiten via beleidslijnen en procedures. Het lijnmanagement is ook belast met het ontwikkelen van transactionele modellen.
- Het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep is verantwoordelijk voor de meting van risico's, economisch kapitaal en waardecreatie voor alle bedrijfseenheden en rapporteert aan het lijnmanagement. Het is ook verantwoordelijk voor de ontwikkeling van portefeuillemodellen en voor de validatie van alle modellen (zowel transactionele als portefeuillemodellen). In dat opzicht is er een duidelijke scheiding van bevoegdheden binnen dat directoraat: medewerkers die bij de *ontwikkeling van modellen* betrokken zijn, worden niet betrokken bij de *validatie* ervan.

Kredietrisicobeheer

OMSCHRIJVING Kredietrisico is de potentiële negatieve afwijking ten opzichte van de verwachte waarde van een financieel instrument als gevolg van wanbetaling of wanprestatie door een kredietnemer (van een lening), een emittent (van een schuldinstrument), een garantieverstrekker of herverzekeraar, of een tegenpartij (in een professionele transactie), als gevolg van de insolventie of de betalingsonwil van die partij, of als gevolg van maatregelen van politieke of monetaire autoriteiten in een bepaald land.

BEWAKING VAN HET KREDIETRISICO, BANKACTIVITEITEN

Het kredietrisico wordt zowel op transactioneel als op portefeuilleniveau bewaakt. De bewaking op transactioneel niveau houdt in dat er degelijke procedures, processen en toepassingen (systemen, instrumenten) bestaan om de risico's te identificeren en te meten voor en na de acceptatie van individuele kredietrisico's. De bewaking op portefeuilleniveau omvat onder meer de periodieke meting van en rapportering over het kredietrisico dat is ingebed in de geconsolideerde krediet- en beleggingsportefeuille, de controle op de naleving van limieten, het stresstesten van kredietrisico in verschillende

scenario's, het nemen van risicobeperkende maatregelen en de optimalisering van het algemene kredietrisicoprofiel.

Kredietrisicobeheer op transactioneel niveau

Acceptatie. Een commerciële entiteit legt een kredietvoorstel schriftelijk voor. Tenzij het gaat om kleine bedragen of lage risico's, geeft een kredietadviseur een advies. In principe worden beslissingen over belangrijke leningen gezamenlijk genomen door twee of meer personen. Het beslissingsechelon wordt bepaald op basis van matrices die onder meer rekening houden met parameters als het groepsrisicototaal (het totale risico dat de gehele KBC-groep heeft op de groep waartoe de tegenpartij behoort), de risicoklasse (hoofdzakelijk bepaald op basis van intern ontwikkelde ratingmodellen) en de aard van de tegenpartij (financiële instellingen, overheden, bedrijven, enz.).

Kredietverlening aan particulieren (zoals woningkredieten) is onderworpen aan een gestandaardiseerd proces, waarbij de resultaten van scoremodellen een belangrijke rol spelen in de acceptatieprocedure. Kredieten aan particulieren worden doorgaans toegestaan in lokale munt, met uitzondering van bepaalde Centraal- en Oost-Europese landen en Rusland, waar kredieten in vreemde valuta worden verleend wegens het aanzienlijke verschil tussen de rente in lokale munt en de rente in andere munten. In de loop van 2008 groeide het besef van het inherente risico dat voortvloeit uit schommelingen in de wisselkoersen, wat KBC bewoog tot meer terughoudendheid bij de kredietverlening in vreemde valuta tegen het einde van het jaar. Sinds geruime tijd wordt een voorzichtige houding aangenomen tegenover dat type van kredietverlening: zo is er onder meer een bijkomende buffer vereist (in termen van uitleenpercentage, drempels van netto beschikbaar inkomen en kortere looptijden) en is er een nauwgezette bewaking door het gebruik van stresstests. Is het overblijvende muntrisico nog te hoog, dan wordt het afgedekt op groepsniveau.

Toezicht en bewaking. De kredietbewaking wordt in hoofdzaak gestuurd door de *risicoklasse*, waarbij een onderscheid wordt gemaakt op basis van de Probability of Default (PD), of de kans op een in gebreke blijven, en de Loss Given Default (LGD), of het verwachte verlies in het geval dat een debiteur in gebreke blijft. De kans daarop wordt geschat als de PD.

De *normale* kredietportefeuille wordt ingedeeld in interneratingklassen gaande van 1 (laagste risico) tot 9 (hoogste risico) voor de PD en – in een aantal onderverdelingen – voor LGD. Kredieten aan grote ondernemingen worden minstens jaarlijks herzien. Daarbij wordt minstens de interne rating aangepast. Kredieten aan kleinere en middelgrote ondernemingen worden vooral herzien op basis van risicosignalen (bijvoorbeeld een beduidende wijziging van de risicoklasse). Een lid van een hoger kredietcomité houdt bovendien toezicht op de beslissingen van het onmiddellijk lagere delegatie-echelon door de beslissing te toetsen aan het kredietbeleid. Kredieten aan particulieren worden gezamenlijk herzien tijdens periodieke screenings.

PD-klasse 10 betreft nog performing debiteuren, dat wil zeggen dat ze met hun rente- en hoofdsombetalingen niet meer dan negentig dagen achterstaan of in overschrijding zijn, maar dat er reden is om te geloven dat ze niet (op tijd) zullen betalen, bijvoorbeeld omdat deze debiteuren al 45 of meer dagen (maar niet meer dan 90 dagen) met hun betaling achterstaan of in overschrijding zijn.

Klassen 11 en 12 betreffen non-performing debiteuren, waarbij klasse 11 debiteuren omvat die meer dan 90 dagen achterstaan of in overschrijding zijn en klasse 12 debiteuren omvat waarvan de kredieten zijn opgezegd of waarvoor het gevaar van faillissement bestaat. Elk kwartaal wordt voor de grotere dossiers een overzicht van alle debiteuren in gebreke voorgelegd aan het Groeps-Directiecomité.

Bijzondere waardeverminderingen. Op kredieten aan debiteuren in de PD-klassen 10, 11 en 12 (impaired kredieten) past KBC bijzondere waardeverminderingen toe op basis van een schatting van de netto actuele waarde van het

recupereerbare bedrag. Daarnaast worden voor kredieten in de PD-klassen 1 tot 9 *op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen* toegepast door middel van een formule die rekening houdt met de intern gebruikte IRB (Internal Rating Based) Advanced-modellen (of op een alternatieve manier wanneer een IRB Advanced-model nog niet beschikbaar is).

Een kredietcomité beslist of kredieten kunnen worden geherstructureerd om te vermijden dat een debiteur die in financiële moeilijkheden verkeert, uiteindelijk in gebreke blijft. Een herstructurering kan betekenen dat het contractuele aflossingsplan wordt gewijzigd, de rente- of provisiebetalingsplanning worden verlaagd of uitgesteld of een andere geschikte maatregel wordt getroffen. Begin 2009 voerde KBC een nieuw beleid in voor die herstructureringen en de methode voor de risicobeoordeling en dus de classificatie van de debiteur. Bij een herstructurering naar aanleiding van een verslechtering van de financiële situatie van de debiteur, waarbij de betalingsvoorwaarden worden gewijzigd, wordt een PD-klasse 9 of hoger toegekend. Na een jaar wordt de toestand van de debiteur opnieuw beoordeeld en kan hij terugkeren naar een betere klasse dan PD 9 als die beoordeling positief is. In dat geval spreekt men niet meer van een debiteur met een geherstructureerd krediet. Debiteuren die meer dan twee opeenvolgende herstructureringen hebben gehad, kunnen echter niet zo snel terugkeren naar een lagere klasse dan PD 9.

In 2008 werd maar een beperkt percentage van de portefeuille geherstructureerd om te vermijden dat de debiteur in gebreke blijft. Rekening houdend met een materialiteitsdrempel van 1% op de uitstaande portefeuille van de entiteit vonden de meeste herstructureringen plaats bij Absolut Bank, waar naar schatting 176 miljoen euro werd geherstructureerd en zo waardeverminderingen werden vermeden.

Kredietrisicobeheer op portefeuilleniveau

Het toezicht op portefeuillebasis gebeurt onder meer met een kwartaalrapportering over de geconsolideerde kredietportefeuille om te verzekeren dat het kredietbeleid en de limieten worden nageleefd. De belangrijkste risicoconcentraties worden extra bewaakt op basis van periodieke en ad-hocrapporten. Er bestaan limieten op debiteur-/garantieverstrekker-, emittent- of tegenpartijniveau, op sectorniveau en voor specifieke activiteiten of geografische zones. Terwijl sommige limieten nog zijn uitgedrukt in termen van gecontracteerde bedragen, worden concepten zoals verwacht verlies en verlies bij in gebreke blijven steeds meer gebruikt. De bewaking van de naamconcentratie werd de afgelopen jaren uitgebreid zodat het kredietrisico dat voortvloeit uit kredietverlening, beleggingen en derivatenactiviteiten kan worden bepaald. Bovendien worden stresstests uitgevoerd op bepaalde soorten kredieten (zoals hypotheekleningen, kredietverlening aan specifieke bedrijfssectoren), maar ook op alle kredietrisico's. De cel Portfolio Management binnen de kredietfunctie heeft als doel de kredietportefeuille actief te beheren en te bewaken. Deze cel spoort met behulp van een model risicoconcentraties op en verhoogt de diversificatie van de kredietportefeuille.

OVERZICHT VAN DE KREDIETPORTEFEUILLE, BANKACTIVITEITEN

De kredietportefeuille omvat alle (bevestigde en niet-bevestigde) bedrijfskapitaalfinancieringen, investeringskredieten, garantieleningen, kredietderivaten (verkochte protectie) en niet-overheids-effecten in de beleggingsportefeuille van de bankentiteiten van de groep. Uitgesloten zijn overheidsobligaties, alle effecten in de handelsportefeuille, professionele transacties (plaatsingen bij financiële instellingen, valutatransacties, enz.), commerciële kortetermijntransacties (zoals documentaire kredieten) en intragroepstransacties. De kredietportefeuille verschilt bijgevolg sterk van de post Leningen en voorschotten aan cliënten, zoals vermeld in Toelichting 18 van de Geconsolideerde jaarrekening (die post omvat bijvoorbeeld niet de leningen en voorschotten aan banken, de garantieleningen en kredietderivaten, het niet-opgenomen gedeelte van kredieten of de bedrijfs- en bankobligaties, maar bevat wel repotransacties met niet-banken).

De kredietportefeuille wordt ingedeeld volgens verschillende criteria in de onderstaande tabel.

Kredietportefeuille

Totale kredietportefeuille (in miljarden euro)	31-12-2007	31-12-2008
Toegestaan bedrag	208,2	217,2
Uitstaand bedrag	163,5	178,0
Kredietportefeuille naar divisie, in procenten van portefeuille toegestane kredieten		
België	28%	28%
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	21%	24%
Merchantbanking	49%	46%
Europese Private Banking	2%	2%
Totaal	100%	100%
Kredietportefeuille naar krediettype, in procenten van portefeuille toegestane kredieten		
Kredieten	87%	87%
Garantiekredieten	5%	6%
Bedrijfsobligaties	5%	5%
Bankobligaties	3%	2%
Totaal	100%	100%
Kredietportefeuille naar sector van de tegenpartij, in procenten van portefeuille toegestane kredieten³		
Particulieren	27%	30%
Financiële en verzekeringsdiensten	15%	12%
Overheden	4%	4%
Bedrijven	54%	54%
Niet-financiële diensten	9%	9%
Klein- en groothandel	8%	8%
Vastgoed	7%	7%
Bouw	4%	4%
Auto-industrie	3%	2%
Chemische nijverheid	2%	2%
Elektriciteit	2%	2%
Landbouw, veeteelt en visserij	2%	2%
Voedingsindustrie	2%	3%
Metaal	2%	2%
Overige	13%	13%
Totaal	100%	100%
Kredietportefeuille naar risicoklasse (deel van de portefeuille¹, in procenten van portefeuille toegestane kredieten)³		
PD 1 (laagste risico, kans op in gebreke blijven van 0,00% tot 0,10%)	26%	25%
PD 2 (0,10% – 0,20%)	14%	16%
PD 3 (0,20% – 0,40%)	13%	14%
PD 4 (0,40% – 0,80%)	16%	18%
PD 5 (0,80% – 1,60%)	17%	13%
PD 6 (1,60% – 3,20%)	7%	7%
PD 7 (3,20% – 6,40%)	4%	4%
PD 8 (6,40% – 12,80%)	1%	2%
PD 9 (hoogste risico, 12,80% – 100,00%)	1%	1%
Totaal	100%	100%
Impaired kredieten², PD 10 + 11 + 12; in miljoenen euro of in procenten		
Impaired kredieten	3 446	5 118
Bijzondere waardeverminderingen	2 048	2 790
Portefeuillegerelateerde waardeverminderingen	186	266
Kredietkostenratio		
Divisie België	0,13%	0,09%
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	0,26%	0,83%
Tsjechië	0,18%	0,57%
Slowakije	0,96%	0,82%
Hongarije	0,62%	0,41%
Polen	-0,34%	0,95%
Rusland	0,21%	2,40%
Divisie Merchantbanking	0,02%	0,90%
Divisie Europese Private Banking	1,03%	4,02%
Totaal	0,13%	0,70%

Kredietportefeuille (vervolg)

Non-performing (NP) kredieten, PD 11+12; in miljoenen euro of in procenten

Uitstaand bedrag	2 386	3 239
Bijzondere waardeverminderingen voor non-performing kredieten	1 505	1 949
Non-performing ratio		
Divisie België	1,6%	1,7%
Divisie Centraal- en Oost-Europa en Rusland	2,1%	2,1%
Divisie Merchantbanking	1,0%	1,6%
Divisie Europese Private Banking	1,7%	4,9%
Totaal	1,5%	1,8%

Dekkingsratio

Bijzondere waardeverminderingen op non-performing kredieten/uitstaande non-performing kredieten	63%	60%
Bijzondere en op portefeuillebasis berekende waardeverminderingen op performing en non-performing kredieten/uitstaande non-performing kredieten	94%	94%

Voor een definitie van de ratio's zie het Glossarium van gebruikte ratio's.

1 Sommige delen van de portefeuille zijn nog niet ingedeeld in risicoklassen (meer bepaald de kredietportefeuille van Absolut Bank) en werden daarom niet opgenomen.

2 Cijfers wijken af van de cijfers in Toelichting 20 in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening wegens verschillen in consolidatiekring.

3 Gegevens gecontroleerd door de commissaris.

ANDERE KREDIETRISICO'S, BANKACTIVITEITEN Naast de kredietrisico's verbonden aan de kredietportefeuille zijn er ook kredietrisico's verbonden aan andere bankactiviteiten. De belangrijkste worden in de onderstaande tabel weergegeven.

Commerciële transacties op korte termijn. Deze activiteit betreft de financiering van export of import en omvat alleen het risico op financiële instellingen. Het gaat om documentaire kredieten, pre-exportfinancieringen, post-importfinancieringen en aanverwante transacties, met een looptijd van hooguit 2 jaar. Niettegenstaande het relatief hoge aandeel van non-investment grade-banken in de risicopositie (ruwweg 35%), zijn de verliezen historisch zeer laag, in het bijzonder voor documentaire kredieten. Het risicobeheer met betrekking tot deze activiteit gebeurt op basis van limieten per financiële instelling en per land of landengroep.

Effecten in de handelsportefeuille. Deze effecten houden een emittentenrisico in (potentieel verlies als gevolg van wanbetaling door de emittent). Bij KBC Financial Products (KBC FP) wordt het emittentenrisico gemeten op basis van het geschatte verlies bij een in gebreke blijven van de emittent, uitgaand van de huidige marktwaarde en na aftrek van de verwachte recuperatie volgens het type emissie (gewaarbord of niet). Bij KBC FP wordt alleen rekening gehouden met tegenpartijrisico dat optreedt bij nettolongposities. De rapportering van kredietrisico's houdt dus geen rekening met de emittenten waarbij per saldo een shortpositie bestaat. Het emittentenrisico van de andere (niet-KBC FP-)entiteiten wordt gemeten op basis van de marktwaarde van de effecten. Het emittentenrisico wordt beperkt door het gebruik van limieten, zowel per emittent als per ratingklasse. De blootstelling aan effecten met activa als onderpand (Asset Backed Securities) en Collateralised Debt

Obligations in de handelsportefeuille is niet opgenomen in de cijfers in de tabel (zie Beleggingen in gestructureerde kredietproducten).

Tegenpartijrisico van professionele transacties (plaatsingen bij professionele tegenpartijen en verhandelen van derivaten). De in de tabel weergegeven bedragen zijn de presettlementrisico's van de groep, gemeten als de som van de (positieve) huidige vervangingswaarde (mark-to-market) van een transactie en de toepasselijke toeslag bepaald volgens de huidige risicometingsmethode onder Basel II. Plaatsingen maken iets minder dan 20% van het totale bedrag uit. Het overgrote deel van de plaatsingen staat uit op banken met een investment grade-rating.

De risico's worden beperkt door het gebruik van limieten (afzonderlijke limieten voor zowel presettlement- als settlementrisico) per tegenpartij. Er wordt ook gebruikgemaakt van *close-out netting* en zekerheden. Financiële zekerheden worden alleen in aanmerking genomen als de betrokken activa worden beschouwd als risicobeperkend voor berekeningen van het reglementair kapitaal (Basel II). Dat impliceert onder andere dat er voldoende juridische zekerheid is over de eigendom van de zekerheid voor elke relevante jurisdictie.

Overheidseffecten in de beleggingsportefeuille. De risicopositie ten aanzien van overheden wordt gemeten in termen van boekwaarde en is in hoofdzaak te situeren bij EU-overheden (in het bijzonder België) met een miniem kredietrisico. Lokale of regionale overheden vormen maar een fractie van het uitstaande risico (0,4 miljard euro). Het aanzienlijke risico op overheden moet worden gezien binnen het kader van het herbeleggingsbeleid (zie paragraaf Asset-Liability Management). Ook voor dit type van kredietrisico zijn er limieten, zeker voor overheden met een interne rating van minder dan AA.

Andere kredietrisico's¹

In miljarden euro	31-12-2007	31-12-2008
Commerciële transacties op korte termijn	1,8	2,3
Emittentenrisico ²	3,8	3,0
Tegenpartijrisico van professionele transacties ³	34,5	22,7
Overheidsobligaties in de beleggingsportefeuille, inclusief KBL EPB	34,8	39,9

1 De cijfers voor 2007 houden geen rekening met Absolut Bank, CIBANK en KBC Banka, behalve voor Overheidsobligaties in de beleggingsportefeuille. De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank en KBC Banka.

2 Exclusief OESO-overheidsobligaties.

3 Na aftrek van uitkeringen voor zekerheden en netting.

INTERNE KREDIETRISICOMODELLEN EN BASEL II Om kredietrisico's te kwantificeren, heeft KBC diverse ratingmodellen ontwikkeld, zowel voor de bepaling van de kredietwaardigheid van debiteuren als voor de inschatting van het verwachte verlies van de verschillende types van transacties. Op basis van die modellen wordt het kredietrisicobeheer ondersteund met betrekking tot de prijsstelling, het kredietproces (acceptatie en bewaking) en de bepaling van de op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen. Een aantal modellen zijn uniform voor de hele groep (de modellen voor overheden, banken, grote ondernemingen, projectfinanciering, enz.), andere zijn toegespitst op specifieke geografische markten (kmo's, particulieren, enz.). In de hele groep wordt dezelfde interneratingschaal gebruikt.

Die modellen vormen ook de basis voor de berekening van de reglementaire kapitaalvereisten voor kredietrisico. KBC opteert met andere woorden voor de Internal Rating Based (IRB)-benadering.

De overstap naar de Basel II IRB-benadering gebeurt in fasen, waarbij KBC Bank NV en de meeste van haar belangrijke dochterondernemingen in 2007 al overgestapt zijn naar de IRB Foundation-benadering. Een aantal andere belangrijke groepsmaatschappijen (K&H Bank, Kredyt Bank, KBL EPB, Absolut Bank, Centea en de Antwerpse Diamantbank) stapten in 2008 over naar de standaardbenadering van Basel II en zullen de IRB Foundation-benadering gebruiken in 2009–2010 (onder voorbehoud van goedkeuring door de toezichthouder). De Antwerpse Diamantbank kreeg die goedkeuring zelfs al

begin 2009. De minder belangrijke entiteiten van de KBC-groep stapten in 2008 over op de standaardbenadering van Basel II en zullen die blijven gebruiken. Nieuwe stappen naar de IRB Advanced-benadering zijn voorzien vanaf 2011.

KREDIETRISICO, VERZEKERINGSACTIVITEITEN Voor de verzekeringsactiviteiten liggen de kredietrisico's vooral op het vlak van de beleggingsportefeuille (emittenten van schuldinstrumenten) en de herverzekeraars.

Voor de beleggingsportefeuille gelden er richtlijnen om het kredietrisico te beheersen. Er zijn bijvoorbeeld normen die bepalen welk deel van de portefeuille moet zijn belegd in overheidseffecten van OESO-landen, normen die minima opleggen voor ratings van emittenten en dergelijke (zie ook Asset-Liability Management).

KBC staat bloot aan een kredietrisico ten aanzien van (her)verzekeraars, aangezien die in gebreke zouden kunnen blijven voor hun verplichtingen die voortvloeien uit met KBC gesloten (her)verzekeringscontracten. Het kredietrisico van KBC wordt onder meer gemeten via een nominale benadering (het maximale verlies) en het verwachte verlies. Er gelden naamconcentratielimieten, vastgelegd door een kredietcomité. Het verwachte verlies wordt berekend op basis van de interne of externe ratings, de Exposure at Default wordt bepaald door de nettoschadereserves en de premies op te tellen, en het Loss Given Default (LGD)-percentage is vastgelegd op 45%.

Kredietrisico op (her)verzekeraars, per risicoklasse, in Exposure at Default (EAD) en verwacht verlies (EL) *

In miljoenen euro	EAD 2007	EAD 2008	EL 2007	EL 2008
AAA tot en met A-	401,7	311,5	0,06	0,05
BBB+ tot en met BB-	21,5	164,2	0,04	0,08
Lager dan BB-	0,0	1,4	0,00	0,05
Zonder rating	49,4	13,9	N.v.t.	N.v.t.
Totaal	472,6	491,1	0,10	0,18

N.v.t. = Niet van toepassing.

* EAD: cijfers gecontroleerd door de commissaris; EL: cijfers niet gecontroleerd door de commissaris

BELEGGINGEN IN GESTRUCTUREERDE KREDIETPRODUCTEN

De tabel geeft informatie over de beleggingen van de groep in gestructureerde kredietproducten (inclusief een kleine positie gehouden voor handelsdoeleinden). De beleggingen van KBC in die producten omvatten Collateralised Debt Obligations (CDO's) en andere door activa gedekte waardepapieren (ABS). Eind 2008 bedroeg de totale nominale waarde van die beleggingen (exclusief de initiële waardeverminderingen op junior en equity CDO-tranches) 15,2 miljard euro, waarvan 8,7 miljard euro in CDO's en 6,4 miljard euro in andere ABS.

KBC besloot doortastend te reageren op verdere negatieve ontwikkelingen op de financiële markten die een invloed hadden op zijn beleggingen in

gestructureerde kredietproducten. Op 22 januari 2009 besliste KBC alle niet-super senior CDO's in zijn portefeuille die werden uitgegeven door KBC FP, volledig af te boeken. Dat bracht de totale invloed van de financiële crisis op alle gestructureerde producten sinds het begin van de crisis (medio 2007) op 6,5 miljard euro (inclusief de initiële waardeverminderingen op junior en equity CDO-tranches), waarvan 5 miljard euro werd opgenomen in de winst-en-verliesrekening en 1,5 miljard euro in het eigen vermogen. De invloed van reëlewaardeaanpassingen van CDO's is het meest zichtbaar in de winst-en-verliesrekening omdat meer dan 95% van de CDO's die KBC bezit synthetisch van aard zijn en volgens IFRS worden geklasseerd als Andere activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

De beleggingen van KBC in gestructureerde kredietproducten (CDO's en andere ABS)

In miljarden euro	31-12-2007	31-12-2008
Totaal nominaal bedrag	17,0	15,9¹
Initiële waardeverminderingen op junior en equity CDO-tranches ²	-0,8	-0,8
Subtotaal	16,2	15,2
Invloed ³ sinds het begin van de crisis (medio 2007 tot nu)	-0,3	-5,7
Opgenomen in winst-en-verliesrekening	-0,2	-4,2
Rechtstreeks opgenomen in eigen vermogen	-0,1	-1,5

¹ Jaardaling, deels als gevolg van verkoop van RMBS en afbouw.

² De initiële waardevermindering op junior en equity CDO-tranches werd opgenomen in de winst-en-verliesrekening op het ogenblik dat de CDO's werden uitgegeven.

³ Bevat de verdere afwaarderingen van CDO's en ABS in portefeuille, en andere financiële invloed zoals voorzieningen voor monolineverzekeraars.

De tabel geeft een verdeling van de portefeuille gestructureerde kredieten op basis van de rating van de aangehouden obligaties.

Meer gedetailleerde informatie over de beleggingen van KBC in gestructureerde kredietproducten en de betrokkenheid van KBC bij effectisering vindt u terug in het Risicorapport van KBC, dat beschikbaar is op www.kbc.com. Dat rapport werd niet gecontroleerd door de commissaris.

Naast eigen beleggingen was KBC ook actief als *issuer* van CDO's (via KBC FP) die in de markt werden geplaatst. Voor de afdekking van risico's werd kredietverzekering afgesloten met monolineverzekeraars door middel van super senior credit swaps. Dat gebeurde in hoofdzaak met het Amerikaanse MBIA, waarvan de kredietwaardigheid onder druk is komen te staan. KBC heeft op 31-12-2008 de voorziening voor het tegenpartijrisico op MBIA verder verhoogd tot 642 miljoen euro (dat is 40% van de vervangingswaarde van de swapcontracten). De totale door MBIA verzekerde waarde (dat is de notionele waarde van de super senior swaps met MBIA) bedroeg 14 miljard euro op 31-12-2008.

31-12-2008	Super senior	Aaa	Aa	A	Baa	Ba	B	Caa	≤ Caa3	Zonder rating	Totaal
Bedragen tegen nominale waarde, na aftrek van initiële waardeverminderingen op junior en equity CDO-tranches											
CDO	5 386	323	322	204	736	574	267	684	166	66	8 726
Andere ABS	N.v.t.	5 768	334	41	45	115	14	63	0	59	6 439
Totaal	5 386	6 090	656	245	781	689	281	747	166	125	15 166

N.v.t. = Niet van toepassing

Asset-Liability Management

OMSCHRIJVING Asset-Liability Management (ALM) betreft het beheer van de structurele risico's ten aanzien van de macro-economische risico's die KBC loopt. Die omvatten onder meer:

- het renterisico,
- het aandelenrisico,
- het vastgoedrisico,
- het wisselkoersrisico,
- het inflatierisico,
- het kredietrisico (beperkt tot de beleggingsportefeuilles).

Met *structurele risico's* worden alle risico's bedoeld die inherent deel uitmaken van de commerciële activiteit van KBC of de langetermijnposities aangehouden door de groep (bank en verzekeraar). De tradingactiviteiten vallen daar dus niet onder.

De structurele risico's kunnen ook worden omschreven als de combinatie van:

- onevenwichtigheden in de bankactiviteiten verbonden aan het aantrekken van werkmiddelen door het kantorennetwerk en de aanwending ervan (via onder meer kredietverlening);
- onevenwichtigheden in de verzekeringsactiviteiten tussen de verplichtingen in het Leven- en Niet-levenbedrijf en de ter afdekking daarvan aangehouden beleggingsportefeuilles;
- de risico's verbonden aan het aanhouden van een beleggingsportefeuille ter herbelegging van het eigen vermogen;
- de structurele wisselkoerspositie, die voortvloeit uit de activiteiten in het buitenland (participaties in vreemde valuta's, geboekte resultaten van buitenlandse vestigingen, wisselrisico gekoppeld aan de valutar mismatch tussen verplichtingen en beleggingen bij de verzekeraar).

BEWAKING VAN HET ALM-RISICO De belangrijkste rol van het ALM is de optimalisatie van het risico-rendementprofiel van de groep binnen de risicotolerantielimieten vastgelegd door de Raad van Bestuur. Het Groeps-ALCO beheert en bewaakt de ALM-risico's en is verantwoordelijk voor de uitwerking van een kader voor de identificatie, de meting en het toezicht op de ALM-activiteiten en de strategische beleggingsbeslissingen voor de hele groep. Bij de dochtermaatschappijen buiten het eurogebied fungeren lokale ALCO's.

Binnen het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep is een team belast met de ondersteuning van het Groeps-ALCO en de uitbouw van het ALM-

risicobeheer. Dergelijke teams bestaan ook bij de dochtermaatschappijen buiten het eurogebied. Ook de taken in verband met het risicobeheer voor het Levenbedrijf (met onder andere de taken van de aangewezen actuaar voor het Levenbedrijf en de Embedded Value-modellering) vallen onder het ALM-risicobeheer.

De ALM-strategie wordt lokaal geïmplementeerd door frontofficefuncties en de werking van deze frontofficefuncties wordt gecoördineerd door een centrale investeringsfunctie die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de diverse ALM-strategieën.

De belangrijkste elementen van het ALM-raamwerk binnen KBC zijn:

- de focus op *economische waarde* als hoeksteen van het ALM-beleid, met daarnaast aandacht voor maatstaven als boekhoudkundige inkomsten, solvabiliteit en liquiditeit;
- het gebruik van een uniforme ALM-meetmethodologie voor bank- en verzekeringsactiviteiten, gebaseerd op *reëlewaardemodellen* die een omschrijving bieden van de ontwikkeling van de waarde van een productgroep in verschillende marktscenario's en die worden vertaald in *replicating portfolios* (combinaties van marktinstrumenten die het mogelijk maken de betrokken productgroepen af te dekken met het minste risico);
- het gebruik van een Value-at-Risk (VAR)-meetmethode voor de verschillende risicocategorieën binnen de hele groep in het kader van de risicobudgettering en -begrenzing. Deze VAR meet het maximale verlies dat kan optreden over een tijdshorizon van 1 jaar met een bepaald betrouwbaarheidsniveau (99%-kwantiel) als gevolg van rentebewegingen en andere marktwaardeschommelingen. Sommige risicoparameters (namelijk inflatieverwachtingen en vastgoedramingen, correlaties verbonden aan die risicoklassen) zijn gebaseerd op adviezen van experts.
- de bepaling van een ALM-VAR-limiet op groepsniveau en de verdeling van die limiet in verschillende risicosoorten en entiteiten;
- het gebruik van de VAR, die berekend wordt op basis van reëlewaardemodellen voor niet-looptijdgebonden producten, rekening houdend met verschillende in de portefeuille ingebodde opties en garanties.
- De VAR wordt aangevuld met andere risicomeetmethodes zoals BPV, gecontracteerde bedragen en economische waarde.

Het VAR-limietenraamwerk op groepsniveau wordt vertaald in meer pragmatische risicolimieten voor de verschillende groepsmaatschappijen en de individuele ALM-posities (zie verder).

In miljarden euro	31-12-2007	31-12-2008
Renterisico	0,37	1,41
Aandelenrisico	1,70	1,03
Vastgoedrisico	0,16	0,15
Andere risico's	0,09	0,17
Totaal gediversifieerde VAR (groep)	2,31	2,76

* De cijfers voor 2007 zijn exclusief Absolut Bank, DZI Insurance, KBC Banka en een aantal kleine groepsentiteiten. De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank en KBC Banka, maar nog altijd exclusief DZI Insurance en een aantal kleine groepsentiteiten.

RENTERISICO De ALM-renteposities van de bank worden beheerd op basis van een marktgerichte interne prijsstelling voor looptijdgebonden producten en een *replicating portfolio*-techniek, op dynamische basis herzien, voor de niet-looptijdgebonden producten (bijvoorbeeld zicht- en spaarrekeningen).

Het eigen vermogen van de bank wordt belegd in vaste activa, strategische participaties en overheidsobligaties. Daarnaast kan de bank ook renteposities aanhouden via overheidsobligaties, gericht op het verwerven van rente-inkomsten, zowel in de obligatieportefeuille die dient ter herbelegging van het eigen vermogen als in een op korte termijn gefinancierde obligatieportefeuille.

KBC meet renterisico's door middel van twee hoofdtechnieken, namelijk Basis-Point-Value (BPV) en de al vermelde Value-at-Risk (VAR). De BPV geeft

de waardeverandering van de portefeuille weer bij een daling van de rentevoeten over de volledige curve met 10 basispunten (positieve cijfers wijzen op een stijging van de waarde van de portefeuille). BPV-limieten worden zo bepaald dat de renteposities samen met de overige ALM-posities binnen de totale VAR-limieten blijven. Daarnaast worden ook technieken gehanteerd zoals rentevoetgevoeligheidsanalyse (gap analysis), durationbenadering, scenarioanalyse en stresstesting (zowel vanuit een economischewaardeperspectief als vanuit inkomstenperspectief).

De tabel illustreert de ontwikkeling van het renterisico van de bank in 2007 en 2008. De renteverwachtingen voor 2009 zijn veranderd in de loop van het jaar en er werd een tactische positie genomen om van die ontwikkeling te profiteren, wat heeft geleid tot een hogere renterisicopositie.

BPV van het ALM-boek, bankentiteiten van de KBC-groep *

In miljoenen euro	
Gemiddelde 1kw2007	70
Gemiddelde 2kw2007	54
Gemiddelde 3kw2007	44
Gemiddelde 4kw2007	46
31-12-2007	48
Maximum in 2007	74
Minimum in 2007	42
Gemiddelde 1kw2008	59
Gemiddelde 2kw2008	74
Gemiddelde 3kw2008	76
Gemiddelde 4kw2008	76
31-12-2008	84
Maximum in 2008	84
Minimum in 2008	48

* De cijfers voor 2007 zijn exclusief Absolut Bank, CIBANK, KBC Banka en een aantal kleine groepsentiteiten. De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank, CIBANK en KBC Banka, maar nog altijd exclusief een aantal kleine groepsentiteiten.

Conform Basel II wordt regelmatig een 2%-stresstest uitgevoerd. Die zet het gehele renterisico van de bankportefeuille (bij een parallelle beweging van de rente met 2%) af tegen het eigen vermogen. Op het niveau van de KBC-bankgroep bedroeg dat risico 7% op 31 december 2008 (ruim onder de drempel van 20%, vanaf waar een bank wordt beschouwd als *outlier bank*, met een hoger reglementair kapitaalbeslag als gevolg).

In de tabel wordt de boekwaarde van activa en passiva ingedeeld naar de vroegste van contractuele herberekeningsdatum en vervalddag, als indicatie van de periode waarvoor de rente vast is. Derivaten, die hoofdzakelijk worden gebruikt om het risico als gevolg van schommelingen van rentevoeten te beperken, werden meegeteld volgens hun gecontracteerd bedrag en reprimingdatum.

Renterisicogap ALM-boek (inclusief derivaten), bankentiteiten van de KBC-groep

In miljoenen euro	≤ 1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Niet-rente-dragend	Totaal
31-12-2007*								
Kasinstromen	42 116	19 569	31 710	65 179	32 023	17 079	25 123	232 799
Kasuitstromen	65 448	22 301	31 171	59 208	21 259	7 144	26 268	232 799
Derivaten, rentegebonden	11 456	6 857	39	-6 268	-6 158	-5 926	0	-
Renterisicogap	-11 877	4 125	578	-298	4 606	4 010	-1 145	0
31-12-2008								
Kasinstromen	52 253	28 199	29 470	73 229	38 478	21 935	5 467	249 032
Kasuitstromen	70 327	36 248	33 371	62 142	23 118	8 707	15 121	249 032
Derivaten, rentegebonden	18 070	10 630	1 078	-14 915	-6 854	-8 008	-	-
Renterisicogap	-4	2 581	-2 822	-3 828	8 507	5 220	-9 654	0

* De cijfers voor 2007 zijn exclusief CIBANK en een aantal kleine groepsentiteiten. De cijfers voor 2008 zijn inclusief CIBANK, maar nog altijd exclusief een aantal kleine groepsentiteiten.

Wat de verzekeringsactiviteiten van de groep betreft, worden de vastrentende beleggingen voor de Niet-levenreserves belegd in overeenstemming met de verwachte uitbetalingspatronen voor claims, op basis van uitgebreide actuariële analyses.

De tak 21-Levenactiviteiten combineren een rendementsgarantie met een discretionaire, door de verzekeringsmaatschappij te bepalen, winstdeling. De belangrijkste risico's waaraan de verzekeraar in dat soort activiteiten is blootgesteld, zijn het lagerenterisico (het risico dat de beleggingsopbrengst beneden het gegarandeerde renteniveau zou zakken) en het risico dat de beleggingsopbrengst niet zou volstaan om een concurrerende winstdeling te verzekeren. Het lagerenterisico wordt beheerd via een politiek van cashflow-matching, toegepast op het deel van de Levenportefeuilles dat door vastrentende effecten wordt gedekt. Voor de koopsomproductie van spaarverzekeringen (die het grootste deel van de bestaande reserves en de nieuwe

productie uitmaakt) wordt die cashflowmatching gecombineerd met afgeleide producten. Het afkooprisico en de verwachte winstdelingspolitiek worden beheerd met een gemengde beleggingsportefeuille van vastrentende beleggingen en aandelen.

De belegging van de tak 23-Levenactiviteiten wordt hier niet besproken, omdat die activiteit geen ALM-risico's omvat.

De tabel geeft een overzicht van het renterisico in het Levenbedrijf van KBC. De activa en passiva met betrekking tot levensverzekeringen met rentegarantie worden ingedeeld naar verwacht tijdstip van kasstromen. Discretionaire winstdeling is niet in de tabel inbegrepen, omdat ze onderworpen is aan een jaarlijkse discretionaire beslissing. De discretionaire winstdeling heeft evenwel de neiging mee te stijgen met de rentevoeten, en vermindert daardoor de totale effectieve duration van reserves met discretionaire winstdeling.

Verwachte kasstromen, niet-verdisconteerd, levensverzekeringen van de KBC-groep*

In miljoenen euro	0-5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	15-20 jaar	> 20 jaar	Totaal
31-12-2007						
Vastrentende activa	6 808	5 038	1 819	1 118	1 093	15 876
Verplichtingen volgend uit rentegarantie	5 014	5 487	1 703	1 564	2 525	16 294
Verschil in verwachte kasstromen	1 794	-449	116	-447	-1 432	-418
Gemiddelde duration van activa						6,30 jaar
Gemiddelde duration van passiva						7,98 jaar
31-12-2008						
Vastrentende activa	9 401	6 102	1 952	1 399	979	19 833
Verplichtingen volgend uit rentegarantie	7 114	4 947	1 817	1 621	2 521	18 020
Verschil in verwachte kasstromen	2 287	1 155	134	-222	-1 542	1 813
Gemiddelde duration van activa						6,58 jaar
Gemiddelde duration van passiva						7,70 jaar

* De cijfers voor 2007 zijn exclusief DZI Insurance en een aantal kleine groepsentiteiten. De cijfers voor 2008 zijn inclusief DZI Insurance, maar nog altijd exclusief een aantal kleine groepsentiteiten.

Over de gevoeligheid van de hele groep aan schommelingen van rentevoeten wordt regelmatig verslag uitgebracht en dat gebeurt gelijktijdig voor de bank- en de verzekeringsactiviteiten. De tabel illustreert de invloed van een

stijging van de rentecurve met 1%, rekening houdend met de posities op de datum van verslaggeving.

Invloed van een parallelle stijging van de rentecurve met 1% voor de KBC-groep¹

In miljoenen euro	Invloed op de nettowinst, IFRS		Invloed op de economische waarde ²	
	2007	2008	2007	2008
Verzekeringsactiviteiten	-33	-8	2	-98
Bankactiviteiten	61	-37	-506	-874
Totaal	28	-45	-504	-972

¹ De cijfers voor 2007 zijn exclusief Absolut Bank, DZI Insurance, KBC Banka en een aantal kleine groepsentiteiten. De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank en KBC Banka, maar nog altijd exclusief DZI Insurance en een aantal kleine groepsentiteiten.

² Volledige marktwaarde, ongeacht de boekhoudkundige categorie of waardeverminderingregels.

AANDELENRISICO De aandelenexposure van KBC is geconcentreerd in de beleggingsportefeuilles van KBC Verzekeringen. Gezien de negatieve tendens van de aandelenmarkten in 2008 en de toegenomen volatiliteit werden verdere beleggingen in aandelen uitgesteld. Dat was eveneens het geval voor de bescheiden aandelenportefeuille in Centraal- en Oost-Europa. Ook KBC Bank, KBL EPB, KBC Asset Management en KBC Private Equity houden kleinere aandelenportefeuilles aan.

Het aandelenrisico wordt bewaakt door middel van een VAR-techniek (99% eenzijdig betrouwbaarheidsinterval, tijdshorizon van één jaar), waarbij een limiet is vastgelegd voor het totale aandelenrisico van de ALM-activiteiten van de groep. De tabel geeft een overzicht van de gevoeligheid van de inkomsten en het IFRS eigen vermogen voor schommelingen op de aandelenmarkten. Dat risico omvat ook de gevoeligheid van niet-genoteerde aandelen in de verschillende portefeuilles.

Invloed van een 12,5%-daling van de aandelenmarkten^{1,2}

In miljoenen euro	Invloed op de nettowinst, IFRS		Invloed op eigen vermogen, IFRS (na belastingen)	
	2007	2008	2007	2008
Verzekeringsactiviteiten	-23	-243	-455	14
Bankactiviteiten	-53	-44	-43	-24
Totaal	-76	-287	-498	-10

Invloed van een 25%-daling van de aandelenmarkten^{2,3}

In miljoenen euro	Invloed op de nettowinst, IFRS		Invloed op eigen vermogen, IFRS (na belastingen)	
	2007	2008	2007	2008
Verzekeringsactiviteiten	-	-541	-	84
Bankactiviteiten	-	-88	-	-51
Totaal	-	-629	-	33

1 De cijfers voor 2007 zijn exclusief Absolut Bank, DZI Insurance, KBC Banka en een aantal kleine groepsentiteiten.

2 De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank, DZI Insurance en KBC Banka, maar nog altijd exclusief een aantal kleine groepsentiteiten.

3 Vergelijkbare cijfers voor 2007 niet beschikbaar.

KREDIETRISICO IN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLES In 2008 werd de component bedrijfsobligaties van de Belgische verzekeringsportefeuilles verhoogd onder strikte kwaliteitsvoorwaarden en -richtlijnen, deels ter compensatie van het feit dat er niet langer belegd werd in aandelen. De toename van de beleggingen in bedrijfsobligaties zorgde voor een hoger kredietrisico in de

ALM-portefeuilles van KBC Verzekeringen, dat wordt bewaakt binnen het kredietrisico raamwerk van de groep zoals eerder in dit hoofdstuk beschreven.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de samenstelling van de beleggingsportefeuilles van de verzekeringsentiteiten van de groep.

Samenstelling beleggingsportefeuille van de verzekeringsentiteiten van de KBC-groep

In miljoenen euro	Marktwaaarde ³	
	31-12-2007	31-12-2008
Per balanspost		
Effecten	19 013	18 249
Obligaties en soortgelijke effecten	14 666	15 709
Aangehouden tot einde looptijd	2 768	2 721
Voor verkoop beschikbaar	10 272	12 768
Tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening en aangehouden voor handelsdoeleinden	1 626	220
Aandelen en soortgelijke	4 328	2 385
Voor verkoop beschikbaar	4 122	2 202
Tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening en aangehouden voor handelsdoeleinden	206	183
Overige	20	155
Leningen en voorschotten aan cliënten	156	203
Leningen en voorschotten aan banken	1 732	3 204
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	384	472
Investerings in geassocieerde ondernemingen	3	18
Overige	109	97
Beleggingscontracten, tak 23	9 099	6 948
Totaal	30 495	29 192
Obligaties en soortgelijke effecten, details met betrekking tot de portefeuille		
Naar rating ¹		
AA- en hoger	74%	66%
A- en hoger	98%	97%
BBB- en hoger	100%	100%
Naar sector ¹		
Overheden ²	73%	65%
Financiële instellingen	19%	24%
Overige	7%	11%
Totaal	100%	100%
Naar restlooptijd ¹		
Maximaal 1 jaar	7%	6%
Tussen 1 en 3 jaar	14%	15%
Tussen 3 en 5 jaar	21%	26%
Tussen 5 en 10 jaar	34%	31%
Meer dan 10 jaar	25%	22%
Totaal	100%	100%
Aandelen en soortgelijke, details met betrekking tot de portefeuille		
Naar sector ¹		
Financiële instellingen	29%	16%
Niet-cyclische consumentensectoren	15%	16%
Communicatie	7%	11%
Energie	8%	9%
Industriële bedrijven	7%	12%
Nutsbedrijven	10%	11%
Cyclische consumentensectoren	9%	8%
Grondstoffen	7%	7%
Overige	7%	10%
Totaal	100%	100%

¹ In bepaalde gevallen gebaseerd op extrapolaties en schattingen. De cijfers voor 2007 zijn exclusief beleggingen in het kader van tak 23-producten en DZI Insurance. De cijfers voor 2008 zijn inclusief DZI Insurance.

² Overheidsobligaties bedroegen 11,2 miljard euro op 31 december 2008.

³ De totale boekwaarde bedraagt 30 417 miljoen euro eind december 2007 en 28 904 miljoen euro eind december 2008.

VASTGOEDRISICO Binnen de vastgoedactiviteiten van de groep wordt een beperkte vastgoedbeleggingsportefeuille aangehouden met het oog op de realisatie van meerwaarden op lange termijn. KBC Verzekeringen houdt ook een gediversifieerde vastgoedportefeuille aan, als belegging voor zowel Niet-levenreserves als Levenactiviteiten op lange termijn. De vastgoedpositie wordt

hierbij gezien als een langetermijnafdekking van inflatierisico's en als een manier om het risico-rendementprofiel van deze portefeuilles te optimaliseren.

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de gevoeligheid van de economische waarde voor schommelingen op de vastgoedmarkten.

In miljoenen euro	Invloed op de economische waarde	
	2007	2008
Bankportefeuilles	-73	-85
Verzekeringportefeuilles	-51	-36
Totaal	-124	-121

* De cijfers voor 2007 zijn exclusief Absolut Bank, DZI Insurance, KBC Banka en een aantal kleine groepsmaatschappijen. De cijfers voor 2008 zijn inclusief Absolut Bank, DZI Insurance en KBC Banka, maar nog altijd exclusief een aantal kleine groepsmaatschappijen.

WISSELKOERSRISICO Bij het beheer van de *structurele wisselposities* volgt KBC een voorzichtige politiek, die er in essentie in bestaat het wisselrisico te vermijden. De wisselposities in de ALM-boeken van de bankentiteiten met een handelsportefeuille worden overgedragen naar de handelsportefeuille, waar ze worden beheerd binnen de toegekende handelslimieten. De wisselpositie van bankentiteiten zonder handelsportefeuille, van verzekerings- en van andere entiteiten moet worden afgedekt als ze van betekenis is. Aandelen in niet-euromunten die deel uitmaken van de beleggingsportefeuille hoeven niet te worden afgedekt.

Participaties in vreemde valuta's worden in principe voor het bedrag van de nettoactiva, exclusief goodwill, gefinancierd door een lening in de desbetreffende vreemde munt.

TOEREIKENDHEID MET BETREKKING TOT VERPLICHTINGEN LEVENBEDRIJF

KBC voert een politiek die rekening houdt met de mogelijke negatieve gevolgen van een aanhoudende rentedaling en bouwde belangrijke supplementaire reserves op, in eerste instantie voor de producten die het meest aan het renterisico onderhevig zijn. Zo worden in België (waar het merendeel van de Levenreserves te situeren is) de technische voorzieningen voor producten met een gegarandeerde rentevoet van 4,75% berekend tegen een disconteringsvoet van 4%. Daarnaast worden sinds 2000 aanvullende voorzieningen opgebouwd ingevolge de *knipperlichtprocedure*. Die procedure verplicht KBC Verzekeringen en Fidea om extra voorzieningen aan te leggen, zodra de gegarandeerde rentevoet van een premie de *knipperlichtdrempel* met meer dan 0,1% overschrijdt (die drempel is gelijk aan 80% van de gemiddelde rentevoet over de laatste 5 jaar van overheidsobligaties op 10 jaar). Hoewel de regelgever toestaat om een uitzondering aan te vragen voor de knipperlichtprocedure heeft KBC nooit gebruikgemaakt van die optie. De verschillende groepsmaatschappijen voeren toereikend-

heidstoetsen (liability adequacy tests) uit die in overeenstemming zijn met de lokale en IFRS-vereisten ter zake. De berekeningen zijn gebaseerd op prospectieve methodes (kasstroomprojecties rekening houdend met mogelijke afkopen en een verdisconteringsvoet die per verzekeringsentiteit werd bepaald en waarbij de lokale macro-economische toestand en regelgeving in acht werden genomen). Daarbij worden extra marktwaardemarges ingebouwd om met de onzekerheid in een aantal berekeningsparameters rekening te houden. Alleen voor de levensverzekeringsmaatschappijen in Tsjechië werden tekorten vastgesteld, waarvoor dan ook (sinds 2004) een ontoereikendheidsreserve werd aangelegd. Per einde 2008 bedroeg de uitstaande ontoereikendheidsreserve op groepsniveau 20,2 miljoen euro.

EMBEDDED VALUE LEVENBEDRIJF

De waardering van de Levenportefeuille wordt uitgedrukt in de Embedded Value. Dat is de som van het bedrijfs-economisch eigen vermogen van KBC Verzekeringen (Adjusted Net Asset Value of ANAV) en de contante waarde van alle toekomstige kasstromen uit de bestaande portefeuille (Value of Business in Force of VBI), rekening houdend met het kapitaalbeslag van deze activiteit. Elke vorm van goodwill of waarde van toekomstige nieuwe zaken wordt buiten beschouwing gelaten.

KBC past de *Market Consistent Embedded Value*-methodiek toe, die een marktconforme waardering van de verzekeringsportefeuilles geeft, onder meer rekening houdend met de kostprijs van de aan de cliënt verschaftte ingebedde opties. Die berekeningsmethodologie wordt ook gebruikt voor de analyse van de toegevoegde waarde van nieuwe contracten (*Value of New Business* of VNB) en voor het rentabiliteitsonderzoek van producten in de ontwikkelingsfase (*Profit Testing*).

Gedetailleerde Embedded Value-informatie voor 31 december 2008 wordt in april 2009 gepubliceerd.

Indeling van de reserves voor tak 21 naar rentegarantie, verzekeringsentiteiten van de KBC-groep

In procenten	31-12-2007	31-12-2008
5,00% en hoger*	4%	3%
Meer dan 4,25% tot en met 4,99%	17%	14%
Meer dan 3,50% tot en met 4,25%	18%	10%
Meer dan 3,00% tot en met 3,50%	30%	41%
Meer dan 2,50% tot en met 3,00%	13%	12%
2,50% en lager	13%	15%
0,00%	2%	2%
Overige	4%	3%
Totaal	100%	100%

* Betreft contracten in Centraal- en Oost-Europa.

Liquiditeitsrisicobeheer

OMSCHRIJVING Het liquiditeitsrisico is het risico dat een bedrijf niet in staat zou zijn om een toename van activa te financieren of verplichtingen na te komen, tenzij tegen onaanvaardbare kosten.

De voornaamste doelstelling van het liquiditeitsbeheer van KBC is de groep te financieren en ervoor te zorgen dat de kernactiviteiten van de groep zelfs in ongunstige omstandigheden inkomsten blijven voortbrengen.

BEWAKING VAN HET LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsbeheerskader en de liquiditeitslimieten worden vastgelegd door het Groeps-ALCO. Het operationele liquiditeitsbeheer is georganiseerd binnen Group Treasury, dat de collateralmanagementactiviteiten en het aantrekken van langetermijnfondsen centraliseert. De eerstelijnsverantwoordelijkheid voor operationeel liquiditeitsbeheer ligt bij de respectieve groepsentiteiten, aangezien zij het best de specifieke kenmerken van hun lokale producten en markten kennen en rechtstreeks de contacten onderhouden met lokale regelgevers en

dergelijke. Het liquiditycontingencyplan voorziet echter in een escalatie naar het groepsniveau voor alle significante lokale liquiditeitsproblemen. De groepswijde operationele liquiditeitsrisico's worden ook dagelijks samengevoegd en centraal bewaakt, en worden periodiek gerapporteerd aan het Groeps-ALCO en het Auditcomité.

Het liquiditeitskader van KBC steunt op de volgende pijlers:

- Het contingencyliquiditeitsrisico

Het contingencyliquiditeitsrisico wordt beoordeeld op basis van liquiditeitsstresstests die meten hoe de liquiditeitsbuffer van de bankentiteiten van de groep verandert in extreme stresssituaties. De liquiditeitsbuffer is gebaseerd op veronderstellingen inzake liquiditeitsuitstroom (zoals het gedrag van de retail- en professionele cliënten en kredietopnames van bevestigde kredietlijnen) en inzake instromen uit liquiditeitsverhogende acties (zoals het belenen van de obligatieportefeuille en het verminderen van ongedekte interbancaire kredietverlening).

De liquiditeitsbuffer moet volstaan om de liquiditeitsbehoeften te dekken (nettokas- en collateraluitstromen) over (i) de periode die nodig is om het vertrouwen van de markt in de groep te herstellen na een KBC-gebonden gebeurtenis en (ii) de periode die de markten nodig hebben om te herstellen van een algemene marktgebeurtenis. Het algemene doel van het liquiditeitskader is voldoende liquiditeit te behouden in noodsituaties, zonder toevlucht te nemen tot liquiditeitsverhogende acties die aanzienlijke kosten meebrengen of de kernactiviteiten van de bankgroep verstoren.

- Structureel liquiditeitsrisico

De financieringsstructuur van de groep wordt zo beheerd dat er een substantiële diversificatie wordt behouden, dat financieringsconcentraties in tijdsperiodes worden geminimaliseerd en dat de mate van afhankelijkheid van wholesalefinanciering beperkt blijft. Daartoe wordt de verwachte structuur van de balans regelmatig herzien en worden de gepaste financieringsstrategieën en -opties uitgewerkt en geïmplementeerd.

Als illustratie van het structureel liquiditeitsrisico worden in de tabel activa en passiva per 31 december 2008 gegroepeerd naar restlooptijd (tot contractuele vervaldag). Het verschil tussen de kasinstroom en -uitstroom is de nettoliquiditeitsgap (net liquidity gap). In 2008 trok KBC voor 69 miljard euro financiering aan uit de professionele markt. Als we ook rekening houden met de interbancaire kredietverlening, daalt de nettofinanciering door de professionele markt naar 28 miljard euro.

- Operationeel liquiditeitsrisico

Het operationeel liquiditeitsbeheer gebeurt in de thesaurieafdelingen en is gebaseerd op ramingen van de financieringsbehoeften. De meest volatiele componenten van de balans worden dagelijks gecontroleerd door Group Treasury, dat ervoor moet zorgen dat er op elk ogenblik een voldoende grote buffer beschikbaar is om het hoofd te bieden aan extreme liquiditeitsgebeurtenissen waarbij wholesalefinanciering niet mogelijk is.

Liquiditeitsrisico aan einde boekjaar^{1,2}

In miljarden euro	≤ 1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Niet bepaald	Totaal
31-12-2007 (inclusief intercompanytransacties)								
Totale instroom	99	44	43	65	33	27	48	361
Totale uitstroom	115	46	33	35	11	10	159	409
Nettoliquiditeitsgap in 2007	-15	-3	10	31	22	17	-111	-48
31-12-2008 (exclusief intercompanytransacties)								
Totale instroom	105	23	26	69	40	45	16	323
Totale uitstroom ³	128	32	25	27	7	10	94	323
Professionele financiering	49	12	4	1	0	1	0	68
Cliëntenfinanciering	26	12	15	6	1	6	76	142
Schuldcertificaten	5	7	6	20	6	3	0	47
Overige ⁴	48	-	-	-	-	-	18	66
Liquiditeitsgap in 2008 (excl. niet-opgenomen verbintenissen)	-23	-9	0	42	33	35	-78	0
Niet-opgenomen verbintenissen	-	-	-	-	-	-	-43	-
Nettoliquiditeitsgap in 2008 (incl. niet-opgenomen verbintenissen)	-23	-9	0	42	33	35	-122	-43

¹ Absolut Bank en CIBANK zijn voor het eerst opgenomen in de cijfers voor 2008.

² Verschillen met Toelichting 18 bij de Geconsolideerde jaarrekening zijn het gevolg van verschillen in consolidatiekring: minder belangrijke bankentiteiten en verzekeringsentiteiten zijn niet opgenomen in de tabel.

³ Professionele financiering omvat alle deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, alsook alle repo's met andere cliënten. Kasbons zijn opgenomen in de categorie Cliëntenfinanciering, terwijl ze in Toelichting 18 zijn opgenomen onder Schuldpapier.

⁴ Overige in de eerste tijdsperiode bestaat voornamelijk uit derivaten met een negatieve reële waarde. Die worden gecompenseerd door derivaten met een positieve reële waarde die zijn opgenomen in de instroom.

INVLOED VAN DE FINANCIËLE CRISIS OP DE LIQUIDITEITS-POSITIE VAN KBC KBC heeft altijd al een stevige cliëntendepositobasis gehad en dat was ook het geval tijdens de financiële crisis, dankzij de aanhoudende stabiele instroom van deposito's. Omdat het deposito-overschot bijna volledig is belegd in effecten verpandbaar aan de ECB, heeft KBC een ruime liquiditeitsbuffer. In vergelijking met zijn Europese concurrenten is KBC minder

afhankelijk van financiering via de interbankenmarkt.

Tijdens de crisis werd echter meer toevlucht gezocht tot interbancaire financiering op korte termijn omdat de marktomstandigheden beletten dat schulduitgiften die vervielen, werden vervangen door nieuwe langetermijnfinancieringen. Ondanks de zware liquiditeitscrisis bleef de liquiditeitsbuffer van KBC binnen de vooraf bepaalde limieten.

Marktrisicobeheer

OMSCHRIJVING Het marktrisico is de mogelijke negatieve afwijking van een verwachte economische waarde van een financieel instrument veroorzaakt door marktbevingen van rente, wisselkoersen, aandelen- of grondstoffenprijzen. Het risico van prijschommelingen van verhandelbare effecten als gevolg van kredietrisico, landenrisico en liquiditeitsrisico maakt eveneens deel uit van het marktrisico. De rente-, valuta- en aandelenrisico's van de bancaire niet-tradingposities en van de posities van de verzekeraar zijn integraal bij de ALM-*risico's* opgenomen.

Het doel van marktrisicobeheer is het marktrisico van de gehele tradingpositie op groepsniveau te meten en te rapporteren, rekening houdend met de voornaamste risicofactoren en specifieke *risico's*.

KBC loopt marktrisico via de handelsportefeuilles van de dealingrooms in West-Europa, Centraal- en Oost-Europa, de Verenigde Staten en Azië. De klassieke dealingrooms, waarbij de dealingroom in Brussel het leeuwendeel van de limieten en *risico's* voor zijn rekening neemt, richten zich vooral op de handel in rente-instrumenten; de activiteit op de wisselmarkten was traditioneel beperkt. De dealingrooms buiten België concentreren zich hoofdzakelijk op de bediening van de cliënten wat geld- en kapitaalmarktproducten, de financiering van de lokale bankactiviteit en de ontwikkeling van een beperkte handel voor eigen rekening in lokale niches betreft.

Via zijn gespecialiseerde dochtermaatschappijen (KBC Financial Products (KBC FP), KBC Securities en KBC Peel Hunt) is de groep eveneens actief in de handel in aandelen en daarvan afgeleide producten. KBC FP verkoopt en handelt ook in gestructureerde kredietderivaten (dienstverlening in verband met hedgefondsen en de uitgifte en het beheer van Collateralised Debt Obligations). KBC FP was ook betrokken bij de risicokapitaalverschaffing en het beheer van de Alternative Investment Management (AIM)-hedgefondsen. Als reactie op de huidige marktsituatie heeft KBC FP echter zijn activiteiten afgebouwd: de handel voor eigen rekening en alternative investment management-activiteiten worden volledig opgedoekt en de door zekerheden gedekte voorschotten aan hefboomfondsen worden zo snel mogelijk afgebouwd.

RISICOGOVERNANCE De Raad van Bestuur legt de marktriscotolerantie vast door middel van een jaarlijkse herziening van de limieten. Voorafgaand aan de voorlegging van de limieten aan de Raad, geven het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep en het Groeps-Tradingrisicocomité hun advies.

Beslissingen met betrekking tot het tradingrisicobeheer worden genomen door het Groeps-Tradingrisicocomité. Dat comité wordt voorgezeten door de groeps-CFRO en bestaat uit vertegenwoordigers van het lijnmanagement, het risicobeheer en het topmanagement. Het beheert het marktrisico en het tegenpartijrisico en operationele risico dat verbonden is aan de tradingactiviteiten. Het houdt ook structurele trends bij, bewaakt de groepswijde risicolimieten en kan opdracht geven om correctieve acties te ondernemen. De ontwikkeling van portefeuillmodellen, de berekening van de risicopositie en de bewaking en de rapportering gebeuren allemaal centraal op groepsniveau. Het Groeps-Modelcomité is verantwoordelijk voor de mathematische en operationele risicoaspecten van alle marktrisicomodellen die binnen de KBC-groep worden ontwikkeld en/of gebruikt.

De centralisatie van het tradingrisicobeheer impliceert een nauwe samenwerking tussen alle waarde- en risicobeheersafdelingen, zowel op groepsniveau als lokaal. In het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep zijn risicoördinatoren het eerste aanspreekpunt voor de lokale tradingentiteiten van de groep bij

vragen over marktrisico. De verantwoordelijkheden van de risicoördinatoren zijn duidelijk omschreven in risicoprotocolen. Het beleid en de procedures inzake lokaal risicobeheer worden beschreven in een risicobeheerskaderdocument.

BEWAKING VAN HET MARKTRISICO Het belangrijkste instrument voor de berekening en bewaking van marktrisico's in de handelsportefeuille is de Value-at-Risk-methodologie (VAR). VAR beoogt binnen een bepaald betrouwbaarheidsinterval een raming te geven van de economische waarde die een bepaalde portefeuille over een bepaalde houdperiode kan verliezen door marktrisico. De meting houdt rekening met het marktrisico van de huidige portefeuille. KBC hanteert de historische simulatiemethode (HVAR), conform de Basel II-standaarden ter zake (99% eenzijdig betrouwbaarheidsinterval, 10 dagen houdperiode, historische gegevens van minstens 250 werkdagen). De VAR-methodiek maakt geen veronderstellingen wat de verdeling van koerssprongen of onderlinge correlaties betreft, maar gaat uit van het historische ervaringspatroon van de twee voorgaande jaren.

Het VAR-model wordt aangevuld met uitgebreide stresstests. Terwijl het VAR-model mogelijke verliezen in normale marktomstandigheden berekent, tonen stresstests de invloed van bijzondere omstandigheden en gebeurtenissen met een lage waarschijnlijkheid. De historische en hypothetische stresstestscenario's incorporeren zowel het marktrisico als de liquiditeitsaspecten van marktverstoringen. In de tweede helft van 2008 ontwikkelde KBC ook stresstests voor de CDO-portefeuille van KBC FP, op basis van de verliesassumpties voor ABS en CDO's die ratingbureaus hebben gepubliceerd.

Risicoconcentraties worden bewaakt via een reeks van secundaire limieten. De belangrijkste daarbij is een driedimensionale scenariolimiet, gebaseerd op bewegingen van spotkoersen, volatiliteiten en creditspreads. Andere secundaire limieten zijn concentratielimieten voor aandelen en valuta's en basispoint-valuelimieten voor het renterisico. Er gelden bovendien ook concentratielimieten voor *risico's* verbonden aan opties (de zogenaamde Greeks) of voor het specifieke risico van een bepaalde emittent of een bepaald land.

Een van de elementen van een gezond risicobeheer is een voorzichtige waardering. Dagelijks wordt in het middle office een onafhankelijke waardering van frontofficeposities uitgevoerd. Kan het onafhankelijke karakter van het waarderingsproces niet worden gegarandeerd (bijvoorbeeld omdat er geen betrouwbare onafhankelijke gegevens beschikbaar zijn) dan wordt een parameterherziening uitgevoerd. Waar nodig worden aanpassingen van de reële waarde (*market value adjustments*) toegepast in verband met close-outkosten, aanpassingen voor minder liquide posities of markten, aanpassingen gekoppeld aan marktmodelwaarderingen, tegenpartijrisico, liquiditeitsrisico en exploitatiekosten.

Naast de parameterherziening worden ook periodiek risicocontroles uitgevoerd die alle controles omvatten waarbij geen parameters of resultaten getoetst worden (dat gebeurt bij de parameterherziening), maar die nodig zijn voor een goed risicobeheer. Bovendien wordt voor elk nieuw product of elke nieuwe activiteit een business case opgestart om de materiële *risico's* te analyseren en na te gaan hoe die zullen worden beheerd (gemeten, beperkt, bewaakt en gerapporteerd). Voor elke nieuwe productbusinesscase moet een schriftelijk advies worden geformuleerd door het Groeps- of lokale Waarde- en Risicobeheer voor het aan het Nieuwproductcomité wordt voorgelegd.

RISICOANALYSE EN KWANTIFICERING Een globale VAR wordt berekend voor elke gespecialiseerde dochtermaatschappij en voor alle tradingentiteiten. Voor deze laatste (zie KBC Bank in de tabel) omvat de VAR zowel de lineaire als de niet-lineaire posities van de klassieke dealingrooms, inclusief die van KBL EPB, maar exclusief die van KBC Securities en KBC Peel

Hunt. De VAR van KBC Financial Products wordt ook in de tabel weergegeven. De berekening is gebaseerd op een 1-daagse houdperiode.

KBC Bank en KBC Financial Products hebben de toestemming verkregen van de Belgische regelgever om hun respectieve VAR-model te gebruiken voor de bepaling van de reglementaire kapitaalvereisten voor de marktactiviteiten. ČSOB (Tsjechië) heeft de goedkeuring gekregen van de lokale regelgever om zijn VAR-model te gebruiken voor de bepaling van de kapitaalvereisten. In de andere tradingentiteiten wordt de gestandaardiseerde methode gebruikt.

De betrouwbaarheid van het VAR-model wordt dagelijks getest met een backtest, waarbij het eendaagse VAR-cijfer wordt vergeleken met de *no-action P&L* (dat wil zeggen dat de posities ongewijzigd blijven, maar de marktgegevens worden gewijzigd in die van de volgende dag). Dat gebeurt zowel op het top-niveau als op het niveau van de verschillende entiteiten en desks. Voor zowel KBC Bank als KBC Financial Products vertoonde die backtest meer uitschieters (*outliers*) dan het jaar voordien als gevolg van de financiële crisis.

Een overzicht van de derivaten volgt in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening, Toelichting 25.

Marktrisico, VAR, 1-daagse houdperiode

In miljoenen euro	KBC Bank ¹	KBC Financial Products ²
Gemiddelde 1kw2007	4	10
Gemiddelde 2kw2007	4	10
Gemiddelde 3kw2007	4	13
Gemiddelde 4kw2007	5	15
31-12-2007	5	13
Maximum in 2007	7	19
Minimum in 2007	3	4
Gemiddelde 1kw2008	5	15
Gemiddelde 2kw2008	7	11
Gemiddelde 3kw2008	7	15
Gemiddelde 4kw2008	13	24
31-12-2008	10	15
Maximum in 2008	17	30
Minimum in 2008	3	9

¹ Exclusief specifiek renterisico dat wordt berekend met behulp van andere technieken.

² Exclusief Atomium, fondsderivaten- en verzekeringsderivatenactiviteiten.

Operationeelrisicobeheer

OMSCHRIJVING Operationeel risico is het risico van verliezen als gevolg van tekortschietende of falende interne processen, mensen en systemen of externe gebeurtenissen. Operationele risico's omvatten ook fraude-, juridische, compliance- en fiscale risico's.

BEWAKING VAN HET OPERATIONELE RISICO KBC heeft één globaal kader voor de bewaking van het operationele risico op groepsniveau. Dat bestaat uit:

- een uniforme operationeelrisicotaal ingebed in normen voor de hele groep,
- één methodologie,
- één pakket centraal ontwikkelde ICT-applicaties, en
- centrale en gedecentraliseerde rapportering.

De ontwikkeling en implementatie van dat kader wordt ondersteund door een uitgebreid operationeelrisicogovernancemodel. Het kader geldt voor alle bank- en verzekeringsentiteiten van de groep en voor alle ondersteunende activiteiten en diensten die groepsentiteiten aanbieden. Het kader wordt geleidelijk geïmplementeerd in alle nieuwe entiteiten van de KBC-groep.

Het belangrijkste uitgangspunt van het operationeelrisicobeheer is dat de ultieme eindverantwoordelijkheid voor het beheren van operationele risico's ondubbelzinnig bij het lijnmanagement ligt, dat wordt ondersteund door lokale operationeelrisicobeheerders en gecontroleerd door de operationeelrisicocomités.

Het Groeps-Operationeelrisicocomité (GORC) adviseert het Groeps-Directiecomité aangaande het groepskader voor het beheren van operationele risico's, ziet toe op de implementatie van dat kader en bewaakt de belangrijkste operationele risico's. Het GORC wordt voorgezeten door de groeps-CFRO.

Naast het GORC zijn er diverse operationeelrisicocomités op het niveau van de divisies en van de diverse groepsmaatschappijen. Die zien van nabij toe op de praktische implementatie van het operationeelrisicobeheerskader en nemen ook concrete maatregelen, rechtstreeks of via het lijnmanagement. Alle diensten die op de een of andere manier betrokken zijn bij het beheren van operationele risico's kunnen, wanneer zij dat nodig achten, toegang krijgen tot de risicocomités. Bovendien hebben vertegenwoordigers van Interne Audit, Juridische Zaken en Compliance als waarnemer zitting in elk operationeelrisicocomité.

Het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep (WRB) is in de eerste plaats verantwoordelijk voor het uitwerken van het kader voor het beheren van de operationele risico's in de hele KBC-groep. Dat kader wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het Groeps-ORC en het Directiecomité. Het directoraat is ook verantwoordelijk voor het toezicht op de praktische implementatie van dat kader door het lijnmanagement. WRB bewaakt ook de kwaliteit van het risicobeheersproces, analyseert de voornaamste risicodata en rapporteert aan het GORC.

Het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep creëert een omgeving waarin risicospecialisten (in verschillende domeinen, waaronder informatierisicobeheer, bedrijfscontinuïteit en disaster recovery, compliance, fraudebestrijding en juridische en fiscale zaken) kunnen samenwerken (het stellen van prioriteiten, het gebruiken van dezelfde taal en dezelfde instrumenten, uniforme rapportering, enz.). WRB wordt bijgestaan door lokale waarde- en risicobeheersafdelingen – die eveneens onafhankelijk zijn van de business – in de belangrijkste bank- en verzekeringsdochtermaatschappijen.

BOUWSTENEN VOOR HET BEHEREN VAN DE OPERATIONELE RISICO'S In zijn methodiek om operationele risico's te beheren gebruikt KBC een aantal bouwstenen die alle aspecten van het operationeelrisicobeheer dekken. Dat zijn:

- Het Verliesgegevensbestand (Loss Event Database): Alle operationele verliezen van 1 000 euro en meer worden sinds 2004 geregistreerd in een centrale gegevensbank. Die gegevensbank omvat ook alle juridische vorderingen ingesteld tegen vennootschappen van de groep. Tweemaal per jaar krijgen het GORC, het Directiecomité en het Auditcomité een geconsolideerd schaderapport voorgelegd.
- De Interne Beoordeling van Risico's (Risk Self Assessments): Deze beoordeling heeft aandacht voor huidige (= overblijvende) belangrijke operationele risico's op kritieke punten in het proces of de organisatie, die nog niet volledig zijn verholpen.
- De Groepsstandaarden (Group Standards): Een 40-tal groepsstandaarden werden gedefinieerd om ervoor te zorgen dat belangrijke operationele risico's groepswijd op een uniforme manier worden beheerd. Elke entiteit van de groep moet deze groepsstandaarden vertalen naar eigen procedures. De verschillende operationeelrisicocomités zien toe op de correcte implementatie van de groepsstandaarden en kunnen ook afwijkingen daarvan toestaan (mits een strikte afwijkingsprocedure wordt nageleefd). De naleving van de groepsstandaarden wordt gecontroleerd via interne audits.
- De Aanbevolen Praktijken (Recommended Practices): Zij helpen de interne controles te verscherpen voor belangrijke risico's die (i) werden vastgesteld tijdens de Interne Beoordeling van Risico's of (ii) inherent zijn aan nieuwe activiteiten die een groepsentiteit opstart of (iii) zichtbaar zijn geworden door een ernstige verliesgebeurtenis of (iv) werden vastgesteld door Interne Audit tijdens een controleopdracht.
- De Beoordeling aan de hand van Praktijkgevallen (Case-Study Assessments): Deze worden gebruikt om de effectiviteit te testen van de bescherming die bestaande controles verlenen tegen grote operationele risico's die daadwerkelijk tot verliesgebeurtenissen hebben geleid elders in de financiële sector. Een dergelijke beoordeling werd gebruikt om de interne controles te testen die ervoor moeten zorgen dat rogue trading-praktijken worden voorkomen en geïdentificeerd.
- Belangrijkste Risico-indicatoren (Key Risk Indicators): Deze indicatoren helpen de blootstelling aan bepaalde operationele risico's te bewaken.

OPERATIONEEL RISICO ONDER BASEL II KBC berekent het operationeelrisicokapitaal onder Basel II volgens de Standaardbenadering. Het operationeelrisicokapitaal voor de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep samen bedroeg 1,2 miljard per einde 2008.

Beheer van verzekeringstechnische risico's

OMSCHRIJVING Verzekeringstechnische risico's vloeien voort uit de onzekerheid over de frequentie van het zich voordoen van verzekerde schadegevallen enerzijds en de schadegrootte anderzijds. Al deze risico's worden onder controle gehouden dankzij een gepast acceptatie-, tarifierings-, schade-reserverings-, herverzekerings- en schadebeheersingsbeleid van het lijnmanagement enerzijds en een onafhankelijk verzekeringsrisicobeheer anderzijds.

BEWAKING VAN HET VERZEKERINGSTECHNISCH RISICO

Het verzekeringsrisicobeheer is gebaseerd op het principe dat in eerste instantie het lijnmanagement verantwoordelijk is voor de beheersing van de risico's en dat de entiteiten belast met het waarde- en risicobeheer onafhankelijk van het lijnmanagement moeten functioneren. De opdracht van de Directie Verzekeringsrisicobeheer, die behoort tot het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep, bestaat erin een groepswijd kader voor het beheer van verzekeringsrisico's te ontwikkelen. Binnen de verzekeringsdochtermaatschappijen bestaan lokale entiteiten voor waarde- en risicobeheer die rap-

porteren aan het lid van het lokale directiecomité dat bevoegd is voor waarde- en risicobeheer. Op het niveau van de groep is de opdracht van Verzekeringsrisicobeheer meer bepaald het ondersteunen van de lokale implementatie en de organisatieprocessen en het functioneel aansturen van het beheersproces qua verzekeringsrisico van deze dochtermaatschappijen. Aangezien de taken van het risicobeheer en van de aangewezen actuaris elkaar in belangrijke mate overlappen, is deze laatste meestal opgenomen in het centrale of lokale risicobeheersorgaan.

RISICOMODELLERING KBC ontwikkelt geleidelijk modellen, van beneden naar boven, voor alle belangrijke verzekeringsverplichtingen van de groep, te weten (i) de toekomstige schadegevallen die zich binnen een vooraf bepaalde tijdshorizon zullen voordoen, inclusief hun schadeafwikkelingspatroon; (ii) de toekomstige afwikkeling van schadegevallen (al dan niet al aangegeven aan de verzekeraar) die zich in het verleden hebben voorgedaan, maar nog niet volledig zijn geregeld en (iii) de weerslag van het herverzekeringsprogramma op voormelde schadegevallen.

Die modellen worden gebruikt om de verzekeringsinstellingen van de groep te sturen in de richting van de creatie van meer aandeelhouderswaarde met behulp van toepassingen om het economisch kapitaal te berekenen, beslissingen met betrekking tot herverzekeringsprogramma's te onderbouwen, de ex-postwinstgevendheid van specifieke deelportefeuilles te berekenen en de economische kapitaalvereisten te verrekenen met de vergoeding ervan in de tarifiering van de verzekeringspolissen.

STRESSTESTING De gevoeligheid van de technische verzekeringsresultaten voor extreme gebeurtenissen wordt onder meer getest binnen het kader van het Financial Sector Assessment-programma van het Internationaal Monetair Fonds. Dat programma schat de invloed, met en zonder herverzekering, van schadegevallen die dubbel zo groot zijn als de schadegevallen naar aanleiding van de grootste natuurramp die zich de laatste 20 jaar heeft voorgedaan (de storm Daria in 1990).

Dankzij de interne natuurrampmodellen kan KBC de verwachte schadekosten inschatten, mochten historische natuurrampen uit het verleden zich vandaag opnieuw voordoen. Daarnaast bieden zij de mogelijkheid om te bepalen welke invloed op de netto economische winst kan worden verwacht van natuurrampen die zich gemiddeld maar één keer binnen een bepaald tijdsbestek (van bijvoorbeeld 100 of 250 jaar) voordoen.

In het Levenbedrijf wordt een gevoeligheidsanalyse typisch uitgevoerd binnen het kader van de jaarlijkse berekening van de Embedded Value. Er wordt gerapporteerd over het resultaat van drie gevoeligheidsfactoren voor verzekeringsrisico's, namelijk mortaliteit: plus en minus 5%, verval: plus en minus 10%, kosten: plus en minus 10%.

HERVERZEKERING De verzekeringsportefeuilles worden via herverzekering beschermd tegen de invloed van zware schadegevallen. De herverzekeringsprogramma's zijn opgesplitst in drie grote blokken: zaakschadeverzekeringen, aansprakelijkheidsverzekeringen en personenverzekeringen, die elk jaar opnieuw worden geëvalueerd en waarover elk jaar opnieuw wordt onderhandeld.

Het overgrote deel van de herverzekeringscontracten zijn op niet-proportionele basis afgesloten, waardoor de invloed van heel zware schadegevallen of schadegebeurtenissen wordt afgedekt. Het is ook de opdracht van het onafhankelijke verzekeringsrisicobeheer om te adviseren over de herstructurering van de herverzekeringsprogramma's, vooral vanuit het oogpunt van de creatie van aandeelhouderswaarde. Deze benadering leidde tot een optimalisering van het eigen behoud van de KBC-groep, in het bijzonder met betrekking tot haar blootstelling aan natuurrampenrisico's.

TECHNISCHE VOORZIENINGEN EN SCHADEAFWIKKELINGS-DRIEHOEKEN, NIET-LEVEN

In het kader van de onafhankelijke bewaking van de verzekeringsrisico's voert het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep regelmatig diepgaande studies uit. Die bevestigen dat de aangelegde technische voorzieningen van de groepsmaatschappijen met een hoge graad van waarschijnlijkheid toereikend zijn. De toereikendheidstoetsen worden uitgevoerd per bedrijfsactiviteit op het niveau van de groepsmaatschappij en de algemene toereikendheid wordt beoordeeld op het niveau van de groepsmaatschappij voor alle bedrijfsactiviteiten samen.

De tabel toont de schadeafwikkelingsgegevens in Niet-leven over de laatste jaren en omvat KBC Verzekeringen NV, Fidea, ČSOB Pojišťovna (Tsjechië), ČSOB Poist'ovňa (Slowakije, sinds boekjaar 2008), DZI Insurance (sinds boekjaar 2008), K&H Insurance, Secura, Assurisk (sinds boekjaar 2005) en WARTA (sinds boekjaar 2004). Deze maatschappijen vertegenwoordigen samen

100% van de totale voorzieningen voor te betalen schaden aan het einde van 2008. In de schadeafwikkelingsgegevens werden alle bedragen meegenomen die aan individuele schadegevallen kunnen worden toegewezen, inclusief de incurred but not reported (IBNR)- en incurred but not enough reported (IBNER)-voorzieningen en de bedragen voor externe beheerskosten voor het regelen van schadegevallen, maar niet de bedragen in verband met interne schaderegelingskosten en de voorzieningen voor verwachte recuperaties. De opgenomen cijfers zijn vóór herverzekering en zijn niet gezuiverd voor intercompanybedragen.

De eerste rij in de tabel geeft de totale schadelast (uitkeringen plus voorzieningen) weer voor de schadegevallen die plaatsvonden tijdens een bepaald jaar, zoals geraamd aan het einde van het voorvaljaar. De volgende rijen geven de situatie aan het einde van de volgende kalenderjaren weer. De bedragen werden herberekend tegen de wisselkoersen per 31 december 2006.

Schadeafwikkelingsdriehoeken, KBC Verzekeringen

In miljoenen euro	Voorvals- jaar 2001	Voorvals- jaar 2002	Voorvals- jaar 2003	Voorvals- jaar 2004 ¹	Voorvals- jaar 2005 ²	Voorvals- jaar 2006	Voorvals- jaar 2007	Voorvals- jaar 2008 ³
Raming aan het einde van het voorvaljaar	810	922	772	1 066	1 096	1 178	1 250	1 383
1 jaar later	754	811	788	968	1 000	1 068	1 159	-
2 jaar later	704	819	756	925	965	1 040	-	-
3 jaar later	722	813	736	911	964	-	-	-
4 jaar later	714	803	720	902	-	-	-	-
5 jaar later	703	788	692	-	-	-	-	-
6 jaar later	709	782	-	-	-	-	-	-
7 jaar later	705	-	-	-	-	-	-	-
Huidige raming	705	782	692	902	964	1 040	1 159	1 383
Cumulatieve betalingen	-561	-639	-540	-688	-679	-679	-688	-497
Huidige voorzieningen	144	143	152	214	285	362	472	886

¹ Sinds boekjaar 2004 worden de cijfers van WARTA opgenomen. Exclusief deze maatschappij zou men de volgende bedragen hebben verkregen voor boekjaar 2004 (bedrag en voorvaljaar): 690 voor 2001, 771 voor 2002 en 687 voor 2003.

² Sinds boekjaar 2005 worden de cijfers van Assurisk opgenomen. Exclusief deze gegevens verkrijgt men de volgende bedragen voor boekjaar 2005 (bedrag en voorvaljaar): 709 voor 2001, 804 voor 2002, 754 voor 2003 en 940 voor 2004.

³ Sinds boekjaar 2008 worden de cijfers van ČSOB Poist'ovňa (Slowakije) en DZI Insurance (Bulgarije) opgenomen. Exclusief deze gegevens verkrijgt men de volgende bedragen voor boekjaar 2008 (bedrag en voorvaljaar): 704 voor 2001, 781 voor 2002, 690 voor 2003, 900 voor 2004, 947 voor 2005, 1 024 voor 2006 en 1 117 voor 2007.

Solvabiliteit en economisch kapitaal

OMSCHRIJVING Het solvabiliteitsrisico is het risico dat de kapitaalbasis van de groep, de bank of de verzekeraar beneden een aanvaardbaar niveau zou vallen. In de praktijk wordt dat vertaald in een toetsing van de solvabiliteit aan de minimale reglementaire en interne solvabiliteitsratio's.

BEWAKING VAN DE SOLVABILITEIT KBC rapporteert de solvabiliteitsberekening van het bankbedrijf op basis van IFRS-gegevens en volgens de door de Belgische regelgever opgestelde richtlijnen ter zake. Het reglementaire minimum bedraagt 8% voor de CAD-ratio en 4% voor de Tier 1-ratio. KBC rapporteert de solvabiliteit van zijn verzekeringsactiviteiten op basis van IFRS-gegevens en volgens de nieuwe richtlijnen die de Belgische regelgever in 2008 heeft opgesteld. De reglementaire minimumsolvabiliteitsratio bedraagt 100%. KBC heeft echter aanzienlijk hogere interne solvabiliteitsdoelstellingen voor zowel de bank- als de verzekeringsactiviteiten. De reglementaire minimale solvabiliteitsdoelstellingen werden dan ook ruim overtroffen, niet alleen per einde jaar maar ook gedurende het volledige boekjaar.

In overeenstemming met Basel II, pijler 2, ontwikkelde KBC een Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP). Dat proces maakt gebruik van een

economisch kapitaalmodel (zie verder) om de kapitaalvereisten te meten op basis van alle groepswijde risico's en vergelijkt die vereisten met het voor risico-dekking beschikbare kapitaal. Het ICAAP beoordeelt de huidige kapitaaltoestand en schat ook de toekomstige kapitaaltoestand in. Voor die laatste inschatting wordt een driejarenraming van vereist en beschikbaar kapitaal opgesteld, volgens een basisscenario dat rekening houdt met de verwachte interne en externe groei, en volgens verschillende alternatieve scenario's. Daarnaast worden plannen voor onvoorziene gebeurtenissen opgesteld die de solvabiliteit van KBC in moeilijker omstandigheden moeten verbeteren.

KAPITAALVERSTERKENDE TRANSACTIE MET DE BELGISCHE STAAT EN DE VLAAMSE REGERING

In oktober 2008 bereikten KBC en de Belgische overheid een akkoord om de financiële positie van KBC verder te versterken. De transactie werd eind december 2008 ondertekend en houdt in dat KBC voor 3,5 miljard euro niet-overdraagbare, kernkapitaleffecten zonder stemrecht uitgeeft aan de Belgische staat. KBC heeft de opbrengst van deze transactie aangewend om zijn Tier 1-kapitaal voor het bankbedrijf met 2,25 miljard euro en de kapitaalbasis van het verzekeringsbedrijf met 1,25 miljard euro te verhogen, waardoor de solvabiliteitsratio's van zowel de bank- als verzekeringsactiviteiten aanzienlijk werden versterkt. Meer informatie over deze transactie vindt u in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening, Toelichting 35.

In januari 2009 werd de kapitaalbasis verder verstevigd door een vergelijkbare transactie met de Vlaamse regering, deze keer voor een bedrag van

2 miljard euro. Er werd bovendien voorzien in een stand-byfaciliteit van 1,5 miljard euro. Meer informatie over deze transactie vindt u in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening, Toelichting 42.

De Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen heeft bevestigd dat de effecten die bij beide transacties werden uitgegeven (voor respectievelijk 3,5 en 2 miljard euro) in aanmerking komen als Tier 1-kapitaal.

SOLVABILITEIT, BANKACTIVITEITEN (KBC BANK EN KBL EPB SAMEN)

De tabel toont de berekening van de Tier 1- en CAD-ratio's volgens Basel II. De Basel II-regels werden geïmplementeerd in alle entiteiten van de groep vanaf 2008 (dat was nog niet het geval op 31 december 2007, het einde van het overgangsjaar). In de eerste plaats wordt de Basel II IRB Foundation-benadering gebruikt (voor ongeveer 70% van de gewogen risico's), terwijl de gewogen risico's van de andere maatschappijen (ongeveer 30% van die risico's) worden berekend volgens de standaardmethode.

Om de solvabiliteitsratio's van KBC Bank te verstevigen en met de bedoeling het gebruik van de hybride instrumenten zoals toegelaten door de regelgever te optimaliseren, heeft KBC Bank in het tweede kwartaal van 2008 voor

2 miljard euro zogenaamde niet-innovatieve hybride Tier 1-kapitaalinstrumenten uitgegeven. In België mogen banken innovatieve en niet-innovatieve hybride kapitaalinstrumenten uitgeven die voor maximaal 25% van het Tier 1-kapitaal in aanmerking komen (met bijkomende beperkingen voor het innovatieve deel). Om te worden geklasseerd als niet-innovatief moeten instrumenten aan een aantal voorwaarden voldoen: ze moeten achtergesteld zijn, er mag geen step-up in dividenden mogelijk zijn, ze moeten perpetueel zijn (geen algemeen terugkooprecht voor beleggers) en ze kunnen worden omgezet in gewone aandelen met inachtneming van bepaalde limieten en goedkeuringen.

Meer informatie over de kapitaalversterkende transactie die in december 2008 werd gesloten met de Belgische staat, vindt u in Toelichting 35 van de Geconsolideerde jaarrekening. Die transactie zit volledig vervat in de cijfers van de tabel.

Meer informatie over de kapitaalversterkende transactie die in januari 2009 werd gesloten met de Vlaamse regering, vindt u in Toelichting 42 van de Geconsolideerde jaarrekening. Een pro-forma-Tier 1-ratio, inclusief de invloed van de transactie ter waarde van 2 miljard euro, is opgenomen in de tabel.

In miljoenen euro	31-12-2007 Basel II	31-12-2008 Basel II
Totaal reglementair eigen vermogen, na winstverdeling	17 170	19 028
Tier 1-kapitaal¹	11 823	13 643
Eigen vermogen van aandeelhouders	13 650	11 576
Immateriële vaste activa (-)	-244	-169
Consolidatieverschillen (-)	-2 053	-2 451
Innovatieve hybride Tier 1-instrumenten	1 815	1 652
Niet-innovatieve hybride Tier 1-instrumenten	0	1 793
Belangen van derden	584	599
Verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties en andere Tier 2-instrumenten (-)	-204	-18
Herwaarderingsreserve, voor verkoop beschikbare financiële activa (-)	7	946
Afdekkingsreserve, kasstroomafdekkingen (-)	-73	352
Waarderingsverschillen in financiële verplichtingen tegen reële waarde – eigen kredietrisico (-)	0	-245
Belang van derden in voor verkoop beschikbare reserve en afdekkingsreserve, kasstroomafdekkingen (-)	2	1
Dividenduitkering (-)	-1 077	0
Aftrekposten (-)	-583	-395
Tier 2- en Tier 3-kapitaal	5 347	5 385
Verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties	186	0
Perpetuele leningen, inclusief hybride Tier 1-instrumenten niet opgenomen in Tier 1-kapitaal	599	820
Herwaarderingsreserve, voor verkoop beschikbare aandelen (tegen 90%)	233	29
Belangen van derden in herwaarderingsreserve, voor verkoop beschikbare aandelen (tegen 90%)	2	-7
IRB-voorzieningsoverschot (+)	139	209
Achtergestelde schulden	4 754	4 586
Tier 3-kapitaal	18	144
Aftrekposten (-)	-583	-395
Totaal gewogen risico's	135 146	141 370
Kredietrisico	113 415	108 038
Marktrisico	12 984	20 333
Operationeel risico ³	8 747	12 999
Solvabiliteitsratio's		
Tier 1-ratio	8,7%	9,7% (pro forma 11,2% ²)
Waarvan core Tier 1-ratio	7,4%	7,2% (pro forma 8,6% ²)
CAD-ratio	12,7%	13,5% (pro forma 14,9% ²)

¹ Cijfers gecontroleerd door de commissaris.

² Omvat de invloed van de transactie van 2 miljard euro die in januari 2009 werd gesloten met de Vlaamse regering om de kapitaalbasis van de groep te verstevigen.

³ De forse stijging is voornamelijk toe te schrijven aan het feit dat Basel II vanaf 1 januari 2008 werd uitgebreid naar alle entiteiten van de KBC-groep, ook die entiteiten die voordien nog niet aan de Basel II-regelgeving onderworpen waren.

SOLVABILITEIT, VERZEKERINGSACTIVITEITEN (KBC VERZEKERINGEN)

KBC Verzekeringen heeft de nieuwe richtlijnen van de regelgever gevolgd en past sinds 30 september 2008 nieuwe regels toe voor de berekening van de solvabiliteitsratio. Meer informatie over die richtlijnen vindt u in het Risicorapport van KBC, dat beschikbaar is op www.kbc.com. Dat rapport werd niet gecontroleerd door de commissaris.

Meer informatie over de kapitaalversterkende transactie die werd gesloten met de Belgische staat, vindt u in Toelichting 35 van de Geconsolideerde jaarrekening. Die transactie zit volledig vervat in de cijfers van de tabel.

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Beschikbaar kapitaal*	2 641	2 117
Aandelenkapitaal	29	59
Uitgiftepremie	122	1 842
Reserves	2 600	796
Herwaarderingsreserve, voor verkoop beschikbare financiële activa	953	-176
Omrekeningsverschillen	37	5
Dividenduitkering (-)	-617	0
Belangen van derden	35	56
Achtergestelde schulden	0	0
Immateriële vaste activa (-)	-24	-32
Consolidatieverschillen (-)	-495	-485
Eliminatie		
Herwaarderingsreserve, voor verkoop beschikbare financiële activa	-	176
Egalisatievoorziening	-	-123
Vereiste solvabiliteitsmarge	997	1 127
Niet-leven en Arbeidsongevallenwet	301	341
Renten	8	8
Subtotaal schadeverzekeringen	308	349
Tak 21-levensverzekeringen	661	756
Tak 23-levensverzekeringen	24	14
Subtotaal levensverzekeringen	685	770
Overige	4	8
Solvabiliteitsratio en -surplus		
Solvabiliteitsratio, in procenten	265%	188%
Solvabiliteits surplus, in miljoenen euro	1 643	990

* Cijfers gecontroleerd door de commissaris.

SOLVABILITEIT OP GROEPSNIVEAU KBC rapporteert de solvabiliteitsberekening van de groep op basis van IFRS-gegevens en volgens de door de Belgische regelgever opgestelde richtlijnen ter zake, met behulp van de zogenaamde *building block*-methode. Dit omvat een vergelijking van het reglementaire kapitaal van de groep (het eigen vermogen van aandeelhouders min immateriële vaste activa en een deel van de herwaarderingsreserve voor voor verkoop beschikbare financiële activa, plus achtergestelde schul-

den, enz.) met de som van elk van de minimale reglementaire solvabiliteitsvereisten voor KBC Bank, KBL EPB en de holdingmaatschappij (na aftrek van transacties tussen die entiteiten) en KBC Verzekeringen.

Meer informatie over de kapitaalversterkende transactie die werd gesloten met de Belgische staat en de Vlaamse regering, vindt u in Toelichting 35 en Toelichting 42 van de Geconsolideerde jaarrekening. De transactie met de Belgische staat zit volledig vervat in de cijfers van de tabel.

Solvabiliteit KBC-groep

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
	Basel II	Basel II
	Solvency I	Solvency I
Totaal reglementair eigen vermogen	19 194	19 370
Vereist minimaal reglementair eigen vermogen	11 760	12 423
Surplus boven minimaal reglementair eigen vermogen	7 434	6 946

ECONOMISCH KAPITAAL Een economischkapitaalmodel wordt gebruikt om het totale risico te berekenen dat KBC loopt als gevolg van zijn verschillende activiteiten, rekening houdend met diverse risicofactoren. De resultaten van dat economischkapitaalmodel worden regelmatig besproken op het Groeps-ALCO, het Groeps-Directiecomité, het Auditcomité en eenmaal per jaar op de Raad van Bestuur.

KBC definieert economisch kapitaal als het vereiste kapitaal om onverwachte verliezen in reële waarde te dekken die de groep in een tijdshorizon van één jaar kan oplopen met een betrouwbaarheidsniveau van 99,96% (d.w.z. met een waarschijnlijkheidsgraad van 99,96%). Het economisch kapitaal wordt berekend per risicocategorie volgens een gemeenschappelijke noemer (de-

zelfde tijdshorizon van één jaar en hetzelfde betrouwbaarheidsinterval) en daarna samengevoegd. Omdat het uiterst onwaarschijnlijk is dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen, wordt rekening gehouden met diversificatievoordelen bij het samenvoegen van de individuele risico's.

Zoals eerder vermeld, vormt economisch kapitaal een belangrijke bouwsteen voor ICAAP (Basel II, pijler 2). Bovendien biedt het essentiële input voor internewaarderingsmodellen zoals de *Market Consistent Embedded Value*-methodiek (zie Asset-Liability Management).

In de tabel wordt de verdeling per risicosoort vermeld van het economisch kapitaal van KBC.

Verdeling economisch kapitaal KBC-groep*

	2007	2008
Kredietrisico	41%	45%
ALM-risico	29%	27%
Marktrisico	4%	4%
Bedrijfsrisico	11%	11%
Operationeel risico	8%	8%
Verzekeringsrisico	6%	5%
Totaal	100%	100%

* Alle percentages hebben betrekking op de cijfers van eind september.

Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen in KBC

Duurzaam en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (Corporate Social Responsibility of CSR) heeft betrekking op een geheel van specifieke richtlijnen die een bedrijf moet volgen om zich als verantwoordelijke partij binnen een maatschappij te kunnen opstellen.

Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen is een langetermijnproces dat een continue aanpassing en verbetering nastreeft van de wijze waarop een bedrijf zijn activiteiten uitvoert, niet alleen met als doel winst te behalen, maar ook om te beantwoorden aan de steeds strenger wordende eisen van de maatschappij en de stakeholders (zoals werknemers, cliënten, aandeelhouders en leveranciers) op het gebied van transparantie en verantwoordelijkheid.

CSR is verstrengeld in diverse domeinen die met de activiteit van een bankverzekeraar te maken hebben, zoals kredietverlening, beleggingen, de invloed op het milieu, de sociale politiek (mensenrechten en personeelsbeleid), corporate governance, bedrijfsethiek in de relatie met cliënten en leveranciers en met andere stakeholders in het algemeen.

Bij KBC zijn al deze domeinen vervat in een duidelijk intern CSR-raamwerk, dat vertaald wordt in tal van concrete richtlijnen en engagementen.

Als onderschrijver van nationale en internationale CSR-principes (zoals het Global Compact van de Verenigde Naties en het Luxemburgse Charte d'entreprise pour la responsabilité sociale et le développement durable), wil KBC zich op een proactieve manier engageren tegenover zijn stakeholders.

Als moderne en internationale financiële groep, moedigt KBC de bewustwording van CSR aan in alle landen waarin de groep actief is. Bovendien worden onze visie en prestaties op het gebied van CSR bekendgemaakt in een afzonderlijke jaarlijkse publicatie, het duurzaamheidsverslag of CSR-rapport. Dat verslag bevat CSR-informatie over de hele groep – inclusief kwantitatieve gegevens over personeel en ecologische voetafdruk – en is beschikbaar op www.kbc.com.

Meer dan 200 milioenen | Elk over het beste rapport
de Ondernemingen | Duurzaam | Transparant | Verantwoord

In november ontving KBC, samen met Umicore, de prijs voor het *Beste Rapport Duurzame Ontwikkeling* van het Belgisch Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Dit uitstekende resultaat is een erkenning van het engagement dat de hele KBC-groep is aangegaan om zijn prestaties op het vlak van duurzaam ondernemen te verbeteren en nog transparanter te maken.

Een volledig overzicht van onze principes en realisaties op het gebied van Duurzaam en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen vindt u in ons duurzaamheidsverslag, beschikbaar op www.kbc.com.

Voorbeelden van realisaties op het vlak van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen in 2008

Net als in vorige jaren werden in 2008 diverse nieuwe initiatieven op het gebied van CSR genomen. U vindt een uitgebreide beschrijving daarvan in ons duurzaamheidsverslag. Hierna volgt een greep uit de initiatieven op het gebied van milieu en gemeenschapsbetrokkenheid.

- Tegen 2010 wil KBC in België een CO₂-neutraal bedrijf zijn. Als een van de belangrijke stappen daarin wordt sinds maart 2008 binnen de Belgische entiteiten, die samen circa 19 000 medewerkers tellen, alleen nog gebruikgemaakt van groene stroom. Dat zorgt voor een onmiddellijke vermindering met 47% van de uitstoot van broeikasgassen.
- In het eerste halfjaar werden zogenaamde Green Building Guidelines opgesteld voor nieuwbouw en grote renovaties van bestaande gebouwen in België. De doelstelling is een efficiënter energiegebruik en een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen.
- In Hongarije opende K&H Bank haar eerste *groene* retailkantoor, dat uitsluitend gebruikmaakt van hernieuwbare energie.
- KBC zette de geleidelijke omschakeling van zijn wagenpark naar het GreenLease-concept voort. Greenlease is een totaalconcept van KBC Autolease, dat gebaseerd is op drie pijlers: een aanbod van ecologisch beter presterende leasewagens, een compensatieprogramma voor de CO₂-uitstoot en het aanleren van een milieuvriendelijkere rijstijl. KBC behaalde trouwens voor dit concept de tweede plaats op de uitreiking van de Green Fleet Award.
- KBC formaliseerde verder de samenwerking met de Belgische Raiffeisen Stichting (BRS), die zich bezighoudt met initiatieven met betrekking tot microfinanciering in het Zuiden, en waartoe ook diverse personeelsleden van de KBC-groep een bijdrage leveren.
- In Tsjechië werd het personeelsproject *Helping Together* opgestart, met als doel het stimuleren van steun van personeelsleden aan nationale en internationale liefdadigheidsinstellingen.
- In Polen werkte de Warta-Kredyt Bank Foundation, een non-profitstichting van de Poolse bank- en verzekeringsdochtermaatschappijen van de groep, samen met een nationaal CSR-netwerk in verband met duurzaamheidsinitiatieven.
- Ook op het vlak van duurzaam beleggen vielen er belangrijke beslissingen. Zo worden voortaan ook olie-, gas- en mijnbouwbedrijven, actief in een aantal controversiële landen, uitgesloten uit de duurzame fondsen die de groep aanbiedt.

Onze engagementen op het gebied van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen leidden er ook in 2008 toe dat onze groep diverse prijzen in ontvangst mocht nemen. Voorbeelden daarvan zijn:

- de prijs voor het *Beste Rapport Duurzame Ontwikkeling* in België;
- de Gold-certificatie van LEED voor ons nieuwe hoofdkantoor in de Tsjechische Republiek;
- de op een na hoogste prijs in de nationale selectie voor de European Energy Trophy voor onze Hongaarse bankdochtermaatschappij.

Selectie van CSR-feiten en -cijfers

In de tabel worden een aantal milieuefficiëntiegegevens met betrekking tot energieverbruik, vervoer, papier- en waterverbruik en uitstoot van broeikasgassen vermeld.

De medewerkers vormen een van de belangrijkste stakeholders van de groep. In de tabel vindt u het totale personeelsbestand van de groep, en een verdeling daarvan naar diverse criteria. Meer informatie over ons personeel vindt u eveneens in het duurzaamheidsverslag over 2008.

Milieuefficiëntiegegevens van de KBC-groep in België

Per vte*	2008
Energieverbruik, in GJ	
Elektriciteit	24,5
Fossiele brandstoffen (gas en stookolie)	14,0
Vervoer, in km	
Woon-werkverkeer	9 474
Dienstritten	8 143
Papier- en waterverbruik, afval	
Papier, in ton	0,16
Water, in m ³	11,6
Afval, in ton	0,23
Emissie van broeikasgassen	
Broeikasgassen in ton	3,41

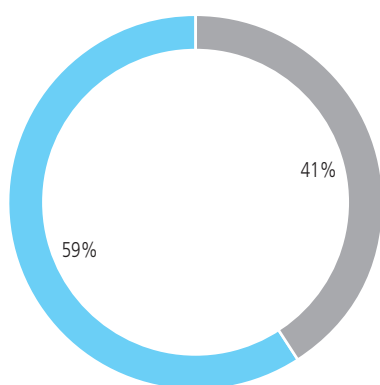
* Gebaseerd op gegevens voor België (17 218 vte's); methodologische informatie vindt u in het duurzaamheidsverslag van de groep.

Personeelsbestand van de KBC-groep

	31-12-2007	31-12-2008
In vte*	56 715	59 279
In procenten		
Bankbedrijf	73%	75%
Verzekeringsbedrijf	14%	13%
Europees privatebankingbedrijf	5%	5%
Holdingbedrijf	7%	7%
België	34%	31%
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	56%	60%
Rest van de wereld	10%	9%
Directie	3%	3%
Kader	34%	33%
Uitvoerend personeel	63%	63%
Mannen	42%	41%
Vrouwen	58%	59%
Voltijders	84%	85%
Deeltijders	16%	15%

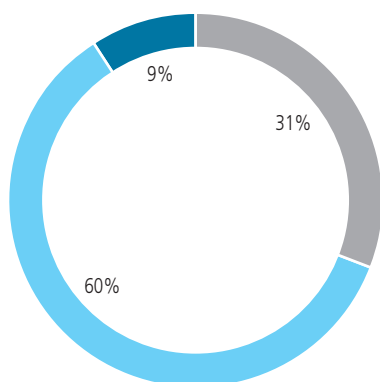
* KBC Bank, KBC Verzekeringen, KBL EPB en KBC Groep NV (de holding), inclusief de voornaamste dochtermaatschappijen waarin ze een meerderheidsparticipatie bezitten. Voor de verzekeringsmaatschappijen wordt het distributienetwerk niet meegerekend.

Indeling personeelsbestand naar geslacht, op 31-12-2008

- Mannen
- Vrouwen

Indeling personeelsbestand naar land, op 31-12-2008

- België
- Centraal- en Oost-Europa en Rusland
- Rest van de wereld

Corporate Governance

Corporategovernance-informatie

De Belgische Corporate Governance Code (Code) streeft naar transparantie inzake Corporate Governance met de bekendmaking door elke beursgenoteerde vennootschap van informatie in twee verschillende documenten: het *Corporate Governance Charter* (Charter) en het *Corporate Governance Hoofdstuk* (Hoofdstuk) in het jaarverslag.

Het Charter licht de voornaamste aspecten van het beleid van de vennootschap op het gebied van Corporate Governance toe, zoals de bestuursstructuur, de interne reglementen van de Raad van Bestuur, zijn comités en het Directiecomité, en andere belangrijke onderwerpen. KBC Groep NV publi-

ceert zijn Charter op zijn website www.kbc.com.

Het Hoofdstuk in het jaarverslag bevat meer feitelijke informatie over de Corporate Governance van de vennootschap, onder andere de eventuele wijzigingen in het beleid ter zake, relevante gebeurtenissen tijdens het boekjaar en een verklaring van eventuele afwijkingen van de Code. Hierna worden alle punten behandeld waarvan de Code de openbaarmaking vereist. Daarnaast zijn ook enkele wettelijk vereiste bekendmakingen opgenomen. De beschouwde periode in dit Hoofdstuk loopt, tenzij anders is vermeld, van 1 januari tot 31 december 2008.

Samenstelling van de Raad van Bestuur en zijn comités

De tabel geeft een overzicht van de samenstelling van de Raad van Bestuur (de Raad) en zijn comités, op 31 december 2008. Ook het aantal vergaderingen in 2008 en de aanwezigheid op die vergaderingen worden in de tabellen vermeld.

Tijdens 2008 traden de volgende wijzigingen op in de samenstelling van de Raad:

- Op de Algemene Vergadering van 24 april 2008 traden Guido Van Roey en Xavier Liénart terug als bestuurder. De Algemene Vergadering benoemde in hun plaats Ghislaine Van Kerckhove en Lode Morlion. Een curriculum vitae van deze twee personen vindt u in het jaarverslag 2007, op pagina 109.
- Op 28 mei 2008 overleed Herwig Langohr. Hij maakte sinds 1997 deel uit van de Raad van Bestuur van KBC Groep NV, waar hij als professor Financiën en Bankwezen aan INSEAD (Fontainebleau) opviel door zijn rijke kennis en ervaring die hij ten dienste stelde van de groep, onder meer als lid van het Auditcomité.
- Volgens de modaliteiten van de niet-verwaterende kernkapitaaloperaties die KBC enerzijds met de Belgische federale overheid eind oktober 2008 en anderzijds met de Vlaamse overheid in januari 2009 is overeengekomen, zullen beide overheden elk over twee vertegenwoordigers in de Raad van Bestuur van KBC Groep NV beschikken. Zowel in het Auditcomité als in het Vergoedingscomité en het Benoemingscomité zal telkens een van deze vertegenwoordigers van elk van voormelde overheden zitting hebben. In afwachting dat de kandidatuur van deze vier nieuwe bestuurders wordt voorgedragen aan de Algemene Vergadering van 30 april 2009, heeft Pierre Wunsch sinds 19 december 2008 als waarnemer van de Belgische staat zitting in de Raad van Bestuur.

Op de Algemene Vergadering van 30 april 2009 zal worden voorgesteld om de volgende bestuurders, van wie het mandaat op de jaarvergadering van 2009 afloopt, te herbenoemen als bestuurder:

- voor een periode van vier jaar: Philippe Vlerick, Etienne Verwilghen, Paul Borghgraef, Noël Devisch, Dirk Heremans, Philippe Naert, Hendrik Soete en Alain Tytgadt;
- voor een periode van één jaar (aangezien ze binnen de komende twaalf maanden de leeftijdsgrens bereiken): Paul Bostoen en Luc Debaillie.

Luc Philips, Jean-Marie Gérardin, Christian Leysen en Jozef Van Waeyenberge stellen hun mandaat, dat eveneens op de jaarvergadering van 2009 afloopt, ter beschikking.

Luc Philips zal onmiddellijk na de jaarvergadering toetreden tot het Directiecomité van KBC en er de functie van chief financial and risk officer overnemen van Herman Agneessens, die naar aanleiding van de jaarvergadering van 2009 besloten heeft met pensioen te gaan.

Aan de Algemene Vergadering zal worden voorgesteld om, als opvolger van Jean-Marie Gérardin, Charles Van Wymeersch voor een periode van vier jaar te benoemen. Charles Van Wymeersch werd geboren in 1946. Hij studeerde in 1969 af als burgerlijk ingenieur aan de K.U.Leuven, werd vervolgens master in Economics aan de UCL en werd bovendien master in Business Administration aan de Cornell University in New York. Na enkele jaren te hebben gewerkt op het Internationaal Departement van de toenmalige Bank Brussel Lambert, startte hij een indrukwekkende academische carrière aan diverse universiteiten en hogescholen. Tot op vandaag is hij hoogleraar in de faculteit Economie van de Université Notre-Dame de la Paix in Namen. Hij is gespecialiseerd in financiële rapportering, financiële analyse en beheer van financiële risico's. Sinds 2006 is hij bestuurder van Cera Beheersmaatschappij.

Een lijst van de externe mandaten van alle leden van de Raad van Bestuur, volgens de bepalingen van de Belgische toezichthouder, kan worden geraadpleegd op de website van KBC Groep NV: www.kbc.com.

Naam	Hoofdfunctie	Periode in de Raad van Bestuur in 2008	Einde huidige mandaat	Bijgewoonde raadsvergaderingen	Niet-uitvoerend bestuurders	Vertegenwoordigers kernaandeelhouders	Onafhankelijke bestuurders	Leden Directiecomité	Auditcomité	Benoemingscomité	Vergoedingscomité	Agendacomité
Aantal vergaderingen in 2008:				15					5	3	3	10
Jan Huyghebaert	Voorzitter van de Raad van Bestuur	Volledig jaar	2012	14	■					3*	3	8*
Philippe Vlerick	Ondervoorzitter van de Raad van Bestuur Voorzitter B.I.C. Carpets NV	Volledig jaar	2009	14	■	■				2		
André Bergen	Voorzitter Directiecomité en gedelegeerd bestuurder	Volledig jaar	2011	15				■*		2		10
Etienne Verwilghen	Gedelegeerd bestuurder	Volledig jaar	2009	10				■				
Paul Borghgraef	Bestuurder van diverse vennootschappen	Volledig jaar	2009	15	■	■						
Paul Bostoën	Gedelegeerd bestuurder Christeyns NV en Algimo NV	Volledig jaar	2009	15	■	■						
Jo Cornu	CEO Agfa-Gevaert NV	Volledig jaar	2012	14	■		■			3	3*	
Luc Debaille	Voorzitter en gedelegeerd bestuurder Voeders Debaille NV	Volledig jaar	2009	14	■	■						
Chris Defrancq	Gedelegeerd bestuurder	Volledig jaar	2011	13				■				
Franky Depickere	Gedelegeerd bestuurder Cera Beheersmaatschappij NV en Almancora Beheersmaatschappij NV, voorzitter Comité van Dagelijks Bestuur Cera CVBA	Volledig jaar	2011	15	■	■			5	3		
Noël Devisch	Bestuurder MRBB CVBA	Volledig jaar	2009	14	■	■				3		
Frank Donck	Gedelegeerd bestuurder 3D NV	Volledig jaar	2011	13	■	■						
Jean-Marie Gérardin	Advocaat en bestuurder Cera Beheersmaatschappij NV en Almancora Beheersmaatschappij NV	Volledig jaar	2009	13	■	■						
Dirk Heremans	Professor em. aan de Faculteit Economische en Bedrijfswetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven	Volledig jaar	2009	14	■		■		5			
Christian Leysen	Voorzitter Ahlers NV en AXE Investments NV	Volledig jaar	2009	11	■	■						
Lode Morlion	Burgemeester van Lo-Reninge en voorzitter Raad van Bestuur Cera Beheersmaatschappij NV	9 maanden	2012	12	■	■						
Philippe Naert	Bestuurder van diverse vennootschappen	Volledig jaar	2009	14	■		■		5		3	
Luc Philips	Bestuurder	Volledig jaar	2009	14	■				5*	2		10
Theodoros Roussis	CEO Ravago Plastics NV	Volledig jaar	2012	11	■	■			4			
Hendrik Soete	Voorzitter Groep Aveve en bestuurder MRBB CVBA	Volledig jaar	2009	15	■	■						
Alain Tytgadt	Gedelegeerd bestuurder Metalunion CVBA	Volledig jaar	2009	15	■	■						
Ghislaine Van Kerckhove	Advocaat en ondervoorzitter Raad van Bestuur Cera Beheersmaatschappij NV	9 maanden	2012	12	■	■						
Germain Vantieghem	Gedelegeerd bestuurder Cera Beheersmaatschappij NV en Almancora Beheersmaatschappij NV, lid Comité van Dagelijks Bestuur Cera CVBA	Volledig jaar	2010	15	■	■						
Jozef Van Waeyenberge	Bestuurder De Eik NV	Volledig jaar	2009	14	■	■						
Marc Wittemans	Gedelegeerd bestuurder MRBB CVBA	Volledig jaar	2010	15	■	■			5			

* Voorzitter van dit comité.

Commissaris: Ernst & Young, Bedrijfsrevisoren BCV, vertegenwoordigd door Jean-Pierre Romont en/of Pierre Vanderbeek.

Secretaris van de Raad van Bestuur: Tom Debacker.

In het kader van de kernkapitaalovereenkomst die KBC op 19 december 2008 samen met de Belgische federale overheid (Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV van publiek recht) heeft ondertekend, worden de vergaderingen van de Raad van Bestuur sinds die datum bijgewoond door de heer Pierre Wunsch als waarnemer van de Belgische staat.

Samenstelling van het Directiecomité

De tabel geeft een overzicht van de samenstelling van het Directiecomité op 31 december 2008. Meer informatie over de leden van het Directiecomité vindt u in het hoofdstuk Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, en op www.kbc.com, onder Corporate Governance.

Zoals al aangekondigd in het vorige jaarverslag, trad in 2008 een wijziging op in de samenstelling van het Directiecomité. Eind 2007 gaf Frans Florquin immers de wens te kennen om zijn inzet bij KBC te kunnen beëindigen op 1 mei 2008. De Raad besliste om Danny De Raymaeker met ingang van 1 mei 2008 aan te stellen tot lid van het Directiecomité van KBC Groep NV, als opvolger van Frans Florquin. Een curriculum vitae van Danny De Raymaeker vindt u in het vorige jaarverslag.

Eind 2008 deelde Herman Agneessens mee dat hij met ingang van 1 mei 2009 met pensioen wenste te gaan. De Raad van Bestuur van KBC Groep NV is hem zeer erkentelijk voor zijn jarenlange efficiënte inzet en zijn bijdrage, onder meer als chief financial and risk officer van de groep, aan de succesvolle uitbouw van KBC tot een belangrijke bankverzekeringsgroep. Nadat hij daartoe bereid werd gevonden, besliste de Raad om Luc Philips, niet-uitvoe-

rend bestuurder van KBC Groep NV, met ingang van 1 mei 2009 te benoemen als opvolger van Herman Agneessens binnen het Directiecomité en in dezelfde functie van CFRO van KBC. Op dezelfde datum zal Luc Philips zijn mandaat van bestuurder van KBC Groep NV ter beschikking van de Raad stellen. Luc Philips werd geboren in 1951 en trad in 1971 in dienst van de toenmalige Kredietbank als licentiaat Handels- en Financiële Wetenschappen van het Hoger Instituut voor Bestuurs- en Handelswetenschappen in Brussel. Hij oefende er verschillende functies uit in het binnen- en buitenlandse netwerk (onder meer in New York) en in de centrale diensten, tot hij in 1997 gedelegeerd bestuurder werd. Na de fusie van Kredietbank met CERA Bank in 1998 werd hij gedelegeerd bestuurder van KBC Bankverzekeringsholding NV en KBC Bank NV. In 2003 ruilde hij dat mandaat voor dat van gedelegeerd bestuurder van Almanij NV. Bij de fusie van deze laatste met KBC Bankverzekeringsholding NV in 2005 werd hij voorzitter van de Raad van Bestuur van KBC Verzekeringen, ondervoorzitter van de Raad van Bestuur van KBC Bank NV en bestuurder van KBC Groep NV, alsook voorzitter van het Auditcomité van KBC Groep NV en dat van KBC Bank NV.

Naam	Periode in het Directiecomité in 2008
André Bergen (voorzitter)	Volledig jaar
Herman Agneessens	Volledig jaar
Chris Defrancq	Volledig jaar
Danny De Raymaeker	Vanaf 1 mei 2008
Guido Segers	Volledig jaar
Jan Vanhevel	Volledig jaar
Etienne Verwilghen	Volledig jaar

Activiteitsverslag van de bijeenkomsten van de Raad van Bestuur

In 2008 vergaderde de Raad van Bestuur vijftienmaal. De vergaderingen werden altijd door nagenoeg alle leden bijgewoond (zie tabel). Naast de taken die door het Wetboek van Vennootschappen zijn opgelegd, het vaststellen van de kwartaalresultaten en de kennisname van de werkzaamheden van het Auditcomité, het Benoemingscomité en het Vergoedingscomité, behandelde de Raad van Bestuur in 2008 onder meer nog de volgende onderwerpen:

- Werking van het Auditcomité
- Corporate Social Responsibility
- KBC Securities in Centraal-Europa
- Personeelsbeleid
- Risicobeheer
- Ontwikkeling Absolut Bank
- Economisch kapitaal en kapitaalplanning
- Internal Governance
- Business Continuity Management
- Vergoeding voor spaardeposito's
- Positie KBC in Slovenië (NLB)
- Bouw Data Centre in Centraal-Europa
- De situatie op de financiële markten
- CDO's
- Kapitaalsituatie van de KBC-groep
- Personeelsbesparingen

Maandelijks bracht het Directiecomité ook verslag uit over de resultaatsontwikkeling en de algemene gang van zaken bij de diverse divisies van de groep.

Activiteitsverslag van de bijeenkomsten van de comités van de Raad van Bestuur

AUDITCOMITÉ Het Auditcomité vergaderde vijfmaal in aanwezigheid van de voorzitter of een lid van het Directiecomité en de interne auditor. De vergaderingen werden ook bijgewoond door de erkende commissarissen-revisoren.

Het verslag van de interne auditor en het verslag van het Directoraat Waarde- en Risicobeheer Groep (WRB) vormden twee vaste agendapunten.

De periodieke rapportering van WRB omvatte voornamelijk een toelichting over het verloop en de methodologische ontwikkelingen op het gebied van ALM-risico, marktrisico, waarde- en kapitaalbeheer, kredietrisico, operationeel risico en verzekeringsrisico van de groep. Daarbij ging bijzondere aandacht uit naar de kenmerken en waarderingsmethodologie van de CDO-gelinkte producten.

Het verslag van de interne auditor verstreekte telkens een overzicht van de recente auditverslagen, inclusief de belangrijkste auditverslagen van de onderliggende groepsentiteiten. Het Auditcomité nam ook kennis van de uitvoering van de auditplanning voor 2008 en keurde de auditplanning voor 2009 goed. Het Auditcomité werd periodiek geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van de auditaanbevelingen. Naar jaarlijkse gewoonte werd het Auditcomité in kennis gesteld van het rapport met de opinie over de kwaliteit van de interne controle van de KBC-groep.

Op 13 februari nam het Auditcomité kennis van de inhoud van de vennootschappelijke en geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2007 en

keurde het persbericht goed. Het College van Revisoren verstrekte toelichting bij zijn belangrijkste controlebevindingen. Op 14 mei, 6 augustus en 5 november lichtten de revisoren hun belangrijkste bevindingen toe naar aanleiding van hun beperkte controle van de rekeningen respectievelijk per 31 maart, 30 juni en 30 september. Ook keurde het Auditcomité telkens het persbericht goed.

In de loop van het jaar nam het Auditcomité ook kennis van een aantal bijzondere rapporteringen: economisch kapitaalprogramma, organisatie interne controle, uitbouw consumer finance, compliancemonitoring-programma, CDO-activiteiten, liquiditeits- en solvabiliteitsbewaking, jaarverslag CFRO. Afhankelijk van de behandelde onderwerpen werden regelmatig de verantwoordelijke directieleden uitgenodigd om een toelichting te geven.

BENOEMINGSCOMITÉ In 2008 vergaderde het Benoemingscomité driemaal, telkens in verband met de opvolging binnen het Directiecomité en met de herbenoeming van sommige leden van de Raad van Bestuur.

VERGOEDINGSCOMITÉ In 2008 vergaderde het Vergoedingscomité driemaal. De volgende onderwerpen werden besproken:

- Statuut leden DC
- Variabele vergoeding DC 2008
- Afscheidsvergoeding leden DC
- Opties leden DC
- Statuut leden DC KBL

AGENDACOMITÉ In 2008 kwam het Agendacomité tienmaal samen, telkens voorafgaand aan een vergadering van de Raad van Bestuur waarvan het de agenda samenstelde. Het besliste daarbij ook over de manier waarop de diverse onderwerpen aan de Raad van Bestuur zouden worden gepresenteerd en over de documentatie die aan de leden van de Raad van Bestuur ter beschikking zou worden gesteld. Het zag erop toe dat de vragen van de leden van de Raad van Bestuur op de vergaderingen adequaat werden beantwoord in de volgende vergadering. Het legde een lijst aan van onderwerpen die in de komende periodes zouden worden uiteengezet in het kader van de permanente vorming van de leden van de Raad van Bestuur in verband met financieel-technische onderwerpen.

Beleid inzake transacties tussen de vennootschap en haar bestuurders, die niet onder de wettelijke belangenconflicten vallen

De Raad van Bestuur van KBC Groep NV werkte een regeling uit betreffende transacties en andere contractuele banden tussen de vennootschap (met inbegrip van haar verbonden vennootschappen) en haar bestuurders, die niet onder de belangenconflictenregeling van artikel 523 of 524ter van het Wetboek van Vennootschappen vallen. Deze regeling werd opgenomen in het *Corporate Governance Charter* van KBC Groep NV. In de loop van 2008 deden zich bij KBC Groep NV geen belangenconflicten van die aard voor.

Maatregelen in verband met misbruik van voorkennis en marktmisbruik

In het kader van de Richtlijn 2003/6/EC betreffende misbruik van voorkennis en marktmisbruik en na de publicatie van het Koninklijk Besluit van 24 augustus 2005 tot wijziging, wat de bepalingen inzake marktmisbruik betreft, van de Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, heeft de Raad van Bestuur van KBC Groep NV een verhandelingsreglement opgesteld dat onder meer voorziet in de opstelling van een lijst van sleutelmedewerkers, de bepaling van jaarlijkse sperperiodes en de kennisgeving aan de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA) van verhandelingen door personen met leidinggevende verantwoordelijkheid en door met hen verbonden personen. Van dit reglement werden de principes opgenomen als bijlage bij het *Charter van KBC Groep NV*. Het reglement trad in werking op 10 mei 2006.

Vergoedingen aan niet-uitvoerend bestuurders

De vergoeding die KBC Groep NV in de loop van 2008 voor het boekjaar 2007 aan de niet-uitvoerend bestuurders van KBC Groep NV uitkeerde, kan worden opgesplitst in een vaste vergoeding die wordt afgenomen van de in dat jaar geboekte nettowinst en in als kosten van dat jaar geboekt presentiegeld.

De bestuurders die in het Auditcomité van KBC Groep NV zitting hebben, ontvingen een extra vergoeding voor de prestaties die ze in dat kader leverden. Bestuurders die in het Benoemingscomité of het Vergoedingscomité zitting hebben, ontvingen daarvoor geen extra vergoedingen.

Daarnaast ontvingen bepaalde niet-uitvoerend bestuurders een vergoeding van andere groepsvennootschappen in België of in het buitenland waarin zij in de loop van 2007 een bestuurdersmandaat uitoefenden.

Als gevolg hiervan treden verschillen op in de uitgekeerde individuele vergoedingen van de bestuurders. Een individuele overzichtstabel van deze uiteenlopende bedragen heeft geen toegevoegde waarde. Bovendien wordt een dergelijke weergave, in het licht van de specifieke samenstelling van de Raad van Bestuur, om redenen van privacy niet opportuun geacht. Zoals vorig jaar werd ze dan ook vervangen door een opgave van het totaal van de geconsolideerde vergoeding die in 2008 werd uitgekeerd door KBC Groep NV en zijn directe en indirecte dochtervennootschappen aan de niet-uitvoerend bestuurders die hiervoor in aanmerking komen. Deze bedroeg 2 564 458 euro. Omdat Jan Huyghebaert en Luc Philips een afzonderlijk vergoedingsregime genieten, worden hun vergoedingen daar niet bijgerekend. Het totale vergoedingspakket van laatstgenoemde is gelijkwaardig aan dat van een uitvoerend bestuurder van KBC Bank. Jan Huyghebaert ontving in de eerste helft van 2008 een bedrag van 49 000 euro als rechtzetting van een materiële vergissing die gemaakt werd bij de uitbetalingen van 2007. Zijn totale inkomen als voorzitter van de Raad van Bestuur van KBC Groep NV in 2007 bedroeg aldus 620 000 euro. In 2008 ontving hij een identiek bedrag.

Vergoedingen aan leden van het Directiecomité

In onderstaande tabel wordt opgave gedaan van de vergoedingen die KBC Groep NV en zijn directe en indirecte dochtervennootschappen uitkeerden aan de leden van het Directiecomité (DC) van KBC Groep NV met betrekking tot boekjaar 2008.

Het Directiecomité van KBC Groep NV is een collegiaal en solidair orgaan waarvan de voorzitter *primus inter pares* is en geen CEO in de zin van enige operationele en verantwoordelijke vertegenwoordiger van het bedrijf. Niettemin worden ter uitvoering van de bepalingen van de Corporate Governance Code de individuele vergoedingen van de voorzitter van het Directiecomité weergegeven. Daarnaast wordt ook het totaal van de vergoedingen opgenomen die werden uitgekeerd aan de andere zeven personen die in de loop van 2008 lid van het DC waren.

Wanneer leden van het DC ook lid zijn van de Raad van Bestuur, ontvangen

zij in die laatste hoedanigheid geen vergoeding. Voor het overige genieten de leden van het DC dezelfde aanvullende voordelen als de medewerkers van de KBC-groep (onder meer een ziekenhuiskostenverzekering en een bijstandsverzekering). De leden van het DC kunnen ook beschikken over een directiewagen, die evenwel niet uitsluitend wordt gebruikt voor de leden van het DC zelf.

Zoals bepaald in de modaliteiten van de kernkapitaalovereenkomsten die KBC in 2008 met de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij en in 2009 met de Vlaamse overheid heeft ondertekend, zal bij het beëindigen van het mandaat als lid van het DC, anders dan wegens pensionering – uitgezonderd bij eigen ontslagname of ontslag wegens zwaarwichtige redenen – een vergoeding worden uitgekeerd die gelijk is aan het vaste deel van de jaarlijkse vergoeding.

Soort vergoeding	Bedrag (in euro) uitbetaald over 2008 aan	
	De voorzitter van het DC (in euro)	De andere leden van het DC (samen, in euro)
Vaste basisvergoeding	676 992	3 062 400
Winstgebonden variabele vergoeding over het boekjaar 2008	0	0
Aanvullende pensioenverzekering ¹ (betaalde premies)	800 422	2 961 017
Aanvullend pensioenplan met vaste bijdragen ² (aan het pensioenfonds overgemaakte toelage) over 2007	51 365	205 460
Opties op KBC-aandelen ³ over 2007, uitgekeerd in 2008 (in aantallen)	7 300 opties	0 opties

¹ Bij de financiering van de aanvullende pensioenvoorziening wordt rekening gehouden met de pensioenrechten die de leden van het DC eventueel daarvoor al hebben verworven als werknemer van een van de vennootschappen van de groep, en met de leeftijd die zij hadden op het ogenblik dat ze lid werden van het DC. Daardoor verschillen de premies die aan de groepsverzekering worden betaald.

² In 2007 werd een aanvullend pensioenplan met vaste bijdragen opgezet. De omvang van de jaarlijkse toelage is afhankelijk van de ontwikkeling van de winst per aandeel van de groep.

³ Het betreft het aantal aan de voorzitter van het DC over 2007 toegekende opties. De uitoefenprijs bedroeg 74,75 euro en ze kunnen worden uitgeoefend van juni 2012 tot juli 2015. Aangezien deze opties hun oorsprong vinden in de beslissing van de Raad van Bestuur van KBC Bankverzekeringsholding NV van 2002 die het mogelijk maakt om tot 2012 aandelenopties op bestaande KBC-aandelen toe te kennen, is de goedkeuring hiervan door de Algemene Vergadering niet vereist.

Opmerkingen

Bepaling 5.2.11 van de Belgische Corporate Governance Code (de Code) schrijft voor dat de Raad van Bestuur een Auditcomité opricht dat uitsluitend bestaat uit niet-uitvoerende bestuurders. Op zijn minst een meerderheid van de leden van dit comité is onafhankelijk. Bepaling 5.3.11 van de Code schrijft voor dat de Raad van Bestuur een Benoemingscomité opricht dat bestaat uit een meerderheid van onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders.

Eind 2008 is het Auditcomité van KBC Groep NV, na het overlijden van Herwig Langohr in mei, nu samengesteld uit zes niet-uitvoerende bestuurders, van wie er twee onafhankelijk zijn. De onafhankelijke bestuurders maken dus niet de meerderheid uit in het Auditcomité. Het Benoemingscomité van KBC Groep NV is samengesteld uit zes niet-uitvoerende bestuurders – van wie één onafhankelijke – en één uitvoerend bestuurder. Bij de samenstelling van het Auditcomité en het Benoemingscomité wordt immers – zoals voor de Raad van Bestuur – rekening gehouden met de specificiteit van de aandeelhoudersstructuur van KBC Groep NV en in het bijzonder met de aanwezigheid van de kernaandeelhouders: Cera, KBC Ancora, MRBB en de andere vaste aandeelhouders. Op die manier wordt een evenwicht in stand gehouden dat heilzaam is voor de stabiliteit en de continuïteit van de groep.

Belangenconflicten die onder artikel 523 of 524 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen vallen

In 2008 waren er geen belangenconflicten die onder artikel 523 of 524 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen vielen.

Bekendmaking ter uitvoering van artikel 34 van het Belgische KB van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt

KAPITAALSTRUCTUUR OP 31-12-2008 Op 31 december 2008 werd het volgestorte maatschappelijk kapitaal van KBC vertegenwoordigd door 357 752 822 maatschappelijke aandelen zonder nominale waarde. Er waren geen achtergestelde verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties (ATO's) in omloop, aangezien alle resterende ATO's naar aanleiding van de vervaldag van 30 november 2008 op 1 december 2008 automatisch werden omgezet in aandelen KBC Groep NV.

BEVOEGDHEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR MET BETREKING TOT UITGIFTE OF INKOOP VAN EIGEN AANDELEN

De Algemene Vergadering heeft de Raad van Bestuur tot 17 juni 2012 gemachtigd om het maatschappelijk kapitaal in een of meer keren te verhogen met in totaal 200 miljoen euro, in geld of in natura en zowel door uitgifte van aandelen als van al dan niet achtergestelde, converteerbare obligaties of van warrants die al dan niet verbonden zijn aan al dan niet achtergestelde obligaties. In dit kader kan de Raad het voorkeurrecht opheffen of beperken binnen de wettelijke en statutaire grenzen. De Raad kan deze machtiging benutten onder de voorwaarden en binnen de grenzen van het Wetboek van Vennootschappen, ook na de datum van ontvangst van de mededeling van de CBFA dat haar kennis is gegeven van een openbaar overnamebod op de effecten van de vennootschap. Deze bijzondere machtiging geldt tot 25 april 2010. Op 31 december 2008 bedroeg het toegestaan kapitaal 199 446 593 euro. Hiermee kunnen – rekening houdend met het boekhoudkundig pari van het aandeel op 31 december 2008 – nog maximaal 57 312 239 nieuwe aandelen worden uitgegeven, dat is 16,02% van het aantal aandelen die op dat ogenblik in omloop waren.

De Algemene Vergadering heeft de Raad van Bestuur van KBC Groep NV en van zijn rechtstreekse dochtervennootschappen gemachtigd om eigen aandelen KBC Groep NV te verwerven en in pand te nemen zolang de fractiewaarde van deze verworven en in pand genomen effecten niet hoger is dan 10% van het geplaatst kapitaal van KBC Groep NV. De verwerving kan plaatsvinden tegen een vergoeding per aandeel die niet lager mag zijn dan 1 euro en niet hoger dan de laatste slotkoers op Euronext Brussels voorafgaand aan de datum van verwerving vermeerderd met 10%. Deze machtiging geldt tot 23 oktober 2009. Voornoemde Raden van Bestuur zijn tevens gemachtigd om de aandelen KBC Groep NV te vervreemden op de beurs of buiten de beurs, dit laatste tegen een vergoeding die niet lager mag zijn dan de op het ogenblik van de vervreemding geldende beurskoers vermindert met 5%. Op 31 december 2008 hadden KBC Groep NV en zijn *directe* dochtervennootschappen, hoofdzakelijk in het kader van het door de Algemene Vergadering goedgekeurde inkoopprogramma en de afdekking van de KBC-optieplannen voor het personeel, in totaal 18 171 347 aandelen KBC Groep NV in bezit, dat is 5,08% van het aantal aandelen die op dat ogenblik in omloop waren. De Raad van Bestuur van KBC Groep NV en van de recht-

streekse dochtervennootschappen zijn tevens tot 17 juni 2010 gemachtigd om eigen aandelen KBC Groep NV in te kopen of te verkopen wanneer de verkrijging of de vervreemding ervan noodzakelijk is om te voorkomen dat KBC Groep NV een dreigend, ernstig nadeel zou lijden.

WETTELIJKE BEPERKING VAN OVERDRACHT VAN EFFECTEN EN VAN DE UITOEFENING VAN HET STEMRECHT

Jaarlijks voert KBC Groep NV een kapitaalverhoging door waarvan de inschrijving is gereserveerd voor het personeel van KBC dat er vrij op kan intekenen. Deze nieuwe aandelen worden vanaf de betaaldatum gedurende 2 jaar voor rekening van de betrokken personeelsleden door KBC geblokkeerd. Op 31 december 2008 waren er in dat kader in totaal 159 025 aandelen geblokkeerd, waarvan 110 871 aandelen zullen vrijkomen vóór eind 2009.

De opties op aandelen KBC Groep NV die in handen zijn van medewerkers van diverse vennootschappen van de KBC-groep en die in het kader van op verschillende tijdstippen opgezette aandelenoptieplannen aan deze medewerkers werden toegekend, zijn niet overdraagbaar onder levenden. Een overzicht van het aantal aandelenopties voor het personeel vindt u in Toelichting 12 in het hoofdstuk Geconsolideerde jaarrekening.

De stemrechten verbonden aan de aandelen die in het bezit zijn van KBC Groep NV en zijn directe en indirecte dochtervennootschappen zijn geschorst. Op 31 december 2008 betrof het 18 216 385 aandelen, dat is 5,09% van het aantal aandelen die op dat ogenblik in omloop waren.

AAN KBC GROEP NV BEKENDE AANDEELHOUDERSOVEREENKOMSTEN DIE AANLEIDING KUNNEN GEVEN TOT BEPERKING VAN DE OVERDRACHT VAN EFFECTEN EN/OF VAN DE UITOEFENING VAN HET STEMRECHT

Een groep rechtspersonen en natuurlijke personen treden in onderling overleg op en vormen de vaste aandeelhouderskern van KBC Groep NV. Volgens de door hen ingestuurde kennisgeving beschikten zij op 1 september 2008 over de volgende aantallen stemrechten in onderling overleg:

- KBC Ancora Comm.VA: 32 634 899;
- Cera CVBA: 10 080 938;
- MRBB CVBA: 26 436 213;
- Andere Vaste Aandeelhouders: 39 867 989.

In totaal zijn dat 109 020 039 stemrechten of 30,70% van het totaal aantal stemrechten (inclusief de geschorste: zie hierboven) op 1 september 2008 (355 122 707).

Tussen deze partijen werd een aandeelhoudersovereenkomst gesloten om het algemeen beleid van KBC Groep NV te ondersteunen en te coördineren, en op de toepassing van dat beleid toe te zien. De overeenkomst voorziet in een contractueel aandeelhouderssyndicaat. In de aandeelhoudersovereenkomst zijn bepalingen over de overdracht van effecten en de uitoefening van het stemrecht binnen het kader van het syndicaat opgenomen.

In het kader van de kernkapitaaluitgifte van 3,5 miljard euro door KBC Groep NV waarop midden december 2008 door de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij NV werd ingetekend, zijn de kernaandeelhouders van KBC Groep NV onder meer de volgende formele verbintenis aangegaan. Zij zullen hun aandelen niet aanbieden in geval van een vrijwillig of verplicht openbaar overnamebod op alle aandelen KBC of, naargelang het geval, geen aandelen KBC in die mate verkopen dat daardoor een verplicht bod zou ontstaan of, naargelang het geval, hun aandelen vóór de aanvang, gedurende of na afloop van een openbaar overnamebod niet overdragen aan (een) (aanstaande) bied(er)s of verwante partij noch enig recht daartoe verlenen, zonder de formele verbintenis van de (aanstaande) bied(er)s dat deze na afloop van het bod KBC zal (zullen) verplichten alle uitstaande kernkapitaaleffecten terug te

betalen (onder voorbehoud van goedkeuring door de CBFA) of zelf alle uitstaande kernkapitaaleffecten zal (zullen) inkopen, in beide gevallen tegen een prijs gelijk aan 44,25 euro per effect. Deze verbintenis van de kernaan-

deelhouders is eveneens toepasselijk op de tweede kernkapitaaluitgifte van 2 miljard euro van KBC Groep NV, die in januari 2009 met de Vlaamse overheid werd overeengekomen.

Bekendmaking krachtens artikel 74 van de Belgische Wet van 1 april 2007 op de openbare overnamebiedingen

In het kader van voormelde wet ontving KBC Groep NV in 2008 vóór de wettelijk bepaalde datum van 1 september een aantal geactualiseerde medede-

lingen. Op basis daarvan wordt hierna een bijgewerkte tabel van de ontvangen mededelingen weergegeven.

Mededelingen in het kader van artikel 74 van de Belgische wet op openbare overnamebiedingen

A Mededelingen door a rechtspersonen;

b natuurlijke personen die 3% of meer van de effecten met stemrecht houden¹;

c rechtspersonen die de controle hebben over rechtspersonen onder a;

d natuurlijke personen die via controle over rechtspersonen onder a indirect 3% of meer van de effecten met stemrecht houden¹

Aandehouder	Participatie, aantal	In procenten ²	Controlerende persoon	Aandehouder	Participatie, aantal	In procenten ²	Controlerende persoon
KBC Ancora Comm.VA	82 216 380 ³	23,15%	Cera CVBA	Efiga Invest SPRL	233 806 ³	0,07%	Moulines de Kleinbettingen SA
MRBB	42 562 675 ³	11,99%	HBB vzw	La Pélégrina	220 588 ⁴	0,06%	ING Trust
Cera CVBA	25 903 183 ³	7,29%	–	Robor NV	216 162 ³	0,06%	Natuurlijke perso(o)n(en)
SAK AGEV	14 914 440 ³	4,20%	–	Hermes Invest NV	180 225 ³	0,05%	–
Plastiche NV	2 989 482 ³	0,84%	Natuurlijke perso(o)n(en)	I.B.P. Ravago Pensioenfonds	165 633 ³	0,05%	–
SAK Pula	2 229 250 ³	0,63%	–	Tradisud NV	157 774 ⁴	0,04%	–
3D NV	1 995 161 ³	0,56%	SAK Iberanfra	SAK Hermes Controle en Beheersmaatschappij	148 527 ³	0,04%	–
Cultura Fonds NV	1 849 500 ³	0,52%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Lineago Trust	148 400 ³	0,04%	–
Vrij en Vrank CVBA	1 740 258 ³	0,49%	SAK Prof. Vlerick	Promark International NV	127 000 ³	0,04%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Setas SA	1 626 401 ³	0,46%	SAK Setas	SAK Iberanfra	120 107 ³	0,03%	–
Stichting Amici Almae Matris	904 524 ³	0,25%	–	Spero NV	105 500 ³	0,03%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Rainyve SA	900 000 ³	0,25%	–	Cobeton NV	99 304 ³	0,03%	SAK Hermes Controle en Beheersmaatschappij
Van Holsbeeck NV	640 885 ³	0,18%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Meralpa NV	98 577 ⁴	0,03%	–
Partapar SA	559 291 ³	0,16%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Inkao-Invest BVBA	91 179 ³	0,03%	Robor NV
Ceco CVA	555 734 ³	0,16%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Edilu NV	70 000 ⁴	0,02%	–
Sopaver SA	450 000 ³	0,13%	–	Kreusch en Co NV	67 823 ⁴	0,02%	–
C.G.S. NV	437 865 ³	0,12%	–	Wilig NV	42 472 ⁴	0,01%	–
Cordalia SA	425 250 ³	0,12%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Mercurius Invest NV	40 230 ³	0,01%	–
Mapicius SA	425 250 ³	0,12%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Bevek Vlam 21	39 006 ⁴	0,01%	ABN AMRO
Cecan Invest NV	394 737 ³	0,11%	SAK Prof. Vlerick	Filax Stichting	38 529 ³	0,01%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Mercator NV	366 427 ³	0,10%	Báloise-holding	Lycol NV	31 939 ⁴	0,01%	–
VIM CVBA	361 562 ³	0,10%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Paton BVBA	30 000 ³	0,01%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Sereno SA	330 000 ³	0,09%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Van Vuchelen en Co CVA	27 785 ⁴	0,01%	–
Colver NV	322 099 ⁴	0,09%	–	Asphalia NV	13 631 ³	0,00%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Algimo NV	310 316 ³	0,09%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Kristo Van Holsbeeck BVBA	7 500 ³	0,00%	Natuurlijke perso(o)n(en)
Rodep Comm.VA	302 500 ³	0,09%	Natuurlijke perso(o)n(en)	Schacol, in vereffening	5 437 ⁴	0,00%	–
SAK Berkenstede	243 000 ³	0,07%	–	Immidi NV	3 480 ⁴	0,00%	–

**B Mededelingen door natuurlijke personen die minder dan 3% van de effecten met stemrecht houden
(deze mededelingen dienen geen melding te maken van de identiteit van de betrokken natuurlijke personen)⁵.**

Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²
295 000 ³	0,08%	48 141 ³	0,01%	12 500 ⁴	0,00%	3 375 ⁴	0,00%
290 709 ³	0,08%	46 441 ³	0,01%	11 003 ⁴	0,00%	3 375 ⁴	0,00%
274 023 ³	0,08%	46 200 ³	0,01%	11 000 ⁴	0,00%	3 240 ⁴	0,00%
274 022 ³	0,08%	45 441 ³	0,01%	10 953 ⁴	0,00%	2 628 ⁴	0,00%
141 466 ³	0,04%	43 200 ³	0,01%	8 850 ⁴	0,00%	2 613 ⁴	0,00%
107 500 ³	0,03%	39 264 ⁴	0,01%	8 556 ⁴	0,00%	2 295 ⁴	0,00%
84 078 ³	0,02%	33 069 ⁴	0,01%	8 484 ⁴	0,00%	2 025 ³	0,00%
75 000 ³	0,02%	32 994 ³	0,01%	8 316 ⁴	0,00%	1 350 ⁴	0,00%
68 500 ³	0,02%	32 994 ³	0,01%	8 212 ⁴	0,00%	1 269 ⁴	0,00%
67 500 ³	0,02%	32 978 ³	0,01%	8 212 ⁴	0,00%	1 000 ³	0,00%
67 500 ³	0,02%	32 978 ³	0,01%	6 993 ⁴	0,00%	877 ⁴	0,00%
63 599 ⁴	0,02%	25 500 ⁴	0,01%	6 733 ⁴	0,00%	774 ⁴	0,00%
60 493 ³	0,02%	24 725 ⁴	0,01%	6 330 ⁴	0,00%	621 ⁴	0,00%
57 841 ³	0,02%	22 611 ⁴	0,01%	4 590 ⁴	0,00%	513 ⁴	0,00%
56 400 ³	0,02%	21 897 ³	0,01%	4 558 ⁴	0,00%	324 ⁴	0,00%
56 100 ³	0,02%	19 546 ⁴	0,01%	4 549 ⁴	0,00%	270 ⁴	0,00%
55 406 ⁴	0,02%	16 733 ⁴	0,00%	4 100 ⁴	0,00%	243 ⁴	0,00%
54 986 ⁴	0,02%	16 000 ³	0,00%	3 759 ⁴	0,00%	189 ⁴	0,00%
49 999 ³	0,01%	13 905 ⁴	0,00%	3 375 ⁴	0,00%	154 ⁴	0,00%
49 600 ³	0,01%	13 905 ⁴	0,00%	3 375 ⁴	0,00%		
48 300 ³	0,01%	12 956 ⁴	0,00%	3 375 ⁴	0,00%		

1 Er werden geen dergelijke mededelingen ontvangen.

2 Totaal aantal bestaande aandelen op 30 juni en 1 september 2008: 355 122 707.

3 Toestand per 30 juni 2008.

4 Toestand per 1 september 2008.

5 Sommige van deze participaties werden in blote eigendom zonder stemrecht aangegeven en andere in vruchtgebruik met stemrecht.

Geconsolideerde jaarrekening

“Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering der aandeelhouders van KBC Groep NV over de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2008

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening evenals de vereiste bijkomende vermeldingen.

Verklaring zonder voorbehoud over de geconsolideerde jaarrekening

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van KBC Groep NV en haar dochterondernemingen (samen “de Groep”) over het boekjaar afgesloten op 31 december 2008, opgesteld overeenkomstig de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie, en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften. Deze geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde balans afgesloten op 31 december 2008, de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerd kasstroomoverzicht en de geconsolideerde vermogensmutaties voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2008, alsook het overzicht van de belangrijkste waarderingsregels en andere toelichtingen. Het geconsolideerde balanstotaal bedraagt € 355.317 miljoen en het geconsolideerde verlies van het boekjaar, aandeel van de Groep, bedraagt € 2.484 miljoen.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur. Deze verantwoordelijkheid omvat: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of het maken van fouten bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels, en het maken van boekhoudkundige schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke bepalingen en volgens de in België geldende controlenormen, zoals uitgevaardigd door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Deze controlenormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Overeenkomstig deze controlenormen hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De keuze van deze controlewerkzaamheden hangt af van onze beoordeling alsook van onze inschatting van het risico dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of het maken van fouten. Bij het maken van onze risico-inschatting houden wij rekening met de bestaande interne controle van de Groep met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de geconsolideerde jaarrekening teneinde in de gegeven omstandigheden de gepaste werkzaamheden te bepalen, maar niet om een oordeel te geven over de effectiviteit van de interne controle van de Groep. Wij hebben tevens de gegrondheid van de waarderingsregels en van de consolidatiegrondslagen, de redelijkheid van de betekenisvolle boekhoudkundige schattingen gemaakt door de Groep, alsook de voorstelling van de geconsolideerde jaarrekening, als geheel beoordeeld. Ten slotte hebben wij van de raad van bestuur en van de verantwoordelijken van de Groep de voor onze controlewerkzaamheden vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie een redelijke basis vormt voor het uitbrengen van ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Groep per 31 december 2008, en van zijn resultaat en kasstromen voor het boekjaar afgesloten op die datum, in overeenstemming met de IFRS zoals aanvaard binnen de Europese Unie, en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.

Bijkomende vermeldingen

Het opstellen en de inhoud van het geconsolideerd jaarverslag vallen onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur.

Het is onze verantwoordelijkheid om in ons verslag de volgende bijkomende vermeldingen op te nemen die niet van aard zijn om de draagwijdte van onze verklaring over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het geconsolideerd jaarverslag behandelt de door de wet vereiste inlichtingen en stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening. Wij kunnen ons echter niet uitspreken over de beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen ondernemingen worden geconfronteerd, alsook van hun positie, hun voorzienbare evolutie of de aanmerkelijke invloed van bepaalde feiten op hun toekomstige ontwikkeling. Wij kunnen evenwel bevestigen dat de verstrekte gegevens geen onmiskenbare inconsistenties vertonen met de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Brussel, 30 maart 2009

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA

Commissaris

Vertegenwoordigd door

Jean-Pierre Romont
Vennoot

Pierre Vanderbeek
Vennoot

Ref: 09JPR0059”

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

In miljoenen euro	Toelichting	2007	2008
Nettorente-inkomsten	3	4 089	4 992
Rente-inkomsten	3	15 396	17 353
Rentelasten	3	-11 307	-12 360
Bruto verdiende premies, verzekeringen	9	3 989	4 585
Niet-leven	11	1 826	2 052
Leven	10	2 163	2 533
Bruto technische lasten, verzekeringen	9	-3 404	-3 883
Niet-leven	9	-1 085	-1 205
Leven	9	-2 319	-2 678
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	9	-64	-72
Dividendinkomsten	4	256	259
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	5	1 642	-3 481
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	6	682	95
Nettoprovisie-inkomsten	7	1 993	1 714
Provisie-inkomsten	7	3 149	2 848
Provisielasten	7	-1 155	-1 134
Overige netto-inkomsten	8	619	618
TOTALE OPBRENGSTEN		9 802	4 827
Exploitatiekosten	12	-5 219	-5 600
Personeelskosten	12	-3 148	-3 139
Algemene beheerskosten	12	-1 740	-1 984
Afschrijvingen vaste activa	12	-361	-392
Voorziening voor risico's en kosten	12	31	-84
Bijzondere waardeverminderingen	14	-267	-2 234
Op leningen en vorderingen	14	-185	-822
Op voor verkoop beschikbare financiële activa	14	-75	-1 333
Op goodwill	14	0	-25
Op overige	14	-7	-54
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	15	56	-1
WINST VÓÓR BELASTINGEN		4 373	-3 007
Belastingen	16	-970	629
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten		0	0
WINST NA BELASTINGEN		3 403	-2 379
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen		123	105
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		3 281	-2 484
Nettowinst per aandeel, in euro			
Gewoon	17	9,46	-7,31
Verwaterd	17	9,42	-7,28

- De Raad van Bestuur zal – zoals aangekondigd naar aanleiding van de kapitaalversterkende operatie met de Belgische staat – voorstellen om over het boekjaar 2008 geen dividend uit te keren.
- De gewone winst per aandeel per 31 december 2008 werd berekend op basis van 340 miljoen aandelen (periodegemiddelde). Daartoe werd het aantal gewone aandelen ver-

minderd met het aantal aandelen in eigen bezit. De verwaterde winst per aandeel werd berekend op basis van 341 miljoen aandelen (periodegemiddelde). Daarin is ook het aantal uitstaande aandelenopties meegerekend. Meer uitleg volgt in Toelichting 17.

- Wijzigingen in de voorstelling van de winst-en-verliesrekening: zie Toelichting 1 a.

Geconsolideerde balans

Activa

In miljoenen euro	Toelichting	31-12-2007	31-12-2008
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken		4 613	4 454
Financiële activa	18-25	340 522	337 203
Aangehouden voor handelsdoeleinden	18-25	73 907	73 557
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	18-25	46 212	28 994
Voor verkoop beschikbaar	18-25	46 750	46 371
Leningen en vorderingen	18-25	160 607	177 029
Tot einde looptijd aangehouden	18-25	12 320	10 973
Afdekkingsderivaten	18-25	725	279
Deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen, verzekeringen	31	291	280
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-	-223	169
Belastingvorderingen	27	919	2 453
Actuele belastingvorderingen	27	138	363
Uitgestelde belastingvorderingen	27	781	2 090
Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	-	41	688
Investerings in geassocieerde ondernemingen	28	634	27
Vastgoedbeleggingen	29	593	689
Materiële vaste activa	29	2 234	2 964
Goodwill en andere immateriële vaste activa	30	3 501	3 866
Overige activa	26	2 473	2 525
TOTAAL ACTIVA		355 597	355 317

Verplichtingen en eigen vermogen

In miljoenen euro	Toelichting	31-12-2007	31-12-2008
Financiële verplichtingen	18, 19, 21, 25	311 422	313 931
Aangehouden voor handelsdoeleinden	18, 19, 21, 25	41 298	44 966
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	18, 19, 21, 25	45 774	42 228
Tegen geamortiseerde kostprijs	18, 19, 21, 25	223 858	225 821
Afdekkingsderivaten	18, 19, 21, 25	492	916
Bruto technische voorzieningen, verzekeringen	31	17 905	19 523
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-	0	-4
Belastingverplichtingen	27	816	503
Actuele belastingverplichtingen	27	481	384
Uitgestelde belastingverplichtingen	27	335	119
Verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	-	0	59
Voorziening voor risico's en kosten	32	456	619
Overige verplichtingen	33, 34	6 511	5 309
TOTAAL VERPLICHTINGEN		337 110	339 941
Totaal eigen vermogen	-	18 487	15 376
Eigen vermogen van de aandeelhouders	35	17 348	14 210
Belangen van derden	-	1 139	1 165
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		355 597	355 317

- Wijzigingen in de voorstelling van de balans: zie Toelichting 1 a.
- Op 31 december 2008 betreft de post Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten voornamelijk de geassocieerde onderneming Nova Ljubljanska banka (Slovenië).

Geconsolideerde vermogensmutaties

In miljoenen euro	Geplaatst en volgestort aandelenkapitaal	Uitgiftepremie	Achtergestelde, verplicht in aandelen terugbetaal- bare obligaties	Eigen aandelen	Herwaarderingsreserve (voor verkoop beschik- bare financiële activa)	Afdekkingsreserve (kasstroomafdekkingen)	Reserves	Omrekeningsverschillen	Eigen vermogen van aandeelhouders	Belangen van derden	Totaal eigen vermogen
2007											
Saldo aan het begin van het jaar	1 235	4 150	183	-1 111	1 968	46	10 651	98	17 219	1 234	18 453
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	0	0	0	0	-522	82	0	0	-440	-	-440
Uitgestelde belastingen op wijzigingen reële waarde	0	0	0	0	182	-42	0	0	139	-	139
Overboeking van herwaarderingsreserve naar nettowinst											
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	6	0	0	0	6	-	6
Nettowinsten of -verliezen bij vervreemding	0	0	0	0	-904	0	0	0	-904	-	-904
Uitgestelde belastingen	0	0	0	0	79	0	0	0	79	-	79
Overboeking van afdekkingsreserve naar nettowinst*											
Brutobedrag	0	0	0	0	0	-16	0	0	-16	-	-16
Uitgestelde belastingen	0	0	0	0	0	4	0	0	4	-	4
Wijzigingen door veranderingen in waarderingsregels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Correcties van fouten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Verschillen bij de omrekening van valuta's	0	0	0	0	2	0	0	-51	-49	-	-49
Overige	0	0	0	0	0	0	-4	0	-4	-	-4
Subtotaal, rechtstreeks in eigen vermogen opgenomen	0	0	0	0	-1 158	28	-4	-51	-1 186	-	-1 186
Nettowinst over de periode	0	0	0	0	0	0	3 281	0	3 281	123	3 403
Totaal van baten en lasten over de periode	0	0	0	0	-1 158	28	3 276	-51	2 094	123	2 217
Dividenden	0	0	0	0	0	0	-1 158	0	-1 158	-	-1 158
Kapitaalverhoging	0	11	-1	0	0	0	0	0	10	-	10
Inkoop van eigen aandelen	0	0	0	-1 000	0	0	0	0	-1 000	-	-1 000
Verkoop van eigen aandelen	0	0	0	128	0	0	0	0	128	-	128
Resultaten van (derivaten van) eigen aandelen	0	0	0	0	0	0	54	0	54	-	54
Vernietiging van eigen aandelen	0	0	0	698	0	0	-698	0	0	-	0
Wijzigingen in belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-217	-217
Totaal wijzigingen	0	11	-1	-174	-1 158	28	1 474	-51	129	-95	34
Saldo aan het einde van de periode	1 235	4 161	181	-1 285	810	73	12 125	47	17 348	1 139	18 487
Waarvan herwaarderingsreserve voor aandelen	-	-	-	-	1 200	-	-	-	-	-	-
Waarvan herwaarderingsreserve voor obligaties	-	-	-	-	-389	-	-	-	-	-	-
Waarvan herwaarderingsreserve voor andere activa dan obligaties en aandelen	-	-	-	-	-1	-	-	-	-	-	-
Waarvan gerelateerd aan vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	-	-	-	0	0	0	-	0	0	0	0

* Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

In miljoenen euro

	Geplaatst en volgestort aandelenkapitaal	Uitgiftepremie	Achtereestelde, verplicht in aandelen terug- betaalbare obligaties	Kernkapitaalinstrumenten zonder stemrecht	Eigen aandelen	Herwaarderingsreserve (voor verkoop beschikbare financiële activa)	Afdekkingsreserve (kasstroomafdekkingen)	Reserves	Omrekeningsverschillen	Eigen vermogen van aandeelhouders	Belangen van derden	Totaal eigen vermogen
2008												
Saldo aan het begin van het jaar	1 235	4 161	181	0	-1 285	810	73	12 125	47	17 348	1 139	18 487
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	0	0	0	0	0	-2 620	-616	0	0	-3 236	0	-3 236
Uitgestelde belastingen op wijzigingen reële waarde	0	0	0	0	0	436	199	0	0	635	0	635
Overboeking van herwaarderingsreserve naar nettowinst												
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	628	0	0	0	628	0	628
Nettowinsten of -verliezen bij vervreemding	0	0	0	0	0	-375	0	0	0	-375	0	-375
Uitgestelde belastingen	0	0	0	0	0	-10	0	0	0	-10	0	-10
Overboeking van afdekkingsreserve naar nettowinst*												
Brutobedrag	0	0	0	0	0	0	-10	0	0	-10	0	-10
Uitgestelde belastingen	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	2
Wijzigingen door veranderingen in waarderingsregels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Correcties van fouten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschillen bij de omrekening van valuta's	0	0	0	0	0	0	0	0	-231	-231	0	-231
Overige	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Subtotaal, rechtstreeks in eigen vermogen opgenomen	0	0	0	0	0	-1 941	-425	1	-231	-2 597	0	-2 597
Nettowinst over de periode	0	0	0	0	0	0	0	-2 484	0	-2 484	105	-2 379
Totaal van baten en lasten over de periode	0	0	0	0	0	-1 941	-425	-2 483	-231	-5 081	105	-4 975
Dividenden	0	0	0	0	0	0	0	-1 283	0	-1 283	0	-1 283
Kapitaalverhoging	9	174	-181	3 500	0	0	0	0	0	3 501	0	3 501
Inkoop van eigen aandelen	0	0	0	0	-254	0	0	0	0	-254	0	-254
Verkoop van eigen aandelen	0	0	0	0	8	0	0	0	0	8	0	8
Resultaten van (derivaten van) eigen aandelen	0	0	0	0	-31	0	0	0	0	-31	0	-31
Vernietiging van eigen aandelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijzigingen in belangen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-79	-79
Totaal wijzigingen	9	174	-181	3 500	-277	-1 941	-425	-3 766	-231	-3 138	26	-3 112
Saldo aan het einde van de periode	1 244	4 335	0	3 500	-1 561	-1 131	-352	8 359	-184	14 210	1 165	15 376
Waarvan herwaarderingsreserve voor aandelen	-	-	-	-	-	-63	-	-	-	-	-	-
Waarvan herwaarderingsreserve voor obligaties	-	-	-	-	-	-1 068	-	-	-	-	-	-
Waarvan herwaarderingsreserve voor andere activa dan obligaties en aandelen	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-
Waarvan gerelateerd aan vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	-	-	-	-	0	-11	0	-	-4	-15	0	-15

* Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

- Voor informatie over het totale aantal aandelen en de kapitaalversterkende transactie afgesloten met de Belgische staat, zie Toelichting 35.
- Structuur van het aandeelhouderschap op balansdatum: zie hoofdstuk Vennootschappelijke jaarrekening, onder Toelichting 4: Aandeelhouders.
- Voor het ogenblik bestaan er voor KBC geen operationele of wettelijke beperkingen om kapitaal te transfereren of om schuldinstrumenten te betalen tussen de moedermaatschappijen en hun dochtermaatschappijen, noch worden er in de toekomst zulke beperkingen verwacht.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

In miljoenen euro	2007	2008
Bedrijfsactiviteiten		
Winst vóór belastingen	4 373	-3 007
Aanpassingen voor		
Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van (im)materiële activa, vastgoedbeleggingen en effecten	444	1 804
Winst of verlies uit de vervreemding van beleggingen	-132	-129
Wijziging in bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten	185	822
Wijziging in bruto technische voorzieningen, verzekeringen	1 728	771
Wijziging in deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen	-33	-32
Wijzigingen in overige voorzieningen	-31	84
Niet-gerealiseerde winst of verlies op wisselkoersverschillen en omrekeningsverschillen	-1 304	-3 332
Opbrengsten van geassocieerde ondernemingen	-56	1
Kasstroom uit bedrijfswinst vóór belastingen en vóór wijzigingen in bedrijfsactiva en -verplichtingen	5 173	-3 018
Wijzigingen in bedrijfsactiva ¹ (exclusief geldmiddelen en kasequivalenten)	-21 073	-12 759
Wijzigingen in bedrijfsverplichtingen ² (exclusief geldmiddelen en kasequivalenten)	8 923	5 129
Betaalde belastingen	-877	-339
Nettokasstroom uit of aangewend bij bedrijfsactiviteiten	-7 854	-10 987
Investeringsactiviteiten		
Aankoop van tot einde looptijd aangehouden effecten	-1 196	-1 228
Opbrengst van de terugbetaling van tot einde looptijd aangehouden effecten op de eindvervaldag	1 442	2 256
Overname van een dochteronderneming of een bedrijfsonderdeel zonder de overgenomen geldmiddelen (inclusief stijgingen in participatiepercentages)	-1 162	-300
Opbrengst van de afstoting van een dochteronderneming of bedrijfsonderdeel zonder de afgestoten geldmiddelen (inclusief dalingen in participatiepercentages)	81	-2
Aankoop van aandelen in geassocieerde ondernemingen	-69	0
Opbrengst van de verkoop van aandelen in geassocieerde ondernemingen	0	26
Dividenden ontvangen van geassocieerde ondernemingen	15	4
Aankoop van vastgoedbeleggingen	-34	-47
Opbrengst van de verkoop van vastgoedbeleggingen	3	16
Aankoop van immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	-172	-226
Opbrengst van de verkoop van immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	10	35
Aankoop van materiële vaste activa	-435	-956
Opbrengst van de verkoop van materiële vaste activa	134	393
Nettokasstroom uit of aangewend bij investeringsactiviteiten	-1 383	-30
Financieringsactiviteiten		
Inkoop of verkoop van eigen aandelen	-872	-277
Uitgifte of terugbetaling van promessen en andere schuldbewijzen	6 916	-4 481
Opbrengst van of terugbetaling van achtergestelde schulden	1 317	2 155
Kapitaalaflossingen van financiële leasing	0	0
Opbrengst van de uitgifte van aandelenkapitaal	10	3 501
Opbrengst van de uitgifte van bevoorrechte aandelen	0	0
Uitgekeerde dividenden	-1 172	-1 290
Nettokasstroom uit of aangewend bij financieringsactiviteiten	6 200	-390
Mutatie geldmiddelen en kasequivalenten		
Nettotoename of -afname van geldmiddelen en kasequivalenten	-3 037	-11 407
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van het boekjaar	23 635	20 738
Gevolgen van wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	140	130
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	20 738	9 461
Overige informatie		
Betaalde rente	-11 307	-12 360
Ontvangen rente	15 396	17 353
Ontvangen dividenden, inclusief vermogensmutatiemethode	271	274
Componenten van geldmiddelen en kasequivalenten		
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken	4 605	4 447
Leningen en voorschotten aan banken terugbetaalbaar op verzoek en termijnleningen aan banken op minder dan 3 maanden	30 696	20 898
Deposito's van banken terugbetaalbaar op verzoek en onmiddellijk terugbetaalbaar	-14 564	-15 885
Totaal	20 738	9 461
Waarvan niet beschikbaar	0	0

1 Inclusief leningen en vorderingen, voor verkoop beschikbare activa, financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, activa-derivaten gebruikt ter afdekking, vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten.

2 Inclusief deposito's van kredietinstellingen, in schuldbewijzen belichaamde schulden, financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, verplichtingen-derivaten gebruikt ter afdekking en verplichtingen in verband met groepen activa die worden afgestoten.

- KBC brengt verslag uit over kasstromen van bedrijfsactiviteiten volgens de indirecte methode.
- De belangrijkste overnames en vervreemdingen van geconsolideerde dochterondernemingen

worden hieronder toegelicht. Een meer uitgebreide lijst vindt u in Toelichting 41. Alle (materiële) overnames en verkopen van groepsondernemingen in 2007 en 2008 werden in geld voldaan.

Belangrijkste overnames, vervreemdingen of veranderingen in participatiepercentage van geconsolideerde dochterondernemingen

	2007						2008	
In miljoenen euro	Absolut Bank, Rusland	KBC Banka, Servië	DZI Insurance, Bulgarije	CIBANK, Bulgarije	KBC Commercial Finance, België	Banca KBL Fumagalli Soldan, Italië	Istrobanka, Slowakije	Richelieu Finance, Frankrijk
Aankoop of verkoop	Aankoop	Aankoop	Aankoop	Aankoop	Aankoop	Verkoop	Aankoop	Aankoop
Percentage aandelen gekocht (+) of verkocht (-) in het betrokken jaar	+95,00%	+100,00%	+89,37%	+75,58%	+50,00%	-100,00%	100,00%	100,00%
Totaal percentage aandelen op 31-12-2008	95,00%	100,00%	89,53%	77,09%	100,00%	0,00%	100,00%	100,00%
Betreffende IFRS-segment	Bankbedrijf	Verzeke- ringsbedrijf	Verzeke- ringsbedrijf	Bankbedrijf	Bankbedrijf	Europese Private Banking	Bankbedrijf	Europese Private Banking
Betreffende divisie	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Merchant- banking	Europese Private Banking	Centraal- en Oost-Europa en Rusland	Europese Private Banking
Datum sluiting transactie, maand en jaar	07-2007	06-2007	08-2007	12-2007	06-2007	04-2007	07-2008	04-2008
Aankoopprijs of verkoopprijs	698	97	333	297	36	43	350	127
Kasstroom voor de aankoop of verkoop van bedrijven min aangekochte of verkochte geldmiddelen en kasequivalenten	-636	-56	-332	123	-36	36	-172	-129
Activa en verplichtingen gekocht of verkocht								
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken	74	39	0	130	0	0	145	0
Financiële activa								
Aangehouden voor handelsdoeleinden	226	0	23	34	0	0	0	0
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	0	0	0	0	0	13	0
Voor verkoop beschikbaar	25	0	95	5	0	-17	67	140
Leningen en vorderingen	2 024	45	141	668	355	-10	823	1
Tot einde looptijd aangehouden	0	0	0	0	0	0	117	0
Afdekkingsderivaten	0	0	0	0	0	0	0	0
Waarvan geldmiddelen en kasequivalenten	74	42	0	424	0	-8	181	1
Financiële verplichtingen								
Aangehouden voor handelsdoeleinden	1	0	0	0	0	0	0	0
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	0	0	0	0	0	0	0
Tegen geamortiseerde kostprijs	1 623	72	0	835	315	-36	924	3
Afdekkingsderivaten	0	0	0	0	0	0	0	0
Waarvan geldmiddelen en kasequivalenten	-12	-1	0	-3	0	0	2	3
Bruto technische voorzieningen, verzekeringen	0	0	85	0	0	0	0	0

Toelichtingen bij de grondslagen voor financiële verslaggeving

TOELICHTING 1 A: VERKLARING VAN OVEREENSTEMMING

De geconsolideerde jaarrekening, inclusief alle toelichtingen, werd op 26 maart 2009 goedgekeurd voor publicatie door de Raad van Bestuur van KBC Groep NV.

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld volgens de International Financial Reporting Standards, zoals goedgekeurd voor toepassing in de EU (*endorsed IFRSs*) en bevat vergelijkende informatie over één jaar.

Alle bedragen zijn uitgedrukt in miljoenen euro en afgerond op het miljoental.

De onderstaande IFRS-normen en IFRICs werden gepubliceerd, maar waren nog niet van kracht op 31 december 2008; de KBC-groep zal deze standaarden toepassen vanaf hun respectieve ingangsdatum:

- IFRS 8 (Operationele segmenten): de groep zal deze standaard toepassen vanaf zijn ingangsdatum, 1 januari 2009. Deze norm vervangt IAS 14 (Gesegmenteerde Informatie) en zal een invloed hebben op de huidige segmentinformatie in Toelichting 2;
- IFRIC 11 (Transacties in groepsaandelen en ingekochte eigen aandelen).
- Wijzigingen in IAS 1: deze herziening van IAS 1 wijzigt een aantal vereisten inzake presentatie van de jaarrekening en vereist additionele toelichtingen. De ingangsdatum van deze norm is 1 januari 2009.
- Wijzigingen in IAS 23 (financieringskosten): deze norm vereist de activering van financieringskosten rechtstreeks toe te rekenen aan de verwerving, bouw of productie van een actief. De ingangsdatum van deze norm is 1 januari 2009.
- Wijziging in IFRS 2 (op aandelen gebaseerde betalingen): deze herziening van IFRS 2 geeft bijkomende verheldering van de term *vesting conditions* en de manier waarop *non-vesting conditions* en de annulering van op aandelen gebaseerde betalingen moeten worden verwerkt. De ingangsdatum van deze norm is 1 januari 2009.

KBC heeft gebruikgemaakt van de wijzigingen in IAS 39 die in het vierde kwartaal werden goedgekeurd door de Europese Commissie. Die wijzigingen staan bijkomende herclassificaties van financiële instrumenten toe. Meer uitleg over de inhoud en de toepassing van deze wijzigingen vindt u in Toelichting 18.

Aanpassingen aan de voorstelling van de balans en winst-en-verliesrekening vanaf 2008 (met retroactieve aanpassingen van de referentiecijfers voor 2007):

- Balans: in vorige boekjaren werden de *geprorateerde rentebaten* en *geprorateerde rentelasten* als een aparte balanspost getoond; vanaf het boekjaar 2008 worden deze opgenomen in de desbetreffende balansposten van de financiële activa en passiva. De totale geprorateerde rentebaten en -lasten worden nog steeds getoond in Toelichting 18. Overeenkomstig de gewijzigde voorstelling van de balans werden ook diverse toelichtingen aangepast.
- Winst-en-verliesrekening: vanaf 2008 worden de posten Bruto technische lasten, verzekeringen en Nettoresultaat uit afgestane herverzekering in het schema verschoven naar net onder Bruto verdiende premies, verzekeringen, zodat op deze wijze het netto technische verzekeringsresultaat (premies minus technische lasten en herverzekeringresultaat) deel uitmaakt van de Totale opbrengsten. Bovendien wordt vanaf 2008 de post Netto-rente-inkomsten verder onderverdeeld in rente-inkomsten en rentelasten.

De vereiste informatie in verband met aard en bedrag van risico's (volgens IFRS 4 en IFRS 7) en de informatie in verband met kapitaal (volgens IAS 1) werd opgenomen in de door de commissaris gecontroleerde delen van het hoofdstuk Waarde- en risicobeheer.

TOELICHTING 1 B: BELANGRIJKSTE GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

a Criteria voor consolidatie en voor opname in de geconsolideerde rekeningen volgens de vermogensmutatiemethode

De methode van integrale consolidatie wordt toegepast voor alle (materiële) entiteiten (inclusief Special Purpose Entities) waarvoor de consoliderende vennootschap, direct of indirect, een exclusieve zeggenschap uitoefent.

(Materiële) Ondernemingen waarover direct of indirect een gezamenlijke controle wordt uitgeoefend, worden geconsolideerd volgens de methode van de proportionele consolidatie. De vermogensmutatiemethode wordt gehanteerd voor (materiële) investeringen in geassocieerde ondernemingen (dat zijn ondernemingen waarin KBC een invloed van betekenis op het beleid uitoefent).

Zoals volgens IAS 28 is toegestaan, worden investeringen in geassocieerde ondernemingen, aangehouden door risicokapitaalondernemingen, geassocieerd als *gehouden voor handelsdoeleinden* (gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening).

b Effecten van wijzigingen in wisselkoersen

Monetaire activa en verplichtingen, uitgedrukt in vreemde munt, worden omgerekend in hun tegenwaarde in de functionele munt tegen de contantkoers op de balansdatum. Negatieve en positieve waarderingsverschillen, met uitzondering van die welke betrekking hebben op de financiering van aandelen en deelnemingen van geconsolideerde ondernemingen in vreemde munt, worden opgenomen in het resultaat.

De niet-monetaire bestanddelen, gewaardeerd op basis van hun historische kostprijs, worden omgerekend in de functionele munt tegen de wisselkoers van de transactiedatum.

Niet-monetaire bestanddelen, gewaardeerd tegen reële waarde, worden omgerekend op basis van de contantkoers van de dag waarop de reële waarde werd bepaald.

Omrekeningsverschillen worden samen met schommelingen in reële waarde gerapporteerd. In vreemde munt uitgedrukte opbrengsten en kosten worden in het resultaat verwerkt tegen de koers die gold op het tijdstip van hun opname.

De balansen van de buitenlandse dochterondernemingen worden omgerekend in de presentatiemunt (euro) tegen de contantkoers op de balansdatum (uitgezonderd het eigen vermogen, dat tegen de historische koers wordt omgezet). De winst-en-verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers van het boekjaar.

De verschillen die voortvloeien uit het gebruik van een verschillende koers voor de activa en verplichtingen enerzijds en de elementen van het eigen vermogen anderzijds, worden (samen met de koersverschillen – na uitgestelde belastingen – op de leningen die werden afgesloten ter financiering van de deelnemingen in vreemde munt) voor het aandeel van KBC opgenomen onder het eigen vermogen.

c Financiële activa en verplichtingen (IAS 39)

Een financieel actief of een financiële verplichting wordt in de balans opgenomen op het moment dat een contract voor het instrument wordt afgesloten. Aan- en verkopen van alle financiële activa die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden in de balans verwerkt op de afwikkelingsdatum.

Alle financiële activa en verplichtingen – inclusief derivaten – moeten worden opgenomen in de balans op basis van de door IAS 39 bepaalde classificaties. Elke classificatie vereist een specifieke waardering.

IAS 39 onderscheidt de volgende classificaties:

- *Leningen en vorderingen*: alle niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalde betalingen die niet geneoteerd zijn op een actieve markt.
- *Tot einde looptijd aangehouden beleggingen*: alle niet-afgeleide financiële activa met een vaste eindvervaldag en vaste of bepaalde betalingen, waarbij KBC stellig voornemens en in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd.
- *Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening*: deze categorie bevat de *financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden* én enig ander financieel actief *vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (RW)*. *Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden* zijn financiële activa die worden aangehouden met de bedoeling om ze op korte termijn te verkopen of die deel uitmaken van een portefeuille van dergelijke activa. Alle derivaten met een positieve vervangingswaarde worden beschouwd als financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze werden aangemerkt als efficiënte afdekkingsinstrumenten. RW-activa worden op dezelfde wijze gewaardeerd als financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden. KBC kan deze optie van de reële waarde toepassen wanneer dat meer relevante informatie oplevert. Dat kan immers de waarderings- of opname-inconsistentie (soms ook boekhoudkundige mismatch genoemd) elimineren of aanzienlijk beperken die anders zou ontstaan bij het waarden op verschillende basis van activa of verplichtingen of bij het opnemen van de winsten of verliezen erop. De optie van de reële waarde kan ook worden toegepast op financiële activa met besloten derivaten.
- *Voor verkoop beschikbare financiële activa*: dat zijn alle niet-afgeleide financiële activa die niet in een van de vorige categorieën thuishoren. Deze activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij alle schommelingen van de reële waarde opgenomen worden in het eigen vermogen tot realisatie van de activa of tot het moment dat zich een bijzondere waardevermindering voordoet. In dat geval worden de cumulatieve herwaarderingsresultaten opgenomen in het resultaat van het boekjaar.
- *Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden* zijn schulden aangehouden met het oog op terugkoop op korte termijn. Alle derivaten met een negatieve vervangingswaarde worden beschouwd als verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze werden aangemerkt als efficiënte afdekkingsderivaten. Deze verplichtingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij alle schommelingen van de reële waarde opgenomen worden in de winst- en verliesrekening.
- *Financiële verplichtingen vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (RW)*: deze financiële verplichtingen worden op dezelfde manier gewaardeerd als verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden. De optie van de reële waarde kan onder dezelfde omstandigheden worden gebruikt als bij de RW-activa. Bovendien kan deze categorie worden gebruikt voor de boekhoudkundige verwerking van (afgesplitste) depositocomponenten (dat wil zeggen financiële verplichtingen zonder discretionaire winstdeling) zoals bepaald in IFRS 4.
- *Andere financiële verplichtingen*: dat zijn alle andere niet-afgeleide financiële schulden die niet onder een van de vorige categorieën thuishoren. Deze verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.
- *Afdekkingsderivaten*: dat zijn derivaten gebruikt als afdekkingsinstrument. Financiële instrumenten worden voorgesteld tegen *dirty price*. De geprorateerde rente wordt in dezelfde post gepresenteerd als de financiële instrumenten waarvoor deze rente werd geprorateerd.

KBC past de volgende algemene regels toe:

- *Vorderingen*: deze werden geklasseerd als Leningen en vorderingen. Ze worden bij verwerking gewaardeerd tegen reële waarde inclusief transactiekosten. Leningen met vaste vervaldag worden daarna gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentevoet; dat is de rentevoet die exact alle toekomstige verwachte kasstromen van de vordering verdisconteert tot de nettoboekwaarde. Deze rentevoet houdt rekening met alle gerelateerde vergoedingen en transactiekosten. Leningen zonder vaste vervaldag worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden opgenomen voor vorderingen waarvoor – hetzij individueel, hetzij op portefeuillebasis – een indicatie van bijzondere waardevermindering bestaat op de balansdatum. Deze indicatie wordt bepaald aan de hand van de *Probability of Default (PD)*. Karakteristieken van kredieten zoals het type krediet, de bedrijfstak waartoe de kredietnemer behoort, de geografische locatie van de kredietnemer en andere karakteristieken die belangrijk zijn voor het risicoprofiel van een kredietnemer, worden gebruikt voor het bepalen van de PD. Kredieten die dezelfde PD hebben, hebben bijgevolg een gelijksoortig kredietrisicoprofiel.
- Leningen en vorderingen met een PD van 12 (individuele probleemkredieten met de hoogste PD) worden individueel getest op een waardevermindering (en eventueel individueel afgeschreven). Het bedrag van de waardevermindering wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van de leningen en hun huidige waarde.
- Leningen en vorderingen met een PD van 10 of 11 worden ook als individuele probleemkredieten beschouwd. Belangrijke leningen (van meer dan 1,25 miljoen euro) worden individueel getest. Het bedrag van de waardevermindering wordt bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van de leningen en hun huidige waarde. Minder belangrijke leningen (van minder dan 1,25 miljoen euro) worden getest op statistische basis. Het bedrag

van de waardevermindering volgens de statistische methode is gebaseerd op drie componenten: het uitstaande bedrag van de leningen, een reclassificatiepercentage dat de bewegingen van leningen tussen de verschillende PD-klassen weerspiegelt en een verliespercentage dat het gemiddelde verlies voor elk product weerspiegelt.

- Leningen en vorderingen met een PD lager dan 10 worden beschouwd als normale kredieten. *Incurred but not reported* (IBNR)-verliezen worden opgenomen voor kredieten met een PD van 1 tot en met 9. Deze IBNR-verliezen zijn gebaseerd op de IRB Advanced-modellen (PD X LGD X EAD) met correcties van alle parameters om het *point in time*-karakter van de IBNR-verliezen te weerspiegelen. De voornaamste correctie heeft betrekking op de PD: de tijdschijf van de PD wordt ingekort op basis van de emergenceperiode. De emergenceperiode is de periode tussen het zich voordoen van een gebeurtenis die zal leiden tot een waardevermindering en het moment dat KBC deze gebeurtenis ontdekt, en is afhankelijk van de reviewfrequentie, de locatie en de betrokkenheid met de tegenpartijen.

In geval van een waardevermindering wordt de boekwaarde van de lening vermindert via een specifieke rekening voor waardeverminderingen en het verlies wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Als, in een daaropvolgende periode, het bedrag aan geschatte waardeverminderingen stijgt of daalt door een gebeurtenis die zich heeft voorgedaan nadat de bijzondere waardevermindering was erkend, dan wordt de voorheen geboekte waardevermindering verhoogd of verlaagd door aanpassing van de specifieke rekening voor waardeverminderingen. Leningen en de gerelateerde bedragen opgenomen op de specifieke rekeningen voor waardeverminderingen worden afgeschreven wanneer er geen realistisch vooruitzicht op toekomstige recuperatie bestaat of wanneer de lening wordt kwijtgescholden. Een gehernegotieerde lening blijft getest op bijzondere waardeverminderingen, berekend op basis van de originele effectieve rentevoet van de lening.

Voor buitenbalansverplichtingen (verbintensiekredieten) die geklasseerd worden als onzeker of oninbaar en dubieus, worden voorzieningen opgenomen als aan de algemene voorwaarden van IAS 37 is voldaan en als aan het *meer dan waarschijnlijk*-criterium is voldaan. Deze voorzieningen worden erkend tegen hun huidige waarde.

Rente op kredieten waarop bijzondere waardeverminderingen werden toegepast, wordt berekend aan de hand van de rentevoet die werd gebruikt om de waardevermindering te berekenen.

- **Effecten:** naargelang ze al dan niet worden verhandeld op een actieve markt en afhankelijk van de intentie bij verwerving, worden effecten geklasseerd als Leningen en vorderingen. Tot einde looptijd aangehouden beleggingen, Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden, RW-activa of als Voor verkoop beschikbare financiële activa.

Effecten geklasseerd als Leningen en vorderingen of Tot einde looptijd aangehouden beleggingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. Daarna worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de aanschaffingswaarde en de terugbetalingswaarde wordt over de resterende looptijd van de effecten als rente in het resultaat opgenomen. De opname gebeurt op actuariële basis, uitgaande van de effectieve rentevoet bij aankoop. Individuele bijzondere waardeverminderingen van effecten die geklasseerd zijn als Leningen en vorderingen of als Tot einde looptijd aangehouden effecten worden – volgens dezelfde methode als voor de bovenvermelde vorderingen – opgenomen als er bewijs is van de bijzondere waardevermindering.

Effecten geklasseerd als Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde (exclusief transactiekosten) en daarna tegen reële waarde, waarbij alle schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in het resultaat van het boekjaar.

Effecten geklasseerd als RW worden op dezelfde wijze gewaardeerd als Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden.

Effecten geklasseerd als Voor verkoop beschikbare financiële activa worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en worden daarna gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in een aparte post van het eigen vermogen tot de verkoop van de effecten of tot het moment dat ze een bijzondere waardevermindering ondergaan. In dat geval wordt het cumulatieve herwaarderingsresultaat overgeboekt van het eigen vermogen naar het resultaat van het boekjaar. Bijzondere waardeverminderingen worden geboekt als daarvoor een indicatie bestaat. Voor genoteerde aandelen en andere niet-vastrentende effecten wordt een indicatie van bijzondere waardevermindering bepaald aan de hand van een aanzienlijke of langdurige daling van de reële waarde. Voor vastrentende effecten wordt de bijzondere waardevermindering bepaald op basis van de recupereerbaarheid van de aanschaffingswaarde. Bijzondere waardeverminderingen worden opgenomen in het resultaat van het boekjaar. Voor aandelen en andere niet-vastrentende effecten gebeuren terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen via een aparte post van het eigen vermogen. Terugnemingen van bijzondere waardeverminderingen op vastrentende effecten gebeuren via het resultaat van het boekjaar.

- **Derivaten:** alle derivaten worden geklasseerd als financiële activa of verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, tenzij ze werden aangemerkt als efficiënte afdekkingsderivaten. Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij schommelingen van de reële waarde in het resultaat van het boekjaar worden opgenomen. Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden met een positieve vervangingswaarde worden op de actiefzijde van de balans getoond, die met een negatieve vervangingswaarde op de passiefzijde.

- **Verschuldigde bedragen:** schulden uit ontvangen voorschotten of gelddeposito's worden in de balans opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de ter beschikking gestelde gelden en de nominale waarde wordt pro rata temporis verwerkt in de winst-en-verliesrekening. De opname gebeurt op geactualiseerde basis, rekening houdend met het reële rentepercentage.

- **In contracten besloten derivaten:** derivaten die besloten zitten in contracten die op een pro-ratabasis worden gewaardeerd (tot einde looptijd aangehouden beleggingen, leningen en vorderingen, andere financiële verplichtingen) of die tegen reële waarde worden gewaardeerd met schommelingen van de reële waarde in het eigen vermogen (voor verkoop beschikbare financiële activa), worden afgescheiden van het contract en tegen reële waarde gewaardeerd (waarbij schommelingen van de reële waarde in het resultaat van het boekjaar worden opgenomen) als op het moment dat KBC het contract verwerft, geoordeeld wordt dat het risico van het besloten derivaat niet nauw verbonden is met het risico van het basiscontract. Achteraf mag er geen herbeoordeling gebeuren van het risico, behalve bij gewijzigde contractvoorwaarden die een substantiële invloed hebben op de kasstromen van het contract. Contracten met besloten derivaten worden evenwel voornamelijk geklasseerd als RW, zodat een afscheiding van het besloten derivaat onnodig wordt, omdat het volledige financiële instrument tegen reële waarde wordt gewaardeerd, waarbij schommelingen van de reële waarde in het resultaat van het boekjaar worden opgenomen.

- **Afdekkingstransacties (hedge accounting):** KBC maakt gebruik van afdekkingstransacties als aan alle daartoe vereiste voorwaarden is voldaan (volgens de vereisten voor hedge accounting die niet zijn geschrapt in de versie van IAS 39 zoals goedgekeurd door de EU, de zogenaamde carve-outversie). Die voorwaarden zijn: de aanwezigheid van formele documentatie van de afdekkingsrelatie aan het begin van de afdekking; de verwachting dat de afdekking zeer effectief zal zijn; de mogelijkheid om de afdekkingseffectiviteit op betrouwbare wijze te meten; en de continue meting tijdens de gerapporteerde periode waarin de afdekking als effectief kan worden bestempeld.

Bij reëlewaardeafdekkingsinstrumenten worden zowel de derivaten ter afdekking van het risico als de afgedekte posities gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De geprojecteerde rente van renteswaps wordt opgenomen in de nettorentetopbrengsten. De afdekkingstransactie wordt gestopt als niet meer is voldaan aan de voorwaarden voor afdekkingsinstrumenten als het afdekkingsinstrument vervalt of wordt verkocht. In dat geval wordt het herwaarderingsresultaat van de afgedekte positie (in het geval van vastrentende financiële instrumenten) op een pro-ratabasis in het resultaat van het boekjaar opgenomen tot de eindvervaldag.

KBC past reëlewaardeafdekkingsinstrumenten ter afdekking van het renterisico van een portefeuille toe om het renterisico van een portefeuille leningen af te dekken met renteswaps. De renteswaps worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De geprojecteerde rente van deze renteswaps wordt opgenomen in de nettorentetopbrengsten. Het afgedekte bedrag aan leningen wordt eveneens gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De reële waarde van het afgedekte bedrag wordt als een aparte post bij de activa opgenomen in de balans. KBC past de carve-outversie van IAS 39 toe, zodat er geen ineffectiviteit ontstaat als gevolg van vervroegde terugbetalingen, zolang er sprake is van een *underhedging*. In geval van een niet-effectieve afdekking zal de cumulatieve reëlewaardeschommeling van het afgedekte bedrag worden afgeschreven in de winst-en-verliesrekening, en wel over de resterende levensduur van de afgedekte activa, of onmiddellijk worden weggeboekt uit de balans als de ineffectiviteit is ontstaan als gevolg van het feit dat de betreffende leningen niet langer worden erkend.

Bij kasstroomafdekkingsinstrumenten worden de derivaten ter afdekking van de risico's gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de schommelingen van de reële waarde toe te wijzen aan het effectieve deel van de afdekking worden opgenomen in een aparte post van het eigen vermogen. De geprojecteerde rente van renteswaps wordt opgenomen in de nettorentetopbrengsten. Het niet-effectieve deel van de afdekking wordt opgenomen in het resultaat van het boekjaar. De afdekkingstransactie wordt gestopt als niet meer is voldaan aan de voorwaarden voor afdekkingsinstrumenten. In dat geval worden de derivaten beschouwd als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden en als zodanig gewaardeerd. Vreemdemitfinanciering van het nettoactief van een buitenlandse participatie wordt verwerkt als een afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit. Deze vorm van hedge accounting wordt toegepast voor participaties die niet zijn uitgedrukt in euro. Omrekeningsverschillen (rekening houdend met uitgestelde belastingen) op de financiering worden opgenomen in het eigen vermogen, samen met omrekeningsverschillen in het nettoactief.

- **Een financiëlegarantiecontract:** een contract op grond waarvan de emittent verplicht is bepaalde betalingen te verrichten om de houder te compenseren voor een door hem geleden verlies omdat een bepaalde debiteur zijn betalingsverplichting uit hoofde van de oorspronkelijke of herziene voorwaarden van een schuldbewijs niet nakomt. Een financiëlegarantiecontract wordt initieel gewaardeerd tegen reële waarde, daarna wordt het gewaardeerd tegen het hoogste van de volgende bedragen:

- het bedrag dat overeenkomstig IAS 37 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa is bepaald; en
- het bedrag dat oorspronkelijk is opgenomen, vermindert met, in voorkomend geval, de cumulatieve amortisatie die is opgenomen in overeenstemming met IAS 18 Opbrengsten.

- **Aanpassingen van de reële waarde (market value adjustments):** aanpassingen van de reële waarde worden opgenomen op alle financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening of in het eigen vermogen. Deze aanpassingen van de reële waarde bevatten alle afwikkelingskosten, correcties voor minder liquide instrumenten of markten, correcties verbonden aan marktmodelwaarderingen en correcties ingevolge tegenpartijrisico.

- **Dag 1-winsten:** wanneer de transactieprijs in een niet-actieve markt verschillend is van de reële waarde van andere observeerbare markttransacties in hetzelfde instrument of van de reële waarde gebaseerd op een waarderingstechniek waarvan de variabelen alleen data van observeerbare markten bevatten, dan wordt het verschil tussen de transactieprijs en de reële waarde (een dag 1-winst) opgenomen in de winst-en-verliesrekeningen. Dag 1-winst wordt opgenomen onder meer in het kader van CDO- en verzekeringsderivatenactiviteiten. Een deel van de dag 1-winst wordt evenwel gereserveerd en wordt in de winst-en-verliesrekeningen vrijgegeven tijdens de looptijd en uiterlijk op de eindvervaldag van de CDO's.

d Goodwill en andere immateriële vaste activa

Goodwill wordt beschouwd als het deel van de aanschaffingskosten boven op de reële waarde van de aangekochte identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen, zoals verondersteld op de datum van de aankoop. Hij wordt opgenomen als een immaterieel vast actief en wordt gewaardeerd tegen kostprijs min bijzondere waardeverminderingen. Goodwill wordt niet afgeschreven, maar wordt minstens jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen. Die worden toegepast als de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheden waartoe de goodwill behoort, hoger is dan zijn realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill kunnen niet worden teruggenomen.

Software wordt – als de voorwaarden voor opname als actief zijn vervuld – opgenomen onder de immateriële vaste activa. Systeemssoftware wordt als actief opgenomen en volgt het afschrijvingstempo van de hardware (namelijk drie jaar) vanaf het moment dat de software beschikbaar is voor gebruik. Standaardsoftware en door een derde partij ontwikkelde maatsoftware worden als actief opgenomen en lineair afgeschreven over een periode van vijf jaar vanaf het moment dat de software beschikbaar is voor gebruik. Interne en externe ontwikkelingskosten van intern gegenereerde software van investeringsprojecten worden als actief opgenomen en lineair afgeschreven over vijf jaar. Investeringsprojecten zijn grootschalige projecten die een belangrijk businessdoel of -model introduceren of vervangen. Interne en externe onderzoeksprojecten verbonden aan deze projecten en alle kosten van overige ICT-projecten aangaande intern gegenereerde software (andere dan investeringsprojecten) worden onmiddellijk in het resultaat van het boekjaar opgenomen.

e Materiële vaste activa (inclusief vastgoedbeleggingen)

Alle materiële vaste activa worden opgenomen tegen aanschaffingswaarde (inclusief direct toewijsbare kosten van aanschaffing), verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingspercentages zijn bepaald op basis van de verwachte economische levensduur en worden lineair toegepast zodra de activa gebruiksklaar zijn. Een bijzondere waardevermindering wordt geboekt als de boekwaarde van de activa hoger is dan hun realiseerbare waarde (zijnde het hoogste van de bedrijfswaarde en de reële waarde min verkoopkosten). Geboekte bijzondere waardeverminderingen kunnen worden teruggenomen via de winst-en-verliesrekening. Bij verkoop van materiële vaste activa worden gerealiseerde winsten of verliezen onmiddellijk in het resultaat van het boekjaar opgenomen. Bij vernietiging wordt het resterende af te schrijven bedrag onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

De boekhoudkundige regels voor materiële vaste activa gelden ook voor vastgoedbeleggingen.

Externe financieringskosten die rechtstreeks toewijsbaar zijn aan het verwerven van een actief worden bij de activa opgenomen als onderdeel van de kosten van dat actief. Alle andere financieringskosten worden opgenomen als kosten tijdens de periode waarin ze werden gemaakt. Zodra er kosten worden gemaakt voor een actief, zodra er financieringskosten ontstaan en zodra er activiteiten aan de gang zijn om het actief klaar te maken voor het bedoelde gebruik of de verkoop, worden die kosten bij de activa opgenomen. Als het proces onderbroken wordt, worden de financieringskosten niet meer *geactiveerd*. De *activering* van financieringskosten stopt wanneer alle activiteiten om het actief klaar te maken voor het bedoelde gebruik of de verkoop achter de rug zijn.

f Technische voorzieningen

Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's

Voor het rechtstreekse bedrijf wordt de voorziening voor niet-verdiende premies in principe dagelijks berekend op basis van de brutopremies, na aftrek van commissielonen.

Voor de ontvangen herverzekering wordt de voorziening voor niet-verdiende premies voor elke overeenkomst afzonderlijk bepaald op basis van de door de cedent meegeleverde informatie, en waar nodig aangevuld op basis van eigen inzicht van het risico in de tijd.

De voorziening voor niet-verdiende premies voor de activiteit Leven wordt opgenomen onder de voorziening voor de activiteitsgroep Leven.

Voorziening voor verzekeringen Leven

Deze voorziening wordt, met uitzondering van de tak 23-producten, berekend volgens de geldende actuariële principes waarbij rekening wordt gehouden met de voorziening voor niet-verdiende premies, de vergrijzingsvoorziening, de voorziening voor nog uit te keren maar niet vervallen rente, en andere.

In principe wordt deze voorziening voor elke verzekeringsovereenkomst afzonderlijk berekend.

Voor geaccepteerde zaken wordt voor elke overeenkomst afzonderlijk een voorziening aangelegd op basis van de door de cedent meegeleverde informatie en waar nodig aangevuld op basis van eigen inzichten.

Als aanvulling bij de onderstaande regels wordt er conform de wettelijke bepalingen een aanvullende voorziening aangelegd.

Daarbij geldt het volgende:

- *Waardering volgens de prospectieve methode*: deze methode wordt toegepast voor de voorzieningen van klassieke tak 21-levensverzekeringen, moderne tak 21-levensverzekeringen met gegarandeerde rente op toekomstige premies en voor de voorziening voor aanvullende voordelen voor personeelsleden wat de geldende rente betreft. De berekening volgens prospectieve actuariële formules is gesteund op de technische bepalingen van de contracten.
- *Waardering volgens de retrospectieve methode*: deze methode wordt toegepast voor de voorziening voor moderne tak 21-levensverzekeringen en voor de voorziening voor aanvullende personeelsvoordelen om nieuwe aanvullende premies te betalen. De berekeningen volgens retrospectieve actuariële formules steunen op de technische bepalingen van de contracten, zij het dan zonder rekening te houden met toekomstige stortingen.

Voorziening voor te betalen schaden

Voor de aangegeven schaden wordt de voorziening in principe per schadegeval berekend, op basis van de bekende elementen van het dossier, tot beloop van de nog verschuldigde sommen aan de slachtoffers of begunstigen en verhoogd met de externe kosten nodig voor de afhandeling van de schadegevallen. Wanneer een schadevergoeding in de vorm van een periodieke betaling moet worden uitgekeerd, worden de daartoe te reserveren bedragen op basis van erkende actuariële methoden berekend.

Voor schadegevallen *claims incurred but not reported* (IBNR) op de balansdatum, wordt een IBNR-voorziening aangelegd. Voor het rechtstreekse bedrijf is die IBNR-voorziening gebaseerd op een forfaitaire som per verzekeringstak, afhankelijk van opgedane ervaringen en de ontwikkeling van de verzekerde portefeuille. Voor buitengewone gebeurtenissen wordt de IBNR-voorziening verhoogd met extra bedragen.

Voor schadegevallen *claims incurred but not enough reserved* (IBNER) op de balansdatum, wordt een IBNER-voorziening aangelegd als de procedures aantonen dat de andere schadevoorzieningen niet toereikend zijn voor de toekomstige verplichtingen. Die voorziening bevat bedragen voor schadegevallen die wel al gemeld zijn, maar die om technische redenen nog niet konden worden opgenomen in het schadedossier. Waar passend, wordt, op voorzichtige basis, een voorziening aangelegd voor mogelijke verplichtingen uit al afgesloten schadedossiers.

Er wordt een voorziening voor de interne schaderegelingkosten berekend waarvan het toegepaste percentage wordt bepaald op basis van opgedane ervaringen uit het verleden. Verder worden op basis van wettelijke bepalingen ook aanvullende voorzieningen aangelegd, zoals voor arbeidsongevallen.

Voorziening voor winstdeling en restorno's

In deze post wordt de voorziening opgenomen die betrekking heeft op de verdeelde maar nog niet toegekende winstdeling bij het afsluiten van het boekjaar zowel voor de activiteitsgroep Leven als Niet-leven.

Toereikendheidstoets met betrekking tot verplichtingen

Er wordt een toereikendheidstoets (liability adequacy test) uitgevoerd om de geldende verplichtingen te evalueren, mogelijke tekorten op te sporen en ze te erkennen als winst of verlies.

Afgestane herverzekering en retrocessie

Het effect van afgestane herverzekeringen en retrocessies wordt als actief opgenomen, berekend voor elke overeenkomst afzonderlijk en waar nodig aangevuld op basis van eigen inzicht van het risico in de tijd.

g Verzekeringscontracten gewaardeerd volgens IFRS 4 – fase 1

De regels voor deposit accounting gelden voor financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling en voor de depositocomponent van tak 23-verzekeringscontracten. Dat betekent dat de depositocomponent en de verzekeringscomponent apart worden gewaardeerd. Via deposit accounting wordt het deel van de premies dat gerelateerd is aan de depositocomponent – net als de resulterende boeking van de verplichting – niet opgenomen in het resultaat. Beheerskosten en commissielonen worden onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Bij latere koerswijzigingen van de tak 23-beleggingen wordt zowel de schommeling van het actief als de resulterende schommeling van de verplichting onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Daarom wordt de depositocomponent, na de eerste opname, gewaardeerd tegen reële waarde met waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening. Die reële waarde wordt bepaald door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de waarde van de eenheid, die gebaseerd is op de reële waarde van de onderliggende financiële instrumenten. Uitkeringen met betrekking tot de depositocomponent worden niet opgenomen in de winst-en-verliesrekening, maar resulteren in een afboeking van de verplichting. Financiële instrumenten met een discretionaire winstdeling en de verzekeringscomponent van tak 23-verzekeringscontracten (gekoppeld aan een beleggingsfonds) worden gewaardeerd als verzekeringscontracten die niet aan een beleggingsfonds zijn verbonden (zie f Technische voorzieningen). De depositocomponent van de financiële instrumenten met een discretionaire winstdeling wordt dus niet afgesplitst van de verzekeringscomponent. Op de balansdatum wordt aan de hand van de toereikendheidstoets (liability adequacy test) beoordeeld of de verplichtingen voortkomend uit die financiële instrumenten of verzekeringscontracten adequaat zijn. Als het bedrag van die verplichtingen lager is dan hun verwachte toekomstige verdisconteerde kasstromen, dan wordt het tekort in de winst-en-verliesrekening opgenomen tegenover een verhoging van de verplichting.

h Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgenomen onder Overige verplichtingen en hebben betrekking op verplichtingen voor rust- en overlevingspensioenen, brugpensioenen en andere gelijksoortige pensioenen of renten.

Toegezegd pensioenregelingen zijn plannen waarbij KBC een wettelijke of constructieve verplichting heeft om extra bijdragen te betalen aan het pensioenfonds, als dat fonds onvoldoende activa bezit om alle verplichtingen tegenover het personeel te betalen die ontstaan zijn ingevolge huidige dienstprestaties en dienstprestaties in het verleden.

De pensioenverplichtingen ingevolge deze plannen voor het personeel worden berekend volgens IAS 19 aan de hand van de Projected Unit Credit Method, waarbij elke dienstprestatieperiode aanleiding geeft tot een aanvullend recht op pensioen.

Actuariële winsten en verliezen worden verwerkt aan de hand van de zogenaamde *corridor approach*. Het excedent aan actuariële winsten of verliezen boven het hoogste van hetzij 10% van de reële waarde van de planactiva, hetzij 10% van de brutopensioenverplichting, wordt – gespreid over vijf jaar – in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

i Belastingverplichtingen

Deze post bevat de actuele én de latente belastingverplichtingen.

Actuele belastingverplichtingen worden bepaald aan de hand van het verwachte te betalen bedrag, berekend op basis van de belastingvoeten die geldig zijn op de balansdatum.

Latente belastingverplichtingen worden geboekt voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de activa en de verplichtingen. Ze worden berekend aan de hand van de belastingvoeten die geldig zullen zijn op het moment van realisatie van de activa of de verplichtingen waarop ze betrekking hebben. Latente belastingvorderingen worden geboekt voor alle aftrekbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de activa en de verplichtingen, voor zover het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waardoor deze aftrekbare tijdelijke verschillen kunnen worden gebruikt.

j Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen in de balans als:

- er een (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting bestaat op de balansdatum, als gevolg van een gebeurtenis in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, vereist zal zijn om de verplichtingen af te wikkelen; en
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

k Eigen vermogen

Het eigen vermogen is het nettoactief na aftrek van alle verplichtingen.

Eigenvermogensinstrumenten worden onderscheiden van financiële instrumenten volgens de regels van IAS 32:

- De kernkapitaaltransacties tussen KBC en de Belgische autoriteiten worden op basis van de modaliteiten van deze overeenkomsten (zie Toelichting 35) beschouwd als eigenvermogensinstrumenten.
- De aanschaffingskosten van de eigen aandelen van KBC Groep NV worden afgetrokken van het eigen vermogen. Resultaten van verkoop, uitgifte of vernietiging van eigen aandelen worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen.
- Transacties met derivaten van KBC-aandelen worden eveneens gerapporteerd in het eigen vermogen, tenzij ze netto werden afgewikkeld in geldmiddelen.
- Aandelenopties op KBC-aandelen die onder het toepassingsgebied van IFRS 2 vallen, worden gewaardeerd tegen reële waarde op de toekenningsdatum. Die reële waarde wordt gespreid over de dienstprestatieperiode in de winst-en-verliesrekening opgenomen als personeelskosten met als tegenpost een aparte post van het eigen vermogen. De aandelen-

optieplannen van 2000–2002 vallen buiten het toepassingsgebied van IFRS 2.

- De herwaarderingsresultaten op voor verkoop beschikbare financiële activa worden opgenomen in het eigen vermogen tot de verkoop van de activa of tot wanneer zich een bijzondere waardevermindering voordoet. Dan wordt het cumulatieve herwaarderingsresultaat overgeboekt naar het resultaat van het boekjaar.

Putopties op minderheidsbelangen (en, indien van toepassing, combinaties van put- en call-opties in forwardcontracten) worden erkend als financiële verplichtingen tegen de actuele waarde van hun uitoefenprijs. Het overeenstemmende minderheidsbelang wordt uit het eigen vermogen gehaald. Het verschil tussen beide wordt ofwel als een actief erkend (goodwill) ofwel opgenomen in de winst-en-verliesrekening (negatieve goodwill).

I Gebruikte wisselkoersen

	Wisselkoers op 31-12-2008		Wisselkoersgemiddelde in 2008	
	1 EUR = vreemde munt	Wijziging ten opzichte van 31-12-2007 positief: appreciatie tegenover EUR negatief: depreciatie tegenover EUR	1 EUR = vreemde munt	Wijziging ten opzichte van gemiddelde in 2007 positief: appreciatie tegenover EUR negatief: depreciatie tegenover EUR
CZK	26,88	-1%	25,03	11%
GBP	0,953	-23%	0,793	-14%
HUF	266,7	-5%	250,5	0%
PLN	4,154	-13%	3,504	8%
SKK	30,13	11%	31,35	8%
USD	1,392	6%	1,476	-7%

m Wijzigingen in de waarderingsregels tijdens 2008

Er waren geen materiële wijzigingen in de waarderingsregels tegenover 2007.

TOELICHTING 2: SEGMENTERING VOLGENS DE JURIDISCHE STRUCTUUR EN GEOGRAFISCHE SEGMENTERING

In de IFRS-rapportering is de primaire segmentering die KBC gebruikt gebaseerd op de juridische structuur van de groep:

- Bankbedrijf: KBC Bank en haar dochterondernemingen;
- Verzekeringsbedrijf: KBC Verzekeringen en zijn dochterondernemingen;
- Europees privatebankingbedrijf (of KBL EPB): Kredietbank Luxembourgeoise en haar dochterondernemingen;
- Holdingbedrijf: KBC Groep NV (op niet-geconsolideerde basis) en KBC Global Services NV.

Transacties tussen de verschillende primaire segmenten gebeuren *at arm's length*. Aangezien enkele posten netto worden weergegeven (bijvoorbeeld Nettorente-inkomsten), is het saldo van de transacties binnen de groep voor deze posten beperkt. Transfers tussen segmenten worden bepaald op basis van de werkelijk betaalde prijs.

De cijfers voor het holdingbedrijf bevatten ook de zogenaamde kostendelende structuur, die een aantal gemeenschappelijke ondersteunende diensten zoals marketing, logistiek, IT en communicatie omvat. De kosten die deze kostendelende structuur maakt, worden betaald door KBC Global Services NV en daarna gefactureerd aan de andere segmenten. Vandaar dat de bedragen zowel onder kosten als onder inkomsten zijn opgenomen (inkomsten uit doorberekende kosten) bij het holdingbedrijf, en onder exploitatiekosten bij de andere segmenten.

De secundaire segmentering onder IFRS is gebaseerd op geografische gebieden en weerspiegelt de focus van KBC op zijn twee thuismarkten – België en Centraal- en Oost-Europa (inclusief Rusland) – en zijn selectieve aanwezigheid in andere landen (Rest van de wereld, hoofdzakelijk de Verenigde Staten, Zuidoost-Azië en West-Europa met uitzondering van België).

De geografische segmentering is gebaseerd op de locatie van de geleverde diensten. Aangezien ten minste 95% van de cliënten lokale cliënten betreft, wordt zowel voor de balans als voor de winst-en-verliesrekening het geografische segment bepaald door de locatie van het kantoor of de dochteronderneming.

Meer gedetailleerde cijfers over de geografische onderverdeling voor balansposten zijn te vinden in de Toelichtingen bij de balans. Dit is een indeling volgens de geografische locatie van de tegenpartij.

In miljoenen euro	Bankbedrijf	Verzeke- rings- bedrijf	Europees private- banking- bedrijf	Holding- bedrijf	Eliminaties tussen segmenten	KBC-groep
WINST-EN-VERLIESREKENING 2007						
Nettorente-inkomsten	3 179	669	244	0	-3	4 089
Bruto verdiende premies, verzekeringen	0	3 989	0	0	0	3 989
Niet-leven	0	1 826	0	0	0	1 826
Leven	0	2 163	0	0	0	2 163
Bruto technische lasten, verzekeringen	0	-3 402	0	0	-2	-3 404
Niet-leven	0	-1 085	0	0	0	-1 085
Leven	0	-2 317	0	0	-2	-2 319
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	-64	0	0	0	-64
Dividendinkomsten	109	136	11	0	0	256
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	1 767	-74	-56	5	0	1 642
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	136	484	61	0	0	682
Nettoprovisie-inkomsten	1 897	-368	461	-2	5	1 993
Overige netto-inkomsten	410	69	31	801	-693	619
TOTALE OPBRENGSTEN	7 498	1 439	753	804	-693	9 802
Exploitatiekosten ^a	-4 136	-567	-476	-733	693	-5 219
Bijzondere waardeverminderingen	-204	-25	-38	-1	0	-267
Op leningen en vorderingen	-148	-4	-33	0	0	-185
Op voor verkoop beschikbare financiële activa	-50	-21	-4	0	0	-75
Op goodwill	0	0	0	0	0	0
Op overige	-6	-1	0	-1	0	-7
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	53	0	3	0	0	56
WINST VÓÓR BELASTINGEN	3 212	847	243	70	0	4 373
Belastingen	-731	-102	-38	-99	0	-970
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0
WINST NA BELASTINGEN	2 482	746	205	-29	0	3 403
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	118	5	0	0	0	123
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	2 364	741	205	-29	0	3 281
a Waarvan niet-kaskosten	-195	-23	-33	-80	0	-331
Afschrijvingen vaste activa	-222	-32	-28	-80	0	-361
Overige	27	9	-5	0	0	31

In miljoenen euro	Bankbedrijf	Verzeke- ringsbedrijf	Europees private- banking- bedrijf	Holding- bedrijf	Eliminaties tussen segmenten	KBC-groep
WINST-EN-VERLIESREKENING 2008						
Nettorente-inkomsten	4 020	798	212	-38	-1	4 992
Bruto verdiende premies, verzekeringen	0	4 608	0	0	-23	4 585
Niet-leven	0	2 075	0	0	-23	2 052
Leven	0	2 533	0	0	0	2 533
Bruto technische lasten, verzekeringen	0	-3 885	0	0	2	-3 883
Niet-leven	0	-1 206	0	0	1	-1 205
Leven	0	-2 679	0	0	1	-2 678
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	-72	0	0	0	-72
Dividendinkomsten	116	135	7	0	0	259
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-2 099	-1 130	-259	7	0	-3 481
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	-13	103	5	0	0	95
Nettoprovisie-inkomsten	1 769	-471	418	-4	1	1 714
Overige netto-inkomsten	538	99	12	787	-817	618
TOTALE OPBRENGSTEN	4 332	185	396	751	-837	4 827
Exploitatiekosten ^a	-4 440	-662	-476	-859	837	-5 600
Bijzondere waardeverminderingen	-1 281	-740	-210	-3	0	-2 234
Op leningen en vorderingen	-760	-7	-56	0	0	-822
Op voor verkoop beschikbare financiële activa	-455	-725	-153	0	0	-1 333
Op goodwill	-19	-6	0	0	0	-25
Op overige	-48	-2	-1	-3	0	-54
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	-3	0	2	0	0	-1
WINST VÓÓR BELASTINGEN	-1 391	-1 217	-288	-111	0	-3 007
Belastingen	228	227	142	31	0	629
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0
WINST NA BELASTINGEN	-1 163	-990	-146	-79	0	-2 379
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	109	-4	0	0	0	105
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	-1 272	-987	-146	-79	0	-2 484
a Waarvan niet-kaskosten	-324	-42	-22	-90	0	-477
Afschrijvingen vaste activa	-240	-42	-23	-87	0	-392
Overige	-83	0	2	-3	0	-84

In miljoenen euro	Bankbedrijf	Verzeke- ringsbedrijf	Europees private- banking- bedrijf	Holding- bedrijf	KBC-groep
BALANS 31-12-2007					
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken	2 906	87	1 620	0	4 613
Financiële activa	297 014	28 460	15 034	14	340 522
Aangehouden voor handelsdoeleinden	73 220	55	632	0	73 907
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	35 093	10 719	401	0	46 212
Voor verkoop beschikbaar	26 547	14 536	5 664	3	46 750
Leningen en vorderingen	151 931	356	8 310	10	160 607
Tot einde looptijd aangehouden	9 525	2 795	0	0	12 320
Afdekkingsderivaten	698	0	27	0	725
Deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen, verzekeringen	0	291	0	0	291
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-223	0	0	0	-223
Belastingvorderingen	679	215	21	4	919
Actuele belastingvorderingen	102	32	1	3	138
Uitgestelde belastingvorderingen	577	183	20	1	781
Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	41	0	0	0	41
Investeringen in geassocieerde ondernemingen	620	0	14	0	634
Vastgoedbeleggingen	448	106	39	0	593
Materiële vaste activa	1 760	215	190	69	2 234
Goodwill en andere immateriële vaste activa	1 866	509	433	692	3 501
Overige activa	1 341	858	130	144	2 473
TOTAAL ACTIVA	306 453	30 741	17 481	923	355 597
Financiële verplichtingen	283 699	9 045	17 858	820	311 422
Aangehouden voor handelsdoeleinden	40 899	0	399	0	41 298
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	36 812	8 962	0	0	45 774
Tegen geamortiseerde kostprijs	205 550	83	17 405	820	223 858
Afdekkingsderivaten	438	0	54	0	492
Bruto technische voorzieningen, verzekeringen	0	17 905	0	0	17 905
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	0	0	0	0	0
Belastingverplichtingen	469	177	95	76	816
Actuele belastingverplichtingen	388	59	33	1	481
Uitgestelde belastingverplichtingen	81	118	62	75	335
Verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0	0
Voorziening voor risico's en kosten	401	16	40	0	456
Overige verplichtingen	5 267	742	322	180	6 511
TOTAAL VERPLICHTINGEN	289 835	27 884	18 315	1 076	337 110
Aanschaffing materiële en immateriële vaste activa, inclusief goodwill	1 471	356	33	130	1 990

In miljoenen euro	Bankbedrijf	Verzeke- ringsbedrijf	Europees private- banking- bedrijf	Holding- bedrijf	KBC-groep
BALANS 31-12-2008					
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken	3 410	73	972	0	4 454
Financiële activa	303 772	25 205	8 196	30	337 203
Aangehouden voor handelsdoeleinden	72 817	10	730	0	73 557
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	21 509	7 317	169	0	28 994
Voor verkoop beschikbaar	26 292	15 027	5 038	15	46 371
Leningen en vorderingen	174 524	235	2 256	15	177 029
Tot einde looptijd aangehouden	8 356	2 616	0	0	10 973
Afdekkingsderivaten	275	0	3	0	279
Deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen, verzekeringen	0	280	0	0	280
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	169	0	0	0	169
Belastingvorderingen	1 823	433	180	17	2 453
Actuele belastingvorderingen	224	87	34	17	363
Uitgestelde belastingvorderingen	1 599	346	146	0	2 090
Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	625	64	0	0	688
Investeringen in geassocieerde ondernemingen	12	0	14	0	27
Vastgoedbeleggingen	467	185	38	0	689
Materiële vaste activa	2 482	198	200	84	2 964
Goodwill en andere immateriële vaste activa	2 106	502	515	742	3 866
Overige activa	1 439	897	103	85	2 525
TOTAAL ACTIVA	316 304	27 836	10 219	959	355 317
Financiële verplichtingen	290 966	7 478	14 182	1 305	313 931
Aangehouden voor handelsdoeleinden	44 349	97	520	0	44 966
Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	35 378	6 850	0	0	42 228
Tegen geamortiseerde kostprijs	210 362	530	13 623	1 305	225 821
Afdekkingsderivaten	877	0	39	0	916
Bruto technische voorzieningen, verzekeringen	0	19 523	0	0	19 523
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	0	0	-4	0	-4
Belastingverplichtingen	360	98	5	40	503
Actuele belastingverplichtingen	306	74	2	2	384
Uitgestelde belastingverplichtingen	54	24	3	38	119
Verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	59	0	0	59
Voorziening voor risico's en kosten	528	63	25	3	619
Overige verplichtingen	4 052	756	308	194	5 309
TOTAAL VERPLICHTINGEN	295 906	27 977	14 517	1 542	339 941
Aanschaffing materiële en immateriële vaste activa, inclusief goodwill	1 199	198	113	191	1 700

In miljoenen euro	België	Centraal- en Oost- Europa en Rusland	Rest van de wereld	Eliminaties tussen segmenten	KBC-groep
2007					
Totale opbrengsten	4 859	2 488	2 455	0	9 802
Totaal activa, per einde periode	191 319	52 031	112 247	-	355 597
Totaal verplichtingen, per einde periode	184 762	47 144	105 203	-	337 110
Aanschaffing materiële en immateriële vaste activa, inclusief goodwill, per einde periode	412	1 491	87	-	1 990
2008					
Totale opbrengsten	2 381	2 761	-315	0	4 827
Totaal activa, per einde periode	211 646	56 465	87 206	-	355 317
Totaal verplichtingen, per einde periode	194 256	51 211	94 474	-	339 941
Aanschaffing materiële en immateriële vaste activa, inclusief goodwill, per einde periode	1 077	283	341	-	1 700

TOELICHTING 3: NETTORENTE-INKOMSTEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	4 089	4 992
Rente-inkomsten	15 396	17 353
Voor verkoop beschikbare activa	1 957	2 038
Leningen en vorderingen	8 352	10 054
Tot einde looptijd aangehouden activa	516	485
Overige, niet gewaardeerd tegen reële waarde	141	279
<i>Subtotaal rente-inkomsten uit financiële activa niet gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	<i>10 966</i>	<i>12 856</i>
<i>Waarvan rente-inkomsten op financiële activa waarvoor bijzondere waardeverminderingen werden aangelegd</i>	<i>10</i>	<i>9</i>
Activa aangehouden voor handelsdoeleinden	1 609	1 602
Afdeckingsderivaten	737	989
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	2 084	1 905
Rentelasten	-11 307	-12 360
Verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-8 287	-9 017
Overige, niet gewaardeerd tegen reële waarde	-15	-9
Beleggingscontracten tegen geamortiseerde kostprijs	0	0
<i>Subtotaal rentelasten uit financiële activa niet gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	<i>-8 302</i>	<i>-9 026</i>
Verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	-480	-332
Afdeckingsderivaten	-680	-878
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-1 846	-2 124

TOELICHTING 4: DIVIDENDINKOMSTEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	256	259
Aandelen aangehouden voor handelsdoeleinden	81	64
Aandelen vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	23	21
Voor verkoop beschikbare aandelen	152	173

TOELICHTING 5: NETTO (NIET-)GEREALISEERDE WINST UIT FINANCIËLE INSTRUMENTEN TEGEN REËLE WAARDE MET VERWERKING VAN WAARDEVERANDERINGEN IN DE WINST-EN-VERLIESREKENING

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	1 642	-3 481
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden (inclusief rente en marktwaardeveranderingen van derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden)	1 557	-4 925
Andere financiële instrumenten vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-35	979
Wisselbedrijf	115	462
Resultaten uit de verwerking van afdekkingstransacties	6	3
Microhedging	2	-4
Reëlewaardeafdekkingen	2	-1
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte instrumenten	-11	123
Reëlewaardeveranderingen van de afdeckingsderivaten, met inbegrip van beëindiging	13	-123
Kasstroomafdekkingen	0	-3
Reëlewaardeveranderingen van afdeckingsinstrumenten, niet-effectieve deel	0	-3
Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit, niet-effectieve deel	0	0
Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille	4	7
Reëlewaardeafdekkingen van renterisico	0	-1
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte instrumenten	-48	391
Reëlewaardeveranderingen van de afdeckingsderivaten, met inbegrip van beëindiging	48	-392
Kasstroomafdekkingen van renterisico	4	7
Reëlewaardeveranderingen van afdeckingsinstrumenten, niet-effectieve deel	4	7

- Wat betreft de ALM-derivaten (met uitzondering van de microhedgederivaten, die slechts beperkt worden gebruikt binnen de groep), geldt het volgende:
 - Voor ALM-derivaten die vallen onder de Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille wordt de betreffende rente weergegeven onder Netto-rente-inkomsten. De reëlewaardeveranderingen van deze derivaten worden weergegeven onder Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële

- waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar aangezien ook de reëlewaardeveranderingen van de afgedekte activa in dezelfde post worden weergegeven, en het een effectieve afdekking betreft, is het saldo van deze post nihil.
- Voor andere ALM-derivaten wordt de betreffende rente weergegeven onder Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van

de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (een negatieve 71 en een positieve 47 miljoen euro in respectievelijk 2007 en 2008). Ook de reële waardeveranderingen worden weergegeven onder Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Deze laatste worden voor een groot deel (maar niet volledig) gecompenseerd door de reële waardeveranderingen van een obligatieportefeuille die werd geklasseerd als Financiële instrumenten vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (zie waarderingsregels).

- Effectiviteit wordt bepaald aan de hand van de volgende methodes:
 - Voor microhedge-reële waardeafdekkingen wordt op kwartaalbasis de *dollaroffset-methode* gebruikt, waarbij reële waardeschommelingen van de afgedekte positie en reële waardeschommelingen van het afdekkingsinstrument elkaar moeten compenseren binnen een range van 80%–125%. Dat is momenteel het geval.
 - Voor microhedge-kasstroomafdekkingen wordt het aangegeven afdekkingsinstrument vergeleken met een *perfect hedge* van de afgedekte kasstromen. Deze vergelijking gebeurt prospectief (via BPV-meting) en retrospectief (via vergelijking van de reële waarde van het aangegeven afdekkingsinstrument met de *perfect hedge*). De effectiviteit van beide tests moet zich in een range van 80%–125% bevinden. Dat is momenteel het geval.
 - Voor reële waardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille wordt de effectiviteit beoordeeld volgens de regels voorgeschreven in de Europese versie van IAS 39 (carve out). IFRS staat niet toe om nettoposities aan te geven als afgedekte posities, maar staat wel toe om de afdekkingsinstrumenten toe te wijzen aan de brutopositie van activa (of eventueel de brutopositie van verplichtingen). Concreet wordt ervoor gezorgd dat het volume activa (of verplichtingen) in elke maturity bucket groter is dan het volume afdekkingsinstrumenten dat aan dezelfde bucket wordt toegewezen.

- De totale wisselkoersverschillen, exclusief die welke werden geboekt op financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, bedragen 120 miljoen euro in 2007 en 392 miljoen euro in 2008, en zijn inbegrepen in de vermelde 115 en 462 miljoen euro in de tabel.
- Wanneer de transactieprijs in een niet-actieve markt verschillend is van de reële waarde van andere observeerbare markttransacties in hetzelfde instrument of van de reële waarde gebaseerd op een waarderingsstechniek waarvan de variabelen alleen data van observeerbare markten bevatten, dan wordt het verschil tussen de transactieprijs en de reële waarde (een dag 1-winst) opgenomen in de winst-en-verliesrekeningen. Als dat niet het geval is, wordt de dag 1-winst gereserveerd en opgenomen in de winst-en-verliesrekeningen tijdens de looptijd en uiterlijk op de eindvervaldag van het financiële instrument. Dag 1-winsten worden opgenomen onder meer in het kader van CDO- en verzekeringderivatenactiviteiten. De bewegingen in de uitgestelde dag 1-winst kunnen als volgt worden samengevat (in miljoenen euro):

- Uitgestelde dag 1-winsten, beginsaldo 1 januari 2007	72
- Nieuwe uitgestelde dag 1-winsten	134
- Dag 1-winsten erkend in de winst-en-verliesrekening tijdens de periode	
• Afschrijving van de dag 1-winsten	-32
• Niet langer opgenomen financiële instrumenten	-63
• Wisselkoersverschillen	-7
- Uitgestelde dag 1-winsten, eindsaldo 31 december 2007	104
- Nieuwe uitgestelde dag 1-winsten	70
- Dag 1-winsten erkend in de winst-en-verliesrekening tijdens de periode	
• Afschrijving van de dag 1-winsten	-72
• Niet langer opgenomen financiële instrumenten	-20
• Wisselkoersverschillen	4
- Uitgestelde dag 1-winsten, eindsaldo 31 december 2008	86

TOELICHTING 6: NETTO GEREALISEERDE WINST UIT VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	682	95
Vastrentende effecten	-152	-12
Aandelen	834	107

TOELICHTING 7: NETTOPROVISIE-INKOMSTEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	1 993	1 714
Ontvangen provisies	3 149	2 848
Effecten en assetmanagement	2 153	1 730
Provisies i.v.m. beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling (deposit accounting)	37	31
Verbinteniskredieten	184	234
Betalingsverkeer	425	529
Overige	350	325
Betaalde provisies	-1 155	-1 134
Provisies betaald aan tussenpersonen	-422	-477
Overige	-733	-658

- Het overgrote deel van de provisies gerelateerd aan kredietverlening is opgenomen onder Nettorente-inkomsten (in het kader van de effectieve rentevoetberekening).

TOELICHTING 8: OVERIGE NETTO-INKOMSTEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	619	618
Waarvan meer- of minderwaarden als gevolg van		
De verkoop van leningen en vorderingen	18	-2
De verkoop van tot einde looptijd aangehouden activa	1	0
De verkoop van financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	0	-1
Andere	600	622
Verkoop van Banca KBL Fumagalli Soldan	14	-
Teruggave vanwege Belgisch Depositogarantiefonds	44	-
Verkoop van participatie in GBC	35	-
Verkoop van de participatie in Prague Stock Exchange	-	40
Invloed wijziging participatiepercentage in Nova Ljubljanska banka	-	54
Inkomsten uit (voornamelijk operationele) leasingactiviteiten, KBC Lease-groep	12	46
Inkomsten van geconsolideerde private-equityparticipaties	24	94
Inkomsten van Groep VAB	48	64

- Het bedrag vermeld onder Overige netto-inkomsten bestaat uit, onder andere, winsten uit operationele leasing, garantierecuperaties, huuropbrengsten, gerealiseerde winsten of verliezen op materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen, recuperaties van volledig afge-

schreven kredieten en gerealiseerde winsten of verliezen als gevolg van de verkoop van tot einde looptijd aangehouden activa, leningen en vorderingen en financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs.

In miljoenen euro	Verzeke- rings- contracten, Leven	Verzeke- rings- contracten, Niet-Leven	Verzeke- rings- contracten, totaal	Beleggings- contracten met discre- tionaire winstde- ling, Leven	Beleggings- contracten zonder dis- cretionaire winstde- ling, Leven	Niet- technische rekening	Totaal
2007							
Nettorente-inkomsten	0	0	0	0	0	669	669
Bruto verdiende premies, verzekeringen	804	1 826	2 630	1 359	0	0	3 989
Bruto technische lasten, verzekeringen	-689	-1 085	-1 774	-1 635	7	0	-3 402
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	0	-59	-59	0	0	-5	-64
Dividendinkomsten	0	0	0	0	0	136	136
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	0	0	0	0	-74	-74
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0	0	0	0	484	484
Nettoprovisie-inkomsten	-86	-315	-402	-28	19	43	-368
Overige netto-inkomsten	0	0	0	0	0	69	69
TOTALE OPBRENGSTEN	27	368	395	-303	26	1 322	1 439
Exploiatiekosten	-88	-359	-447	-31	-18	-71	-567
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	-25	-25
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	0	0	0	0	0	0	0
Toewijzing aan technische rekening	425	293	718	382	0	-1 100	0
WINST VÓÓR BELASTINGEN	364	301	665	48	8	125	847
Belastingen	-	-	-	-	-	-	-102
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	-	-	-	-	-	0
WINST NA BELASTINGEN	-	-	-	-	-	-	746
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-	-	-	-	-	-	5
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	-	-	-	-	-	-	741
2008							
Nettorente-inkomsten	0	0	0	0	0	798	798
Bruto verdiende premies, verzekeringen	855	2 075	2 930	1 678	0	0	4 608
Bruto technische lasten, verzekeringen	-737	-1 206	-1 943	-1 921	-22	0	-3 885
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-2	-63	-65	0	0	-6	-72
Dividendinkomsten	0	0	0	0	0	135	135
Netto (niet-)gerealiseerde winst uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	0	0	0	0	-1 130	-1 130
Netto gerealiseerde winst uit voor verkoop beschikbare financiële activa	0	0	0	0	0	103	103
Nettoprovisie-inkomsten	-100	-387	-487	-37	12	40	-471
Overige netto-inkomsten	0	0	0	0	0	99	99
TOTALE OPBRENGSTEN	17	419	436	-280	-9	38	185
Exploiatiekosten	-99	-391	-490	-33	-18	-122	-662
Bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	-740	-740
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen	0	0	0	0	0	0	0
Toewijzing aan technische rekening	-123	88	-35	-125	0	160	0
WINST VÓÓR BELASTINGEN	-205	116	-89	-438	-27	-663	-1 217
Belastingen	-	-	-	-	-	-	227
Nettowinst na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	-	-	-	-	-	0
WINST NA BELASTINGEN	-	-	-	-	-	-	-990
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-	-	-	-	-	-	-4
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	-	-	-	-	-	-	-987

- In overeenstemming met IFRS bevatten de cijfers met betrekking tot de bruto verdiende premies niet de beleggingscontracten zonder discretionaire deelneming (die komen ruwweg overeen met tak 23-contracten). Zie verder onder Toelichting 10.

TOELICHTING 10: BRUTO VERDIENDE PREMIES – LEVEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	2 163	2 533
Opdeling per type		
Aangenomen herverzekering	23	26
Rechtstreekse zaken	2 140	2 507
Opdeling van de rechtstreekse zaken		
Individueel versus groep		
Individuele premies, inclusief tak 23	1 867	2 191
Premies betreffende groepsverzekeringsovereenkomsten	273	316
Periodiek versus koopsom		
Periodieke premies	724	810
Koopsommen	1 416	1 697
Zonder versus met winstdeling		
Premies van overeenkomsten zonder winstdeling	213	212
Premies van overeenkomsten met winstdeling	1 819	2 208
Tak 23	108	87

• Conform IFRS wordt voor beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling *deposit accounting* toegepast. Dat betekent dat de premie-inkomsten (en technische lasten) van deze contracten niet worden getoond onder de post Bruto verdiende premies (en Bruto technische lasten), maar dat de marge erop wordt vermeld onder Nettoprovisie-inkomsten.

Beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling komen ruwweg overeen met tak 23-contracten, die goed waren voor een premie-inkomen van 1,25 miljard euro in 2007 en 1 miljard euro in 2008.

TOELICHTING 11: OVERZICHT VAN VERZEKERINGEN NIET-LEVEN PER TAK

In miljoenen euro	Bruto verdiende premies	Bruto-schaden	Bruto-bedrijfskosten	Afgestane herverzekering	Totaal
2007					
Totaal	1 826	-1 120	-590	-59	57
Aangenomen herverzekering	245	-128	-62	-28	28
Rechtstreekse zaken	1 581	-992	-527	-32	30
Ongevallen en ziekte, takken 1, 2, exclusief arbeidsongevallen	123	-66	-35	-2	19
Arbidsongevallen, tak 1	80	-50	-16	1	15
Motorrijtuigen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 10	489	-373	-150	0	-36
Motorrijtuigen andere takken, takken 3, 7	256	-144	-80	-1	31
Scheepvaart, luchtvaart, transport, takken 4, 5, 6, 7, 11, 12	47	-28	-13	-7	-1
Brand en andere schade aan goederen, takken 8, 9	420	-200	-171	-21	29
Algemene burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 13	100	-104	-41	6	-39
Kredieten en borgtochten, takken 14, 15	8	1	-3	-2	5
Diverse geldelijke verliezen, tak 16	12	1	-4	-6	3
Rechtsbijstand, tak 17	37	-25	-10	0	2
Hulpverlening, tak 18	9	-4	-3	-1	1
2008					
Totaal	2 052	-1 198	-562	-63	230
Aangenomen herverzekering	227	-141	-51	-13	22
Rechtstreekse zaken	1 826	-1 057	-511	-50	207
Ongevallen en ziekte, takken 1, 2, exclusief arbeidsongevallen	158	-56	-26	9	86
Arbidsongevallen, tak 1	83	-63	-13	-1	5
Motorrijtuigen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 10	527	-368	-149	-10	-1
Motorrijtuigen andere takken, takken 3, 7	341	-200	-99	0	42
Scheepvaart, luchtvaart, transport, takken 4, 5, 6, 7, 11, 12	53	-39	-14	-8	-9
Brand en andere schade aan goederen, takken 8, 9	469	-215	-152	-22	79
Algemene burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 13	109	-85	-37	-3	-16
Kredieten en borgtochten, takken 14, 15	20	0	-2	-11	7
Diverse geldelijke verliezen, tak 16	15	-6	-5	-1	3
Rechtsbijstand, tak 17	39	-21	-9	0	9
Hulpverlening, tak 18	12	-4	-4	-1	3

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	-5 219	-5 600
Personeelskosten	-3 148	-3 139
Personeelsvoordelen op basis van eigen aandelen, afgewikkeld met eigen aandelen	-1	0
Personeelsvoordelen op basis van eigen aandelen, afgewikkeld met geldmiddelen	-25	30
Algemene beheerskosten	-1 740	-1 984
Afschrijvingen van vaste activa	-361	-392
Voorziening voor risico's en kosten	31	-84

• De algemene beheerskosten (zie tabel) omvatten herstel- en onderhoudskosten, reclamekosten, huur, professionele vergoedingen, verschillende (niet-inkomsten)belastingen en nutsvoorzieningen.

• Op eigen aandelen gebaseerde personeelsvoordelen zijn opgenomen onder Personeelskosten. We onderscheiden de volgende op eigen aandelen gebaseerde personeelsvoordelen:

A Belangrijkste overeenkomsten afgewikkeld met geldmiddelen

KBC Financial Products (KBC FP) zette in 1999 een *phanta*aandelenplan op als retentieschema voor het topmanagement. Tussen 1999 en 2002 werden 1 miljoen *phanta*aandelen uitgegeven. Aangezien daarmee het maximum is bereikt, moeten nieuwe deelnemers aandelen verkrijgen van bestaande deelnemers. De aandelen worden gewaardeerd op basis van de winst voor belastingen van de KBC FP-groep. Het plan werd in 2005 afgesloten en alle medewerkers worden uitbetaald over een periode van vier jaar, eindigend in maart 2009. Per einde 2008 erkende KBC FP in dit verband een uitstaande schuld van 7 miljoen euro (88 miljoen euro eind 2007).

B Belangrijkste overeenkomsten afgewikkeld met eigen aandelen

Sinds 2000 heeft KBC Bankverzekeringsholding NV (ondertussen KBC Groep NV) verschillende aandelenoptieplannen opgezet. De aandelenopties werden toegekend aan alle of bepaalde personeelsleden van de vennootschap en diverse dochterondernemingen. De aandelenopties werden gratis toegekend aan het personeel, dat alleen op het moment van de toekenning de belastingen op de gratis verstrekking moest betalen. De aandelenopties hebben een looptijd van zeven tot tien jaar na de datum van uitgifte en kunnen, in de jaren

waarin ze uitoefenbaar zijn, alleen in juni, september en december worden uitgeoefend. De aandelenopties kunnen ook gedeeltelijk worden uitgeoefend. Een personeelslid kan bij het uitoefenen ofwel de aandelen bewaren op zijn effectenrekening, ofwel ze onmiddellijk verkopen op NYSE Euronext Brussels.

Aanvullend heeft KBC Bankverzekeringsholding NV (nu KBC Groep NV) drie aandelenoptieplannen uit 1999 en 2000 van KBC Peel Hunt overgenomen, waardoor de betrokken personeelsleden van KBC Peel Hunt aandelenopties van KBC Groep NV krijgen in plaats van aandelenopties KBC Peel Hunt.

KBC Groep NV heeft eigen aandelen ingekocht om aandelen te kunnen leveren aan personeelsleden wanneer die hun opties uitoefenen.

- IFRS 2 werd niet toegepast op de met eigen aandelen afgewikkelde optieplannen die dateren van vóór 7 november 2002, aangezien die buiten het toepassingsgebied van IFRS 2 vallen. De optieplannen die dateren van na 7 november 2002 waren slechts beperkt in omvang.
- In 2008 werd aan personeelsleden van de KBC-groep de mogelijkheid geboden om tegen 29,12 euro per aandeel in te tekenen op de kapitaalverhoging van de groep. Dat leidde niet tot het boeken van een personeelsvoordeel (in 2007 bedroeg het betreffende personeelsvoordeel 1,3 miljoen euro; dat werd geboekt als personeelskosten).
- Een overzicht van het aantal aandelenopties voor het personeel wordt in de tabel gegeven. In 2008 bedroeg de gemiddelde koers van het KBC-aandeel 65,20 euro. In 2008 werden er geen nieuwe opties op KBC-aandelen voor het personeel uitgegeven.

Opties	2007		2008	
	Aantal opties ¹	Gemiddelde uitoefenprijs	Aantal opties ¹	Gemiddelde uitoefenprijs
Uitstaand aan het begin van de periode	2 480 200	43,31	1 126 413	47,12
Toegekend tijdens de periode	7 300	97,94	0	–
Uitgeoefend tijdens de periode	-1 285 437	40,80	-144 970	42,29
Vervallen tijdens de periode	-75 650	34,50	-18	37,50
Opgegeven tijdens de periode	–	–	–	–
Uitstaand aan het einde van de periode ²	1 126 413	47,12	981 425	47,83
Uitvoerbaar aan het einde van de periode	921 583	42,24	807 845	43,59

1 In equivalenten van aandelen.

2 2007: uitoefenprijzen tussen 28,30–97,94 euro, gewogen gemiddelde van de overblijvende contractuele looptijden: 46 maanden.

2008: uitoefenprijzen tussen 28,30–97,94 euro, gewogen gemiddelde van de overblijvende contractuele looptijden: 35 maanden.

TOELICHTING 13: PERSONEEL

	2007	2008
Gemiddeld personeelsbestand, in vte	55 888	59 150
Indeling volgens juridische structuur		
KBC Bank	41 059	43 784
KBC Verzekeringen	8 394	8 460
KBL EPB	2 668	2 810
KBC Groep NV (de holding)	3 767	4 096
Indeling volgens statuut		
Arbeiders	939	1 059
Bedienden	53 298	55 920
Directieleden	1 651	2 171

• Het totale personeelsbestand vermeld in de tabel betreft het gemiddelde voor 2007 en 2008. Onder meer door overnameactiviteiten tijdens het jaar kan dit afwijken van de eindejaarstotalen vermeld in het hoofdstuk Duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

TOELICHTING 14: BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN – WINST-EN-VERLIESREKENING

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	-267	-2 234
Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen	-185	-822
Indeling naar type		
Bijzondere waardeverminderingen voor kredieten op balans	-207	-801
Bijzondere waardeverminderingen voor verbinteniskredieten buiten balans	-17	-6
Op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen	39	-15
Indeling naar divisie		
België	-59	-46
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	-85	-313
Merchantbanking	-6	-407
Europese Private Banking	-33	-56
Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa	-75	-1 333
Indeling naar type		
Aandelen	-66	-918
Andere	-9	-415
Bijzondere waardeverminderingen op goodwill	0	-25
Bijzondere waardeverminderingen op overige	-7	-54
Immateriële vaste activa (zonder goodwill)	-4	-32
Materiële vaste activa	-1	-7
Tot einde looptijd aangehouden financiële activa	1	-15
Geassocieerde ondernemingen, goodwill	0	0
Overige	-4	-1

- Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen betreffen in hoofdzaak leningen en voorschotten aan cliënten (vooral termijnkredieten).
- Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa. De sterke stijging van de waardeverminderingen bij de aandelen heeft uiteraard te maken met de sterke neergang van de beurskoersen, in combinatie met een verscherping van de regels inzake het boeken van waardeverminderingen op de portefeuille genoteerde aandelen. De sterke stijging van de waardeverminderingen op Andere betreft voornamelijk obligaties van Washington Mutual, Lehman Brothers en de IJslandse banken.
- Bijzondere waardeverminderingen op goodwill: in 2007 bedroeg deze post 0 euro. In 2008 omvatte deze post onder meer een bedrag van 15 miljoen euro met betrekking tot een maatschappij uit de KBC Financial Products-groep (Divisie Merchantbanking). In de meeste

gevallen weerspiegelde de waardevermindering het verschil tussen de boekwaarde vóór de bijzondere waardevermindering en de gebruikswaarde.

- Bijzondere waardeverminderingen op overige: in 2007 omvatte deze post vooral een toevoeging ad 4 miljoen euro van bijzondere waardeverminderingen op diverse immateriële vaste activa in de KBC-groep. In 2008 omvatte deze post vooral bijzondere waardeverminderingen op immateriële vaste activa (32 miljoen euro), op materiële vaste activa (7 miljoen euro) en op tot einde looptijd aangehouden effecten (15 miljoen euro), als gevolg van de daling van de kredietwaardigheid van de emittent van deze effecten. De waardevermindering betreft telkens het verschil in boekwaarde vóór waardeverminderingen en de gebruikswaarde van de betrokken (materiële en immateriële) activa.

TOELICHTING 15: AANDEEL IN HET RESULTAAT VAN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	56	-1
Waarvan Nova Ljubljanska banka	48	8

- Bijzondere waardeverminderingen van (goodwill op) geassocieerde ondernemingen zijn inbegrepen bij Bijzondere waardeverminderingen. Het aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen houdt bijgevolg geen rekening met deze bijzondere waardeverminderingen.

In miljoenen euro	2007	2008
Totaal	-970	629
Indeling naar type		
Actuele belastingen	-877	-339
Uitgestelde belastingen	-92	968
Componenten van de belastingberekening		
Winst vóór belastingen	4 373	-3 007
Winstbelastingen tegen het Belgische statutaire tarief	33,99%	33,99%
Berekende winstbelastingen	-1 486	1 022
Plus of min belastinggevolgen toe te schrijven aan		
Verschillen in belastingtarieven, België–buitenland	158	29
Belastingvrije winst	590	519
Aanpassingen m.b.t. voorgaande jaren	19	56
Aanpassingen beginsaldo uitgestelde belastingen toe te schrijven aan wijziging belastingtarief	-3	-3
Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden aangewend om de huidige belastingkosten te verminderen	17	52
Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden aangewend om de uitgestelde belastingkosten te verminderen	1	1
Terugboeking van vroeger erkende uitgestelde belastingvorderingen als gevolg van fiscale verliezen	0	-30
Overige, hoofdzakelijk niet-afrekbare uitgaven	-265	-1 018
Het totaalbedrag van tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen, filialen, geassocieerde ondernemingen en belangen in joint ventures, waarvoor geen uitgestelde belastingverplichtingen zijn opgenomen*	997	919

* Bestaat uit de reserves van (al dan niet) gezamenlijke dochtermaatschappijen, geassocieerde ondernemingen en kantoren die bij uitkering voor sommige entiteiten volledig belast zullen worden (voor 100% opgenomen) en waarbij voor een belangrijk aantal entiteiten de DBI-regeling van toepassing is (voor 5% opgenomen, aangezien 95% definitief belast is).

- Informatie over belastingvorderingen en belastingverplichtingen vindt u in Toelichting 27.

TOELICHTING 17: WINST PER AANDEEL

In miljoenen euro	2007	2008
Gewone winst per aandeel		
Winst na belastingen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 281	-2 484
Gewogen gemiddelde aantal uitstaande gewone aandelen, in duizenden eenheden	346 833	339 985
Gewone winst per aandeel, in euro	9,46	-7,31
Verwaterde winst per aandeel		
Winst na belastingen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 281	-2 484
Eliminatie van rentelasten op vrij in aandelen terugbetaalbare obligaties, netto na belastingen	0	0
Nettowinst voor de berekening van de verwaterde winst per aandeel	3 281	-2 484
Gewogen gemiddelde aantal uitstaande gewone aandelen, in duizenden eenheden	346 833	339 985
Potentieel aantal aandelen die tot verwatering kunnen leiden, in duizenden eenheden	1 565	1 028
Gewogen gemiddelde aantal gewone aandelen voor verwaterde winst, in duizenden eenheden	348 398	341 014
Verwaterde winst per aandeel, in euro	9,42	-7,28

- Een definitie van gewone winst per aandeel en verwaterde winst per aandeel vindt u in het glossarium.
- Overzicht van instrumenten die tot verwatering kunnen leiden:
 - Vrij in aandelen terugbetaalbare obligaties: geen.
 - Opties op aandelen van KBC Groep NV, toegewezen aan personeelsleden: meer gedetailleerde informatie vindt u in Toelichting 12.

Toelichtingen bij de balans

TOELICHTING 18: FINANCIËLE INSTRUMENTEN, OPDELING VOLGENS PORTEFEUILLE EN PRODUCT

Financiële activa

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoel-einden	Gewaardeerd tegen reële waarde ¹	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdek-kings-derivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen ^a	16 098	15 881	0	21 865	–	–	–	53 843 ²
Leningen en voorschotten aan cliënten ^b	2 067	7 730	0	137 254	–	–	–	147 051
Disconto- en acceptkredieten	0	0	0	718	–	–	–	718
Afbetalingskredieten	0	0	0	3 893	–	–	–	3 893
Hypotheekleningen	0	3 254	0	43 871	–	–	–	47 125
Termijnkredieten	2 067	4 269	0	66 378	–	–	–	72 714
Financiële leasing	0	0	0	6 883	–	–	–	6 883
Voorschotten in rekening-courant	0	0	0	7 853	–	–	–	7 853
Geëffectiseerde leningen	0	0	0	264	–	–	–	264
Overige	0	207	0	7 396	–	–	–	7 603
Eigenvermogensinstrumenten	17 008	219	4 979	–	–	–	–	22 207
Beleggingscontracten, verzekeringen	–	9 066	–	–	–	–	–	9 066
Schuldinstrumenten uitgegeven door	16 697	12 982	41 095	–	12 041	–	–	82 816
Publiekrechtelijke emittenten	5 268	9 269	21 507	–	10 858	–	–	46 902
Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	4 131	1 735	8 152	–	811	–	–	14 829
Ondernemingen	7 298	1 979	11 436	–	372	–	–	21 085
Derivaten	21 689	–	–	–	–	544	–	22 232
Totale boekwaarde	73 559	45 878	46 075	159 119	12 041	544	–	337 215
Geprorateerde rente	348	334	676	1 488	279	181	–	3 307
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 907	46 212	46 750	160 607	12 320	725	–	340 522
Reële waarde	73 907	46 212	46 750	159 782	12 222	725	–	339 598
<i>a Waarvan reverse repos</i>								33 503
<i>b Waarvan reverse repos</i>								6 339
31-12-2008								
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen ^a	8 288	4 544	0	23 964	–	–	–	36 796 ²
Leningen en voorschotten aan cliënten ^b	4 297	4 281	0	148 718	–	–	–	157 296
Disconto- en acceptkredieten	0	0	0	153	–	–	–	153
Afbetalingskredieten	0	0	0	4 625	–	–	–	4 625
Hypotheekleningen	0	3 215	0	52 356	–	–	–	55 571
Termijnkredieten	4 297	910	0	72 708	–	–	–	77 915
Financiële leasing	0	0	0	6 728	–	–	–	6 728
Voorschotten in rekening-courant	0	0	0	6 718	–	–	–	6 718
Geëffectiseerde leningen	0	0	0	0	–	–	–	0
Overige	0	156	0	5 429	–	–	–	5 585
Eigenvermogensinstrumenten	5 533	193	3 419	–	–	–	–	9 145
Beleggingscontracten, verzekeringen	–	6 948	–	–	–	–	–	6 948
Schuldinstrumenten uitgegeven door	16 480	12 648	42 058	3 805	10 761	–	–	85 752
Publiekrechtelijke emittenten	8 947	10 961	28 581	20	9 727	–	–	58 235
Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	3 849	316	7 867	21	751	–	–	12 804
Ondernemingen	3 684	1 372	5 609	3 765	283	–	–	14 713
Derivaten	38 559	–	–	–	–	241	–	38 800
Totale boekwaarde	73 157	28 615	45 476	176 487	10 761	241	–	334 737
Geprorateerde rente	400	379	895	543	212	38	–	2 466
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 557	28 994	46 371	177 029	10 973	279	–	337 203
Reële waarde	73 557	28 994	46 371	179 713	11 108	279	–	340 021
<i>a Waarvan reverse repos</i>								11 214
<i>b Waarvan reverse repos</i>								3 838

¹ Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (reëlewaardeoptie).

² Waarvan leningen en vorderingen aan banken terugbetaalbaar op verzoek en termijnenleningen aan banken op minder dan 3 maanden: 30 696 miljoen euro in 2007 en 20 898 miljoen euro in 2008.

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde ¹	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdekingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen ^c	7 409	15 028	–	–	–	–	50 667	73 104 ²
Deposito's van cliënten en schuldpapier ^d	2 452	21 373	–	–	–	–	168 310	192 135
Deposito's van cliënten	0	13 932	–	–	–	–	123 415	137 347
Zichtdeposito's	0	1 415	–	–	–	–	41 073	42 488
Termijndeposito's	0	12 516	–	–	–	–	50 840	63 357
Depositoboekjes	0	0	–	–	–	–	27 079	27 079
Deposito's van bijzondere aard	0	0	–	–	–	–	3 444	3 444
Overige deposito's	0	0	–	–	–	–	979	979
Schuldpapier	2 452	7 441	–	–	–	–	44 895	54 788
Depositocertificaten	0	2 239	–	–	–	–	15 699	17 937
Kasbons	0	0	–	–	–	–	2 956	2 956
Converteerbare obligaties	0	0	–	–	–	–	0	0
Niet-converteerbare obligaties	2 452	4 156	–	–	–	–	19 716	26 324
Converteerbare achtergestelde schulden	0	0	–	–	–	–	0	0
Niet-converteerbare achtergestelde schulden	0	1 046	–	–	–	–	6 524	7 570
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	–	8 928	–	–	–	–	–	8 928
Derivaten	26 042	–	–	–	–	155	–	26 197
Baisseposities	4 845	–	–	–	–	–	–	4 845
In eigenvermogensinstrumenten	3 724	–	–	–	–	–	–	3 724
In schuldinstrumenten	1 120	–	–	–	–	–	–	1 120
Overige	243	34	–	–	–	–	3 848	4 126
Totale boekwaarde	40 992	45 362	–	–	–	155	222 826	309 335
Geprorateerde rente	307	412	–	–	–	337	1 032	2 087
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	41 298	45 774	–	–	–	492	223 858	311 422
Reële waarde	41 298	45 774	–	–	–	492	223 426	310 990
<i>c Waarvan repos</i>								21 979
<i>d Waarvan repos</i>								8 284
31-12-2008								
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen ^c	461	17 676	–	–	–	–	42 465	60 602 ²
Deposito's van cliënten en schuldpapier ^d	1 354	17 431	–	–	–	–	177 948	196 733
Deposito's van cliënten	0	10 786	–	–	–	–	136 179	146 964
Zichtdeposito's	0	847	–	–	–	–	43 892	44 739
Termijndeposito's	0	9 927	–	–	–	–	58 655	68 582
Depositoboekjes	0	0	–	–	–	–	28 951	28 951
Deposito's van bijzondere aard	0	0	–	–	–	–	3 546	3 546
Overige deposito's	0	12	–	–	–	–	1 135	1 147
Schuldpapier	1 354	6 645	–	–	–	–	41 770	49 768
Depositocertificaten	0	1 382	–	–	–	–	13 740	15 122
Kasbons	0	0	–	–	–	–	3 077	3 077
Converteerbare obligaties	0	0	–	–	–	–	0	0
Niet-converteerbare obligaties	1 354	4 426	–	–	–	–	16 063	21 843
Converteerbare achtergestelde schulden	0	0	–	–	–	–	0	0
Niet-converteerbare achtergestelde schulden	0	836	–	–	–	–	8 889	9 726
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	–	6 749	–	–	–	–	452	7 201
Derivaten	39 785	–	–	–	–	683	–	40 469
Baisseposities	2 960	–	–	–	–	–	–	2 960
In eigenvermogensinstrumenten	394	–	–	–	–	–	–	394
In schuldinstrumenten	2 566	–	–	–	–	–	–	2 566
Overige	244	101	–	–	–	–	3 739	4 085
Totale boekwaarde	44 805	41 957	–	–	–	683	224 604	312 049
Geprorateerde rente	161	272	–	–	–	232	1 216	1 882
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	44 966	42 228	–	–	–	916	225 821	313 931
Reële waarde	44 966	42 228	–	–	–	916	227 562	315 672
<i>c Waarvan repos</i>								18 647
<i>d Waarvan repos</i>								7 855

¹ Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (reëlewaardeoptie).

² Waarvan deposito's van banken terugbetaalbaar op verzoek en onmiddellijk terugbetaalbaar: 14 564 miljoen euro in 2007 en 15 885 miljoen euro in 2008.

- Financiële instrumenten worden ingedeeld in categorieën (*portefeuilles*). Zie verder in Toelichting 1 b, onder Financiële activa en verplichtingen (IAS 39).
- Wijzigingen in 2008: Full service car leasing wordt vanaf 1 januari 2008 beschouwd als operationele leasing in plaats van financiële leasing. Dat resulteert in een herclassificatie van 529 miljoen euro van Leningen en voorschotten aan cliënten (Financiële leasing) naar Materiële vaste activa. De afschrijvingen met betrekking tot deze leasingactiviteit bedroegen 125 miljoen euro in 2008 (opgenomen in Overige mutaties in Toelichting 29).
- In oktober 2008 publiceerde de IAS Board aanpassingen van IAS 39 en IFRS 7 onder de noemer *herclassificatie van financiële activa*. Die aanpassingen werden op 15 oktober bekrachtigd door de Europese Unie. De aanpassingen van IAS 39 staan toe dat een entiteit, onder bepaalde omstandigheden, financiële activa herklasseert. Bepaalde niet-afgeleide financiële activa geklasseerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (andere dan deze geklasseerd onder de zogenaamde reële-waardeoptie) mogen onder bepaalde omstandigheden worden geherklasseerd naar tot *einde looptijd aangehouden, leningen en vorderingen of voor verkoop beschikbaar*. Activa geklasseerd als *voor verkoop beschikbaar* kunnen, onder bepaalde omstandigheden, worden geherklasseerd naar *leningen en vorderingen*. De aanpassingen van IFRS 7 leggen bijkomende toelichtingen op wanneer van deze herclassificatiemogelijkheid wordt gebruikgemaakt. Naar aanleiding van deze aanpassingen heeft de KBC-groep een aantal activa geherklasseerd van de categorie *voor verkoop beschikbaar* naar *leningen en vorderingen*, omdat deze activa nu minder liquide zijn geworden. Deze activa voldeden op datum van herclassificatie aan de definitie van *leningen en vorderingen* en de groep heeft de intentie en de mogelijkheid om deze activa aan te houden voor de voorzienbare toekomst of tot op de vervaldag. KBC heeft ervoor gekozen om deze herclassificaties door te voeren op 31 december 2008.

In miljoenen euro, 31-12-2008	Boekwaarde	Reële waarde
Financiële activa beschikbaar voor verkoop geherklasseerd naar Leningen en vorderingen op 31-12-2008	3 633	3 633

In 2007 en 2008 werd er op deze posities respectievelijk 107 en 1 338 miljoen euro aan latente minderwaarden in het eigen vermogen geboekt. In 2007 en 2008 werden er voor deze posities respectievelijk 0 en 85 miljoen euro bijzondere waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening geboekt. Op de datum van herclassificatie (31 december 2008) bedroeg de verwachte recupereerbare kasstroom voor deze activa 5 miljard euro en varieerde de effectieve rentevoet tussen 5,88% en 16,77%. Aangezien deze herclassificatie pas op 31 december 2008 plaatshad, heeft dit alleen geleid tot een wijziging van de presentatie van deze activa, terwijl de waardering ongewijzigd is gebleven.

- De reële waarde is het bedrag waarvoor een activum kan worden verhandeld, of een ver-

plichting kan worden afgewikkeld, tussen ter zake goed ingelichte, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn. De reële waarde is niet het bedrag dat een entiteit zou ontvangen of betalen op grond van een gedwongen transactie, een onvrijwillige liquidatie of een gedwongen verkoop. Een verstoring van het evenwicht tussen vraag en aanbod (bijvoorbeeld minder kopers dan verkopers waardoor de prijs moet zakken) is niet hetzelfde als een gedwongen transactie of een gedwongen verkoop. Gedwongen verkopen of onvrijwillige transacties zijn occasionele transacties als gevolg van, bijvoorbeeld, wijzigingen in de regelgevende omgeving, of transacties die niet marktgestuurd maar ondernemingspecifiek (cliëntspecifiek) gestuurd zijn.

- Financiële activa en passiva tegen reële waarde (voor verkoop beschikbaar, gehouden voor handelsdoeleinden, aangewezen als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening) worden gewaardeerd volgens de IAS 39-waarderingshiërarchie. Die hiërarchie dient als basis voor de overweging van de factoren waarmee marktdeelnemers rekening houden bij marktwaarderingen.

1. *Inputs van niveau 1* zijn op eenvoudige wijze en regelmatig beschikbare, gepubliceerde (genoteerde) prijzen afkomstig van een beurs, een handelaar, een makelaar, een sectorgroep, een waarderingsdienst (*pricing service*) of een regelgevende instantie. Die prijzen zijn ontleend aan daadwerkelijke en regelmatig uitgevoerde markttransacties tussen onafhankelijke partijen in actieve markten die voor KBC toegankelijk zijn. De herwaardering gebeurt door prijsvergelijking; daar komt geen model aan te pas.

2. Als de markt voor een financieel instrument geen actieve markt is, bepaalt de entiteit de reële waarde met behulp van een waarderingsmethode op basis van direct waarneembare of niet-waarneembare parameters.

a. Waarneembare inputs worden ook *inputs van niveau 2* genoemd en weerspiegelen alle factoren die marktdeelnemers in beschouwing zouden nemen bij het vaststellen van de prijs van het actief of de verplichting, op basis van marktgegevens afkomstig van bronnen die onafhankelijk zijn van de rapporterende entiteit. Waarneembare waarderingsparameters zijn bijvoorbeeld de risicovrije rente, wisselkoersen van vreemde valuta's, aandelenkoersen en de impliciete volatiliteit. Waarderingsmethodes op basis van waarneembare inputs zijn onder andere: de analyse van verdisconteerde kasstromen, de vergelijking met de actuele reële waarde van een ander instrument dat in wezen hetzelfde is, en prijsstelling door derden.

b. Niet-waarneembare inputs worden ook *inputs van niveau 3* genoemd en weerspiegelen de *eigen veronderstellingen* omtrent de assumpties die marktpartijen zouden gebruiken in de prijsstelling van het actief of de verplichting (inclusief assumpties over de betrokken risico's). Waarderingsparameters die benaderingen zijn voor niet-waarneembare parameters (*proxy*) en correlatiefactoren kunnen worden beschouwd als niet-waarneembaar in de markt.

De berekening van de reële waarde van veel gebruikte financiële instrumenten vindt u in de tabel.

	Soort instrument	Producten	Type waardering
Niveau 1	Liquide financiële instrumenten waarvoor genoteerde koersen regelmatig beschikbaar zijn	FX Spot, Beursgenoteerde financiële futures, Beursgenoteerde opties, Beursgenoteerde aandelen, Overheidsobligaties, Andere liquide obligaties	Mark-to-market
Niveau 2	Plain vanilla/Liquide derivaten	(Cross-Currency) Renteswaps (IRS), Valutaswaps, Valutatermijncontracten, Rentetermijncontracten (FRA), Inflatieswaps, Reverse floater, Range floater, Optie op obligatiefuture, Optie op rentefuture	Analyse van verdisconteerde kasstromen op basis van curves van cash en derivaten
		Caps & Floors, Renteopties, Aandelenopties, Europese en Amerikaanse valutaopties, Forward start-opties, Digitale valutaopties, FX Strip van Eenvoudige opties, Europese swaption, Constant Maturity Swaps (CMS), European Cancelable IRS	Waarderingsmodel voor opties op basis van waarneembare parameters
		Credit Default Swaps (CDS)	CDS-model op basis van creditspreads
	Lineaire financiële instrumenten (zonder optionele kenmerken)	Leningen & Deposito's, Eenvoudige kasstromen, Transacties in het kader van repo's, Thesauriebewijzen	Analyse van verdisconteerde kasstromen op basis van curves van cash en derivaten
	Illiquide obligaties, gestructureerde notes	Illiquide obligaties, gestructureerde notes	Prijsstelling door derden of waarderingsmodel op basis van waarneembare parameters
Asset Backed Securities	Asset Backed Securities (ABS)	Prijsstelling door derden	
Niveau 3	Exotische derivaten	Target Profit Forward, Bermudan Swaptions, Digitale renteopties, Quanto Digital FX Options, FX Asian Options, FX Simple/Double European Barrier Options, FX Simple Digital Barrier Options, FX Touch Rebate, Double Average Rate Option, Inflatieopties, Cancelable Reverse Floaters, American and Bermudan Cancelable IRS, CMS Spread Options, CMS Interest Rate Caps/Floors, (Callable) Range Accruals	Waarderingsmodel voor opties op basis van niet-waarneembare parameters
		Illiquide instrumenten met kredietkoppeling	Collateralised Debt Obligations (CDO)
	Private Equity Investments	Private equity en niet-genoteerde deelnemingen	Op basis van de waarderingsrichtlijnen van de EVCA (European Private Equity & Venture Capital Association)

- Het totaal van de wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de resultatenrekening van 2008 en bepaald op basis van een niveau 3-waarderingstechniek, was bijna volledig toe te schrijven aan de CDO's die de groep in portefeuille heeft. De wijzigingen in reële waarde van deze instrumenten bedraagt -3,8 miljard euro in 2008 (-0,2 miljard euro in 2007). Redelijke wijzigingen in de assumpties (stresstests) uitgevoerd op het huidige model voor de CDO's uitgegeven door KBC FP waarbij men veronderstelt dat de kredietmarges additioneel met 25% stijgen (waarbij alle niet-super senior-notes reeds volledig werden afgeschreven), leiden tot een additionele negatieve reële waarde van -274 miljoen euro.
- Aanpassingen van de reële waarde (*market value adjustments*) worden geboekt op alle posities die tegen reële waarde zijn gewaardeerd, waarbij wijzigingen van de reële waarde worden opgenomen in de nettowinst-en-verliesrekening of in het eigen vermogen. Aanpassingen van de reële waarde dekken close-outkosten, aanpassingen voor minder liquide posities of markten, aanpassingen verbonden aan mark-to-modelwaarderingen, tegenpartijrisico, liquiditeitsrisico en exploitatiekosten.
- Voor financiële activa geldt bovendien:
 - Het grootste deel van de wijzigingen in de marktwaarde van de leningen en voorschotten vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening wordt verklaard door bewegingen van de rente. Het effect van veranderingen in kredietrisico is verwaarloosbaar.
 - De leningen en voorschotten vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening betreffen overwegend reverserepottransacties en een beperkte portefeuille van woningkredieten. Telkens benadert de boekwaarde het maximale kredietrisico.
- Voor financiële verplichtingen geldt bovendien:
 - Conform de vereisten van IFRS werd er bij de bepaling van de reële waarde van financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening rekening gehouden met de invloed van veranderingen in de eigen creditspreads. In 2008 bedroeg de invloed hiervan een winst van 371 miljoen euro (in 2007 was dit verwaarloosbaar).
 - De reële waarde van zichtdeposito's en depositoboekjes (beide onmiddellijk opvraagbaar) wordt verondersteld gelijk te zijn aan de boekwaarde.
 - Als geen rekening wordt gehouden met de invloed van veranderingen in de eigen creditspreads, is het verschil tussen de boekwaarde en de terugbetalingsprijs van de financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening beperkt.
 - Een repotransactie is een transactie waarbij een partij (de aankoper) effecten verkoopt aan een andere partij en zich ertoe verbindt om die effecten terug te kopen op een bepaald tijdstip in de toekomst tegen een bepaalde prijs. In de meeste gevallen wordt de repoactiviteit geregeld in een bilateraal overeengekomen raamcontract (meestal de Global Master Repo Agreement), waarin ook de uitwisseling van de waarborgen op periodieke basis wordt beschreven. De in de tabel vermelde repotransacties betreffen voornamelijk het tijdelijk uitlenen van obligaties. Bij die uitlening blijven het risico en de opbrengst van de obligaties bij KBC. Het bedrag van de repo's is nagenoeg gelijk aan het bedrag van de onderliggende (uitgeleende) activa.

TOELICHTING 19: FINANCIËLE INSTRUMENTEN, OPDELING VOLGENS PORTEFEUILLE EN LAND

Financiële activa

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde*	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdekingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
België	2 963	6 192	9 609	69 800	3 784	435	-	92 784
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	9 012	1 737	5 467	33 463	5 555	67	-	55 301
Rest van de wereld	61 584	37 949	30 999	55 855	2 702	42	-	189 130
Totale boekwaarde	73 559	45 878	46 075	159 119	12 041	544	-	337 215
Geprorateerde rente	348	334	676	1 488	279	181	-	3 307
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 907	46 212	46 750	160 607	12 320	725	-	340 522
31-12-2008								
België	5 584	6 440	12 649	71 523	2 512	141	-	98 849
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	9 897	1 996	8 365	39 189	5 621	120	-	65 189
Rest van de wereld	57 676	20 179	24 462	65 774	2 628	-21	-	170 699
Totale boekwaarde	73 157	28 615	45 476	176 487	10 761	241	-	334 737
Geprorateerde rente	400	379	895	543	212	38	-	2 466
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 557	28 994	46 371	177 029	10 973	279	-	337 203

* Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Financiële verplichtingen

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde*	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdekingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
België	2 971	11 306	-	-	-	77	76 491	90 844
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	665	3 462	-	-	-	38	39 176	43 341
Rest van de wereld	37 356	30 595	-	-	-	40	107 160	175 150
Totale boekwaarde	40 992	45 362	-	-	-	155	222 826	309 335
Geprorateerde rente	307	412	-	-	-	337	1 032	2 087
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	41 298	45 774	-	-	-	492	223 858	311 422
31-12-2008								
België	2 778	12 755	-	-	-	558	81 604	97 695
Centraal- en Oost-Europa en Rusland	1 547	3 790	-	-	-	27	40 628	45 993
Rest van de wereld	40 479	25 411	-	-	-	98	102 372	168 361
Totale boekwaarde	44 805	41 957	-	-	-	683	224 604	312 049
Geprorateerde rente	161	272	-	-	-	232	1 216	1 882
Boekwaarde inclusief geprorateerde rente	44 966	42 228	-	-	-	916	225 821	313 931

* Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

TOELICHTING 20: FINANCIËLE ACTIVA, OPDELING VOLGENS PORTEFEUILLE EN KWALITEIT

Financiële activa

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde*	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdekingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
Activa waarvoor geen bijzondere waardeverminderingen zijn geboekt (unimpaired)	73 907	46 212	45 993	159 159	12 320	725	–	338 317
Activa waarvoor bijzondere waardeverminderingen zijn geboekt (impaired)	–	–	1 217	3 573	0	–	–	4 791
Bijzondere waardeverminderingen	–	–	-460	-2 125	0	–	–	-2 585
Totale boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 907	46 212	46 750	160 607	12 320	725	–	340 522
31-12-2008								
Activa waarvoor geen bijzondere waardeverminderingen zijn geboekt (unimpaired)	73 557	28 994	45 496	175 179	10 970	279	–	334 474
Activa waarvoor bijzondere waardeverminderingen zijn geboekt (impaired)	–	–	1 996	4 447	22	–	–	6 465
Bijzondere waardeverminderingen	–	–	-1 120	-2 597	-19	–	–	-3 736
Totale boekwaarde inclusief geprorateerde rente	73 557	28 994	46 371	177 029	10 973	279	–	337 203

* Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Achterstallige activa die unimpaired zijn *

In miljoenen euro	Minder dan 30 dagen achterstallig	30 of meer, maar minder dan 90 dagen achterstallig
31-12-2007		
Leningen en vorderingen	3 680	578
Schuldinstrumenten	0	0
Derivaten	18	0
Totaal	3 698	578
31-12-2008		
Leningen en vorderingen	4 671	1 141
Schuldinstrumenten	0	0
Derivaten	32	1
Totaal	4 703	1 142

* Financiële activa die 90 dagen of meer achterstallig zijn, worden altijd als impaired beschouwd.

- Financiële activa zijn achterstallig (past due) wanneer een tegenpartij nalaat een betaling te doen op het contractueel afgesproken tijdstip. De notie *achterstallig* geldt per contract en niet per tegenpartij. Als bijvoorbeeld een tegenpartij nalaat haar maandelijkse aflossing te betalen, wordt de gehele lening als achterstallig beschouwd, maar dat betekent niet dat andere leningen aan deze tegenpartij als achterstallig worden beschouwd.
- Vastrentende financiële activa zijn impaired wanneer er een individuele indicatie van een bijzondere waardevermindering (impairment) bestaat. De notie bijzondere waardevermindering is relevant voor alle financiële activa die niet tegen reële waarde worden geboekt

met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Voor leningen bestaat er een individuele identificatie van bijzondere waardevermindering wanneer de lening een Probability of Default (PD)-rating van 10, 11 of 12 heeft. Aangezien PD-ratings betrekking hebben op een tegenpartij, is dat ook het geval voor de notie *impaired*.

- Informatie met betrekking tot het *maximale kredietrisico* wordt in de tabel gegeven. Het maximale kredietrisico van een financieel actief is meestal de brutoboekwaarde, na aftrek van de bijzondere waardeverminderingen in overeenstemming met IAS 39.

Maximaal kredietrisico

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Eigenvermogensinstrumenten	22 207	9 145
Schuldinstrumenten	82 816	85 752
Leningen en voorschotten	200 894	194 092
Waarvan gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	23 611	8 826
Derivaten	22 232	38 800
Overige (inclusief geprorateerde rente)	58 099	57 488
Totaal	386 248	385 276

Boekwaarde van financiële activa door KBC als waarborg gegeven

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Voor verplichtingen	41 084	50 772
Voor eventuele verplichtingen	2 317	7 450

• Informatie over ontvangen waarborgen wordt in de volgende tabel gegeven. Waarborgen kunnen worden opgeëist wanneer kredieten worden beëindigd om verschillende redenen, zoals wanbetaling en faillissement. Bij faillissement worden de waarborgen verkocht door de curator. In de andere gevallen regelt de bank zelf de verkoop van de waarborgen. Waarborgen zelf in eigendom nemen wordt slechts bij uitzondering gedaan (wat de beperkte bedragen in de tabel verklaart).

• Ontvangen waarborgen met betrekking tot OTC-derivaten betreffen vooral geldmiddelen, die door KBC worden erkend op de balans (en niet in de tabel zijn opgenomen).
• Voor de aangehouden waarborgen (die mogen worden verkocht of doorverpand zonder in gebreke blijven van de eigenaar) bestaat de verplichting deze terug te geven in hun oorspronkelijke vorm, of eventueel in geldmiddelen.

Aangehouden waarborgen

(die mogen worden verkocht of doorverpand zonder in gebreke blijven van de eigenaar)

	Reële waarde van ontvangen waarborgen		Reële waarde van verkochte of doorverpande waarborgen	
	31-12-2007	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2008
Financiële activa	45 648	19 131	18 608	6 868
Eigenvermogensinstrumenten	245	75	0	0
Schuldinstrumenten	45 025	18 675	18 608	6 868
Leningen en voorschotten	197	206	0	0
Liquiditeiten	182	175	0	0
Andere activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	0	0	0	0
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0

• Waarborgen verworven door uitwinning zijn niet materieel.

TOELICHTING 21: FINANCIËLE INSTRUMENTEN, OPDELING VOLGENS PORTEFEUILLE EN RESTLOOPTIJD

Financiële activa

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde*	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdeckingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
Tot 1 jaar	24 142	23 442	6 456	67 371	2 470	–	–	123 882
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	3 538	6 870	18 526	24 661	5 358	–	–	58 954
Meer dan 5 jaar	7 530	8 136	16 732	67 569	4 492	–	–	104 460
Zonder vervalddag	38 697	7 763	5 036	1 006	0	725	–	53 227
Totale boekwaarde	73 907	46 212	46 750	160 607	12 230	725	–	340 522
31-12-2008								
Tot 1 jaar	19 973	8 093	7 026	70 039	1 824	–	–	106 954
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	6 844	6 544	19 628	27 987	4 541	–	–	65 544
Meer dan 5 jaar	4 669	8 812	16 188	74 944	4 608	–	–	109 221
Zonder vervalddag	42 072	5 546	3 530	4 059	0	279	–	55 485
Totale boekwaarde	73 557	28 994	46 371	177 029	10 973	279	–	337 203

* Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Financiële verplichtingen

In miljoenen euro	Aangehouden voor handelsdoeleinden	Gewaardeerd tegen reële waarde*	Voor verkoop beschikbaar	Leningen en vorderingen	Tot einde looptijd aangehouden	Afdeckingsderivaten	Tegen geamortiseerde kostprijs	Totaal
31-12-2007								
Tot 1 jaar	10 131	31 536	–	–	–	–	164 632	206 299
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	3 034	1 839	–	–	–	–	21 623	26 496
Meer dan 5 jaar	1 935	4 655	–	–	–	–	9 709	16 299
Zonder vervalddag	26 199	7 743	–	–	–	492	27 894	62 328
Totale boekwaarde	41 298	45 774	–	–	–	492	223 858	311 422
31-12-2008								
Tot 1 jaar	3 953	29 727	–	–	–	–	163 954	197 635
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	864	1 549	–	–	–	–	23 234	25 648
Meer dan 5 jaar	260	5 382	–	–	–	–	8 406	14 047
Zonder vervalddag	39 889	5 570	–	–	–	916	30 227	76 601
Totale boekwaarde	44 966	42 228	–	–	–	916	225 821	313 931

* Vanaf eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

TOELICHTING 22: BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR VOOR VERKOOP BESCHIKBARE ACTIVA

In miljoenen euro	2007		2008	
	Vastrentende effecten	Aandelen	Vastrentende effecten	Aandelen
Beginsaldo	14	65	28	431
Mutaties met resultaatimpact				
Aangelegd	9	66	420	918
Teruggenomen	-1	0	-6	0
Mutaties zonder resultaatimpact				
Afschrijvingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	-8	0	-2
Overige	6	309	-111	-560
Eindsaldo	28	431	333	788

TOELICHTING 23: BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR TOT EINDE LOOPTIJD AANGEHOUDEN ACTIVA

Vastrentende effecten

In miljoenen euro	2007	2008
Beginsaldo	1	0
Mutaties met resultaatimpact		
Aangelegd	0	15
Teruggenomen	-1	0
Mutaties zonder resultaatimpact		
Afschrijvingen	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	0	4
Eindsaldo	0	19

TOELICHTING 24: BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VOOR KREDIETEN – BALANS

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Totaal	2 233	2 709
Indeling naar type		
Bijzondere waardeverminderingen voor kredieten op balans	1 963	2 352
Bijzondere waardeverminderingen voor verbinteniskredieten buiten balans	84	91
Op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen	186	266
Indeling naar tegenpartij		
Bijzondere waardeverminderingen voor leningen en voorschotten aan banken	6	128
Bijzondere waardeverminderingen voor leningen en voorschotten aan cliënten	2 119	2 469
Bijzondere waardeverminderingen voor verbinteniskredieten buiten balans	108	112

MUTATIETABEL	Bijzondere waardeverminderingen			Totaal
	Bijzondere waardeverminderingen voor kredieten op balans	Bijzondere waardeverminderingen voor verbinteniskredieten buiten balans	Op portefeuillebasis berekende bijzondere waardeverminderingen	
Beginsaldo, 01-01-2007	1 934	67	222	2 224
Mutaties met resultaatimpact				
Kredietverliezen	688	62	173	923
Terugnemingen van kredietverliezen	-481	-45	-212	-738
Mutaties zonder resultaatimpact				
Afschrijvingen	-238	-1	0	-239
Wijzigingen in de consolidatiekring	59	0	0	59
Overige	2	1	2	5
Eindsaldo, 31-12-2007	1 963	84	186	2 233
Beginsaldo, 01-01-2008	1 963	84	186	2 233
Mutaties met resultaatimpact				
Kredietverliezen	1 329	46	156	1 531
Terugnemingen van kredietverliezen	-528	-39	-141	-708
Mutaties zonder resultaatimpact				
Afschrijvingen	-270	-2	0	-272
Wijzigingen in de consolidatiekring	9	0	15	25
Overige	-151	2	49	-99
Eindsaldo, 31-12-2008	2 352	91	266	2 709

In miljoenen euro	Voor handelsdoeleinden				Microhedging: reële waardeafdekkingen				Microhedging: kasstroomafdekkingen*				Reële waardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille			
	Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen	
	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen
31-12-2007																
Totaal	21 689	26 042	1 066 844	1 054 773	52	57	2 665	2 652	269	89	11 912	11 749	223	9	11 862	11 862
Indeling naar type																
Renteccontracten	5 453	7 461	654 616	649 666	36	43	2 421	2 421	197	81	10 451	10 451	223	9	11 862	11 862
Renteswaps	4 865	6 974	561 194	560 593	36	43	2 421	2 421	197	81	10 451	10 451	223	9	11 862	11 862
Rentetermijncontracten	49	43	33 957	29 042	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Futures	26	3	9 845	9 750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opties	513	433	47 064	49 900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Forwards	0	9	2 555	382	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutacontracten	1 385	1 464	215 552	217 139	15	14	235	222	73	8	1 461	1 299	0	0	0	0
Valutatermijncontracten	508	599	123 758	125 294	0	0	7	0	0	0	20	20	0	0	0	0
Valuta- en renteswaps	620	612	63 913	64 187	15	14	229	222	66	8	1 276	1 134	0	0	0	0
Futures	0	0	14	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opties	257	253	27 867	27 644	0	0	0	0	6	1	166	145	0	0	0	0
Aandelencontracten	9 559	13 937	64 126	61 529	0	0	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandelenwaps	1 899	282	32 179	32 177	0	0	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
Forwards	8	1	10	184	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Futures	22	32	1 146	386	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opties	7 396	13 028	29 924	28 324	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Warrants	234	594	867	457	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kredietcontracten	5 060	3 165	132 287	126 148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Credit default swaps	5 060	3 165	132 287	126 148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Creditspreadopties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total return swaps	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grondstoffen- en andere contracten	232	15	263	292	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* Inclusief afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit.

In miljoenen euro	Voor handelsdoeleinden				Microhedging: reële waardeafdekkingen				Microhedging: kasstroomafdekkingen*				Reële waardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille			
	Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen	
	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen	Activa	Verplichtingen
31-12-2008	38 559	39 785	1 077 232	1 048 887	111	118	2 234	2 230	111	396	15 333	15 271	19	169	9 647	9 647
Totaal																
Indeling naar type																
Rentecontracten	13 031	12 665	662 390	662 469	106	117	2 168	2 168	44	385	14 901	14 888	19	169	9 647	9 647
Renteswaps	12 130	11 999	570 717	570 166	106	116	2 168	2 168	44	385	14 877	14 888	19	169	9 647	9 647
Rentetermijncontracten	129	144	30 518	28 060	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Futures	57	52	11 682	12 756	0	0	0	0	1	0	24	0	0	0	0	0
Opties	715	467	49 469	50 865	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Forwards	0	4	5	622	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutacontracten	3 073	2 765	224 699	225 986	4	2	59	55	67	12	431	383	0	0	0	0
Valutatermijncontracten	995	960	114 901	116 262	0	0	0	0	2	0	30	29	0	0	0	0
Valuta- en renteswaps	1 328	1 251	77 955	78 465	4	2	59	55	64	4	351	297	0	0	0	0
Futures	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opties	750	554	31 842	31 259	0	0	0	0	1	8	50	57	0	0	0	0
Aandelencontracten	9 716	11 889	50 313	54 958	0	0	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandelenwaps	2 653	3 451	31 081	31 214	0	0	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Forwards	25	1	8	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Futures	4	11	357	219	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opties	7 027	8 036	18 837	22 625	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Warrants	7	389	30	870	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kredietcontracten	12 634	12 351	138 612	104 230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Credit default swaps	12 634	12 351	138 612	104 230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Creditspreadopties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total return swaps	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grondstoffen- en andere contracten	105	115	1 217	1 245	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

* Inclusief afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit.

TOELICHTING 27: BELASTINGVORDERINGEN EN BELASTINGVERPLICHTINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
ACTUELE BELASTINGEN		
Actuele belastingvorderingen	138	363
Actuele belastingverplichtingen	481	384
UITGESTELDE BELASTINGEN	446	1 971
Uitgestelde belastingvorderingen, per type van tijdelijk verschil	1 783	3 919
Personeelsbeloningen	273	253
Fiscaal overgedragen verliezen	34	249
Materiële en immateriële vaste activa	70	85
Voorziening voor risico's en kosten	47	59
Bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten	222	260
Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaardeafdekkingen	431	1 423
Reëlewaardeveranderingen, voor verkoop beschikbare financiële activa, kasstroomafdekkingen en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse entiteiten	496	1 329
Technische voorzieningen	87	86
Overige	120	175
Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden	60	240
Uitgestelde belastingverplichtingen, per type van tijdelijk verschil	1 337	1 948
Personeelsbeloningen	27	37
Fiscaal overgedragen verliezen	0	0
Materiële en immateriële vaste activa	113	125
Voorziening voor risico's en kosten	43	54
Bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten	105	127
Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaardeafdekkingen	357	775
Reëlewaardeveranderingen, voor verkoop beschikbare financiële activa, kasstroomafdekkingen en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse entiteiten	443	606
Technische voorzieningen	104	103
Overige	142	120
Opgenomen in de balans als volgt		
Uitgestelde belastingvorderingen	781	2 090
Uitgestelde belastingverplichtingen	335	119

- Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden hebben betrekking op fiscale verliezen van de groepsmaatschappijen die niet werden geactiveerd wegens onvoldoende bewijs van toekomstige belastbare winst.
- De totale nettotoename van de uitgestelde belastingen (1 526 miljoen euro) is als volgt verdeeld:
 - toename van de uitgestelde belastingvorderingen: 2 136 miljoen euro;
 - toename van de uitgestelde belastingverplichtingen: 610 miljoen euro.
- De toename van de uitgestelde belastingvorderingen wordt hoofdzakelijk als volgt verklaard:
 - toename via resultaat: +1 397 miljoen euro (voornamelijk fiscaal overgedragen verliezen (+228 miljoen euro), materiële en immateriële vaste activa (+15 miljoen euro), bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten (+37 miljoen euro) en financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaardeafdekkingstransacties (+1 050 miljoen euro));
 - toename van de uitgestelde belastingvorderingen door de afname van de marktwaarde van voor verkoop beschikbare effecten: + 604 miljoen euro;
 - toename van de negatieve reëlewaardeveranderingen van de kasstroomafdekkingen (+212 miljoen euro);
 - de overige afname (-77 miljoen euro) wordt voornamelijk verklaard door kringschommelingen, omrekeningsverschillen en overige.
- De toename van de uitgestelde belastingverplichtingen wordt hoofdzakelijk als volgt verklaard:
 - toename via resultaat: +430 miljoen euro (voornamelijk materiële en immateriële vaste activa (+12 miljoen euro), voorzieningen voor risico's en kosten (+11 miljoen euro), bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten (+20 miljoen euro) en financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaardeafdekkingstransacties (+406 miljoen euro));
 - toename van de uitgestelde belastingverplichtingen door de toename van de marktwaarde van voor verkoop beschikbare effecten: +177 miljoen euro;
 - toename van de positieve reëlewaardeveranderingen van de kasstroomafdekkingen: +11 miljoen euro;
 - de overige afname (-8 miljoen euro) wordt voornamelijk verklaard door kringschommelingen, omrekeningsverschillen en overige.

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Totaal	634	27
Overzicht van investeringen inclusief goodwill		
Nova Ljubljanska banka	568	0
Overige	66	27
Goodwill op geassocieerde ondernemingen		
Brutobedrag	210	0
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0
Indeling naar type		
Niet-beursgenoteerd	634	27
Beursgenoteerd	0	0
Reële waarde van investeringen in beursgenoteerde geassocieerde ondernemingen	0	0
MUTATIETABEL		
	2007	2008
Beginsaldo, 1 januari	522	634
Overnames	69	0
Boekwaarde overboekingen	0	-26
Aandeel in het resultaat voor de periode	56	-1
Uitgekeerde dividenden	-15	-4
Aandeel in de winsten en verliezen niet opgenomen in de winst-en-verliesrekening	2	0
Omrekeningsverschillen	0	-1
Wijzigingen in goodwill	0	0
Transfer van of naar vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	0	-576
Overige mutaties	0	0
Eindsaldo, 31 december	634	27

- Geassocieerde ondernemingen zijn ondernemingen waarbij KBC een belangrijke invloed uitoefent op het management, maar zonder directe of indirecte, volledige of gezamenlijke controle. KBC heeft over het algemeen een aandeelhouderschap van 20% tot 50% in dergelijke ondernemingen.
- Goodwill betaald op geassocieerde ondernemingen is opgenomen in het nominale bedrag van Investerings in geassocieerde ondernemingen in de balans. Er werd een waardever-

minderingsstoets uitgevoerd en de vereiste bijzondere waardeverminderingen op goodwill werden geboekt (zie tabel).

- In 2008 werd de participatie in Nova Ljubljanska banka (NLB) getransfereerd naar Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, wegens de start van het gestructureerde proces dat in 2008 werd geïnitieerd voor de verkoop van deze participatie.

TOELICHTING 29: MATERIËLE VASTE ACTIVA – INCLUSIEF VASTGOEDBELEGGINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Materiële vaste activa	2 234	2 964
Vastgoedbeleggingen	593	689
Huurinkomsten	54	73
Directe exploitatiekosten die voortvloeien uit vastgoedbeleggingen die huurinkomsten hebben gegenereerd	17	19
Directe exploitatiekosten die voortvloeien uit vastgoedbeleggingen die geen huurinkomsten hebben gegenereerd	14	5

MUTATIETABEL	Terreinen en gebouwen	IT-apparatuur	Overige uitrusting	Totaal materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen
2007					
Beginsaldo	1 242	123	541	1 906	413
Overnames	170	98	166	435	34
Vervreemdingen	-37	-18	-90	-145	-4
Afschrijvingen	-67	-73	-83	-223	-24
Bijzondere waardeverminderingen					
Opgenomen	0	0	0	0	-1
Teruggenomen	0	0	0	0	0
Transfer van of naar vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0	59
Omrekeningsverschillen	12	1	5	17	5
Wijzigingen in de consolidatiekring	93	6	11	110	72
Overige mutaties	199	18	-83	133	37
Eindsaldo	1 612	154	468	2 234	593
Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	913	627	217	1 756	140
Waarvan kosten van activa in opbouw	25	0	18	42	-
Waarvan financiële leasing als leasingnemer	4	0	0	4	-
Reële waarde 31-12-2007	-	-	-	-	690
2008					
Beginsaldo	1 612	154	468	2 234	593
Overnames	361	125	470	956	47
Vervreemdingen	-143	-9	-210	-362	-16
Afschrijvingen	-86	-83	-81	-250	-23
Bijzondere waardeverminderingen					
Opgenomen	-2	-1	-4	-7	-1
Teruggenomen	1	0	0	1	0
Transfer van of naar vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	-43	-5	-13	-60	-8
Wijzigingen in de consolidatiekring	39	4	14	56	100
Overige mutaties	-8	-4	407	395	-3
Eindsaldo	1 732	182	1 051	2 964	689
Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1 016	639	238	1 894	160
Waarvan kosten van activa in opbouw	17	1	13	31	-
Waarvan financiële leasing als leasingnemer	2	4	0	6	-
Reële waarde 31-12-2008	-	-	-	-	837

- Voor materiële activa en vastgoedbeleggingen hanteert KBC de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages: tussen 3% en 10% voor terreinen en gebouwen, tussen 30% en 33% voor IT-apparatuur, tussen 10% en 33% voor overige uitrusting, en tussen 3% en 5% voor vastgoedbeleggingen.
- Er bestaan geen materiële verplichtingen voor de verwerving van materiële vaste activa. Er bestaan evenmin materiële beperkingen op eigendom en materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen.
- De vastgoedbeleggingen worden periodiek gewaardeerd door een onafhankelijke expert

- en jaarlijks door eigen materiespecialisten. Die waardering is hoofdzakelijk gebaseerd op:
 - de kapitalisatie van de geschatte huurwaarde;
 - eenheidsprijzen van soortgelijke onroerende goederen. Daarbij wordt rekening gehouden met alle marktparameters die beschikbaar zijn op de datum van de schatting (onder meer ligging en marktsituatie, bouwwijze en constructie, staat van onderhoud en bestemming).
- Wijziging in 2008 met betrekking tot full service car leasing: zie Toelichting 18.

In miljoenen euro	Goodwill	Intern ontwikkelde software	Extern ontwikkelde software	Overige	Totaal
2007					
Beginsaldo	1 692	93	165	38	1 988
Overnames	1 350	45	91	36	1 522
Vervreemdingen	-8	0	-10	-1	-19
Wijzigingen uit latere identificaties	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	-29	-74	-11	-114
Bijzondere waardeverminderingen					
Opgenomen	0	-2	0	-2	-4
Teruggenomen	0	0	0	0	0
Transfer van of naar vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	-9	-1	1	-1	-9
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	1	54	55
Overige mutaties	69	-4	-4	20	82
Eindsaldo	3 094	103	171	133	3 501
Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	12	120	520	195	847
2008					
Beginsaldo	3 094	103	171	133	3 501
Overnames	471	107	99	20	697
Vervreemdingen	0	-23	-6	-5	-34
Wijzigingen uit latere identificaties	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	-44	-67	-10	-120
Bijzondere waardeverminderingen					
Opgenomen	-25	-3	0	-29	-57
Teruggenomen	0	0	0	0	0
Transfer van of naar vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	-108	0	-2	-2	-113
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	4	13	17
Overige mutaties	48	43	-50	-66	-25
Eindsaldo	3 479	183	149	55	3 866
Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	37	229	556	74	896

- De kolom goodwill omvat de goodwill betaald op ondernemingen uit de consolidatiekring. Goodwill betaald op geassocieerde ondernemingen is opgenomen in het nominale bedrag van Investerings in geassocieerde ondernemingen in de balans. Er werd een waardeverminderingstoets uitgevoerd en de vereiste bijzondere waardeverminderingen op goodwill werden geboekt (zie tabel).
- Bijzondere waardeverminderingen op goodwill als gevolg van de toepassing van IAS 36 worden in het resultaat opgenomen als het realiseerbare bedrag van een investering lager is dan de boekwaarde ervan. Het realiseerbare bedrag wordt bepaald als het hoogste van de bedrijfswaarde (bepaald op basis van de Discounted Cash Flow-methode) en de reële waarde (via multiple analyse, regressieanalyse en dergelijke) min directe verkoopkosten.
 - Bij de Discounted Cash Flow-methode wordt het realiseerbare bedrag van een investering berekend als de huidige waarde van alle toekomstige vrije kasstromen van het bedrijf. Daarbij wordt uitgegaan van langetermijnprognoses over de activiteit van de onderneming en de daaruit resulterende kasstromen. De huidige waarde van deze toekomstige kasstromen wordt bepaald door het toepassen van een jaarlijkse discontovoet. Voor banken en verzekeringsmaatschappijen worden als vrije kasstromen beschouwd: de dividenden die kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders van het bedrijf, rekening houdend met de reglementaire vereisten qua minimumkapitaal.
 - Bij de multiple analyse wordt het realiseerbare bedrag van een investering berekend in verhouding tot de waarde van vergelijkbare bedrijven. Daarbij wordt de waarde bepaald op basis van relevante verhoudingen tussen de waarde van het vergelijkbare bedrijf en

bijvoorbeeld de boekwaarde of de winst van dat bedrijf. Ter vergelijking wordt zowel rekening gehouden met beursgenoteerde bedrijven (waarbij de waarde wordt gelijkgesteld aan de marktkapitalisatie) als met bedrijven betrokken in fusies of overnametransacties (waarbij de waarde wordt gelijkgesteld aan de verkoopwaarde).

- Bij de regressieanalyse wordt het realiseerbare bedrag van een investering berekend op basis van een regressieanalyse van vergelijkbare, beursgenoteerde bedrijven. Voor banken wordt hier in het bijzonder rekening gehouden met de verhouding tussen de marktkapitalisatie van het bedrijf, de nettoactiefwaarde en de rentabiliteit. Op basis van statistische analyse is immers vastgesteld dat er een sterke correlatie bestaat tussen deze parameters. Daarbij wordt aangenomen dat een bedrijf met een vergelijkbare nettoactiefwaarde en een vergelijkbare rentabiliteit een vergelijkbare waarde heeft.
- Per einde 2008 had de goodwill in hoofdzaak betrekking op (het betreft telkens de geconsolideerde entiteit, d.i. inclusief haar dochtermaatschappijen): KBL EPB (1 016 miljoen euro), Absolut Bank (461 miljoen euro), ČSOB (271 miljoen euro), K&H Bank (258 miljoen euro), CIBANK (290 miljoen euro) en DZI Insurance (209 miljoen euro), WARTA (156 miljoen euro) en Kredyt Bank (93 miljoen euro), en Istrobanka (243 miljoen euro). Per einde 2007 had de goodwill in hoofdzaak betrekking op (het betreft telkens de geconsolideerde entiteit, d.i. inclusief haar dochtermaatschappijen): KBL EPB (932 miljoen euro), Absolut Bank (516 miljoen euro), ČSOB (274 miljoen euro), K&H Bank (271 miljoen euro), CIBANK (221 miljoen euro) en DZI Insurance (212 miljoen euro), WARTA (165 miljoen euro) en Kredyt Bank (95 miljoen euro).

TOELICHTING 31: TECHNISCHE VOORZIENINGEN – VERZEKERINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Bruto technische voorzieningen	17 905	19 523
Verzekeringscontracten	9 474	9 699
Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	509	510
Voorziening voor Leven	4 968	5 222
Voorziening voor te betalen schade	3 557	3 586
Voorziening voor winstdeling en restorno's	29	20
Andere technische voorzieningen	411	361
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling	8 431	9 824
Voorziening voor Leven	8 367	9 813
Voorziening voor Niet-leven	0	0
Voorziening voor winstdeling en restorno's	64	11
Aandeel herverzekeraar	291	280
Verzekeringscontracten	291	280
Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	21	17
Voorziening voor Leven	3	6
Voorziening voor te betalen schade	266	256
Voorziening voor winstdeling en restorno's	0	0
Andere technische voorzieningen	0	0
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling	0	0
Voorziening voor Leven	0	0
Voorziening voor Niet-leven	0	0
Voorziening voor winstdeling en restorno's	0	0

MUTATIETABEL	2007		2008	
	Bruto	Herverzekeringen	Bruto	Herverzekeringen
Verzekeringscontracten, Leven				
Beginsaldo	5 018	16	5 367	14
Nettostortingen en/of gevorderde premies	660	-2	649	85
Bruto-uitkeringen	-383	0	-429	-12
(Theoretische) risicopremies	-99	-1	-158	-1
Renteopbrengsten	177	0	173	0
Toegekende winstdeling	40	0	29	0
Overname en/of overdracht portefeuille	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0
Overige mutaties	-45	1	-83	-69
Eindsaldo	5 367	14	5 547	17
Verzekeringscontracten, Niet-leven				
Beginsaldo	3 810	274	4 106	277
Uitkeringen schadegevallen vorige boekjaren	-397	-24	-425	-16
Overschot en/of tekort voorziening voor schadegevallen vorige boekjaren	-165	10	-195	-5
Nieuwe schadegevallen	632	26	683	28
Overname en/of overdracht portefeuille	12	0	4	1
Overboekingen	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	-4	0	-6	0
Overige mutaties	218	-10	-16	-21
Eindsaldo	4 106	277	4 152	263
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling, Leven				
Beginsaldo	7 138	0	8 431	0
Nettostortingen en/of gevorderde premies	1 272	0	1 584	0
Bruto-uitkeringen	-331	0	-520	0
Theoretische risicopremies	-47	0	0	0
Renteopbrengsten	398	0	332	0
Toegekende winstdeling	95	0	64	0
Overname of overdracht portefeuille	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0
Overige mutaties	-93	0	-67	0
Eindsaldo	8 431	0	9 824	0

- Technische voorzieningen houden verband met verzekeringscontracten en met beleggingscontracten met een discretionaire winstdeling.
- Verplichtingen uit beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling worden gewaardeerd volgens IAS 39 (deposit accounting). Het gaat daarbij meestal om tak 23-contracten. Deze worden opgenomen bij de financiële verplichtingen (zie Toelichting 18, Schulden m.b.t. beleggingscontracten).
- De technische voorzieningen voor verzekeringen Leven worden berekend op basis van verschillende assumpties. Deze assumpties worden op een oordeelkundige manier ingeschat. Hierbij wordt gebruikgemaakt van diverse interne en externe informatiebronnen. Wat de erkenning van technische voorzieningen betreft, verwijst IFRS 4 momenteel in grote mate naar de lokale boekhoudstandaarden. Bijgevolg worden technische voorzieningen vaak berekend op basis van de technische parameters geldend op het moment van initiatie van het contract en zijn ze onderhevig aan de toereikendheidstoets (liability adequacy test). De belangrijkste parameters zijn:
 - De ziekte- en sterftcijfers zijn gebaseerd op de standaardstertetabellen en waar nodig aangepast op basis van opgedane ervaringen.
 - Assumpties m.b.t. kosten zijn gebaseerd op huidige kostenniveau's en kostenopslagen.
 - De discontovoet wordt gelijkgesteld aan de technische rentevoet (3-5%) en blijft constant gedurende de looptijd van het contract; hij wordt in een aantal gevallen gecorrigeerd voor wettelijke bepalingen en interne beleidsbeslissingen.
- De assumpties voor de technische voorzieningen voor verzekeringen Niet-leven zijn gebaseerd op opgedane ervaringen (inclusief een aantal assumpties met betrekking tot het aantal schadegevallen, de schadevergoedingen, de schaderegelingskosten), gecorrigeerd voor factoren als de verwachte marktontwikkeling, inflatie in schadegevallen, en externe factoren zoals gerechtelijke beslissingen en wetgeving. De technische voorzieningen voor verzekeringen Niet-leven worden niet verdisconteerd, behalve in het geval van langetermijnverplichtingen en/of schadevergoedingen in de vorm van een periodieke betaling (ziekenhuisopname, arbeidsongevallen, enz.).

TOELICHTING 32: VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN

In miljoenen euro	Voorzieningen voor herstructurering	Voorzieningen voor belastingen en lopende rechtsgeschillen	Overige	Subtotaal	Bijzondere waardeverminderingen voor verbintens-kredieten buiten balans	Totaal
2007						
Beginsaldo	28	241	143	413	80	493
Mutaties met resultaatimpact						
Bedragen aangelegd	4	66	18	88	80	168
Bedragen gebruikt	-2	-18	-65	-85	0	-85
Bedragen teruggenomen wegens overtolligheid	-1	-24	-9	-34	-54	-88
Overige mutaties	-11	6	-28	-34	3	-31
Eindsaldo	18	270	60	348	108	456
2008						
Beginsaldo	18	270	60	348	108	456
Mutaties met resultaatimpact						
Bedragen aangelegd	67	153	11	232	59	291
Bedragen gebruikt	-1	-11	-17	-29	0	-29
Bedragen teruggenomen wegens overtolligheid	-8	-94	-16	-118	-57	-175
Overige mutaties	-3	18	59	74	3	76
Eindsaldo	72	337	97	506	113	619

- Voorzieningen voor herstructurering werden hoofdzakelijk aangelegd voor herstructureren in enkele maatschappijen van de KBC Financial Products-groep (saldo op 31-12-2008: 45 miljoen euro), de KBL EPB-groep (12 miljoen euro) en enkele Centraal- en Oost-Europese dochtermaatschappijen van KBC Bank (samen 9 miljoen euro).
- De voorzieningen voor belastingen en rechtsgeschillen namen in 2008 per saldo toe met 67 miljoen euro, wat voor een groot deel te verklaren is door de aanleg van voorzieningen voor commerciële betwistingen in de Centraal- en Oost-Europese activiteiten en in de merchantbankactiviteiten. De belangrijkste voorzieningen voor rechtsgeschillen worden hieronder besproken.
- De Overige voorzieningen omvatten voorzieningen voor diverse risico's en toekomstige uitgaven.
- Bijzondere waardeverminderingen voor buitenbalanskredietverbintenissen omvatten voorzieningen voor, onder andere, garanties.
- Voor het grootste deel van de aangelegde voorzieningen kan redelijkerwijs niet worden ingeschat wanneer ze zullen worden gebruikt.
- Hieronder volgt een toelichting met betrekking tot de belangrijkste hangende rechtsgeschillen. Vorderingen ingesteld tegen maatschappijen van de KBC-groep worden overeenkomstig de IFRS-regels gewaardeerd naar gelang van hun risico-inschatting (*waarschijnlijk, mogelijk of onwaarschijnlijk*). Voor de dossiers met risico-inschatting *waarschijnlijk verlies* worden voorzieningen aangelegd (zie Toelichtingen bij de grondslagen voor financiële verslaggeving). Als de vordering slechts als *mogelijk* wordt ingeschat (de dossiers met risico-inschatting *mogelijk verlies*), worden geen voorzieningen aangelegd, maar wordt er wel een toelichting gegeven in de jaarrekening wanneer ze een betekenisvolle invloed zouden kunnen hebben op de balans (dat is wanneer de vordering kan leiden tot een mogelijke uitstroom van meer dan 25 miljoen euro). Alle andere vorderingen (met risico-inschatting *onwaarschijnlijk verlies*), ongeacht hun orde van grootte, die maar een gering of geen risico vertonen, hoeven niet te worden vermeld. Toch wenst KBC, om redenen van transparantie, ook de actuele status van de belangrijkste dossiers in deze categorie toe te lichten. De belangrijkste dossiers worden hierna opgesomd. De informatie wordt beperkt gehouden om de positie van de groep in lopende rechtzaken niet te hinderen.
- **Waarschijnlijk verlies:**
 - In 2003 kwam een belangrijke fraudezaak bij K&H Equities Hongarije aan het licht. Tal van cliënten leden aanzienlijke verliezen op hun effectenportefeuille als gevolg van niet-toegestane speculatie en mogelijk gepleegde verduisteringen. Oprachten en portefeuille-overzichten werden vervalst. In augustus 2008 werden zware strafrechtelijke veroordelingen uitgesproken. Een beroepsprocedure is aanhangig. De meeste eisen werden al geregeld, hetzij bij minnelijke schikking hetzij ingevolge scheidsrechterlijke uitspraak of vonnis. Voor de nog openstaande vorderingen werden per saldo voorzieningen voor 90 miljoen euro aangelegd (dit omvat onder meer de grootste zaak – bekend als DBI Kft. (Betonut) – ad 84 miljoen euro).
 - Van eind 1995 tot begin 1997 waren KBC Bank en KB Consult betrokken bij de overdracht

van kasgeldvennootschappen. In 28 gevallen werden KBC Bank en/of KB Consult betrokken in een procedure voor de rechtbank. Naast KB Consult (in verdenking gesteld door een onderzoeksrechter in 2004) werden ook KBC Bank en KBC Groep NV opgeroepen voor de regeling van de procedure voor de Raadkamer in Brugge, waarvan de zitting is verdaagd tot 27 mei 2009. Een voorziening van 50 miljoen euro is aangelegd om de mogelijke invloed van eisen tot schadevergoeding in dat verband op te vangen. De overdracht van een kasgeldvennootschap is op zichzelf een volledig wettelijke transactie. Desondanks is achteraf gebleken dat sommige kopers te kwader trouw handelden, aangezien ze helemaal niet investeerden en geen belastingaangiften indienden voor de kasgeldvennootschappen die ze hadden aangekocht. KBC Bank en KB Consult namen onmiddellijk de nodige maatregelen om verder zakendoen met deze partijen stop te zetten.

- **Mogelijk verlies:**
 - In 2002 werd een eis van 100 miljoen euro ingesteld tegen KBC Bank door de aandeelhouders van een holding die 100%-aandeelhouder was van NV Transport Coulier, dat destijds een belangrijk transportbedrijf was in de petrochemische sector, maar in 1992 failliet werd verklaard. De eisers stellen dat de bank diverse fouten zou hebben begaan die tot het faillissement zouden hebben geleid. Op 14 oktober 2005 volgde een vonnis van de rechtbank, waarbij de eisen onontvankelijk werden verklaard. Op 30 juni 2006 volgde hoger beroep. Op zijn vroegst in 2009 mag een uitspraak worden verwacht.
- **Onwaarschijnlijk verlies:**
 - In het kader van het medio 1996 gestarte onderzoek naar beweerde medewerking door (vroegere) bestuurders en personeelsleden van KBC Bank en Kredietbank Luxembourg-geioe (KBL) aan belastingontwijking bedreven door cliënten van KBC Bank en KBL, heeft de Raadkamer te Brussel op 11 januari 2008 een beschikking verleend om uiteindelijk slechts elf personen die eerder in verdenking werden gesteld in dit dossier, door te verwijzen naar de Correctie-rechtbank. Alle andere in verdenking gestelden werden verder buiten vervolging gesteld hetzij op grond van de afwezigheid van voldoende bezwaren, hetzij op grond van verjaring. Op 24 september 2008 bevestigde de Kamer van Inbeschuldigingstelling de uitspraak van de Raadkamer. De zaak wordt op 3 april ingeleid voor de correctionele rechtbank in Brussel, die ten gronde zal beslissen over de vraag of deze personen schuldig zijn of moeten worden vrijgesproken.
 - ČSOB (en voor één eis ook KBC Bank) is partij in een aantal rechtzaken die gerelateerd zijn aan de Overeenkomst voor de Verkoop van een Onderneming, die op 19 juni 2000 werd gesloten tussen Investiční a Poštovní banka (IPB) en ČSOB, en aan de garanties die in dit verband werden verleend door de Tsjechische Republiek en de Tsjechische Nationale Bank. In een van deze procedures heeft ČSOB met betrekking tot voornoemde garanties op 13 juni 2007 een arbitrageprocedure bij de Internationale Kamer van Koophandel opgestart tegen de Tsjechische Republiek met betrekking tot het betalen van 62 miljoen euro plus rente. In dit kader heeft de Tsjechische overheid een tegeneis, voorlopig begroot op 1 miljard euro plus rente, geformuleerd. Internationaal gerenommeerde advocatenkantoren zijn na onderzoek in formele juridische adviezen tot het besluit gekomen dat deze tegeneis ongegrond is.

TOELICHTING 33: OVERIGE VERPLICHTINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Totaal	6 511	5 309
Indeling naar type		
Werknemerspensionfondsen of andere personeelsbeloningen	1 775	1 530
Deposito's van herverzekeraars	93	98
Toe te rekenen kosten (andere dan van rente-uitgaven i.v.m. financiële verplichtingen)	2 037	1 269
Overige	2 605	2 412

• Voor meer informatie over pensioenplannen en andere personeelsvoordelen: zie Toelichting 34.

TOELICHTING 34: PENSIOENVERPLICHTINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
TOEGEZEGDPENSIOENREGELINGEN		
Aansluiting van brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen		
Brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen aan het begin van het jaar	1 717	1 786
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	98	107
Rentekosten	83	93
Wijzigingen in de pensioenregeling	15	33
Actuariële winst of actuariële verlies	-91	-16
Betaalde uitkeringen	-102	-113
Wisselkoersverschillen	-6	-11
Inperkingen	0	-1
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	71	7
Brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen aan het einde van het jaar	1 786	1 884
Aansluiting van de reële waarde van fondsbeleggingen		
Reële waarde van fondsbeleggingen aan het begin van het jaar	1 497	1 520
Feitelijk rendement op fondsbeleggingen	4	-230
Bijdragen van de werkgever	89	109
Bijdragen van de deelnemers aan de regeling	17	18
Betaalde uitkeringen	-102	-113
Wisselkoersverschillen	-5	-6
Afwikkelingen	0	-3
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	20	-3
Reële waarde van fondsbeleggingen aan het einde van het jaar	1 520	1 293
Waarvan financiële instrumenten uitgegeven door de groep	42	10
Financieringsstatus		
Fondsbeleggingen meer dan brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen	-266	-580
Niet-erkende netto actuariële winst	-242	69
Niet-erkend transactiebedrag	0	0
Niet-erkende pensioenkosten van verstreken diensttijd	0	0
Niet-erkende activa	-1	-1
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten	-508	-512
Mutatie in de nettoverplichting of het nettoactief		
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten aan het begin van het jaar	-474	-508
Netto periodieke pensioenkosten	-131	-121
Bijdragen van de werkgever	89	109
Wisselkoersverschillen	1	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	7	8
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten aan het einde van het jaar	-508	-512
In de balans opgenomen bedragen		
Vooruitbetaalde pensioenkosten	66	77
Te betalen pensioenverplichting	-575	-589
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten	-508	-512

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
In de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen		
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	98	107
Rentekosten	83	93
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	-84	-88
Aanpassingen ingevolge limiet vooruitbetaalde pensioenkosten	2	1
Afschrijving van niet-erkende pensioenkosten van verstreken diensttijd	80	33
Afschrijving van niet-erkende nettowinst of niet-erkend nettoverlies	-31	-8
Bijdragen van werknemers	-17	-18
Inperkingen	0	-1
Afwikkelingen	0	3
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0
Actuariële netto periodieke pensioenkosten*	131	121
Feitelijk rendement op fondsbeleggingen	0,3%	-15,1%
Voor naamste gehanteerde actuariële veronderstellingen (gewogen gemiddelden)		
Disconteringsvoet	4,6%	5,1%
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	5,2%	5,7%
Verwacht percentage van loonsverhoging	3,3%	3,4%
Percentage van pensioenverhoging	0,5%	0,9%
TOEGEZEGDEBIJDRAGENREGELINGEN		
Kosten voor toegezegdebijdragenregelingen	7	7

* Deze kosten worden opgenomen onder Personeelskosten (zie Toelichting 12: Exploitatiekosten).

- De pensioenaanspraken van de personeelsleden van de verschillende vennootschappen van de KBC-groep zijn afgedekt door pensioenfondsen en groepsverzekeringen, waarvan de meeste toegezegdpensioenregelingen zijn. De belangrijkste toegezegdpensioenregelingen zijn het KBC-Pensioenfonds, waartoe KBC Bank, KBC Verzekeringen (sinds 2007) en het grootste deel van hun Belgische dochters behoren, de groepsverzekering van KBC Verzekeringen (diensttijd voor 1 januari 2007) en de pensioenplannen (bestaande uit zowel groepsverzekeringen als pensioenfondsen) van KBL EPB. De fondsbeleggingen van twee eerstgenoemde pensioenplannen worden beheerd door KBC Asset Management. De voordelen zijn onder meer afhankelijk van de anciënniteit van de medewerker en van zijn loon in de jaren voorafgaand aan zijn pensionering. De jaarlijkse financieringsbehoeften voor deze plannen worden bepaald volgens actuariële kostenmethoden.
- Historische ontwikkeling van de belangrijkste elementen uit de tabel (gegevens per einde 2004, 2005, 2006, 2007 en 2008, in miljoenen euro):
 - brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen: 1 694, 1 922, 1 717, 1 786, 1 884;
 - reële waarde van fondsbeleggingen: 1 267, 1 478, 1 497, 1 520, 1 293;
 - niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten: -523, -604, -474, -508, -512.
- Het verwachte rendement op beleggingen wordt bepaald op basis van de OLO-rente, rekening houdend met de beleggingsmix van het plan.
 $ROA = (X \times \text{rente op OLO T jaar}) + (Y \times (\text{rente OLO T jaar} + 3\%)) + (Z \times (\text{rente OLO T jaar} + 1,75\%))$, waarbij:
 T = looptijd van de OLO gebruikt bij de actualisatievoet;
 X = percentage vastrentende effecten;

Y = percentage aandelen;
 Z = percentage vastgoed.

De risicopremies, respectievelijk 3% en 1,75%, zijn gebaseerd op het langetermijnrendement van aandelen en vastgoed.

- Per 31 december 2008 waren de beleggingen van de grootste pensioenplannen in de groep als volgt samengesteld:
 - KBC-Pensioenfonds: 33% aandelen, 54% obligaties, 10% vastgoed en 3% liquiditeiten (in 2007 51% aandelen, 39% obligaties, 8% vastgoed en 2% liquiditeiten);
 - groepsverzekering KBC Verzekeringen (inclusief Fidea): 13% aandelen, 86% obligaties en 1% vastgoed (in 2007 20% aandelen, 77% obligaties en 3% vastgoed);
 - pensioenplan KBL EPB: 9% aandelen, 67% obligaties en 24% liquiditeiten (in 2007 17% aandelen, 62% obligaties en 21% liquiditeiten).
- Voor de grootste pensioenplannen worden in 2009 de volgende bijdragen verwacht:
 - KBC-Pensioenfonds: 77 miljoen euro;
 - groepsverzekering KBC Verzekeringen (inclusief Fidea): 4 miljoen euro;
 - pensioenplan KBL EPB: 12 miljoen euro.
- De wijziging van de gebruikte veronderstellingen voor de actuariële berekening van de planactiva en de brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen had de volgende invloed op de planactiva (plus bij een positieve invloed, min bij een negatieve invloed, betreft de drie in de vorige alinea vermelde pensioenregelingen samen): +1 miljoen euro in 2004, +2 miljoen euro in 2005, +1 miljoen euro in 2006, -1 miljoen euro in 2007, 0 euro in 2008. De invloed op de pensioenverplichtingen bedroeg respectievelijk +9 miljoen euro, +16 miljoen euro, -40 miljoen euro, -7 miljoen euro en -88 miljoen euro.

TOELICHTING 35: EIGEN VERMOGEN VAN DE AANDEELHOUDERS

In aantal aandelen	31-12-2007	31-12-2008
Gewone aandelen	355 115 321	357 752 822
Verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties	2 589 347	0
Niet-stemrechtverlenende kernkapitaaleffecten	0	118 644 067
<i>Waarvan gewone aandelen die de houder recht geven op een dividenduitkering</i>	<i>342 568 138</i>	<i>341 819 369</i>
<i>Waarvan eigen aandelen</i>	<i>15 441 530</i>	<i>18 216 385</i>
Overige informatie		
Fractiewaarde per aandeel, in euro	3,48	3,48
Aantal uitgegeven maar niet volgestorte aandelen	0	0

MUTATIETABEL In aantal aandelen	Gewone aandelen	Verplicht in aandelen terugbe- taalbare obligaties	Niet- stemrecht- verlenende kernkapi- taaleffecten
2007			
Beginsaldo	363 217 068	2 606 452	0
Uitgifte van aandelen	110 871	0	0
Conversie van verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties	17 105	-17 105	0
Overige mutaties	-8 229 723	0	0
Eindsaldo	355 115 321	2 589 347	0
2008			
Beginsaldo	355 115 321	2 589 347	0
Uitgifte van aandelen	48 154	0	118 644 067
Conversie van verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties	2 589 347	-2 589 347	0
Overige mutaties	0	0	0
Eindsaldo	357 752 822	0	118 644 067

- Het aandelenkapitaal van KBC Groep NV bestaat uit gewone aandelen zonder nominale waarde. Alle gewone aandelen dragen stemrecht en elk aandeel vertegenwoordigt één stem. Er zijn geen winstbewijzen of aandelen zonder stemrecht uitgegeven. Op 1 december 2008 werden alle nog niet omgezette verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties geconverteerd in gewone aandelen.
- Op 31 december 2008 hadden de vennootschappen van de KBC-groep 18 216 385 KBC-aandelen in portefeuille. Dit aantal omvat onder meer de aandelen die dienen als dekking voor de aandelenoptieplannen voor het personeel (892 925 aandelen op 31 december 2008) en de (13 360 577) aandelen die werden ingekocht in het kader van het momenteel opgeschorte aandeleninkoopprogramma ad 3 miljard euro met oorspronkelijke looptijd 2007-2009. In 2008 werden er onder dit programma, gespreid, in totaal 2 924 265 aandelen op de open markt ingekocht tegen gemiddeld 86,60 euro.
- Op 31 december 2008 waren er geen uitstaande vrij in aandelen terugbetaalbare obligaties.
- Preferente aandelen zijn niet opgenomen onder Eigen vermogen van de aandeelhouders, maar onder Belangen van derden.
- Voor informatie over aandelenoptieplannen, zie Toelichting 12. Voor informatie over de machtiging voor het toegestaan kapitaal, zie hoofdstuk Vennootschappelijke jaarrekening.
- Niet-stemrechtverlenende kernkapitaaleffecten: op 19 december 2008 sloten KBC en de Belgische overheid een overeenkomst om de financiële positie van KBC verder te versterken. KBC gaf voor 3,5 miljard euro niet-overdraagbare kernkapitaalinstrumenten zonder stemrecht uit, waarop de Belgische staat intekende. KBC wendde de opbrengst van de transactie aan om zijn kernkapitaal (Tier 1) voor de bankactiviteiten te versterken met 2,25 miljard euro en de solvabiliteitsmarge van de verzekeringsactiviteiten met 1,25 miljard euro te vergroten. Samenvatting van de voorwaarden van de transactie:
 - emittent: KBC Groep NV;
 - intekenaar: Belgische staat (Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij);
 - type effecten: volgestorte nieuwe soort van niet-overdraagbare, niet-stemgerechtigde effecten die als kernkapitaal worden erkend;
 - classificatie: pari passu met gewone aandelen;
 - uitgifteprijs: 29,50 euro per effect;
 - couponrente: het hoogste van (i) 2,51 euro per effect (wat overeenstemt met een interest van 8,5%) en (ii) 120% van het uitgekeerde dividend op gewone aandelen voor 2009 en 125% voor 2010 en de volgende jaren; geen coupon als er geen dividend wordt uitgekeerd;
 - looptijd: eeuwigdurend;
 - terugkoopoptie: KBC heeft op ieder ogenblik het recht om alle of een deel van de effecten terug te kopen (onder voorbehoud van goedkeuring door de financiële toezichthouder) tegen 150% van de uitgifteprijs (44,25 euro), contant te betalen;
 - omruilingsoptie: na afloop van drie jaar heeft KBC op ieder ogenblik het recht om de effecten om te ruilen in gewone aandelen op een één-voor-éénbasis; als KBC daarvoor kiest, kan de staat opteren voor contante terugbetaling van de effecten. Het contante bedrag zal 115% van de uitgifteprijs bedragen vanaf het vierde jaar, en zal elk volgend jaar met 5 procentpunten worden verhoogd tot een maximum van 150%;
 - het bedrag van de uitgegeven effecten zal deel uitmaken van het eigen vermogen van de moedermaatschappij, zoals weergegeven in de balans volgens IFRS.
- Op 22 januari 2009 sloten KBC en de Vlaamse overheid een overeenkomst om de financiële positie van KBC verder te versterken. U vindt meer uitleg daarover in Toelichting 42 (Gebeurtenissen na balansdatum).

TOELICHTING 36: VERBINTENISSEN EN VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Niet-opgenomen deel van kredietlijnen		
Verstrekt	42 256	43 320
Onherroepelijk	35 478	36 388
Herroepelijk	6 779	6 932
Ontvangen	3 456	3 442
Financiële garanties		
Verstrekt	18 125	18 009
Ontvangen garanties en zekerheden	204 843	190 159
Voor impaired of achterstallige activa	4 619	5 191
Niet-financiële activa	4 306	4 012
Financiële activa	313	1 179
Voor activa die niet impaired noch achterstallig zijn	200 224	184 968
Niet-financiële activa	135 453	145 253
Financiële activa	64 770	39 715
Andere verbintenissen		
Verstrekt	134	650
Onherroepelijk	92	625
Herroepelijk	42	25
Ontvangen	69	238

- De reële waarde van de financiële garanties is gebaseerd op de beschikbare marktwaarde. Voor niet-financiële garanties is de reële waarde gebaseerd op de waarde op het moment van aangaan van de lening (bijvoorbeeld het bedrag van de hypothecaire inschrijving) of de persoonlijke borgstelling.
- KBC Groep NV garandeert onherroepelijk en onvoorwaardelijk alle op 31 december 2008 bestaande verplichtingen (*all sums, indebtedness, obligations and liabilities outstanding*) opgesomd in Section 5 c van de Ierse Companies Amendment Act, van de hierna vermelde Ierse ondernemingen. Deze garantie wordt gesteld om het voor deze ondernemingen

mogelijk te maken in aanmerking te komen voor ontheffing van bepaalde publicatieverplichtingen zoals vermeld in Section 17 van de Ierse Companies Amendment Act 1986:

- KBC Asset Management International Limited
- KBC Asset Management Limited
- KBC Financial Services (Ireland) Limited
- KBC Fund Managers Limited
- Eperon Asset Management Limited

TOELICHTING 37: LEASING

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Vorderingen financiële leasing		
Bruto-investering in financiële leasing, vordering	7 873	8 004
Tot 1 jaar	2 385	2 416
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	4 087	4 204
Meer dan 5 jaar	1 401	1 384
Onverdiende toekomstige financieringsinkomsten met betrekking tot financiële leasing	988	1 200
Netto-investering in financiële leasing	6 883	6 765
Tot 1 jaar	2 101	2 057
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	3 726	3 704
Meer dan 5 jaar	1 055	1 004
Waarvan ongegarandeerde restwaarden voor de leasinggever	9	7
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen voor oninbare leasingvorderingen	35	108
Voorwaardelijke huurinkomsten opgenomen in de winst-en-verliesrekening	17	16
Vorderingen operationele leasing		
Toekomstige minimaal te ontvangen leasingbetalingen uit hoofde van niet-opzegbare leasing	91	698
Tot 1 jaar	26	212
Meer dan 1 jaar tot 5 jaar	55	453
Meer dan 5 jaar	9	33
Voorwaardelijke huurinkomsten opgenomen in de winst-en-verliesrekening	0	2

- Er zijn geen belangrijke gevallen waarin KBC optreedt als leasingnemer in operationele en financiële leasing.
- Er werden conform de bepalingen van IFRIC 4 geen operationele noch financiële leasingcontracten besloten in andere contracten vastgesteld.
- Financiële leasing: het merendeel van de financiële leasing wordt verstrekt via aparte maatschappijen die hoofdzakelijk in West- en Centraal- en Oost-Europa actief zijn. KBC biedt financiëleleasingproducten aan, gaande van leasing van uitrusting en voertuigen, vastgoed-

leasing tot vendor finance. Leasing van uitrusting en voertuigen wordt in België typisch in het kantorennetwerk van de KBC-groep aangeboden, vendor finance is bedoeld voor producenten en leveranciers.

- Operationele leasing betreft hoofdzakelijk fullserviceverhuur van wagens en wordt verkocht zowel via het kantorennetwerk van KBC Bank en CBC Banque als door een intern verkoopteam. Ook in Centraal-en Oost-Europa wordt de fullserviceverhuur verder ontwikkeld.

TOELICHTING 38: TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

In miljoenen euro	2007	2008
TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN EXCLUSIEF BESTUURDERS		
Activa	1 698	23 385
Leningen en voorschotten	738	1 015
Voorschotten in rekening-courant	0	24
Termijnkredieten	738	991
Financiële leasing	0	0
Afbetalingskredieten	0	0
Hypotheekleningen	0	0
Eigenvermogensinstrumenten	246	208
Voor handelsdoeleinden	6	5
Voor beleggingsdoeleinden	240	203
Overige vorderingen	713	22 162
Verplichtingen	557	1 878
Deposito's	541	501
Deposito's	536	376
Overige	5	125
Andere financiële verplichtingen	2	1
Schuldbewijzen	2	1
Achtergestelde schulden	0	0
Share-based payments	0	0
Toegestaan	0	0
Uitgeoefend	0	0
Overige verplichtingen	15	1 376
Winst-en-verliesrekening	-49	739
Nettorente-inkomsten	8	737
Bruto verdiende premies	0	0
Dividendinkomsten	6	13
Nettoprovisie-inkomsten	-8	1
Overige netto-inkomsten	9	24
Algemene beheerskosten	-64	-36
Garanties		
Garanties gegeven door de groep	0	0
Garanties ontvangen door de groep	0	0
TRANSACTIES MET BESTUURDERS		
Bedrag van de bezoldiging van bestuurders of partners van de consoliderende onderneming, op grond van hun werkzaamheden in de consoliderende onderneming, haar dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen, met inbegrip van het bedrag van aan gewezen bestuurders of zaakvoerders op die grond toegekende rustpensioenen	12	8
Indeling naar bestuurder		
Leden van het Groeps-Directiecomité	5	3
Overige leden	7	5
Indeling naar type bezoldiging		
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	10	5
Vergoedingen na uitdiensttreding	3	2
Toegezegdpensioenregelingen	3	2
Toegezegdebijdrageregelingen	0	0
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	0	0
Ontslagvergoedingen	0	0
Betalingen in aandelen	0	0
Aandelenopties, in eenheden		
Aan het begin van het jaar	67 800	62 700
Toegestaan	4 600	7 300
Uitgeoefend	-9 700	-6 000
Verandering samenstelling Raad van Bestuur	0	0
Aan het einde van het jaar	62 700	64 000
Voorschotten en leningen toegestaan aan bestuurders en partners	4	3

• Na eliminatie van de transacties met de geconsolideerde dochterondernemingen resteren voornamelijk nog die met de geassocieerde ondernemingen (waaronder NLB met circa 0,5 miljard euro onder de vorderingen en circa 4 miljoen euro onder de schulden), transacties met niet-geconsolideerde special purpose vehicles, de verrichtingen met KBC Ancora, Cera cvba, MRBB, de pensioenfondsen en de bestuurders van de groep en, sinds 2008, de

Belgische staat (zie kapitaalversterkende transactie in toelichting 35) met circa 22,5 miljard euro onder de vorderingen en circa 1,5 miljard euro onder de schulden.

- Alle transacties met verbonden partijen gebeuren at arm's length.
- Er waren geen materiële andere niet in de tabel inbegrepen transacties met geassocieerde ondernemingen.

TOELICHTING 39: BEZOLDIGING VAN DE COMMISSARIS

• KBC Groep NV en zijn dochtervennootschappen samen betaalden in 2008 aan Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA 13 802 658 euro in het kader van de standaardcontrole-opdrachten. Voor de overige diensten werd in 2008 een vergoeding betaald van 2 824 339 euro, verdeeld als volgt:

- andere controleopdrachten: 1 250 402 euro;
- belastingadviesopdrachten: 381 907 euro;
- andere opdrachten buiten de revisoraatsopdrachten: 1 192 030 euro.

TOELICHTING 40: LIJST VAN VOORNAAMSTE DOCHTERONDERNEMINGEN EN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN

Onderneming	Geregistreerde zetel	Percentage aandelhouderschap op groepsniveau	Divisie ¹	Activiteit
KBC BANK				
Integraal geconsolideerde dochterondernemingen				
Absolut Bank	Moskou – RU	95,00	CEER	Kredietinstelling
Antwerpse Diamantbank NV	Antwerpen – BE	100,00	MB	Kredietinstelling
CBC Banque SA	Brussel – BE	100,00	B	Kredietinstelling
Centea NV	Antwerpen – BE	99,56	B	Kredietinstelling
CIBANK AD (ex-Economic and Investment Bank AD)	Sofia – BG	77,09	CEER	Kredietinstelling
ČSOB a.s. (Tsjechië)	Praag – CZ	100,00	CEER	Kredietinstelling
ČSOB a.s. (Slowakije)	Bratislava – SK	100,00	CEER	Kredietinstelling
Fin-Force NV	Brussel – BE	90,00	GR	Verwerking financiële transacties
Istrobanka a.s.	Bratislava – SK	100,00	CEER	Kredietinstelling
KBC Asset Management NV	Brussel – BE	100,00	B	Assetmanagement
KBC Bank NV	Brussel – BE	100,00	B en MB	Kredietinstelling
KBC Bank Deutschland AG	Bremen – DE	100,00	MB	Kredietinstelling
KBC Bank Funding LLC & Trust (groep)	New York – US	100,00	MB	Uitgifte van preferente aandelen
KBC Bank Ireland Plc (ex-IIB Bank Plc.)	Dublin – IE	100,00	MB	Kredietinstelling
KBC Bank Nederland NV	Rotterdam – NL	100,00	MB	Kredietinstelling
KBC Clearing NV	Amsterdam – NL	100,00	MB	Clearing
KBC Commercial Finance	Brussel – BE	100,00	MB	Factoring
KBC Credit Investments NV	Brussel – BE	100,00	MB	Investerings in kredietgerelateerde effecten
KBC Finance Ireland	Dublin – IE	100,00	MB	Kredietverlening
KBC Financial Products (groep)	Diverse locaties	100,00	MB	Aandelen- en derivatenhandel
KBC Internationale Financieringsmaatschappij NV	Rotterdam – NL	100,00	MB	Uitgifte van obligaties
KBC Lease (groep)	Diverse locaties	100,00	MB	Leasing
KBC Peel Hunt Limited	Londen – GB	99,99	MB	Beursmakelaar, corporate finance
KBC Private Equity NV	Brussel – BE	100,00	MB	Risicokapitaal
KBC Real Estate NV	Zaventem – BE	100,00	MB	Vastgoed
KBC Securities NV	Brussel – BE	100,00	MB	Beursmakelaar, corporate finance
K&H Bank Rt.	Boedapest – HU	100,00	CEER	Kredietinstelling
Kredyt Bank SA	Warschau – PL	80,00	CEER	Kredietinstelling
Geassocieerde ondernemingen				
Nova Ljubljanska banka d.d. (groep) ²	Ljubljana – SI	30,57	CEER	Kredietinstelling
KBC VERZEKERINGEN				
Integraal geconsolideerde dochterondernemingen				
ADD NV	Heverlee – BE	100,00	B	Verzekeringsmaatschappij
Assurisk NV	Luxemburg – LU	100,00	MB	Verzekeringsmaatschappij
ČSOB Pojišť'ovna (Tsjechië)	Pardubice – CZ	100,00	CEER	Verzekeringsmaatschappij
ČSOB Poist'ovna a.s. (Slowakije)	Bratislava – SK	100,00	CEER	Verzekeringsmaatschappij
DZI Insurance	Sofia – BG	89,53	CEER	Verzekeringsmaatschappij
Fidea NV	Antwerpen – BE	100,00	B	Verzekeringsmaatschappij
Groep VAB	Zwijndrecht – BE	74,81	B	Autobijstand
K&H Insurance Rt.	Boedapest – HU	100,00	CEER	Verzekeringsmaatschappij
KBC Banka A.D. (ex-A Banka A.D.)	Belgrado – RS	100,00	CEER	Kredietinstelling
KBC Verzekeringen NV	Leuven – BE	100,00	B	Verzekeringsmaatschappij
Secura NV	Brussel – BE	95,04	MB	Verzekeringsmaatschappij
VITIS Life Luxembourg SA	Luxemburg – LU	99,99	EPB	Verzekeringsmaatschappij
TUIR WARTA S.A.	Warschau – PL	100,00	CEER	Verzekeringsmaatschappij
Proportioneel geconsolideerde dochterondernemingen				
NLB Vita d.d. ²	Ljubljana – SI	50,00	CEER	Verzekeringsmaatschappij

TOELICHTING 40: LIJST VAN VOORNAAMSTE DOCHTERONDERNEMINGEN EN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN (VERVOLG)

Onderneming	Geregistreerde zetel	Percentage aandeelhouderschap op groepsniveau	Divisie ¹	Activiteit
KBL EPB				
Integraal geconsolideerde dochterondernemingen				
Brown, Shipley & Co Ltd.	Londen – GB	99,91	EPB	Kredietinstelling
KBL Richelieu Banque Privée (fusie KBL France SA – Richelieu Finance)	Parijs – FR	99,91	EPB	Kredietinstelling
Kredietbank SA Luxembourgeoise	Luxemburg – LU	99,91	EPB	Kredietinstelling
Kredietbank (Suisse) SA	Genève – CH	99,90	EPB	Kredietinstelling
Merck Finck & Co.	München – DE	99,91	EPB	Kredietinstelling
Puilaetco Dewaay Private Bankers SA	Brussel – BE	99,91	EPB	Kredietinstelling
Theodoor Gilissen Bankiers NV	Amsterdam – NL	99,91	EPB	Kredietinstelling
KBC GROEP NV (overige rechtstreekse dochtermaatschappijen)				
Integraal geconsolideerde dochterondernemingen				
KBC Global Services NV (ex-KBC Exploitatie NV)	Brussel – BE	100,00	GR	Kostedelende structuur
KBC Groep NV	Brussel – BE	100,00	GR	Holding

1 Afkortingen: B = België; CEER = Centraal- en Oost-Europa en Rusland; MB = Merchantbanking; EPB = Europese Private Banking; GR = Group Centre.

2 Inbegrepen bij de balansposten Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten en Verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten.

- Een volledige lijst van de vennootschappen opgenomen in of uitgesloten van de consolidatie en de geassocieerde ondernemingen, per 31 december 2008, is beschikbaar op www.kbc.com/bedrijfsprofiel/groepsstructuur.

TOELICHTING 41: BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN IN DE CONSOLIDATIEKRING

Moedermaatschappij	Onderneming	Consolidatiemethode	Percentage aandeelhouderschap op groepsniveau		Commentaar
			31-12-2007	31-12-2008	
Toevoegingen					
KBC BANK	Absolut Bank	Integraal	95,00	95,00	In winst-en-verliesrekening vanaf 2H2007
KBC BANK	CIBANK AD	Integraal	75,58	77,09	In winst-en-verliesrekening vanaf 2008
KBC BANK	ČSOB a.s. (Slowakije)	Integraal	–	100,00	Afsplitsing van ČSOB Tsjechië vanaf 2008
KBC BANK	Istrobanka a.s.	Integraal	–	100,00	In winst-en-verliesrekening vanaf 2H2008
KBL EPB	Richelieu Finance	Integraal	–	99,91	In winst-en-verliesrekening vanaf 2kw2008; gefuseerd met KBL France tot KBL Richelieu Banque Privée
Afstotingen					
Nihil					
Wijzigingen in percentage aandeelhouderschap					
KBC BANK	Nova Ljubljanska banka	Vermogensmutatiemethode	34,00	30,57	Participatiepercentagevermindering als gevolg van kapitaalverhoging waaraan KBC niet deelnam

TOELICHTING 42: GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Gebeurtenissen na balansdatum zijn (positieve of negatieve) gebeurtenissen die voorkomen tussen de balansdatum en de datum van goedkeuring tot publicatie van de jaarrekeningen door de Raad van Bestuur. Ze omvatten zowel gebeurtenissen na balansdatum (gebeurtenissen die bewijs leveren van de bestaande toestand op de balansdatum) waardoor in de jaarrekening opgenomen bedragen moesten worden aangepast, als gebeurtenissen na balansdatum (gebeurtenissen die wijzen op een toestand die ontstond na de balansdatum) waardoor geen aanpassingen van opgenomen bedragen vereist waren. De eerste soort van gebeurtenissen leidt in principe tot een aanpassing van de jaarrekening van het boekjaar voorafgaand aan de gebeurtenis, terwijl de tweede soort in principe alleen de jaarrekening van de volgende periode beïnvloedt.

De belangrijkste gebeurtenissen na balansdatum die niet hebben geleid tot aanpassingen, waren:

- 22 januari 2009: een verdere versterking van de kapitaalbasis van de bankactiviteiten met een niet-verwaterende kernkapitaaluitgifte van 2 miljard euro waarop voor het volledige bedrag zal worden ingetekend door de Vlaamse overheid, die zich tevens heeft verbonden tot het verstrekken van een eventuele bijkomende stand-byfaciliteit van 1,5 miljard euro, die kan dienen voor de versterking van het kapitaal van de bankactiviteiten of de verzekeringsactiviteiten van de groep. Samenvatting van de voorwaarden van de transactie ad 2 miljard euro:

- emittent: KBC Groep NV;
- intekenaar: Vlaams Gewest (of een door deze overheid gecontroleerde juridische entiteit);
- type effecten: volgestorte niet-overdraagbare, niet-stemgerechtigde schuldefecten sui generis die als kernkapitaal worden erkend;
- classificatie: pari passu met gewone aandelen en met de kernkapitaaluitgifte ad 3,5 miljard euro waarop in december 2008 werd ingetekend door de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij;
- uitgifteprijs: 29,50 euro per effect;
- couponrente: het hoogste van (i) 2,51 euro per effect (wat overeenstemt met een interest van 8,5%) of (ii) 120% van het uitgekeerde dividend op gewone aandelen voor het boekjaar 2009 (voor de interestbetaling in 2010) en 125% van het uitgekeerde dividend op gewone aandelen voor het boekjaar 2010 en de volgende boekjaren (voor de interestbetalingen in 2011 en later); geen coupon als er geen dividend wordt uitgekeerd;
- looptijd: eeuwigdurend;
- terugkoopoptie: KBC Groep NV heeft op ieder ogenblik het recht om alle of een deel van de effecten terug te kopen (onder voorbehoud van goedkeuring door de financiële toezichthouder) tegen 150% van de uitgifteprijs (44,25 euro), contant te betalen;
- het bedrag van de uitgegeven effecten zal deel uitmaken van het eigen vermogen van KBC Groep NV, zoals weergegeven in de balans volgens IFRS.

Naam	KBC Groep NV
Oprichting	9 februari 1935 als Kredietbank NV; huidige naam sinds 2 maart 2005
Oprichtingsland	België
Zetel van de vennootschap	Havenlaan 2, 1080 Brussel, België
Btw	BE 0403.227.515
RPR	Brussel
Juridische vorm	Naamloze vennootschap naar Belgisch recht die een publiek beroep doet of heeft gedaan op het spaarwezen; de vennootschap is een financiële holding ingeschreven bij de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen.
Duur van de vennootschap	Onbepaald
Doel	De vennootschap is een financiële holding die tot doel heeft het direct of indirect houden en beheren van participaties in andere ondernemingen, waaronder – maar niet beperkt tot – kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en andere financiële instellingen. De vennootschap heeft ook tot doel ondersteunende diensten te verlenen ten behoeve van derden, als lasthebber of anderszins, in het bijzonder ten behoeve van ondernemingen waarin de vennootschap direct of indirect een participatie heeft (artikel 2 van de statuten).

Plaatsen waar de voor het publiek toegankelijke documenten kunnen worden ingezien

De statuten van de vennootschap liggen ter inzage op de Griffie van de Rechtbank van Koophandel van Brussel. De jaarrekeningen worden bij de Nationale Bank van België neergelegd. De beslissingen aangaande de benoeming, het ontslag en de afzetting van leden van het Directiecomité en de Raad van Bestuur worden in de *Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. De financiële berichten over de vennootschap en de oproepingen voor de Algemene Vergaderingen verschijnen eveneens in de financiële dagbladen en/of op www.kbc.com. De jaarverslagen van de vennootschap zijn verkrijgbaar op haar zetel. Ze worden elk jaar verstuurd naar de houders van aandelen op naam en naar de personen die daarom hebben gevraagd.

Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Jaarlijks wordt op de zetel van de vennootschap of op een andere in de oproeping vermelde plaats een Algemene Vergadering gehouden op de laatste donderdag van april om 11 uur of, als die dag een wettelijke feestdag is, op de laatste daaraan voorafgaande werkdag, om 16 uur. Om tot de Algemene Vergadering te worden toegelaten, moeten de houders van aandelen, obligaties of warrants aan toonder, alsook de houders van certificaten aan toonder die met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven, deze ten minste vier werkdagen voor de Algemene Vergadering neerleggen op de zetel van de vennootschap of op een andere in de oproeping vermelde plaats. Ook de eigenaars van aandelen, obligaties of warrants op naam, of van certificaten op naam die met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven, moeten binnen dezelfde termijn op de zetel van de vennootschap schriftelijk hun voornemen te kennen geven de Algemene Vergadering bij te wonen.

De houders van gedematerialiseerde aandelen, obligaties, warrants of certificaten die met medewerking van de vennootschap werden uitgegeven, moeten, als ze tot de Algemene Vergadering wensen te worden toegelaten, ten minste vier werkdagen voor de vergadering op de zetel van de vennootschap of op een andere in de oproeping vermelde plaats een attest neerleggen dat is opgesteld door de erkende rekeninghouder of door de vereffeninginstelling, en waarin de onbeschikbaarheid van de aandelen, obligaties, warrants of certificaten tot op de datum van de Algemene Vergadering wordt vastgesteld.

De houders van obligaties, warranthouders en houders van certificaten die met medewerking van de vennootschap zijn uitgegeven, hebben het recht om de Algemene Vergadering bij te wonen, maar alleen met raadgevende stem.

In afwijking van wat voorafgaat in dit artikel, kan de Raad van Bestuur beslissen dat de houders van aandelen, obligaties, warrants of certificaten die met medewerking van de vennootschap werden uitgegeven, om tot de Algemene Vergadering te worden toegelaten, het bewijs moeten leveren dat zij op de registratiedatum om vierentwintig uur houder zijn van deze effecten, en dat ongeacht het aantal effecten dat zij bezitten op de dag van de Algemene Vergadering. Deze registratiedatum kan niet vroeger dan vijftien dagen en niet later dan vijf werkdagen voor de Algemene Vergadering worden vastgesteld. In een door de Raad van Bestuur aangewezen register wordt dan ingeschreven hoeveel effecten elke effectenhouder bezit op de registratiedatum om vierentwintig uur. In de oproeping tot de Algemene Vergadering wordt de registratiedatum vermeld alsook de wijze waarop de effectenhouders zich kunnen laten registreren.

Vennootschappelijke jaarrekening

Context

De vennootschappelijke jaarrekening van KBC Groep NV wordt hier voorgesteld in een verkorte versie. Conform de wettelijke voorschriften worden de vennootschappelijke jaarrekening, het verslag van de Raad van Bestuur en het verslag van de commissaris neergelegd bij de Nationale Bank van België. Deze documenten zijn gratis opvraagbaar bij:

KBC Groep NV, Investor Relations – IRO
Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

De commissaris heeft over de vennootschappelijke jaarrekening van KBC Groep NV een verklaring zonder voorbehoud afgegeven.

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld rekening houdend met Belgische boekhoudnormen (B-GAAP) en is bijgevolg niet vergelijkbaar met de volgens IFRS opgestelde gegevens uit de andere hoofdstukken van dit jaarverslag.

Balans, resultaten en resultaatsverwerking (B-GAAP, vennootschappelijk)

Vennootschappelijke balans na winstverdeling, gebaseerd op Belgische boekhoudnormen

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Vaste activa	9 532	13 771
Financiële vaste activa	9 532	13 771
Verbonden ondernemingen	9 521	13 760
Deelnemingen	9 266	13 510
Vorderingen	254	250
Ondernemingen met deelnemingsverhouding	11	11
Deelnemingen	1	1
Vorderingen	10	10
Vlottende activa	1 289	371
Voorraden en bestellingen in uitvoering	11	0
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	76	2
Handelsvorderingen	43	0
Overige vorderingen	33	2
Geldbeleggingen	1 115	317
Eigen aandelen	1 020	317
Overige beleggingen	95	0
Liquide middelen	70	33
Overlopende rekeningen	14	19
Totaal activa	10 822	14 142
Eigen vermogen	8 271	9 251
Kapitaal	1 235	1 244
Geplaatst kapitaal	1 235	1 244
Uitgiftepremies	4 158	4 332
Reserves	1 335	1 445
Wettelijke reserves	123	124
Onbeschikbare reserves	1 021	318
Belastingvrije reserves	189	190
Beschikbare reserves	0	812
Overgedragen winst	1 543	2 230
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	7	0
Voorzieningen voor risico's en kosten	7	0
Schulden	2 543	4 890
Schulden op meer dan 1 jaar	858	4 732
Financiële schulden	858	4 732
Achtergestelde leningen	0	3 500
Niet-achtergestelde obligatieleningen	351	782
Kredietinstellingen	0	0
Overige leningen	507	450
Schulden op ten hoogste 1 jaar	1 645	110
Schulden op meer dan 1 jaar die binnen een jaar vervallen	20	0
Financiële schulden	199	84
Overige leningen	199	84
Handelsschulden	13	2
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	66	2
Belastingen	0	1
Bezoldigingen en sociale lasten	66	2
Overige schulden	1 346	22
Overlopende rekeningen	40	48
Totaal passiva	10 822	14 142

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Kosten		
A Kosten van schulden	62	79
B Andere financiële kosten	3	1
C Diensten en diverse goederen	80	44
D Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	294	8
F Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	0	0
G 1) Waardeverminderingen op financiële vaste activa	18	0
2) Waardeverminderingen op vlottende activa	14	952
I Minderwaarden bij realisatie van vaste activa	0	0
K Belastingen	37	5
L Winst van het boekjaar	2 425	797
Totaal	2 933	1 886
N Te bestemmen winst van het boekjaar	2 425	797
Opbrengsten		
A Opbrengsten uit financiële activa	2 504	1 843
B Opbrengsten uit vlottende activa	54	30
C Andere financiële opbrengsten	3	2
D Bedrijfsopbrengsten	364	2
G 1) Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa	3	0
H Terugneming van voorzieningen voor risico's en kosten	2	7
I 2) Meerwaarde bij realisatie van financiële vaste activa	3	2
J Uitzonderlijke opbrengsten	0	0
[M Onttrekking aan de belastingvrije reserves]	0	0
Totaal	2 933	1 886

Resultaatsverwerking, gebaseerd op Belgische boekhoudnormen

In miljoenen euro	31-12-2007	31-12-2008
Te bestemmen winstsaldo	3 794	2 340
Te bestemmen winst van het boekjaar	2 425	797
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	1 369	1 543
Toevoeging aan het eigen vermogen	933	110
Aan de wettelijke reserves	0	1
Aan de overige reserves	933	109
Over te dragen winst	1 543	2 230
Uit te keren winst	1 318	0
Vergoeding van het kapitaal	1 295	0
Bestuurders of zaakvoerders	1	0
Andere rechthebbenden, werknemersparticipatie	22	0

Aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld het te bestemmen winstsaldo van 2 340 miljoen euro voor 2008 te verdelen zoals in de tabel is aangegeven. Er wordt geen dividend betaald over het boekjaar 2008.

Toelichtingen (B-GAAP, vennootschappelijk)

TOELICHTING 1: FINANCIËLE VASTE ACTIVA (B-GAAP, VENNOOTSCHAPPELIJK)

In miljoenen euro	Deelnemingen in verbonden ondernemingen	Vorderingen op verbonden ondernemingen	Deelnemingen in ondernemingen met deelnemingsverhouding	Vorderingen op ondernemingen met deelnemingsverhouding
Boekwaarde 31-12-2007	9 266	254	1	10
Aanschaffingen in 2008	4 286	0	0	0
Vervreemdingen in 2008	-43	-4	0	0
Andere wijzigingen in 2008	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2008	13 510	250	1	10

De deelnemingen in verbonden ondernemingen van KBC Groep NV betreffen voornamelijk de participatie in KBC Bank NV (99,99%), KBC Verzekeringen NV (99,99%), KBL European Private Bankers S.A. (KBL EPB, 91,49% – dit is zonder de aandelen KBL EPB in het bezit van Kredietcorp SA), KBC Global Services NV (99,99%) en KBC Asset Management NV (48,14%). De voornaamste wijzigingen tegenover 31 december 2007 betreffen de inschrijving op kapitaalverhogingen bij KBC Bank NV (2 250 miljoen euro), bij KBC Verzekeringen NV (500 miljoen euro en 1 250 miljoen euro) en bij KBC Global Services NV (100 miljoen euro), de kapitaalverhoging bij KBC Bank NV door inbreng van de schuldvorderingen uit hoofde van de

terugbetaling van ATO's op de eindvervaldag (186 miljoen euro) en de verkoop van KBC Real Estate NV aan KBC Bank NV (-43 miljoen euro).

De vorderingen op verbonden ondernemingen betreffen een achtergestelde perpetuele lening aan KBC Bank NV ad 250 miljoen euro.

De vorderingen op ondernemingen met deelnemingsverhouding betreffen het deel van een in 2005 door Nova Ljubljanska banka uitgegeven obligatielening waarop KBC Groep NV heeft ingetekend.

TOELICHTING 2: MUTATIETABEL EIGEN VERMOGEN (B-GAAP, VENNOOTSCHAPPELIJK)

In miljoenen euro	31-12-2007	Kapitaalverhoging voor het personeel	Omzetting ATO's en uitoefening warrants	Overige	Winstreservering	31-12-2008
Kapitaal	1 235	0	9	0	0	1 244
Uitgiftepremies	4 158	1	173	0	0	4 332
Reserves	1 335	0	0	109	1	1 445
Overgedragen resultaat	1 543	0	0	-109	796	2 230
Eigen vermogen	8 271	1	182	0	797	9 251

TOELICHTING 3: GEDETAILEERDE ONTWIKKELING VAN HET KAPITAAL EN DE UITGIFTEPREMIES (B-GAAP, VENNOOTSCHAPPELIJK)

Op 31 december 2008 bereikte het geplaatst maatschappelijk kapitaal van de vennootschap 1 244 334 873 euro. Het maatschappelijk kapitaal is volgestort en steeg in de loop van het boekjaar met 9 178 503 euro. Het maatschappelijk kapitaal was op 31 december 2008 ver-

deeld in 357 752 822 aandelen. Het aantal uitgegeven VV-strips bedroeg op dat ogenblik 58 119 134. Van de 2 637 501 aandelen die in de loop van 2008 werden uitgegeven, zijn 2 572 876 aandelen pas dividendgerechtigd vanaf boekjaar 2009.

In euro	Datum	Kapitaal	Uitgiftepremies	Aantal aandelen
Inbreng van ATO's 1998-2008	30-03-2007	1 234 732 276	4 149 003 198	363 223 178
Vernietiging eigen aandelen	27-04-2007	1 234 732 276	4 149 003 198	354 993 455
Inbreng van ATO's 1998-2008	29-06-2007	1 234 751 743	4 149 375 478	354 999 049
Inbreng van ATO's 1998-2008	28-09-2007	1 234 767 668	4 149 680 010	355 003 625
Kapitaalverhoging voor het personeel	28-12-2007	1 235 153 499	4 158 143 903	355 114 496
Inbreng van ATO's 1998-2008	31-12-2007	1 235 156 370	4 158 198 806	355 115 321
Inbreng van ATO's 1998-2008	31-03-2008	1 235 168 055	4 158 422 282	355 118 679
Inbreng van ATO's 1998-2008	30-06-2008	1 235 182 073	4 158 690 345	355 122 707
Inbreng van ATO's 1998-2008	30-09-2008	1 235 381 264	4 162 499 601	355 179 946
Inbreng van ATO's 1998-2008	01-12-2008	1 244 167 297	4 330 519 850	357 704 668
Kapitaalverhoging voor het personeel	31-12-2008	1 244 334 873	4 331 754 518	357 752 822

De belangrijkste wijzigingen in het boekjaar 2008 zijn:

- In het boekjaar 2008 werden 48 154 nieuwe aandelen van het VV-type uitgegeven naar aanleiding van een kapitaalverhoging waartoe de Raad van Bestuur besliste in het kader van het toegestaan kapitaal en waarop alleen de personeelsleden van KBC Groep NV en sommige van zijn Belgische dochtervennootschappen konden intekenen. Het voorkeurrecht van de bestaande aandeelhouders werd dan ook opgeheven. De aandelen werden uitgegeven tegen 29,12 euro en zijn geblokkeerd gedurende twee jaar. Met deze kapitaalverhoging beoogt de groep de band met zijn personeel nauwer aan te halen. Door de geringe omvang van de kapitaalverhoging zijn de financiële gevolgen voor de bestaande aandeelhouders uiterst beperkt.
- Verder werden in de loop van het boekjaar 64 625 nieuwe aandelen van het VV-type gecreëerd door de tussentijdse inbreng op 31 maart 2008, 30 juni 2008 en 30 september 2008

van evenveel achtergestelde verplicht in aandelen (KBC Groep NV) terugbetaalbare obligaties 1998-2008 (ATO's). De eindvervaldag van deze ATO's was 30 november 2008 en overeenkomstig de uitgiftevoorwaarden werden alle 2 524 722 nog uitstaande ATO's op 1 december ingebracht in het kapitaal van KBC Groep NV. Bijgevolg werden in het boekjaar 2008 door de inbreng van ATO's in totaal 2 589 347 nieuwe aandelen van het VV-type gecreëerd en werd het aantal ATO's gereduceerd tot nul.

De machtiging voor het toegestaan kapitaal kan nog tot 17 juni 2012 worden gebruikt voor een bedrag van 199 446 593 euro. Gerekend tegen een fractiewaarde van 3,48 euro per aandeel, kunnen dus nog maximaal 57 312 239 nieuwe aandelen KBC Groep NV ingevolge deze machtiging worden uitgegeven.

TOELICHTING 4: AANDEELHOUDERS

In de tabel vindt u het aandeelhouderschap zoals dat blijkt uit de kennisgevingen ontvangen in het kader van:

- de Belgische Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt;
- de artikelen 631 en 632 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen.

Aandeelhouderschap, kennisgevingen overeenkomstig de Wet van 2 mei 2007

	Kennisgeving betreft situatie per ...	Adres	Aantal KBC-aandelen (tegenover de som van het op het moment van kennisgeving bestaande aantal aandelen)
KBC Ancora Comm.VA	1 september 2008	Philipssite 5 bus 10, 3001 Leuven, België	82 216 380 (23,15%)
Cera CVBA	1 september 2008	Philipssite 5 bus 10, 3001 Leuven, België	25 903 183 (7,29%)
MRBB CVBA	1 september 2008	Diestsevest 40, 3000 Leuven, België	42 562 675 (11,99%)
Andere vaste aandeelhouders	1 september 2008	P.a. Ph. Vlerick, Ronsevaalstraat 2, 8510 Belleghem, België	39 867 989 (11,23%)
Vennootschappen behorend tot de KBC-groep	1 september 2008	Havenlaan 2, 1080 Brussel, België	18 240 777 (5,14%)

Aandeelhouderschap 31-12-2008, kennisgeving overeenkomstig het Belgische Wetboek van Vennootschappen

	Adres	Aantal KBC-aandelen
Assurisk SA	Avenue de la Gare 8-10, 1610 Luxembourg, Grand-Duché de Luxembourg	300
KBC Bank NV	Havenlaan 2, 1080 Brussel, België	3 920 845
KBC Investments Limited	111 Old Broad Street, EC2N 1FP London, United Kingdom	20 459
KBC Securities NV	Havenlaan 12, 1080 Brussel, België	18 879
VITIS Life Luxembourg SA	Boulevard Royal 7, BP 803, 2018 Luxembourg, Grand-Duché de Luxembourg	2 400
Totaal		3 962 883
<i>In procent van het totaal aantal aandelen</i>		<i>1,1%</i>

Informatie over de (wijzigingen in) KBC-aandelen bij KBC Groep NV zelf wordt verstrekt in het hoofdstuk Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, onder Het KBC-aandeel in 2008. De gemiddelde fractiewaarde van het KBC-aandeel in 2008 bedroeg 3,48 euro.

Eigen aandelen bij KBC Groep NV, 31-12-2008

	Adres	Aantal KBC-aandelen
KBC Groep NV	Havenlaan 2, 1080 Brussel, België	14 253 502

TOELICHTING 5: BALANS

Op 31 december 2008 bedragen de geldbeleggingen 317 miljoen euro. De afname ten opzichte van 31 december 2007 (-798 miljoen euro) is het gevolg van de afname van de termijnbeleggingen (-95 miljoen euro) en van de eigen aandelen (-703 miljoen euro). Dat laatste is voornamelijk het gevolg van de inkoop van 2 924 265 eigen aandelen voor een bedrag van 253 miljoen euro enerzijds en de afwaardering tegen *lower of cost or market* (LOCOM) van de totale portefeuille voor -952 miljoen euro anderzijds.

De Schulden op meer dan 1 jaar namen per saldo toe met 3 874 miljoen euro, vooral als gevolg van de inschrijving door de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij op de door KBC Groep NV uitgegeven Yield Enhanced Securities (3 500 miljoen euro) en de uitgifte van een Credit Linked Obligatielening (300 miljoen euro).

De Financiële schulden op ten hoogste 1 jaar namen af met 115 miljoen euro, vooral als gevolg van een verlaging van het uitgegeven commercial paper (-160 miljoen euro). De afname van de Overige schulden (-1 324 miljoen euro) is voornamelijk het gevolg van de uitbetaling van het dividend in de loop van het boekjaar 2008.

TOELICHTING 6: RESULTATEN

Begin 2008 werd binnen de KBC-groep een btw-entiteit ingevoerd, met als vast vertegenwoordiger KBC Global Services NV. Dat had tot gevolg dat de kostendelende structuur, voorheen binnen KBC Groep NV, werd stopgezet. De activiteiten werden overgedragen aan KBC Global Services NV. De medewerkers van de kostendelende structuur werden daarom overgeplaatst van KBC Groep NV naar KBC Global Services NV. Dat verklaart de aanzienlijke daling van de bedrijfskosten en de bedrijfsopbrengsten.

Voor 2008 bedraagt de nettowinst van KBC Groep NV 797 miljoen euro. De belangrijkste opbrengsten zijn de dividendontvangsten van KBC Bank NV, KBC Verzekeringen NV, KBC Asset Management NV, Kredietbank SA Luxembourgeoise, Kredietcorp SA en Gebema NV, in totaal 1 827 miljoen euro. De daling met 664 miljoen euro tegenover 2007 is vooral toe te schrijven aan een lager dividend uitgekeerd door KBC Bank NV en Kredietbank SA Luxembourgeoise.

De belangrijkste kosten betreffen waardeverminderingen op eigen aandelen (952 miljoen euro) en kosten van schulden (79 miljoen euro).

TOELICHTING 7: VERGOEDING VAN DE COMMISSARIS

KBC Groep NV betaalde in 2008 aan Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA 76 628 euro in het kader van de standaardcontroleopdrachten. Voor de overige diensten werd een vergoeding betaald van 339 306 euro, verdeeld als volgt:

- andere controleopdrachten: 25 055 euro;
- andere opdrachten buiten de controleopdrachten: 314 251 euro.

TOELICHTING 8: BELANGENCONFLICTEN

We verwijzen naar het hoofdstuk Corporate governance, onder Belangenconflicten die onder artikel 523 of 524 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen vallen.

TOELICHTING 9: AANDELENINKOOPPROGRAMMA'S

We verwijzen naar het hoofdstuk Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, onder Het KBC-aandeel in 2008.

CAD-ratio, bankactiviteiten	[reglementair eigen vermogen] / [totaal gewogen risicovolume]. Gedetailleerde berekening in hoofdstuk Waarde- en risicobeheer.
Dekkingsratio	[individuele bijzondere waardeverminderingen op non-performing kredieten] / [uitstaande non-performing kredieten]. Voor een definitie van non-performing, zie Non-performing ratio. De teller kan in voorkomend geval worden uitgebreid met de individuele bijzondere waardeverminderingen op performing kredieten en de op portefeuillebasis geboekte bijzondere waardeverminderingen.
Dividend per aandeel	[bedrag dividenduitkering] / [aantal dividendgerechtigde aandelen per einde periode].
Eigen vermogen per aandeel	[eigen vermogen van de aandeelhouders, exclusief de kernkapitaalinstrumenten zonder stemrecht] / [aantal gewone aandelen en verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties, min eigen aandelen (per einde periode)].
Gearing ratio	[som van de geconsolideerde eigen vermogens van KBC Bank, KBC Verzekeringen, KBL EPB, KBC Global Services en KBC Asset Management (deel in handen van de KBC-groep)] / [geconsolideerd eigen vermogen van de KBC-groep].
Gecombineerde ratio (schadeverzekeringen)	[nettoschadelast / netto verdiende premies] + [nettokosten / netto geboekte premies].
Kosten-inkomstenratio	[exploitatiekosten van de bankactiviteiten] / [totale opbrengsten van de bankactiviteiten]. De bankactiviteiten worden gedefinieerd als de som van het bankbedrijf en het Europese privatebankingbedrijf.
Kredietkostenratio	[netto wijziging in de individuele en op portefeuillebasis gebaseerde bijzondere waardeverminderingen voor kredietrisico's] / [gemiddelde uitstaande kredietportefeuille]. De kredietportefeuille wordt gedefinieerd in het hoofdstuk Waarde- en risicobeheer.
Marktkapitalisatie	[slotkoers KBC-aandeel] x [aantal gewone aandelen].
Non-performing ratio	[uitstaand bedrag van non-performing kredieten (leningen waarvan rente- of hoofdsombetalen meer dan 90 dagen achterstallig of in overschrijding zijn)] / [totale uitstaande kredietportefeuille].
Rendement op eigen vermogen	[winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij] / [gemiddeld eigen vermogen van de aandeelhouders, exclusief de herwaarderingsreserve voor verkoop beschikbare financiële activa en kernkapitaalinstrumenten zonder stemrecht].
Rendement op toegewezen eigen vermogen, van een divisie	[winst na belastingen (inclusief belangen van derden) van een divisie, aangepast om rekening te houden met toegewezen in plaats van effectief eigen vermogen] / [gemiddeld toegewezen eigen vermogen van de divisie]. De nettowinst van een divisie is de som van de nettowinst van alle ondernemingen die tot die divisie behoren, aangepast voor toegewezen centrale overheadkosten en de financieringskosten op betaalde goodwill. Het aan een divisie toegewezen kapitaal is gebaseerd op een Tier 1-ratio van 8,5% (onder Basel II) voor de bankactiviteiten en een 200%-solvabiliteitsratio voor de verzekeringsactiviteiten. Voor de bankactiviteiten omvat het toegewezen Tier 1-kapitaal zowel kernkapitaal (75%) als hybride kapitaal (25%). Voor de verzekeringsactiviteiten omvat het toegewezen solvabiliteitskapitaal alleen kernkapitaal. In de noemer van de berekening van het rendement op toegewezen eigen vermogen wordt alleen met het kernkapitaal rekening gehouden.
Reserveringsratio, verzekeringen	[gemiddelde netto voorzieningen voor te betalen schade Niet-leven] / [netto verdiende premies Niet-leven].
Solvabiliteitsratio, groep	[beschikbaar solvabiliteitskapitaal van de KBC-groep] / [vereiste solvabiliteitskapitaal van KBC Bank, KBL EPB en het holdingbedrijf (na aftrek van intercompany transacties tussen deze entiteiten) en KBC Verzekeringen samen].
Solvabiliteitsratio, verzekeringsactiviteiten	[beschikbaar solvabiliteitskapitaal] / [vereiste solvabiliteitskapitaal]. Gedetailleerde berekening in hoofdstuk Waarde- en risicobeheer.
(Core) Tier 1-ratio, bankactiviteiten	[Tier 1-kapitaal] / [totaal gewogen risicovolume]. Gedetailleerde berekening in hoofdstuk Waarde- en risicobeheer. Voor de berekening van de core Tier 1-ratio wordt in de teller geen rekening gehouden met hybride instrumenten.
Winst per aandeel, basis	[winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij] / [gemiddelde van aantal gewone aandelen, plus verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties, min eigen aandelen].
Winst per aandeel, verwaterd	[winst na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij, gecorrigeerd voor rente-uitgaven (na belastingen) op niet-verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties] / [gemiddelde van aantal gewone aandelen, plus verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties, min eigen aandelen, plus verwaterend effect van opties en niet-verplicht in aandelen terugbetaalbare obligaties].

Informatie over producten, diensten en publicaties van de KBC-groep is beschikbaar bij het KBC-Telecenter, bereikbaar op werkdagen van 8 tot 22 uur en op zaterdag en banksluitingsdagen van 9 tot 17 uur:
Tel. 078 152 153 (Nederlands) of 078 152 154 (Frans, Engels, Duits)
kbc.telecenter@kbc.be

Aandeelhouders en pers kunnen bovendien terecht bij onze Persdienst en ons Investor Relations Office.
De adressen van deze diensten staan vermeld in het hoofdstuk Structuur, strategie en aandeelhoudersinformatie, waarin eveneens een financiële kalender is opgenomen.

Hoofredactie: Investor Relations – IRO, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België
Tekstcorrectie, vertaling, concept en vormgeving: Communicatie – CMM, Brusselsesteenweg 100, 3000 Leuven, België
Fotografie: www.gregsmolders.be
Druk: Van der Poorten, Diestsesteenweg 624, 3010 Leuven, België
Verantwoordelijk uitgever: KBC Groep NV, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Dit jaarverslag is gedrukt op milieuvriendelijk papier.